

**Hétvezér Baptista Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú
Művészeti Iskola
Tiszaszalka**

PEDAGÓGIAI
programja

Tartalom

ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM	7
Preambulum	7
Küldetésnyilatkozat.....	8
Óvodáink	8
Az óvodák helyzetelemzése.....	10
Az óvodák helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései.....	14
Alapelveink	14
Gyermekkép, óvodakép	15
Azok a nevelési feladatok, tevékenységek, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését.....	16
Az óvodai élet megszervezésének elvei	27
A nevelőmunka dokumentálása	33
A gyermekek mérésének módja, eszközei	33
Óvodáink ellenőrzési és értékelési rendszere.....	37
Az óvoda ünnepei, rendezvényei, a közösséghez való tartozás élménye, családi és helyi kultúra értékeinek megismerése	39
Óvodáink kapcsolatrendszere	40
Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése	42
Az óvodai élet tevékenységi formái.....	46
A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek, ezen belül az óvodai fejlesztő program megvalósítása	74
A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység.....	76
Gyermek érdeke és jogai.....	77
Szülők jogai és kötelezettségei	78
A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái	78

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	79
A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	80
Nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek és kérdések	81
ISKOLAI PEDAGÓGIAI PROGRAM	82
Preambulum	82
Küldetésnyilatkozat.....	83
Az intézmény bemutatása	84
Az iskola nevelési programja	84
A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	85
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	88
A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat	90
A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok	91
A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	93
A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	94
A fejlesztő program tartalmi elemei	95
Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása.....	104
A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje.....	105
A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái	106
A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata.....	109
A felvétel és az átvétel helyi szabályait	118
Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	119
Az intézmény helyi tanterve	122
A választott kerettanterv megnevezése.....	122
Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei	126
A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása...	126

Mindennapos testnevelés	129
A választható tantárgyak, foglalkozások továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai	129
A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és a szorgalom minősítésének elvei	130
Bibliaismeret/Református hit- és erkölcstan tantárgy értékelése 1. és 2. évfolyamon ...	135
A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	139
A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagok	139
Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei	141
A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	147
Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program	150
A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei.....	162
A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek.....	164
Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek, projektoktatás.....	168
Az iskola írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatásának az ismeretek számonkérésének rendje.....	169
Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának alapelvei és korlátai.....	170
A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei.....	171
AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS ALAPPROGRAMJA	174
Alapelvek.....	175
Az alapfokú művészetoktatás célja a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, a színművészet és bábművészet területein.....	176
Az alapfokú művészeti oktatás - nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében .	176
A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei	177
A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei.....	177

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG	178
A képző- és iparművészet műfaj oktatás fejlesztési követelményei	178
A képző- és iparművészet műfaj oktatásának sajátosságai.....	179
A képző- és iparművészet műfaj tantárgyainak tartalma	180
A képző- és iparművészet műfaj képzési szerkezete	180
Művészeti alapvizsga és záróvizsga tantárgyai.....	182
Képzőművészeti tanszak.....	182
Grafika és festészet tanszak.....	202
SZÍNŰVÉSZETI - BÁBMŰVÉSZETI ÁG	209
Az alapfokú színművészeti-bábművészeti oktatás célrendszere és funkciói.....	209
A képzés struktúrája	210
A színművészeti-bábművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei	211
A művészeti alapvizsga és záróvizsga	212
A színjáték tanszak tantárgyai és tantervi programja	213
TÁNCMŰVÉSZETI ÁG.....	267
A táncművészeti ág célrendszere	267
A táncművészeti ág általános fejlesztési követelményei.....	268
ZENEMŰVÉSZETI ÁG	276
KLASSZIKUS ZENE	276
Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói	276
A képzés struktúrája	276
A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei.....	277
A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei	278
BILLENTYŰS TANSZAK.....	280
ZONGORA	280
VONÓS TANSZAK	289
HEGEDŰ	289
A Pedagógiai Program nyilvánossága	299

baptista
szeretetszolgálat

**Hétvezér Baptista Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú
Művészeti Iskola**

ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

„Minden gyermekben, aki megszületett, mindegy,
milyen körülmények között s milyen szülőktől,
az emberiség lehetőségei születtek újra, s vele
újból mindnyájunk szörnyű felelőssége az
emberi élet iránt.”

(James Agee)

ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Preambulum

„... a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig tűrést, a tűrés mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet.”
(Péter második levele, 1: 5 -7)

A Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy elhívása az oktatásban:

Az ősi bibliai igazság – „A bölcs tanítás az élet forrása.” (Pb.13:14.) – ma is érvényes. A baptista óvoda célja, hogy gyermekei a lehető legjobb alapokat kapják egy boldog, kiteljesedett, sikeres jövőhöz.

A baptista óvoda keresztyén értékekre és gondolkodásra épül, így a Teremtő és a teremtmény tisztelete, a gyermekszeretet alapozza meg a színvonalas nevelési-oktatási munkát, és a gyermek személyiségének optimális fejlesztését.

Az Európában 450 éves, Magyarországon több mint 160 éves Baptista Egyházra a kezdetektől jellemző, hogy a társadalom felé nyitott, bibliai értékeket közvetítő, családközpontú közösség. Felnőtt-keresztséget gyakorló, több generációs gyülekezetekből álló protestáns felekezet, amely az egyén döntésére, szabad akaratának tiszteletben tartására épít. A Magyarországi Baptista Egyház több mint száz éve működtet egyházi oktatási intézményt és a rendszerváltás óta tar fenn általános iskolát, óvodát és alapfokú művészeti iskolát.

Keresztyén szellemű nevelésünk feladata, hogy a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése által gyermekeink önálló, felelősségteljes cselekvésre, ösztönökre, szabadságra törekvő, saját magukra a mértékletesség, másokra a türelem keresztyéni erényeit alkalmazó, helyes erkölcsi érzékkel rendelkező, problémamegoldó személyiséggé váljanak. Hisszük, hogy a szeretet a leghatékonyabb pedagógiai módszer, és ezzel támogatjuk, hogy a gyermekek e segítséggel találjanak rá az útra, az evangéliumi hitre, mely az úr Jézuson keresztül Istenhez vezet. A Baptista Szeretetszolgálat megalakulása óta arra törekszik, hogy minden erejével és lehetősége szerint segít a szükségben lévőknek.

A Baptista alaptevékenységébe jól illeszkedően – óvodáiban sokat tesz a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, és a roma tanulók felzárkóztatásáért, és a tehetséges diákok kibontakoztatásáért.

Küldetése, hogy az általa fenntartott intézmény több legyen, mint óvoda: az a hely, ahol a gyermek teljes körű támogatást kap személyisége és képességei kibontakoztatásához.

Bízunk abban, hogy a hozzánk járó gyermekeknek életre szóló élményeket és ismereteket nyújtunk, és megalapozzuk azokat a képességeket, melyekre szükségük lesz az iskolába történő sikeres beilleszkedésük és a tanulás során, valamint a gyorsan változó világunkban.

Küldetésnyilatkozat

Küldetésünk a ránk bízott gyermek fejlődésének minél teljesebb körű elősegítése.

A keresztyén elmének kell a legjobb elmének lennie, amelyet Krisztus értelme világosít meg, és amely integrálja Isten alapelveit az akadémikus ismeretekkel.

Küldetésünk személyes életpéldánkkal mintát adni.

Törekvünk, hogy a baptista óvoda olyan irányító testülettel, és munkatársi gárdával rendelkezzen, akik a Biblia alapelveinek megfelelő nézőpontot alkalmaznak a tanítás és az intézmény vezetése során.

Küldetésünk a gyermekek képességeinek kibontakoztatása.

Minden tanulási tapasztalat célja, hogy hozzásegítse a gyermekeket Istentől kapott képességeik teljes kibontakoztatásához.

A tanítás a következőkre összpontosít:

- A gyermek számára megfelelő tevékenységek és szolgáltatások biztosítása
- A gyermek ráébresztése a társadalommal való kapcsolatára és az iránta való felelősségre
- Nevelési programba tartozó és ahhoz kapcsolódó tevékenység segítse a gyermekek intellektuális, lelki, társadalmi, érzelmi és fizikai fejlődését.

Küldetésünk működés szempontjából hitelesnek lenni.

A bibliai értékek következetes alkalmazása, ahogy az oktatási intézmény:

Példamutató igényességet mutat az intézmény működései szabályzatának fejlesztésében;

Az emberi erőforrásokat etikusan és igazságosan kezeli;

A pénzügyeket fedhetetlenül és nyíltan kezeli, ill. ellenőrzi;

Etikus, világos és nyílt fejlesztési stratégiákat dolgoz ki;

Igazságos és következetes irányítási rendszert alkalmaz;

A szülői kapcsolatok terén őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képvisel.

Óvodáink

Az óvoda neve: Hétvezér Baptista Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola
Tiszaszalkai Óvoda Telephely

Címe: 4831 Tiszaszalka, Arany J. u. 7.

Az óvoda neve: Hétvezér Baptista Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola
Vámosatyai Óvoda Telephely

Címe: 4936 Vámosatya Szabadság út 86.

Az óvoda neve: Hétvezér Baptista Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola
Tiszaadonyi Óvoda Telephely

Címe: 4833 Tiszaadony, Jókai u. 2-4.

Az óvoda neve: Hétvezér Baptista Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola
Lónyai Óvoda Telephely

Címe: 4836 Lónya, Árpád u. 95.

Fenntartó: Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy

Főfőigazgató: Csató Kornélia

BAPTISTA OKTATÁS

Az óvodák helyzetelemzése

Tiszaszalka

Tiszaszalka a Beregben, Vásárosnaménytől 14 km-re fekvő, 935 főt számláló település. Szociálisan és gazdaságilag hátrányos helyzetű község.

A falu lélekszáma évről évre csökken és előregszik a lakosság.

Munkalehetőség híján az emberek elszegényedtek, helyzetüket kilátástalannak ítélik. A szülők egy része, bekapcsolódva a közmunka programba keres megélhetést a családnak, sokan idénymunkát, napszámos munkát vállalva enyhítik a terheket. A katasztrofális anyagi helyzet nemcsak az itt élőkre, de a helyi, illetve a környező települési önkormányzatokra is jellemző. 2012. szeptember 01. naptól az intézmény fenntartója a **Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy** (1111 Budapest, Budafoki u. 34/B), aki közoktatási megállapodás keretében vette át az önkormányzat ezen kötelező feladatát.

Óvodánkba Tiszaszalkáról és Tiszavidről járnak gyermekek. Az óvodások szállítása iskolabuszsal történik.

Az intézménybe járó gyermekek összlétszámát figyelembe véve megállapítható, hogy kb. 83%-át a hátrányos helyzetű, illetve roma származású gyermekek teszik ki, akiknek nevelése integrált csoportban, egyéni fejlődési ütemük szerint, differenciáltan történik. Óriási a feladatunk és a felelősségünk a nevelésük, oktatásuk terén. Az elmaradásuk megdöbbentő mértékű.

Intézményünkben a nevelés két - részben osztott - csoportban zajlik.

Nevelési alapelveink kialakításánál meghatározó körülmény, hogy a gyerekek milyen társadalmi környezetből érkeznek hozzánk.

Néhány évvel ezelőtt még büszkeség töltött el bennünket, amikor arról írtunk, hogy a szülők mennyire igénylik az óvodát, figyelemmel kísérik a gyermekek fejlődését, segítségükre számíthatunk. Ma már mindez nincs így, érdektelenek, közömbösek, egykedvűek a szülők. Az általános tapasztalatunk, hogy otthon semmiféle nevelés nem folyik – néhány kivételtől eltekintve – a gyermeket az utca és a társak, a minősíthetetlenül rossz – nem gyermeknek való – televízió műsorok nevelik.

A családok közös tevékenysége a tv nézés, a programokat nem szelektálják, olyan tartalmakat is lát a gyermek, ami nem neki való. Sok erőszaknak, durvaságnak szemtanúja a kicsi, nemcsak a tv mellett ülve, hanem a való világot tekintve is. A közös játék és mesélés igen ritka, sőt egyáltalán nincs.

Az ingerszegény környezet, a rossz anyagi helyzet, családi modell, hiányzó tapasztalat, élmény – és kommunikációs hiány, rossz anyanyelvi közeg meghatározza feladatainkat. Az egyre nehezedő életkörülményeket tükrözi a gyermekek ruházata, ápolatlansága, durva, agresszív magatartása.

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodapedagógus személyisége meghatározó a nevelőmunka során, modellt, mintát jelent a gyermek számára.

A kollektívában megtalálhatóak a közép, illetve az idősebb korosztály képviselői is. Óvónőink, dajkáink olyan emberek, akikre a gyermekszeretet, a jobbra törekvés igénye, a másságot elfogadó, együtt érző, segítő gondolkodás a jellemző. A dajkák nevelőmunkánkban ideális partnereink lennének, mert szakképzettséggel rendelkeznek, akik tisztelik és szeretik a gyermekeket, de egyéb teendőik/a gyermekek kísérése, az étel elszállítása a napközi konyháról, annak szétosztása, étkezések utáni mosogatás, uzsonnakészítés, takarítás, udvar-épületen belül, virággondozás, egyéb megbízatások /, annyira lekötik az idejüket, hogy a nevelő munkában érdemi segítséget nem tudnak nyújtani.

Lényegesen megnőtt óvodánkban a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma, a velük való foglalkozás, hátrányaik csökkentése, esélyegyenlőségük javítása, differenciált fejlesztés csak a fent említett létszám-bővítéssel lehetne megoldani.

Vámosatya

Településünk bemutatása:

Vámosatya, Magyarország északkeleti csücskében az ukrán határszéltől 3 kilométerre lévő település. Falunk határában húzódik a „Bereg tüdeje”-ként is emlegetett Bockereki erdő. Több látványossággal büszkélkedhetünk, a község központjában található Református Templom, Faharangláb, Tájház, és Múzeum is gazdagítja településünket. A nemrég átadott tanösvény és a Büdy várrom is kiváló kirándulóhely az idelátogatóknak. Csodálatos festői környezete minden évszakban biztosít gazdag tapasztalatszerző és megfigyelő lehetőséget gyermekeink számára.

Az óvoda társadalmi, gazdasági környezete:

A község lélekszáma 565 fő. A létforma ugyanazokkal a szociológiai jellemzőkkel írható le, mint bárhol az országban:

- Elöregedés
- Csökkenő születések száma
- Munkanélküliség
- Romló életszínvonal

Következésképpen növekszik a gyermekvédelmi támogatást, szociális gondoskodást igénybe vevő családok száma. Településünkön kevés a munkalehetőség, az emberek kis hányada mezőgazdasági tevékenységet folytat, magas számban munkanélküliek, ill. alkalmi munkavállalók, közmunka programban vesznek részt.

Óvodánk jellemzői:

Óvodánk egy vegyes csoporttal működik.

A férőhelyek száma: 25 fő

Az óvodai ellátást szinte száz százalékban igénybe veszik, az intézménybe járó gyermekek 50 százaléka hátrányos helyzetű, az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek a csoport 30-40 százalékát teszik ki.

Óvodánk bemutatása:

Óvodánk a falu központjában található, melyet a 2001-es árvíz után építettek újjá. Az intézmény épülete korszerű, melyben egy csoportszoba, tágas ebédlő (ahol a testnevelési foglalkozásokat is tartjuk), gyermeköltöző, mosdó, felnőtt szociális helyiség, iroda, orvosi szoba található. Az épülethez egy korszerű konyha is tartozik, jelenleg melegítő konyhaként működik.

A gyermekek étkeztetését intézményünk saját konyhája biztosítja. Az épület burkolatát padlócsempe és PVC fedi. Az óvoda bútorzata jónak mondható. A dolgozók saját készítésű

dekorációval igyekeznek az évszakoknak megfelelően családiassá, szebbé varázsolni óvodánkat. Az épület előtt egy kis park van kialakítva, melyben a rózsák tavasztól késő őszi virágznak. Játsszoudvarunk sövényvel van elkülönítve, ahol kis veteményeskert, zöldterület, homokos rész, árnyékot adó fák biztosítják a gyermekek jó közérzetét, fejlődését. Környezetünkhöz igazodva, az udvar természetes anyagból készült játékszerekkel van berendezve, melyek a gyermek ügyességét és mozgását segítik elő.

Az óvodánknak a program céljaihoz rendelt eszközrendszere megfelelő. Ugyanakkor a folyamatos eszközpótlás, bővítés elengedhetetlen. Az eszközök karbantartására folyamatosan szükség van.

Mindent megteszünk, hogy modern, esztétikus, külső- és belső környezetet biztosítsunk.

A dolgozók hivatásszeretettel, a szülői és a fenntartói igények figyelembe vételével végzik felelősségteljes munkájukat.

Tiszaadony

A település jellemzői:

Tiszaadony községet a ránk maradt írásos anyagokban először 1290-ben említik. Már a középkorban volt temploma, amit később a hadjáratokban leromboltak, de 1782-ben II. József császár újból felépíttetett, ami a mai református templomunk, a katolikus templom építése is erre az időre tehető. 1911-ben 710 református és 326 más vallású lakója volt a községnek: katolikusok és zsidók.

Szabolcs- Szatmár- Bereg Megye észak-keleti részén helyezkedik el Tiszaadony község, a Tisza folyó jobb partján, a Beregi síkság keleti részén az országhatártól 10 km-re.

Földrajzi helyzete nagyban meghatározza történelmi múltját, jelenét, jövőjét. A gyakori árvíz a község többszöri újjáépítését tette szükségsszerűvé, földjét, pedig kisebb értékűvé. A cigány lakosság munkalehetőségét jelentette az ártéri füzesek vesszője és a teknővájáshoz szükséges fák termőhelye. Az Ukrán határ közelsége megkönnyítette az áttelepülést, ami befolyásolta a lakosság összetételét.

Tiszaadony község lakóinak száma jelenleg: 643

A legközelebbi város: Vásárosnamény, illetve közlekedési igénybevételével Kisvárdá.

A község megközelítése csak autóbusszal lehetséges. 2007.szeptemberétől a településen élő gyerekek Tiszaszalkán kezdték meg az iskolai tanulmányaikat Közös Általános Iskola és Óvoda Főigazgatósága alatt.

2012 szeptemberétől a Baptista Szeretetszolgálat vette át az intézményt.

A községbe jelentkező nagyfokú munkanélküliség sajnos a családok nagy részét érinti. Az egy főre jutó jövedelem a létminimum alatt van. A községben élő emberek-hasonlóan az ország átlaghoz - nagyon sokat dolgoznak, hogy családjuk és önmaguk számára biztosítani tudják az alapvető szükségleteiket. Az óvodás gyermekek szülei nagyon nehéz helyzetben vannak, mert a községben minimális a munkalehetőség. Többnyire a különböző címen igénybe vehető segélyből tartják fenn családjukat.

Különböző komfort fokozatú családi házakban élnek, csak 1-2 gyereknek van saját vagy testvérével megosztott szobája.

Óvodásaink zöme „nagy családból” érkezik.

Kevés az érettséggel rendelkező szülők aránya, sokan közülük csak 8 osztállyal rendelkeznek. A tv, videó, számítógép kiszorítja a családok életéből a könyvet, az élő mesét, a beszélgetéseket, az odafigyelést, ezért egyre több a későn beszélő és beszédhibás gyermek.

Az óvodánk szociális funkciója egyre nagyobb hangsúlyt kap.

A nevelőtestület és a szülők kapcsolata messze túlmegegy a hivatalos formán.

Az elfogadás-segítés jellemzi a szülők és az óvoda kapcsolatát.

A gyerekek nevelésére is tanítani kell a szülőket. A nevelésről, tanulásról való nézeteik többnyire csak a szeretetre terjednek ki, de a tudatosság, következetesség hiányzik belőle.

Óvodánk bemutatása:

Óvodánk a település oktatási központjában helyezkedik el. Két iskolaépület közelségében. Előkertjében egy háborús emlékmű látható, mivel az 1900-as évek elején épült "Leventeotthon"-nak. Nem óvodai célra épült, de az 1972-es felújítás során a leendő óvodások szüleivel, nagyszüleivel óvodát teremtettünk belőle. Az udvarra fákat, bokrokat ültettünk és fém- és fából készült tornaszereket, játékokat készítettek a szülők társadalmi munkába. Ma már igazi óvoda udvar, ahol a rajzoláshoz, labdázáshoz, tornához szilárd burkolat és füves tér, homokozó, a szerepjátékhöz babaház, csúszda van. Településünkön így egy vegyes életkorú gyermekeket nevelő óvoda működik egy csoporttal. 25 férőhelyen. Feladatunk a 3-6 éves kisgyermek nevelése, az egyenlő bánásmód betartása, a gyermeki személyiség folyamatos fejlesztése, az ehhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

Csoportunk vegyes életkorú, így a testvérek együttléte is biztosított. Napirendünk folyamatos, az étkezés ideje állandó, időtartama gyermeki igényeknek megfelelően változik. Napközi otthonos óvodánk napi háromszori étkezést biztosít, melyet helyi konyhánkban készítenek el.

Nyitástól- zárásig az óvodában képzett óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.

Óvodánk olyan természeti környezetben helyezkedik el, ahol az adottságok lehetővé teszik a környező világ megismerését. A Tisza közelsége lehetőséget nyújt, hogy a gyerekek résztvevői legyenek a természeti környezet megismerésének a természet szeretetére, védelmére, felfedezésére neveljük őket.

Lónya

Községünk bemutatása:

Lónya Szabolcs-Szatmár-Bereg megye északkeleti csücskében található, nyolcszáz lelket számláló, hátrányos helyzetű kisközség. Egyik oldalról az országhatár, másik oldalról a Tisza határolja. Hátrányos helyzetünk egyrészt abból adódik, hogy távol vagyunk a legközelebbi várostól, másrészt a nagy munkanélküliség miatt. Éppen ezért nagyon sok fiatal elköltözik a faluból, és az elöregedés jellemző ránk.

Lónya nagy történelmi múlttal rendelkezik. Híres emberek születtek és éltek itt, kiknek sírja is itt található. /Lónyay család, Babus Jolán/

Híres műemlékeink /Református templom, fatorony, Lónyay család kriptája/, melyet évről-évre nagyon sok kiránduló tekint meg.

Óvodánk bemutatása:

Óvodánk a falu főutcáján az Általános Iskolával egy épületben található. 2001 szeptemberétől költözött ide az óvoda. Az alsó szinten az iskolától elválasztva alakítottak ki számunkra két csoportszobát, két mosdót, öltözőt és tálalókonyhát.

2008 szeptemberétől gyermeklétszámunk lecsökkent, ebből következően egy vegyes csoportot tudunk indítani. Óvodánk Mátyus és Tizakerecseny községből is fogad gyermekeket.

Személyi feltételek:

2 fő óvodapedagógusi képesítéssel

1 szakképzett dajka

1 dajka

Óvodánk valamennyi dolgozója gyerekszerető, gyerek centrikus személyiség. Arra törekszünk, hogy a gyermekeket derűs, barátságos légkör fogadja. Az esztétikus, egészséges óvodai környezetben nyugodt, kiegyensúlyozott gyerekeket neveljünk. A gyerekek számára igyekszünk folyamatosan olyan tevékenységeket biztosítani, amelyek során valamennyi gyerek képessége, egyéni ütemben bontakozhat ki.

Az óvodák helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

Alapelveink

Intézményünkben legfontosabb alapelvnek tartjuk a gyermekek tiszteletét, szeretetét, elfogadását.

A családokkal együttműködünk, elsődlegesnek tartjuk a családi nevelést, melyet az óvodai neveléssel kiegészítve törekszünk a harmonikus személyiségfejlesztésre.

Pedagógusainktól, nevelést segítő munkatársainktól és a szülőktől is elvárjuk a humanista erkölcsi értékek tiszteletben tartását, az ennek megfelelő magatartás tanúsítását, úgymint: az egészség védelmét, munkához való hozzáállást, tanulás iránti igényt, a szeretet képességét, az egymás iránti tiszteletet, a megbocsátás, bocsánatkérés képességét, a megbánást, jóvátételt, a segítőkészséget, együttérzést, egymás elfogadását. Kialakulásuk, fejlődésük támogatása mintaközvetítéssel valósul meg a közösségi nevelés során.

Tiszteletben tartjuk a gyermekek, szülők és az intézményi dolgozók világnézeti elkötelezettségét, felekezeti hovatartozását.

Kiemelten fontosnak tartjuk a gyermeki játék jelentőségét, a játékos fejlesztést, a tevékenységekben gazdag óvodai életet.

Fontosnak tartjuk az esélyteremtés lehetőségének biztosítását minden gyermek számára.

Kiemelten kezeljük az egyéni érési ütemhez, képességekhez igazított fejlesztést.

Nevelési értékeink, célkitűzéseink

- Az óvodás korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Az óvodai nevelésben érvényesülhetnek a különböző innovatív pedagógiai törekvések.

- A sokoldalú képességfejlesztés játékos tevékenységben valósuljon meg. A gyermeket különleges gondozás és védelem illeti meg. A gyermeki személyiséget elfogadás, bizalom, tisztelet, szeretet és megbecsülés övezi.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek magyar nyelven folyó fejlesztését integráltan végezzük.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A „másság” elfogadása. Egymás iránti bizalom alakítása. Pozitív magatartási modellek, tevékenységek megmutatása.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek, és képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére kell irányulni. Az emberi jogok

és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Gyermekkép, óvodakép

Gyermekkép:

Gyermekképünket a fejlődés lélektani törvényszerűségei alapján határozzuk meg. A gyermeket egyedi és szociális lénynek tekintjük egyszerre. Figyelembe vesszük az eltérő adottságokkal bíró gyermekek személyiségét, mivel minden gyerek külön egyéniség, fejlődését részben genetikai adottságok, részben a családi miliő, részben pedig a környezeti hatások határozzák meg. Hangsúlyozzuk a differenciált foglalkozások és az egyéni bánásmód elvét.

Óvodánkban a nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, s meglévő hátrányai csökkenjenek, előnyei kiteljesedjenek. Nevelőmunkánk során nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

„Milyen embert is akarunk formálni?
A válasz egyszerű: egészséges testű, akarat erős,
jó ítéletű, értelmes, tette kész,
szép célokért hevülő és áldozó embereket,
akik meg tudják érteni és élni a szépet
és nagyot minden téren,
akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal,
akik megértik a dolgok összefüggéseit,
akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek,
amely csak kölcsönösségen, méltányosságon
és jó akaraton épülhet.”
/Szent-Györgyi Albert/

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és szerény tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének alapvető feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti funkcióit (óvó- védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelésünkben alapelv, hogy

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi

- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását,
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Fontos motívumnak tartjuk a szeretetteljes, érzelmi biztonságon, bizalmon nyugvó, érzelemgazdag, szabad alkotó légkörű óvodai élet kialakítását, az egészséges, biztonságos óvodai környezet, a befogadó óvoda megteremtését.

Nevelőközösségünk feladata, hogy a gyermekek személyiségét tiszteletben tartsuk, egyéni készségeiket, képességeiket kibontakoztassuk, testi-, szociális-, nyelvi-, értelmi képességeik fejlődését segítsük.

A családi nevelés kiegészítőjeként, közös felelősséggel biztosítjuk a gyermekek számára az életkori sajátosságaiknak, egyéni fejlettségüknek és szükségleteiknek megfelelő tartalmas óvodai életet, mely magába foglalja a szabad játékot.

Lényeges kérdés: Kit lát a gyermek, ha minket néz?

- Minden, ami belőlünk árad, sugárzik, az hat rá. Befogadja, magáévá teszi.
- Tőlünk felnőttektől tanul igazat mondani, és tőlünk tanul szeretni is.

Alapfeladatunk – az óvodai nevelés kulcsszereplőiként – mintát adni gyermekeink számára az értékes élethez!

A program megvalósításának meghatározó személye az óvodapedagógus, aki kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes, derűs és vidám egyéniségével mozgatója az eseményeknek. Hiteles, etikus mintát ad a gyerekeknek és a szülőknek, aki közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét
és eszét, szaporítja tapasztalatait.
Ő azt hiszi: csak játszik.
De mi már tudjuk, mire megy a játék.
Arra, hogy e világban, otthonosan mozgó,
eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”
(Varga Domokos)

Azok a nevelési feladatok, tevékenységek, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését

Cél:

A különböző szociális háttérrel rendelkező 3-7 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztése élmény gazdag környezetben, egyéni fejlődési ütemüket tiszteletben tartva. Szeretetteljes, gyermekközpontú, a másságot elfogadó légkörben, különös tekintettel az életkori, egyéni sajátosságokra és az eltérő fejlődési ütemre.

Feladat:

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés;
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása**Cél:**

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása és a gyermekek testi fejlődésének elősegítése, hogy gyermekeinkben megalapozódjon az egészség megőrzésének, személyes gondozottságának, a betegségmegelőzésnek, egészségmegőrzésnek az öntevékeny magatartásnak igénye.

Feladat:

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezet biztosítása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, a pedagógussal együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Mivel az óvodáinkba járó gyermekek túlnyomó többsége hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetű, ez meghatározza a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatainkat. Az egészségügyi szokásokat igyekszünk összehangoltan gyakoroltatni, elsajátíttatni, ebben kérjük a szülői segítséget is.

Óvodáinknál az étkeztetést a saját vagy az önkormányzati konyhák látják el. Az otthoni rendszertelen, egyoldalú, szegényes táplálkozást az óvodai étkeztetés sem ellensúlyozza kellőképpen, bár az étrend változatos, sokszor van főzelék, zöldségféle és gyümölcs. Az étkezések azonos időpontban, kulturált körülmények között zajlanak. Az étkezési szokásokban tapasztalható egyéni különbségeket, lemaradást személyes példaadással próbáljuk koruknak megfelelő szintre hozni.

A szülők bevonásával alakítjuk ki a helyes öltözködési szokásokat, a réteges öltözködés előnyeit hangsúlyozva.

Fontosnak tartjuk, hogy ruházatuk tiszta és praktikus legyen.

Mivel óvodáinkban nincs mindenhol elkülönítő helyiség a megbetegedett gyermekek számára, ezért a szülőt értesítjük a legrövidebb időn belül, érkezéséig ápolásáról gondoskodunk.

Fontosnak tartjuk a higiéniai szabályok betartását, gyakori szellőztetést, portalanítást, megfelelő páratartalom biztosítását, fertőtlenítést, a környezet tisztántartását.

Óvodáinkban biztosított a rendszeres egészségügyi szűrés, amelyet a háziorvos, a fogorvos és a védőnő végez. (tartás, hallás, látás, fogászat)

Az edzés lehetőségét a szabadban való tartózkodással minden évszakban igyekszünk kihasználni, a friss levegőn futkározhatnak, szabadon mozoghatnak. Az udvarra csak jó idő esetén tudunk kimenni.

Mivel a mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, gyermekeink edzését, mozgásigényének kielégítését, mozgáskoordinációjuk fejlődését a tornaszobai eszközökön túl az udvari eszközök is biztosítják, sokféle mozgásos szabályjátékot, körjátékot, sétát igyekszünk beiktatni.

Önmaguk és társaik testi épségének védelmére neveljük őket.

A mozgás után a gyerekeknek szükségük van rövidebb, hosszabb ideig tartó pihenésre, ehhez igyekszünk a feltételeket optimálissá tenni.

Nyugalmat teremtünk mesékkel, altató dalokkal. Mivel a gyermekek alvásigénye nem egyforma, így lehetővé tesszük a folyamatos ébredést, a korábban ébredők csendes tevékenységeket folytathatnak, pl. képeskönyv nézegetés, rajzolás.

Nevelőmunkánk egyik fontos színtere az óvoda udvar, ahol megfigyeléseket végezhetnek, tapasztalatokat szerezhhetnek a természeti környezetben lejátszódó folyamatokról.

A séták, kirándulások alkalmával gyűjtött érdekességeket, terméseket, leveleket, kavicsokat, kagylókat, tollakat, stb. a természetsarokban helyezük el és ezeket a „kincseket” felhasználjuk a játékban, illetve az óvoda helyiségének díszítésére.

Feladatok a különböző területeken

Gondozás kiemelt szerepe az óvodai élet szervezésében

A gondozás a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére irányul. Olyan alapvető tevékenység az óvodai életben, amely alapvetően hozzájárul a személyiség alakulásához.

Óvodába lépés előtt ideális esetben a gondozás az anya-gyermek kapcsolatban valósult meg. Óvodába lépéskor az anya helyébe az óvodapedagógus lép, elfogadó, támaszt nyújtó közelségével, empatikus magatartásával. Így válik a gondozás óvónő-gyermek személyes kapcsolatán alapuló biztonságot, jó közérzetet nyújtó tevékenységgé.

A gondozási tevékenység folyamatában az óvodapedagógus:

- személyes példával segíti a gyermeket a gondozási feladatok végzésében,
- mindent megtesz a gyermek szomatikus, pszichikus és szociális elégedettségéért,
- segíti a készségek és képességek kifejlődését, ismereteket nyújt,
- megválasztja azokat a módszereket, biztosítja azt az időt, amelyre a gyermeknek szüksége van, segíti, hogy képessé váljanak egyre önállóan végezni feladataikat,

- erősödnek e viszonyban pozitív érzelmeik: bizalom, pozitív énkép, biztonságérzet, gondozott külső iránti igény, jellemzőjévé válik a gyermekeknek a szorongásmentes vidám alaphangulat.

Az óvodapedagógus a gondozást végző többi munkatársával azonos értékrend szerint, együttműködve vesz részt a tevékenység megvalósításában.

Öltözködés:

- A ruházat mindig igazodjon a hőmérséklethez, időjáráshoz.
- A ruházat biztosítsa a szabad mozgást és óvjon a sérülésektől.
- Kényelmes lábbeli biztosítsa a láb fejlődését, a lábizmok erősödését.

Étkezés:

- Étkezési kultúra kialakítása
- Megfelelő mennyiségű és minőségű, vitaminokban, rostokban gazdag ételek fogyasztása. Minden tízórai friss gyümölcs – zöldség forrásokból áll.
- Az eszközök helyes használata.
- A különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

Pihenés:

- A zavaró belső és külső ingerek megszüntetése.
- Az alvás előtti és alatti légcsere biztosítása.
- Az egyéni alvásszükséglet figyelembevétele.
- A délutáni pihenést higiénés igényünk miatt a gyerekek pizsamában illetve ágyneműs fektetőn töltik.

Levegőzés:

- Az időjárástól függően minél több tevékenység szervezése a szabad levegőn.

Tisztálkodási szabályok kialakítása:

- kötelező kézmosás étkezés előtt , WC használat után, a kézmosás szükség szerint igényének a kialakítása
- fogmosás igényének a kialakítása az étkezések után

Betegség megelőzés és egészségmegőrzés:

- A gyermek egészségének ellenőrzése (reggel érkezéskor, folyamatosan napközben, a gyermek hazaindulása előtt)
- Betegség megelőzés, stresszoldás, immunrendszer erősítés.
- Prevenciós feladatok alapja a személyi higiénia következetes megtartása, környezethigiénia
- A gyermekek önmaguk és társaik testi épségének megóvására és védelmére nevelése (konfliktuskezelés, tolerancia)
- A balesetek megelőzése céljából a személyi és tárgyi feltételek ellenőrzése, a hibaforrások megszüntetése
- Baleset esetén az SZMSZ-ben szabályozottak szerint való eljárás

Testedzés-Mindennapos mozgás:

- Az egészséges életmód kialakulásának egyik elengedhetetlen feltétele, mely nagyban hozzájárul a gyermekek ideális testi és szellemi fejlődéséhez.
- A gyermekek minél sokrétűbb mozgásformákkal ismerkedjenek meg.
- A mozgáslehetőségek kötött és kötetlen formában valósuljon meg.

- A mozgásfejlesztő program az egész személyiség fejlesztésére irányul, s változatos tevékenységek sorozatában valósul meg.
- A motoros képességek fejlesztése
- A nagy és finommozgások, testséma és fizikai erőnlét fejlesztése.
- A szem-kéz, szem-láb koordinációjának fejlesztése.
- Problémamegoldások erősítése mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal.
- Mozgással kapcsolatos, és mozgáshoz kapcsolódó szókészlet fejlesztése.
- Ritmikus tevékenységekkel a ritmusérzék fejlesztése.
- Az óvodai élet minden napján szükséges biztosítani az aktív szabad játék mellett az irányított mozgásos tevékenységeket is, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A gyermekek fejlődésében nagy szerepet játszik a tudatosan szervezett mozgás. Ez egyrészt a mindennapi fejlesztő mozgásban, a mozgásfejlesztő foglalkozásokon, valamint a szülői igényekre alapozott és az óvodapedagógusok irányítása alatt zajló külön szolgáltatásként szervezett kirándulások keretében történik.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.

Környezettudatos magatartás:

- A környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése,
- A természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer, érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.
- Környezeti vonatkozásban is aktív szemléletformálás.
- A természet és benne az emberi társadalom fenntarthatóságának, harmóniájának megőrzése a környezeti válság elmélyülésének megakadályozása érdekében.
- Egészségkép fogalmi háttérének kialakítása.
- A helyi környezet kiemelt szerepének tudatosítása.
- Az életvezetési készségeken alapuló nevelés, mely hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

Az óvodás gyermekek életvezetési készségeinek, képességeinek fejlesztése nem csupán az óvoda kötelessége és felelőssége, hanem a szűkebb-tágabb családé, sőt a társadalomé, a médiáé is. Nekünk elsősorban - tiszteletben tartva a családi nevelés elveit – az egészséget befolyásoló tényezők, faktorok mentén haladva a családok bevonásával, bevonódásuk biztosításával, velük együtt kell kialakítanunk stratégiánkat, valamint az egyes csoportok és egyének fejlődését támogató gyakorlatot. Prioritási sort nem célszerű megállapítani, mert az alábbi faktorok mindegyike fontos, és olykor a körülmények alakítják a sorrendet:

- alvás,
- társas kapcsolatok,
- napirend,
- tanulás, tapasztalás, játék, beszélgetés és meghallgatás, ének, mozgás-zenére, dalolás, szabadtéri játék, a gyermek beavatása az otthoni teendőkbe stb.,

- táplálkozás és folyadékfogyasztás,
- környezetvédelem kérdései, környezettudatosság,
- testi és környezethigiéne,
- betegségek megelőzése,
- kommunikáció,
- a kulturált érzelmnyilvánítás,
- viselkedési etikett,
- káros szokások elkerülése, a nemet mondás „művészete”,
- viktimizáció elkerülése: ismerje fel a veszélyes, kockázatos helyzeteket, mit kell tenni ilyenkor-kitől kérhet segítséget,
- önismeret, önértékelés, önbizalom fejlesztése,
- megfelelő test és énkép.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Önállóan végzik a személyükkel kapcsolatos tisztálkodási és öltözködési teendőket, igényükké válik a tiszta, rendezett ruházat, ápoltság.
- Igénylik környezetünk rendjét és tevékenyen részt vesznek annak megőrzésében.
- Az egészséges életmódhoz kapcsolódó helyes táplálkozási és higiéniai szokások beépülnek értékrendjükbe, pozitívan befolyásolva azt.
- Igénylik a szabadban való tartózkodást, a rendszeres, változatos mozgást.
- A sok szabadban végzett tevékenység során a gyermekek kiegyensúlyozottá, edzetté, testileg-szellemileg teherbírókká válnak.

Az érzelmi, erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása, értékorientált közösségi nevelés

A kisgyermek életében a környezetnek, a csoportnak kiemelkedő jelentősége van, benne és általa formálódik, fejlődik.

Cél:

A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Feladat:

- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknél tartós, stabil, szeretetteljes kapcsolat kiépítése. A gyermek biztonságérzetének megalapozásával az önbizalom erősítése, a szocializálódás elősegítése.
- Alakuljon ki óvodásaink szociális érzékenysége és önkifejező, „én érvényesítő” törekvéseiket képesek legyenek a csoportérdekekkel szinkronban megvalósítani, a különbözőségeket elfogadni, tisztelni.

Csoportszobáink otthonosak, szépek, gondoskodó szeretettel várjuk a gyermekeket. Igény szerint lehetőséget adunk arra, hogy a szülő és a gyermek együtt ismerkedjen az óvodai élet szokásaival, így kívánjuk könnyebbé tenni a gyermekek számára az új környezet elfogadását.

A kisgyermek magával hozhatja otthoni kedvenc játékait. A nagyobb gyermekeket is arra neveljük, hogy a kisebbeket szeretettel és segítő szándékkal vegyék körül. Segíti a szeretetteljes kapcsolat kialakítását a sok ölbeli játék, mondókák, dalocskák, cirógatók, csiklandozó játékok. Az új gyermek félelmének, feszültségének oldására felhasználjuk a játékot, a bábjátékot, a mozgásfejlesztő eszközeinket, az egyensúlyozó játékot, amelyek nyugtatóan hatnak rájuk.

A szociálisan érett gyermekek pozitív modellként közvetítik a szokásrendszert, tevékenység formáló hatásuk van. Társaikhoz olyan tapasztalatokat, véleményeket juttatnak el, hogy azok képessé válnak a jó kapcsolatok megteremtésére.

Elengedhetetlen fejleszteni a gyermekekben a másokra való odafigyelés képességét, a különbözőség elfogadásának szándékát, az empátiakészséget, a segítő magatartást, a tolerancia szint növelését, a cselekvéskontrollálási képességet.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A gyermekek beszoktatása idején fokozottabban törekszünk arra, hogy a gyermekeket kedvező hatások ériék.

Az óvónő a legfőbb modell a gyermekek előtt, példakép a társas kapcsolatok alakulásában, mivel ő szervezi meg a gyermekek egész napját, a közös tevékenységeket, amelyek során a társas kapcsolatok fejlődnek.

Az óvónői példa hatására fejlődik a gyermekek viselkedéskultúrája, segítően hat a különbözőség elfogadásában. Segítsük elő, hogy a különböző tevékenységek végzése közben együttműködve, közösen oldhassanak meg feladatokat, így megtapasztalhatják, hogy közösen örömtelibb és eredményesebb minden tevékenység.

Törekedjünk arra, hogy az óvodába járó gyermekek érezzék, hogy összetartoznak, ezt közös tevékenységek szervezésével érhetjük el. Meghatározzuk az együttélés szokásait, normáit, elősegítjük az azokhoz való alkalmazkodást, a szoktatást példamutatással, a szabályok következetes betartásával alakítjuk. Mindez az óvónőtől az egyéni bánásmód széleskörű alkalmazását kívánja meg.

A bizalom alapja, feltétele minden emberi együttlétnek. A tiszteletadás alapvető követelmény, tisztelet a felnőtt családtagokkal, az óvoda dolgozóival, csoporttársakkal szemben.

Figyeljenek társaik és a felnőttek munkájára, vigyázzanak a produktumra, tevékenységük során legyenek tapintatosak.

A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője, a közös készülődések, tervezgetések, a holnap öröme távlatot jelenthet a gyermek számára.

Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepei, érzelmi átélésre, gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget.

A gyermekek megterhelő, szorongással járó, gyakori szerepeltetését elkerüljük.

A jó érzelmi előkészítés és az egyre fokozódó örömteli várakozás maga az ünnepi együttlét, melynek hangulatát tovább emeli a felnőtt közösség ajándéka – bábozás, mesedramatizálás, mesélés stb..

Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat, ez nem jelenthet terhet sem a szülő sem a gyermek számára. A műsorokra készülés ne terhelje túl a gyermeket!

A gyerekeknek legyen lehetősége megtapasztalni saját döntéseik következményeit, majd tapasztalataikat pedagógus segítségével értelmezzék és elemezzék. Az óvónő irányításával következtetéseket vonjanak le jóról – rosszról, helyesről és helytelenről.

Óvodapedagógusaink a következő feladatokat valósítják meg:

- A szeretet, a melegség, az elfogadás és a biztonság megtapasztalása.
- A megbízhatóság, a megértés, a bizalom átélése.
- A vigasz, a segítség és a támogatás megtapasztalása.
- Az érzések átélése és kifejezése.
- A saját tempó megengedése.
- A viták által a konfliktusok megoldásának megtanulása.
- A pihenés és a csend átélése.
- Bátorság ahhoz, hogy megtegyünk valamit és vállaljuk a következményeket.
- Mozgás, játék, kísérletek.
- Titkok felfedezése, titkok megőrzése.
- Testi és lelki erőszakmentesség átélése.
- Az önállóság és a felelősségteljes cselekvés kifejlesztése.
- A tisztelet és megbecsülés átélése önmagunkkal és a többiekkel szemben.
- Szabályok kialakítása.
- Az együttérzés, őszinteség, a folyamatosság elősegítése és megélése.
- A fantázia és a belső világ megtapasztalása.

Beszoktatás

- Különös gondot fordítunk az újonnan érkező gyermekek beszoktatására.
- A beiratkozást követően (egyeztetett időpontokban) biztosítjuk az újonnan beiratkozott gyermekek számára, hogy az udvari és foglalkoztató szobai játékban a szülő jelenlétében részt vegyenek, így ismerkedjenek az óvodával, az óvodapedagógusokkal, a gyermekekkel és a környezettel.
- A gyermekek érkezésének első időszakában, a szülővel egyeztetett módon, az új gyermekek fokozatosan egyre hosszabb időt töltenek óvodánkban.
- Az óvoda kialakítandó hagyományait, szokásait beépíti a csoport mindennapi életébe. Ezzel kapcsolatos elvárások
 - A születésnapokat a szülőkkel egyeztetett módon ünnepelje.
 - Az ünnepeket emelje ki a csoport mindennapi életéből.
 - Biztosítsa változatos tevékenységgel az érzelmi ráhangolódást és levezetést.
 - Az ünnep hangulatához illő öltözetet viseljenek a felnőttek és a gyermekek egyaránt.
 - Az óvoda díszítése tükrözze a gyermekek számára az ünnep fontosságát.

A tanév során az alábbi **ünnepeket – néphagyományőrző rendezvényeket** szervezzük meg:

- Mihály napi vásár
- Állatok világnapja
- Márton napi lúd
- Katalin napi meggyfa ág hajtás
- Mikulás
- Advent
- Újévi jókívánságok, Háromkirály járás
- Farsang
- Március 15.
- Víz világnapja

- Húsvét
- Föld napja
- Környezetvédelemi világnap, Madarak és fák napja
- Anyák napja
- Gyermeknap
- Tanérvzáró – Búcsúztató
- Hálaadás

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak egymáshoz, a felnőttekhez. Érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák ezt nyilvánosságra.
- Igényükké válik a helyes viselkedés és a szabályok betartása.
- Kérés nélkül is segítenek egymásnak és a kisebbeknek.
- Problémáit, konfliktusait kompromisszummal rendezi.
- Az igazmondást és hamisat, a jót és rosszat saját viselkedésében meg tudja különböztetni.
- A csoportérdek és egyéni érdek között egyensúlyt tud teremteni, másokat türelmesen meghallgat.
- Szívesen dolgoznak a közösségért.
- Képesek a tevékenységekben részt venni, együttműködni és türelmesen befejezni.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

Szocializáció

Úgy kell megszervezzük a gyermekeink óvodai életét, hogy az segítse erkölcsi tulajdonságaiknak – együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség - az akaratuknak - az önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat – fejlődését, **szokás és normarendszer megalapozását.**

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus) közreműködésével.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, ragaszkodnak egymáshoz, a felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban és tettekben is kifejezik.
- Aktívan és érdeklődéssel vesznek részt közös tevékenységekben.
- Elfogadják az adott tevékenység által kívánt magatartási formákat.
- Igényükké válik a helyes cselekvés és viselkedés helyes szabályainak betartása.
- Tisztelettel viselkednek egymás és a felnőttek iránt, vigyáznak munkájuk eredményére.
- Észreveszik, hogy kinek, miben, mikor van szüksége segítségre.
- Bízhatnak önmagukban és társaikban, együttéreznek társaikkal.
- Ébrednek bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Figyelmesen hallgatják a felnőttek és a gyermekek közléseit.
- Szociálisan éretté válnak az iskolakezdésre.
- Elismerik saját hibájukat, a konfliktus helyzetekben tudnak egyezkedni.
- Toleránsak egymás iránt, társuk **különbözőségét** elfogadják.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, és nevelés megvalósítása

Az embert a beszéd kapcsolja a többi emberhez és a beszédben tudja megérteni a külvilágot ugyanúgy, mint saját belső világát. Mozgás, beszéd és gondolkodás egymással szoros kölcsönhatásban fejlődnek. A megzavart mozgás gátolja a beszédfejlődést, a beszédfejlődés meglassúbbodása visszaveti fejlődésben a gondolkodást.

Az anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának fejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nem csak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. A valódi anyanyelvi nevelésnek alapja: az óvoda szóbeli közlést kiváltó, derűs légköre.

Cél:

Fejlett kommunikációs készséggel, jó szókinccsel rendelkező, mindennemű helyzetben megnyilatkozni tudó gyermekek nevelése, akik tisztán beszélnek és helyesen használják a magyar nyelvet.

Feladat:

- A gyermek kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése különböző tevékenységeken keresztül.
- Az anyanyelvi nevelésben érvényesüljön az óvónő mintaadó szerepe.
- Beszélgető helyzetek teremtése, türelmes meghallgatás és válaszadás.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni.

A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és a tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme. Az óvónőnek arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, mi érdekli, mi foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során.

A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos.

Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Az óvónő ne vegye el a gyermek kedvét állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédetől.

Dicsérje és biztassa a bátoritanabb gyermekeket, serkentve őket a beszédre. Figyeljen arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, beszédgátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzd. Szükség esetén szakemberhez kell fordulni.

Az anyanyelvi és kommunikációs képességfejlesztés eszközei:

Az anyanyelvi nevelést valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatnak tekintjük, a kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlásával, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.

- mesével, verssel, mondókákkal
- mozgással

- zenével
- környező világgal, matematikával
- ábrázolással.

Az óvoda tartalommal gazdag élete, a szóbeli közlést kiváltó derűs, nyugodt légköre az alapja az anyanyelvi nevelésnek.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Beszédük folyamatos, összefüggő és logikus.
- Beszédüket érzelmeik által kiváltott természetes gesztus és arcjáték kíséri.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.
- Beszédhelyzetekhez illő mondatokat, az anyanyelvnek megfelelő hanglejtéssel és hangsúllyal használják.
- A jellemző mesefordulatok kifejezései is megjelennek a mindennapi beszédben.
- Figyelmesen és nyugodtan képesek végighallgatni a másik megnyilatkozását.

Értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél:

Az értelmi képességek kibontakoztatása, fejlesztése az önálló, az alkotó, az aktív gondolkodás alapjainak lerakása.

Feladat:

- A megismerő tevékenységet segítő képességek – megfigyelőképesség, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás – fejlesztése.
- Sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása.
- Az értelmi képességek fejlesztésének legfontosabb kiindulópontja az optimális feltételrendszer biztosítása

A feladatok megoldása szerves egységben valósul meg az óvodai nevelésben. Nem külön képességeket fejlesztünk, hanem az egész értelmet, a megismerés egész folyamatát, az egész kis embert.

A gondolkodás és fogalomkör alakulására a környezet erősen rányomja a bélyegét. A gyermekekben kialakítjuk azt a képességet, hogy a környező világ dolgaiban összefüggéseket keressenek.

Segíti az elemző képességet, ha nem csak szavakban, hanem a gyakorlatban is konkrétan megtapasztalhatják az adott tárgy vagy jelenség tulajdonságait.

A helyes gondolkodás feltétele, hogy a gyermek tudjon összehasonlítani, lássa meg a dolgok közötti hasonlóságokat és különbségeket. Az érdeklődés fenntartása a gyermek gondolkodásának legfőbb mozgatója. Ahhoz, hogy a probléma megoldására való kedv és képesség kialakuljon a gyermekben, az kell, hogy önállóságukat tiszteletben tartsuk és minél több lehetőséget biztosítsunk ismeret - és tapasztalatszerzésre.

A megértés, a gondolkodás egyik alapfeltétele, hogy a gyermek újonnan szerzett ismereteit összefüggésbe tudja hozni a régiekkel. Minél többet lát és tapasztal, annál tágabb lesz az érdeklődési köre, annál inkább meglát problémákat és igyekszik azokat a maga erejéből megoldani. Többszöri megfigyelés után tapasztalatait alkalmazni tudja, akár több szakaszból álló cselekvéssort is végrehajt, ezt beszédével kíséri, beszédfejlődése ezáltal fokozatosan új irányt ad a gyermek gondolkodásának.

Saját élményű tapasztalat során szerezzenek élményeket, ismereteket és gazdagodjon a gyermekek kíváncsisága, mint életkori sajátosság. Meglévő tapasztalataira, élményeire építve

biztosítunk változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő környezetből. Az értelmi képességek fejlesztésének legfontosabb kiindulópontja az optimális feltételrendszer biztosítása.

Ezek a következők:

- derűs légkör
- változatos tevékenységekhez alkalmas hely
- megfelelő, gondolkodásra serkentő eszköztár
- játékos cselekvésbe ágyazott tapasztalatszerzés.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Belső érzékelése – mozgás, egyensúly – megfelelően működik.
- Tapasztalatokra építve felfogja környezetének eseményeit, jelenségeit.
- Kialakul tér- és időészlelése.
- Figyelme, megfigyelőképessége formálódik.
- Képesek meglátni a dolgok közötti összefüggéseket, a tárgyak lényegtelen tulajdonságaitól el tudnak vonatkoztatni, lényeges jegyek alapján általánosításokra képesek.
- Felismernek ok-okozati összefüggéseket.
- Képesek önálló problémamegoldásra.

Az óvodai élet megszervezésének elvei

Személyi, tárgyi feltételek

Tiszaszalka:

Tárgyi feltételek: Jelenlegi óvodánk 1984-ben épült, két csoport részére a falu központjától kis távolságra, egy nyugalmas mellékutcában. Óvodánk épülete kielégítően szolgálja a gyermekek gazdag, élményszerű, biztonságot nyújtó óvodai életét. Az épület felújításra folyamatosan pályázunk. Felszereltségünk a törvényi előírásoknak megfelel. A hiányzó vagy megrongálódott berendezési tárgyakat: székeket, asztalokat, ágyakat, szekrényeket, öltözők illetve mosdók felszerelési eszközeit folyamatosan cseréljük, pótoljuk.

Az udvari játékok száma kevés, de jól szolgálják a gyermekek udvari játékát. Eszközeink a csoport létszámának megfelelő mennyiségben állnak rendelkezésre. Az árnyékot adó fák, a füves terület a körjátékok, szabályjátékok megvalósításához nagyon alkalmas.

A kollektíva igyekszik az intézményt otthonossá, barátságossá tenni saját készítésű tárgyakkal, díszítményekkel, az erre a vidékre jellemző varrott terítőkkal, drapériákkal - fejlesztve ezzel a gyermek esztétikai érzékét, ízlését.

Az elmúlt években sikerült néhány mozgást, kreativitást, logikát fejlesztő eszközt, játékot beszerezni.

Van tornaszobánk, amelynek felszereltsége szerény, de a mozgásfejlesztést szolgálja, és jó szolgálatot tesz a különböző rendezvények, műsorok lebonyolításában: karácsonyi műsor, farsang, anyák napja, évzáró stb.

Mesekönyvek, képek könyvek, lapozgatók rendelkezésre állnak.

Az óvodások étkeztetését a napközi konyha látja el. Az étrend változatos, a tejet, tejterméket, gyümölcsöt, zöldségfélét gyakran iktatnak az étrendbe.

A tálalókonyhánkban használt edények, eszközök cseréje a HCCP előírásainak megfelelően megtörtént.

Személyi feltételek: Személyi feltételeinket a törvényi előírásoknak megfelelően biztosítja az intézmény munkáltatója. Négy felsőfokú szakképesítéssel rendelkező óvónő neveli a gyermekeket, munkájukat egy szakképzett és egy érettségizett dajka segíti, valamint egy pedagógiai asszisztens.

Vámosatya

Tárgyi feltételek: Óvodánk a falu központjában található, melyet a 2001-es árvíz után építettek újjá. Az intézmény épülete korszerű, melyben egy csoportszoba, tágas ebédlő (ahol a testnevelési foglalkozásokat is tartjuk), gyermeköltöző, mosdó, felnőtt szociális helyiség, iroda, orvosi szoba található. Az épülethez egy korszerű konyha is tartozik, jelenleg tálaló konyhaként működik.

A gyermekek étkeztetését a saját konyhánk biztosítja. Az épület burkolatát padlócsespe és PVC fedi. Az óvoda bútorzata jónak mondható. A dolgozók saját készítésű dekorációval igyekeznek az évszakoknak megfelelően családiassá, szebbé varázsolni óvodánkat. Az épület előtt egy kis park van kialakítva, melyben a rózsák tavasztól késő ősziig virágoznak. Játszóudvarunk sövényrel van elkülönítve, ahol kis veteményeskert, zöldterület, homokos rész, árnyékot adó fák biztosítják a gyermekek jó közérzetét, fejlődését. Környezetünkhöz igazodva, az udvar természetes anyagból készült játékszerekkel van berendezve, melyek a gyermek ügyességét és mozgását segítik elő.

Az óvodánknak a program céljaihoz rendelt eszközrendszere megfelelő. Ugyanakkor a folyamatos eszközpótlás, bővítés elengedhetetlen. Az eszközök karbantartására folyamatosan szükség van.

Mindent megteszünk, hogy modern, esztétikus, külső- és belső környezetet biztosítsunk.

Személyi feltételek: Két felsőfokú végzettségű óvodapedagógus, egy szakképzett dajka foglalkozik a gyermekek nevelésével, fejlesztésével, valamint egy óvodatitkár segíti a munkánkat.

Tiszaadony

Személyi feltételek: Személyi feltételeinket a törvény által biztosított jogszabály szerint a munkáltató biztosítja.

A gyerekeket két felsőfokú óvónőképző végzettséggel rendelkező óvodapedagógus neveli, munkájukat, pedig egy szakképzett dajka segíti.

Ő végzi a takarítást, elvégzi a textíliák mosását, segít a gondozási teendők ellátásában, étkeztetésben.

Mára jól össze szokott, egymást jól ismerő személyek tevékenykednek a gyermekekért, akik rendelkeznek jó kapcsolatteremtő képességgel, felelősség, kötelezettség, emberszeretet, nagyfokú gyermekszeretet, türelem, kitartás, pedagógiai tapintat hatja át személyiségüket.

A dolgozók ismerik a kisebbség szellemi és tárgyi kultúráját, szokását.

A dolgozók részéről minden gyermeket elfogadás, szeretet, tisztelet, megbecsülés és bizalom övez. Mindenki megkapja a neki megfelelő gondoskodást.

A cigány családból érkező gyermekeket felkészült felnőttek fogadják, segítik a helyüket megtalálni a közösségben.

Tárgyi feltételek: Óvodánk egy vegyes életkorú csoporttal működik, 25 férőhelyes. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét oly módon alakítottuk ki, hogy a gyermekek biztonságát, kényelmét, egészségük megőrzését biztosítja, lehetővé teszi a mozgás- és játékgigényük kielégítését. A gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal veszi körül. Az óvoda megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodapedagógusoknak és dajkának. A gyermekek nevelése minden szempontból ideálisabb, mint az otthoni ingerszegény környezet. Az óvoda udvara zárt. Az óvoda átalakítással épült. Az épület tetőszerkezete és belső tere a padlózattal együtt hét éve lett felújítva. Az épület komfort fokozata jó. Az óvodai élet egy 50 m² alapterületű csoportszobában folyik. Az öltöző nem elég tágas, de célszerűen van berendezve és így használható. A mosdót az óvoda felújításakor szintén sikerült a mai igényekhez igazítani. Van még egy óvónői szobánk is, amit több célra használunk. A kisebbségi kultúra ápolását segítő eszközöket folyamatosan szerezzük be az óvodába, ebben partnerek a szülők is. /kosár, lábtörlő, falí dísz/

Lónya

Tárgyi feltételek: Bútorzatunk, fűtésünk, világításunk korszerű. A csoportszobai és udvari játéktevékenység eszközei minőségi és mennyiségi szempontból a gyerekek életkorának megfelelő, jónak mondható.

A korábbi években a két csoport számára megvásárolt különböző foglalkozási és játékeszközök megmaradtak az egy csoport számára. Van TV, videó, DVD lejátszónk, magnónk CD lejátszóval, számítógépünk. Rendelkezünk sok házi készítésű eszközzel is, melyet folyamatosan bővítünk.

Könyvtárunk a gyermekkönyvek és a pedagógiai szakkönyvek tekintetében is folyamatos fejlesztést igényel.

Udvarunk megfelelő nagyságú. A homokos, betonos, füves terület, amely fákkal, bokrokkal van körülvéve, biztosítja a gyerekek mozgás- és játékgigényének kielégítését, egészségük megőrzését. Udvarunkon van kombi csúszda hintával, mászókötéllal, van mérleghintánk, babaházunk. E szép udvari környezetben tavasztól őszig megfigyelhetik a természet változásait, és lehetőséget biztosít a munkára neveléshez is. A veteményeskertünk a babaház közelében van, amely lehetőséget nyújt a gyerekek tevékenykedtetésére is, megfigyelések, tapasztalatok gyűjtésére.

A gyerekek bevonása az udvari, kerti munkába nálunk évekre visszanyúló hagyomány. A gyerekek önként és örömmel vesznek benne részt.

Személyi feltételek: Jelenlegi óvodánk 1984-ben épült, két csoport részére a falu központjától kis távolságra, egy nyugalmas mellékutcában.

A kollektíva igyekszik az intézményt otthonossá, barátságossá tenni saját készítésű tárgyakkal, díszítményekkel, az erre a vidékre jellemző varrott terítőkkel, drapériákkal - fejlesztve ezzel a gyermek esztétikai érzékét, ízlését. Minden évben igyekszünk pótolni az elkopott, elhasználódott eszközöket, a nyári karbantartási, felújítási munkákat elvégezzük.

Az elmúlt években sikerült néhány mozgást, kreativitást, logikát fejlesztő eszközt, játékot beszerezni, de bővítésük, pótlásuk szükséges.

Van tornaszobánk, ami a mozgásfejlesztést szolgálja, és jó szolgálatot tesz a különböző rendezvények, műsorok lebonyolításában: karácsonyi műsor, farsang, anyák napja, évzáró stb. Mesekönyvek, képeskönyvek, lapozgatók hiányoznak beszerzésük szükséges.

Az óvodások étkeztetését az önkormányzati szociális konyha látja el.

Szervezeti és időkeretek – az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a szervezési feladatok során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltéskori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A **napirend** kialakításánál az óvoda óvó-védő funkcióját tekintjük elsődlegesnek, szabad játékra biztosítjuk a legtöbb időt.

A napirend összeállítása az óvodapedagógus feladata, a csoportjába járó gyermekek igényei és a helyi adottságok, aktualitások figyelembe vételével.

A jól kidolgozott napirend a maga rugalmasságával lehetőséget biztosít az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre.

Cél: A helyes életritmus kialakítása, mely a gyermekek számára biztonságot nyújt, segíti egészséges testi és lelki fejlődésüket.

Elveink a napirend kialakításánál:

- Az óvodás, az óvodába játszani jön. Ezt szereti, ez a dolga, domináns szükséglete.
- A napirend kialakításával biztosítjuk a zavartalan játékidőt a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógusok által kezdeményezett tevékenységek érdekesek, vonzóak, érdemes bekapcsolódni, majd lehet folytatni a megkezdett játékot.
- Az óvodás korú gyermek lételeme a mozgás, a csoportszobában és a szabad levegőn egyaránt.
- Egészségük védelme érdekében minél több időt töltsenek a szabad levegőn.
- A délutáni pihenésnél tiszteletben tartjuk, hogy egyes gyermekek alvásszükséglete különböző.
- Az étkezések, a mindennapi mozgásos játékok, a mese, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek, a levegőzés, udvari játék, a játék folyamatában naponta azonos időpontban és intervallumban való ismétlődése nyugalmat biztosít.

Javasolt napirend

Időpontok	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-(7) évesek
7:00 – 10:00	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatos tízórai Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatos tízórai Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatos tízórai Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)
10:00 – 12:00	Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn	Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn	Felajánlott, vagy kötelezően választható tevékenység Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység JÁTÉK a levegőn
12:00 – 15:00	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS és igény szerint felajánlott, vagy iskola-előkészítő

Időpontok	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-(7) évesek
			fejlesztő pedagógiai tevékenység
15:00 – 17:30	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegő	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység JÁTÉK a levegőn

A **hetirendben** – a napirendhez hasonlóan – vannak stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján rugalmasságra.

- A **hetirendnek naponta biztosítani kell a tervezett, és rendszeres mozgásfejlesztést.** A keret és az időtartam változó. Szervezhető kezdeményezett vagy kötött formában. A 3-4 éves gyermekek eltérő fejlettségét tolerálva vezetjük be a kötelezőséget.

A **hetirend** óvodánként és csoportonként változó, alkalmazkodik a csoport életkorához, kialakítása az óvodapedagógus feladata:

A hetirend segíti az óvodapedagógus tervező-szervező munkáját, biztosítja a gyermekek napi életének megszervezését. Tartalmazza az óvónő által szervezett tevékenység kínálatot, azt a domináns tevékenységet, amelyben az óvodapedagógus megvalósítja aktuális fejlesztési elképzeléseit.

A gyermeki tevékenységeket rugalmasan kezeljük: alkalmazkodunk a különböző változásokhoz, a gyermeki kezdeményezésekhez. A mese, a mozgás minden korcsoportban része a mindennapjainknak.

A csoportok szervezése óvodáinkban a helyi igényeknek, lehetőségeknek figyelembe vételével történik. Ennek megfelelően vegyes, részben osztott csoportokat szervezünk.

Csoportszervezés

Tiszaszalka:

Óvodánk két heterogén csoporttal működik. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében óvodapedagógus jelenléte biztosított.

Vámosatya:

Óvodánk egy heterogén csoporttal működik. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében óvodapedagógus jelenléte biztosított.

Tiszaadony:

Óvodánk egy heterogén csoporttal működik. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében óvodapedagógus jelenléte biztosított.

Lónya:

Óvodánk egy heterogén csoporttal működik. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében óvoda-pedagógus jelenléte biztosított.

Dokumentációk

Az óvodapedagógusok által használt dokumentumokat és vezetésük szabályait külön dokumentáció tartalmazza.

A nevelőmunka dokumentálása

A gyermekekkel kapcsolatos dokumentumok

Nevelőmunkánk hatékonysága és eredményessége érdekében pedagógiai dokumentumaink és az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja közötti összhangra törekszünk.

Szakmai dokumentumok:

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- A Hétvezér Baptista Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú
- Művészeti Iskola pedagógiai programjában meghatározottak
- Éves munkaterv és mellékletei
- Csoportnapló
- Felvételi és mulasztási napló
- A gyermek fejlődésének, fejlesztésének rögzítése.

A gyermekekkel kapcsolatos nevelői munka tervezése a **csoportnaplóban** történik.

Tartalma: A gyermekek névsora, születésnapok, gyermekvédelmi adatok, statisztikai adatok, a gyermekekkel kapcsolatos legfontosabb adatok, családlátogatások, szülői értekezlet jegyzőkönyve, részvétel a szülői értekezleteken, fogadó órák tervezése, a szülők bevonásának lehetőségei, napirend, heti rend, az óvoda által szervezett programok, óvodán kívül szervezett programok, beszoktatási tapasztalatok, egyéb szolgáltatást igénybe vesz, nevelési lehetőségek, tapasztalatok, szokások, szabályok a csoportban, egyéni fejlesztési lap, projekt tervek, séták, kirándulások terve, ellenőrzések a csoportban, a baleset megelőzés szabályai.

A **nevelési terv** (szokás - szabályrendszer) alapjait közösen készítjük el, a csoportba járó gyermekekre vonatkozó eltéréseket hozzáírják az óvónők.

A gyermekek fejlődésének diagnosztizálása, a fejlődésének figyelemmel kísérése, nyomon követése a fejlődést követő dokumentációval, történik.

Az óvodapedagógus tájékoztatást készít a gyermek fejlődéséről - értelmi; beszéd; látás; mozgásfejlődés -, évente kétszer, majd javaslatot tesz a további fejlődéshez szükséges fejlesztési feladatokról a szülőknek; társ szakembereknek; intézmény vezetőjének.

A gyermekek mérésének módja, eszközei

Az egészséges életmód alakítása	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Önállóan végzi a személyével kapcsolatos tisztálkodási teendőket.	Megfigyelés

Kulturáltan étkezik.(terítés, evőeszköz használat, csendes beszéd)	Megfigyelés
Igényli a rendszeres mozgást.	Megfigyelés
Megfelelő módon öltözködik (sorrend,tempó, gombolás, cipőkötés)	Megfigyelés
Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Szívesen jár óvodába.	Megfigyelés
Képes önálló döntéseket hozni.	Megfigyelés
Szívesen tevékenykedik a közösségért.	Megfigyelés
Társai különbözőségeit tudomásul veszi, tolerálja.	Megfigyelés
Képes a konfliktusok kezelésére.	Megfigyelés
Társaival együttműködő.	Megfigyelés
Különbséget tud tenni a helyes és helytelen viselkedés között	Megfigyelés, DIFER mérései
Képes a késleltetett megerősítés kivárására.	Megfigyelés, DIFER mérései
Képes uralni indulatait	Megfigyelés
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés meg valósítása	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Helyesen észleli és többnyire helyesen képzi a hangokat	Megfigyelés, DIFER mérései
Összefüggően, választékosan beszél.	Megfigyelés, DIFER mérései, Beszélgető-kör
Képes a nonverbális jelek megértésére.	Megfigyelés
Kialakul beszédfigyelme.	Megfigyelés
Differenciált észlelése kifinomult	Megfigyelés, DIFER mérései
Érzékelése pontos	Megfigyelés, érzékelő játékok
Felismeri és megfogalmazza az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket	Megfigyelés, DIFER mérései
Figyelemösszpontosításra képes	Megfigyelés, DIFER mérései
Reproduktív emlékezettel rendelkezik	Megfigyelés
Fogalmi gondolkodása kialakult	Megfigyelés, beszélgetés

Játék	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Játéktémái változatosak	Megfigyelés
Képes a játék megtervezésére, megszervezésére	Megfigyelés
Képes szerepeket megosztani	Megfigyelés
Kitartóan - akár több napon keresztül is –játszik egy játéktémát	Megfigyelés
Egyéni ötletei alapján, kreatívan konstruál	Megfigyelés
Képes bonyolultabb szabályjáték megtanulására, a szabályok betartására,	Megfigyelés
a	

szabályok kitalálására	
Próbálkozik játékeszközök készítésével	Megfigyelés
A külső világ tevékeny megismerése	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
A gyermek tudja személyes adatait: (születési hely, idő, lakcím, szülei nevét, óvodájuk nevét)	Beszélgetés
Ismeri a házi, a vadon élő és az állatkertben élő állatokat	Feladatlap
Ismeri környezete növényeit, azok gondozását	Megfigyelés, beszélgetés
Ismeri az évszakokat, megérti az ok-okozati összefüggéseket	Beszélgetés, Feladatlap, DIFER mérés, évszacos
Ismeri az idő múlását érzékeltető kifejezéseket: évszak, hónap, hét napjai, napszakok	Beszélgetés, DIFER mérés
Megérti, ismeri a környezeti elemek fontosságát	Beszélgetés, megfigyelés
Ismeri az elemi közlekedési szabályokat, közlekedési eszközöket.	Beszélgetés, feladatlap, társas játék
Ismeri a környezetükben lévő intézményeket, épületeket	Megfigyelés Beszélgetés
Megalapozódik a takarékoság (energia, víz, eszközök) és hulladékkezelés fogalma	Megfigyelés Beszélgetés Feladatlap Kukatündér
Segítséggel képes feleleveníteni szokásokat, néphagyományokat	Megfigyelés
Tud műveleteket végezni 10-es számkörben	Megfigyelés Feladatlap
Helyesen használja a mennyiségekkel kapcsolatos, összehasonlítást kifejező szavakat (több, kevesebb, ugyanannyi).	Megfigyelés, DIFER mérés
Ismeri a sorszámneveket 10-ig	Megfigyelés, Feladatlap
Képes megítélni állítások igazságát vagy hamisságát	Megfigyelés, beszélgetés
Képes különböző geometriai alakzatok azonosítására, válogatására	Megfigyelés, Feladatlap
Térben és síkban használja a jobbra – balra irányokat és a relációs kifejezéseket.	Megfigyelés
Mozgás	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Szeret mozogni	Megfigyelés
Kitartó a mozgásos tevékenységben	Megfigyelés
Tudja mozgását irányítani	Megfigyelés

Nagymozgása harmonikus	Megfigyelés
Finommozgása összerendezett	Megfigyelés, DIFER mérés
Egyensúlyérzéke biztos	Megfigyelés
Kialakult testsémája van, oldalisága pontos	Megfigyelés
Téri tájékozódása megbízható	Megfigyelés
Vers, mese	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Igényli a mesehallgatást	Megfigyelés
Szívesen ismételtet mondókákat, verseket, rigmusokat	Megfigyelés
Szívesen mesél, bábozik, dramatizál	Megfigyelés
Tud meséket, történeteket folytatni, kitalálni és azt mozgással megjeleníteni, kifejezni	Megfigyelés
Mesetudata kialakult	Megfigyelés, beszélgetés
Övja a könyvet, ismeri annak funkcióját	Megfigyelés
Részt vesz drámajátékokban	Megfigyelés
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
A gyermek szeret, és gátlások nélkül tud egyedül énekelni	Megfigyelés
Felismeri és megkülönbözteti az élő és élettelen környezet hangjait	Megfigyelés, Világunk hangjai CD
Tud egyenletesen körben járni	Megfigyelés
Képes egyszerű játékos mozgások esztétikus végzésére, táncos mozdulatok ismétlésére	Megfigyelés
Érzi az egyenletes lüktetést és a dalok, mondókák ritmusát, mozgása harmonikus	Megfigyelés
Felismeri, érti, megkülönbözteti a zenei fogalompárokat, képes azokat énekléssel, mozgással alkalmazni	Megfigyelés
Szívesen és helyesen használja az óvodai ritmushangszereket	Megfigyelés
Zenei alkotóképessége egyéni adottságainak megfelelően tud ritmust, mozgást, dallamot improvizálni	Megfigyelés
Örömmel, figyelmesen hallgat értékes élő és gépi zenét	Megfigyelés
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Önként, örömmel ábrázol	Megfigyelés
Eszközhasználata biztos	Megfigyelés
Élményeit, elképzeléseit- egyéni képességei szerint- vizuálisan is ki tudja fejezni	Megfigyelés
Színhasználata változatos	Megfigyelés
Emberábrázolásban megjeleníti a részleteket is	Megfigyelés

Önállóan tud választani, a megismert és elsajátított vizuális technikák közül	Megfigyelés
A természet kincseit kreatívan felhasználja	Megfigyelés
Téralakításban, építésben ötletes	Megfigyelés
Munka jellegű tevékenységek	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Megfelelő sorrendben végzi az önkiszolgáló munkafeladatokat	Megfigyelés
Szívesen végez munkát a közösségért, segít a kisebbeknek, az óvoda dolgozóinak	Megfigyelés
Megtanulja a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát	Megfigyelés
Munkáját kitartóan végzi, az elkezdett tevékenységet befejezi	Megfigyelés
Igényes saját maga és környezete rendezettségére, tisztaságára	Megfigyelés
A környezetében lévő növényeket, állatokat – segítséggel- óvja, gondozza	Megfigyelés
A tevékenységekben megvalósuló tanulás	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Szívesen vesz részt az óvónő által tanulási céllal kezdeményezett játékban	Megfigyelés
Feladatvégzése önálló, jó megoldásokra törekvő	Megfigyelés, DIFER mérés feladatai
Képes következtetések levonására, ítéletalkotásra, változások felismerésére	Megfigyelés, DIFER mérés feladatai
Próbálkozik többféle megoldás keresésével	Megfigyelés, Beszélgetés
Munkatempója megfelelő	Megfigyelés
Eszközhasználata biztos	Megfigyelés
Kialakulnak a tanuláshoz szükséges tapasztalatai, alapismeretei és gyakorlati készségei.	Megfigyelés, DIFER mérés feladatai
Ismeri saját értékeit	Megfigyelés, Beszélgetés
Betartja a tevékenységekhez kapcsolódó szabály- és szokásrendszert	Megfigyelés
Képessé válik a figyelem összpontosításra, szándékos figyelme tartama eléri a 10-15 percet	Megfigyelés

Óvodáink ellenőrzési és értékelési rendszere

A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése:

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai munka segítése, fejlesztése.

Kiterjed:

- A dokumentumok ellenőrzése, elemzése.

- A nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése.
- A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése.
- A helyi nevelési program megvalósulásának nyomon követése, ellenőrzése.

Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése:

Fontosnak tartjuk a gyermekek folyamatos megfigyelését, megismerését.

Minden gyermekről egyéni fejlődési lapot vezetünk, melyben bizonyos szempontok szerint rögzítjük a gyermek fejlődését.

A fejlődési mutatók a következő területeken érhetők tetten:

- az értelmi,
- a kommunikációs képesség,
- az érzelmi – akarati,
- az önállóság fejlettsége,
- a játék,
- a szociális magatartás,
- a mozgásos képesség – terén összegyűjtött jellemzők segítségével.

Az aktuális fejlettségi szint megállapításának módszerei:

Megfigyelés:

- Természetes környezetben
- Tevékenység közben
- Tervszerűen és folyamatosan

Beszélgetés:

- Induljunk ki a gyermek beszédének, szókincsének szintjéről.
- Nyugodt, bizalommal teli, meleg, szeretetteljes légkör.
- Tervezzük meg, hogy miről kívánunk beszélgetni.

A gyermeki munkák elemzése:

- Rajzkészség – emberábrázolás
- Rajzkészség – családrajz

Adatok rögzítése: egyéni fejlődési lapon.

Két fajtája lehet:

1. Egy-egy gyerek jellemzéséhez készíthet az óvónő előre behatárolt tevékenységet felölelő és szempontokat tartalmazó űrlapot, ahol aláhúzással jelöli a gyermekre jellemző sajátosságokat.
2. Ahol az óvónő végigviszi a tevékenységeket és elbeszélő stílusban megfogalmazva írja le az észlelt jelenségeket.

A pedagógiai munka dokumentálásának rendszere:

A pedagógiai munka tervezése, elemzése a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési, fejlesztési eljárások folyamatos írásbeliséget kívánnak.

- Óvodai éves munkaterv
- A csoportok tervező munkája:
- Nevelési terv (~~három havonta~~ fél évente)
- Tanulás tervezése (hetente)
- Csoportnapló vezetése (heti terv, feljegyzések)
- Hiányzási napló, étkezők nyilvántartása
- Év végi értékelés

A pedagógiai program ellenőrzése, értékelése:

A pedagógiai program bevezetése előtt az óvodapedagógusok a célok, feladatok közös kidolgozása során véleményükkel alakíthatták, formálhatták azt.

A program értékelésével választ kapunk a program gyakorlatban történő beválására.

A program felülvizsgálata során összevetettük a kitűzött célokat, a megvalósulás szintjét, elemeztük és értékeltük a tapasztalatokat.

A program ellenőrzésében és értékelésében valamennyi óvónő részt vett.

Az ellenőrzés és értékelés célja:

A hatékonyság, a minőségjavítás, az önképzés és a továbbképzés tudatos tervezése.

Az óvoda ünnepei, rendezvényei, a közösséghez való tartozás élménye, családi és helyi kultúra értékeinek megismerése

A szülőföld szeretetének megalapozásában nagy szerepe van a hagyományápolásnak. A hagyományokkal való ismerkedés során a gyermek megismeri szűkebb és tágabb környezetének értékeit, tárgyi emlékeit és folklorisztikus jegyeit, jeles napok szokásait, tartalmát.

Úgy érezzük, sokat tehetünk annak érdekében, hogy már a legkisebbek is megismerjék a régi társadalom szokásait, játékait, ünnepeit, hiszen „minden nemzet olyan jövőt érdemel, amennyire múltját értékeli és őrzi!”

A feldolgozott népszokásokkal megéreztetjük a gyerekekkel az összetartozás melegségét, a közös vidámság örömet, megismertetjük a különböző életmódokat, gyakoroltatjuk a viselkedés és illem különböző formáit.

Elfelejtett kultúránk felelevenítésével a közösségi életre nevelünk, a személyiséget formáljuk, segítünk megismerni az élethelyzeteket, a viselkedési és magatartási formákat. Szüksége van a gyermeknek és a felnőttnek egyaránt arra, hogy az ünnep és a mindennapok elváljanak egymástól.

Meghatározott mondanivalóval jelennek meg a természet változásait követő ünnepkörök. Egyrészt meghatározzák az óvodai élet vezérfonalát, másrészt felelevenítődnek a hozzájuk fűződő hagyományok, szokások. Az ünnepekre való készülés, a várakozás izgalma fokozza, erősíti azokat az érzéseket, hangulati tölteteket, melyek az ünnepekhez kötődnek.

Cél:

A gyermekek számára megismerhetővé, hitelessé tenni a régmúlt tradícióit, hagyományait, népszokásait közvetlen tapasztalatokon és pozitív élményeken keresztül.

A népszokások szellemiségének továbbélésével a közösségi magatartás módok megismerése, hazaszeretet erősítése.

Feladat:

- Az óvodában szokássá vált néphagyományokon alapuló jeles napok, ünnepek, egyéb rendezvények műsorának az összeállítása, megszervezése.
- A néphagyományok ápolásához és hagyományos ünnepeihez kapcsolódó jellegzetes szokások, eszközök biztosítása, életkoronként.

Jeles napok – óvodánk ünnepei, rendezvényei

• Szüret	október 15-e után
• Hálaadás	
• Advent (koszorú, gyertyagyújtás)	november 30-tól
• Mikulás nap (ajándékozás)	december 6.
• Karácsony (betlehemezés)	december 24.
• Farsang (téltemető vidámságok)	Vízkeresztől - hamvazószerdáig
• Húsvét (tojásfestés, hímes szedés)	
• Anyák napja (köszöntés)	
• Pünkösöd (versenyjátékok)	
• Nagyok búcsúztatása	
• Gyermeknap	
• Születésnap	

Óvodánk kapcsolatrendszere

Óvoda-család, szülőkkel való kapcsolat

Az óvodai élet nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen az összhangban történő nevelés.

A családdal őszinte, nyílt, kölcsönös bizalomra épülő kapcsolatra törekszünk.

Igyekszünk a családi nevelést kiegészítve gondozni, ápolni, védeni, szocializálni, nevelni, fejleszteni a gyermeket.

A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, megismertetjük velük az óvodában folyó nevelő munkát, programunkat, annak célját, feladatát.

Arra törekszünk, hogy szakmai felkészültségben, emberi magatartásunkban példamutatóak legyünk.

Óvodánkban a szülők képviselőjét Szülői Munkaközösség látja el.

A kapcsolattartás formái:

- Egyéni beszélgetések, esetmegbeszélések, információ a gyermek állapotáról.
- Családlátogatások.
- Szülői értekezletek.
- Nyitott óvoda: a szülők bármikor betekinhetnek az óvoda életébe – előzetes megbeszélés alapján – jelenlétével a szülő nem zavarhatja a csoport életét.
- Ünnepek: Karácsony, Anyák napja.

- Szülők klubja: egészségügyi, pedagógiai, pszichológiai előadásokat szervezünk, tartunk olyan témákban, amelyek kapcsolódnak aktuális dolgokhoz, a helyi pedagógiai programunkhoz, nevelési értekezleteink témáihoz.

Óvoda-iskola kapcsolata:

Fontosnak tartjuk az óvodából az iskolába való átmenet zökkenőmentesebbé tételét. Az iskolai életmódra való felkészítés akkor eredményes, ha a gyermekek örömmel és érdeklődéssel várják az iskolát.

A tanítóval szoros partneri viszonyt kell kialakítanunk. Tegyük kölcsönös látogatást, a gyermekek ismerkedjenek leendő tanítójukkal.

Az óvónő kísérje figyelemmel a gyermekek iskolai beilleszkedését. A fejlettség szerinti beiskolázásra az óvónők megfigyelései, tapasztalatai, orvosi szakvélemény, illetve Nevelési Tanácsadó szakvéleménye alapján kerüljön sor.

A jó óvoda-iskola kapcsolat alapja a tisztelet és a megbecsülés egymás munkája iránt.

Az együttműködés formái:

- Szakmai kapcsolat, tanácskozás.
- Kölcsönös látogatások, tapasztalat gyűjtése.
- A leendő első osztályos tanító részt vesz a szülői értekezleten.
- A leendő első osztályosok ellátogatnak az iskolába.
- Közös rendezvények.

Fenntartóval való kapcsolat:

Kapcsolatunk hivatalos, problémáink megoldásában támogató és segítő részvételük jellemző. A Baptista Szeretetszolgálat EJSZ, mint fenntartó folyamatosan figyelemmel kíséri az óvodában folyó munkát. Vizsgálják a fenntartás és működés feltételeit, támogatják kéréseinket.

Egészségügyi szervekkel való kapcsolat:

A kapcsolat formái:

- Alkalmankénti esetmegbeszélések.
- Évenkénti orvosi vizsgálat, szűrés.
- Iskola alkalmassági vizsgálat a tanköteles korú gyermekek részére.
- Hallás, látásvizsgálat.
- Évenkénti fogászati szűrés.
- Rendszeres higiéniai vizsgálat

Szakmai szervezetekkel való kapcsolat:

- Nyíregyházi POK
- Baptista óvodákkal és más óvodákkal, ha lehetőség nyílik rá Kárpátaljai óvodákkal.
- Szakértői Bizottság
- Az intézményhez tartozó óvodák
- Tankerület vezetőivel való konzultáció

Az egyházzal való kapcsolat:

A szülők igényei alapján felmérjük, heti egy alkalommal megszervezzük a hitoktatást, lehetőség szerint részt veszünk egymás rendezvényein.

Az óvoda és a Cigány Kisebbségi Önkormányzat kapcsolata:

A gyerekek szociális háttérének, problémáik megismerése és a folyamatos segítségnyújtás érdekében való kapcsolattartás, kiemelve az óvoda pártfogói szerepét.

A kapcsolattartásban az óvodavezető és óvodapedagógusok járnak elől, szükség szerinti találkozások, rendezvények szervezésével.

Települési önkormányzatokkal való kapcsolat:

Intézményünk a körzetünkhöz tartozó minden önkormányzattal rendszeres kapcsolatot tart. A tulajdonosi jogkörükből fakadó feladatokat (állagmegóvás, nagyobb összegű beruházás) egyeztetjük, megbeszéljük. Az önkormányzat által szervezett rendezvényeken óvodásaink műsorral színesítik a programot

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

Óvodáink nem látnak el sajátos nevelési igényű gyermekeket, ezért nincs rájuk vonatkozó fejlesztő programunk.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló az, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. (2011. évi CXCV tv.)

Cél:

- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdőgyermek az óvodai életben a közösség aktív tagjává váljon
- Önmagához képest fejlődjön
- Iskolaalkalmasság elérés

Feladat:

- Beilleszkedésük támogatása
- Szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó környezet biztosítása.
- Egyéni szükségletek figyelembe vétele
- Differenciált, egyéni fejlesztés személyes megvalósítása a napi tevékenységekben
- Egyéni fejlesztő foglalkozások biztosítása / kudarc lehetőségének kizárása/
- Környezet ingereinek le redukálása
- Bátorító nevelés elveinek érvényesítése

Alapelveink:

- Alkalmazkodunk a gyermekek állapotához, környezeti érzékenységéhez
- A pozitívumok erősítése, a negatívumok figyelmen kívül hagyása
- Biztosítunk számukra:

- biztonságos, befogadó környezetet,
- rendszeres egyéni fejlesztés lehetőségét,
- speciális módszereket, módszertani eljárásokat.

A tanulási nehézségekkel küzdő gyermek jellemzői, tünetek:

- figyelmetlenség
- könnyen elterelhető figyelem
- összerendezetlen rajzok, rendetlen munkák
- ügyetlen mozgás
- ingadozó teljesítmény
- egyensúlyérzékelési zavar
- bizonytalan test séma
- koncentrációs képesség gyengesége
- saját testen való tájékozódás problémái
- szabálytalan ceruzafogás
- téri orientáció zavar
- jobb-bal irányok tévesztése
- nagy és finom mozgás koordinációjának zavara
- finommotorika fejletlensége
- alak-felismerési zavar
- térbeli relációk helyes felismerésének nehézsége
- gyenge ritmus érzék
- rossz a beszédhang megkülönböztető képessége
- hallási figyelem problémái, hanganalizálási gyengesége

Első fontos lépés a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek felmérése, megismerése.

Ha az óvodapedagógiai módszerek nem vezetnek eredményre, a segítségnyújtás külső intézmények szakembereinek bevonásával történik:

- Nevelési Tanácsadó
- gyermekorvos, gyermekpszichiáter
- pszichológus
- védőnő
- családgondozó

A fejlesztés érdekében:

- elsődleges feladatunk az óvodai **prevenció, diszlexia prevenció**, mert így megelőzhető a későbbi tanulási zavar és az abból adódó iskolai kudarcok.
- törekszünk a gyermeket stimuláló megfelelő környezet biztosítására, mely támogatja a gyermekek szenzomotoros képességeiknek fejlődését

Magatartási problémák jellemző megjelenése az óvodában

Agresszív viselkedés

Az agresszív gyermek jellemzője, hogy igyekszik társait alárendelt helyzetbe hozni, és a testi erejét fitogtatja még akkor is, ha alkati sajátosságai ennek ellentmondanak. Verbálisan is agresszív, nemcsak durva kifejezéseket használ, hanem nonverbális megnyilvánulásai is félelmet kelt társaiban. Jellemző a mindenkit túlharsogó stílus, az erős indulattal, erőteljes

gesztikulációval és mimikával telített mondanivaló. Egyedül nem tudja lekötni magát, csak társakkal szeret játszani. Az agresszív gyermek jellemzője, hogy testi erejét fitogtatja akkor is, ha arra nincsen alapja. Verbálisan is agresszív, drasztikus, sokszor trágár, közönséges szavakat használ. Játékára jellemző, hogy nem csak a játék tartalma, hanem stílusa is agresszív.

Nem csak eljátssza, hogy lelő valakit, hanem közben fájdalmat is okoz. Ezek a gyerekek nem csak a társaikkal, hanem a felnőttekkel is durvák és erőszakosak, gyakran nem a megfelelő eszközökkel akarják magukra felhívni a figyelmet és vezető szerepet betölteni. Az agresszív viselkedést kiválthatja az agresszió látványa (szülői minta, média), az a tapasztalat, hogy az agressziót jutalmazták, illetve nagyon gyakori, hogy a gyermekben lévő frusztráció okozza az agressziót. Az agresszió egyfajta önjutalmazó szerepet is betölthet, az önbizalom fenntartását is szolgálhatja.

Szorongás

Játéktevékenysége szegényes, szerepjátékokban az alárendelt szerepét tölti be, nem kezdeményez. Visszatérő probléma, hogy nem mer a többiek közé menni, távolról szemléli őket. Kommunikációja közbeni mimikája, gesztusai szegényesek, sokszor kerüli a szemkontaktust, megnyilvánulásai visszafogottak. Gyakori, hogy „a gátoltság, féltékenység miatt kialakul egy cselekvési deficit”, melynek következménye lehet, hogy képességei alatt teljesít. Szorong, fél az új helyzetektől, feladatoktól.

Magatartási problémák lehetséges tünetei:

- csapongó érdeklődés, motiváció hiánya, zavara, gyenge feladattudat,
- fáradékonyság – szórt, könnyen elterelhető figyelem, érdektelenség,
- agresszív viselkedés, agresszivitás a beszédben, visszabeszélés,
- alkalmazkodóképesség zavara, társas kapcsolatok hiánya, félelem a felnőttektől, társaktól, félelem a feladathelyzetektől, zárkózottság,
- hazudozás, hangulatingadozás, hangoskodás vagy túlzott csendesség,
- önbizalom hiánya, gyakori sírás, körömrágás, ujjszopás, gyakori hasfájás, bepisilés,
- szemkontaktus kerülése, nyugtalanság, dadogás
- mozgékonyság, impulzivitás, szófogadatlanság.

Ennek érdekében:

- elengedhetetlen az érintett családok alapos megismerése, a fokozott együtt működés,
- bizalom kiépítése a gyermek –pedagógus között,
- az érintett gyermekek alkalmazkodásának elősegítése,
- a gyermek tevékenységének folyamatos figyelése, pedagógiai elemzése,
- következetes, érthető szabályrendszer működtetése,
- helytelen viselkedéskor a probléma teljes feltárása, megbeszélése,

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek integrált nevelése során elvárt eredmények:

- A gyermekek beilleszkednek a közösségbe, lehetőségükhöz képest a közösség aktív tagjaivá válnak.
- Alkalmazkodóbbakká válnak.
- Erősödnek pozitív személyiségjegyeik.
- Alakul önismeretük, formálódik énképük, fejlődjön önbizalmuk, és kudarctűrő képességük.

Kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti, általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. (2011. évi CXC tv. szerinti definíció)

Cél:

- A kiemelkedő képességű, tehetségígéretes gyermekek képességeinek hatékony kibontakoztatása, ezáltal személyiségük komplex fejlesztése.
- Az óvoda és a család fokozott együttműködése a tehetséges gyermek érdekében.

Feladat:

- A gyermek tehetségének felismerése.
- Nyitott, támogató attitűd biztosítása.
- A gyermek motivációjának, kíváncsiságának, kreativitásának ösztönzése, megismerési, alkotási szükségleteinek kielégítése
- Gazdag tevékenységbázis, sokoldalú tevékenységi lehetőség biztosítása.
- A tehetséges gyermek rendszeres egyéni, differenciált fejlesztése.
- A gyermek erős és gyenge képességeinek komplex fejlesztése.
- Egyéni fejlesztési terv készítése, a fejlődés dokumentálása.
- A pedagógusok továbbképzéseken vegyenek részt, képezzék önmagukat és biztosítva legyen az egymástól való tanulás lehetősége.

Alapelvek:

- A tehetséges gyermek nevelése a komplex pedagógiai folyamat része.
- A szunnyadó tehetség rejtekezik, gyakran ezért is nehéz felismerni.
- A speciális képességek csak speciális bánásmód hatására tudnak fejlődni:
- adott területen mélyebb ismereteket szerezhetnek
- egyéni fejlesztési terv alapján történő fejlesztés
- a család meggyőzése arról, hogy segítse a gyermeket.

A kiemelten tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése során elvárt eredmények:

- Tisztában van kiemelkedő képességével, és ennek megfelelően reális önértékeléssel rendelkezik.
- A kisebb és nagyobb óvodai közösségben is érvényesülni tud a tehetséges gyermek kiemelkedő képessége.
- A tehetséges gyermek egyéni fejlesztési tervében megfogalmazott célkitűzés megvalósul.
- A gyermek adott területen kiemelkedő kimeneti mutatókat ér el, korosztálya átlagánál folyamatosan magasabb teljesítményt nyújt.
- A tehetséges gyermek gyenge oldalának/kevésbé tehetséges/ területei is fejlődésnek indulnak, hiányosságai kompenzálódnak, nincsenek kirívó szociális problémáik.
- Erősödnek pozitív személyiségjegyei.
- Egyéni érési ütemének és képességeinek megfelelően alkalmassá válik az iskolai életre.

Az óvodai élet tevékenységi formái

A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a gyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. Bármelyik élménye játékának forrásává válhat.

A játék szabad cselekvések sorozata. Szabad akaratból, azaz külső kényszerítő körülmények nélkül jöhet csak létre. Parancsra, vezényszóra, vagy kérésre nem lehet játszani! Nem produktív. Nem az eredmény, a teljesítmény, a végtermék a fontos, hanem maga a folyamat.

A játék örömforrás, maga a cselekvés a manipuláció, az elképzelés szerez örömet.

A játék a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz az óvodáskorú gyermek életében, jó lehetőséget biztosít a szociális magatartás fejlődésére. Annak a gyermeknek, aki szabadon, kreatívan használhatja a rendelkezésére álló eszközöket, és akinek módja van befejezni a maga választotta tevékenységeket, fejlődése jó irányban halad.

Ha emellett lehetőség nyílik a játszótársak megválasztására – együttműködésre, vagy elutasításra – a problémahelyzetek és konfliktusok önálló megoldására, a társakkal való egyezkedésre, szociális fejlődése is biztosított. Mindezen tevékenységek közben számos kommunikációs helyzet alakul ki, tehát a beszédfejlődésben is fontos szerepe van.

Bizonyos értelmi és szociális képességek kialakulásának optimális időpontja. Ebben az életszakaszban többet tanul - anélkül, hogy ennek tudatában lenne –, mint később egész életében.

A játék folyamatában az óvodapedagógus és a segítő felnőttek tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását, melyet az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el. Az óvodapedagógus általános feladata az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó játéktevékenységek tereinek kialakítása, biztosítása.

A tanulási folyamat szintén teljes egészében a játékban talál közvetítő közegére.

Cél:

Minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék.

Olyan boldog gyermekkor megteremtése, ahol a cselekvések gyakori átélésével a gyermek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhatnak, komplex módon fejlődhetnek.

Feladat:

- Alapvető feltételek biztosítása: megfelelő légkör, hely, idő, eszközök.
- Sokszínű élmény és tapasztalatszerzés biztosítása.
- A gyermeki játék önállóságának biztosítása, szükség esetén bekapcsolódás, együttjátzás.

A játék kicsiben maga az élet, az, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Jót és jól játszani, ez a gyermek dolga az óvodában, a mi feladatunk pedig az, hogy ehhez megfelelő körülményeket, feltételeket biztosítsunk. Elsősorban nyugodt, derűs légkört, ahol módjában áll a gyermeknek kiválasztani a számára legvonzóbb játéktevékenységet, nézelődhet, válogathat és dönthet arról, hogy mit, hol és kivel kíván játszani. Dönthet arról is, hogy a játékszert kinek és mikor adja oda, eközben alakul egyezkedési képességük.

Az elmélyült, nyugodt játékhoz állandó és ideiglenesen kialakított játszóhelyek szükségesek. A csoportszobában, illetve az udvaron való szabad rendezkedés, aktív közreműködés a tervezés, szervezés terén, a kreatív tárgyhasználatot, illetve a döntésképeség és a szituációhoz való alkalmazkodás képességét alakítja ki a gyermekben, pl. óvodás székek szabad rendezgetése során vonatot, űrhajót, autóbust épít.

Szabályokat kell bennük tudatosítani, hogy ne zavarják egymás játékát, ne rongálják az eszközöket és a játék végén a következő tevékenységhez szükséges mértékű rendet rakjanak. Napirendünkben rugalmasan alkalmazkodunk a játék feltételeihez. Igyekszünk biztosítani, hogy a gyermekek visszatérhessenek eredeti tevékenységükhöz.

A játékidő nagy részét a gyermekek által kezdeményezett, spontán kialakult játék tölti ki.

A gyermek egyéni képességeitől függően szükség van az óvónő által kezdeményezett és irányított játékokra is. A játékirányítás alapvető sajátossága, hogy közvetett. Az óvónő azokat a feltételeket teremti meg, amelyek a játékokra hatással vannak, amelyektől a játék függ.

Az óvónő a játékban együttműködő, segítő partner, de csak olyan szinten és mértékben, amennyiben az adott gyermeknek, az adott szituációban szüksége van. A segítség mikéntje, az adott gyermektől és a konkrét helyzettől függ. Direkt beavatkozásra csak a társait rendszeresen zavaró gyermekek esetében van szükség. Az óvodapedagógusnak közvetítenie kell a társak felé azt, hogy a szomorúakat, bátortalanokat segíteni kell, a rendbontókat pedig tapintatosan megszелidíteni. Az óvónő változatos szervezéssel érje el, hogy szívesen tartózkodjanak a gyermekek a szabadban, kezdeményezzen mozgásos és népi játékokat, körjátékokat. A játék örömet fokozza, ha az óvónő maga is szívesen vesz részt benne.

A gyermek fejlődését elősegítő játékfajták óvodáskorban:

Gyakorló játék

A gyakorló játék kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, mely újra és újra ismétlésre készíti a gyermeket, amely örömet szerez számára.

Az óvodáskort megelőző fejlődési szakaszban a gyermekek a tárgyi cselekvések egész sorát sajátítják el és gyakorolják. Ezek a gyermekkor minden szakaszában újra megjelennek, amikor a gyermek új képességet szerez. A gyakorlójáték gyakorisága a beszéd fejlődésével együtt csökken. Az óvodás gyermek a játéknak ezen a fokon az anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkednek.

Még a konstrukciós és szerepjáték elemeként is jelentkezhet a gyakorlójáték. Akkor kell erre figyelni, ha a gyermek kizárólag a gyakorlójáték szintjén marad. Biztosítanunk kell megfelelő mennyiségű öltöztethető, húzható, rakosgatható, tologatható játékszereket, természetes anyagokat.

Szerepjáték

A gyakorlójáték keretei között jön létre a szerepjáték. A megismerés szempontjából nagyon sok ismeret hordozója van a szerepekkel bővült fantáziajátéknak. A valóság lényeges elemeit jelenítik meg a vállalt szerepeken keresztül, miközben sokoldalúan alakulnak a társas kapcsolatok – együttműködés, viselkedési formák, fejlődik akaratuk, önállóságuk, beszédkésztségük, gondolkodásuk.

A gyermekek szerepjátékát kísérjük figyelemmel, kérésre vegyünk részt abban jelenlétünkkel, viselkedésünkkel adjunk mintát.

Az óvónővel közösen készített szerepjáték kiegészítőket fantáziájuk szerint szabadon használnak fel.

Dramatizálás, bábozás

A gyermek irodalmi élményére épülő dramatizálás és bábozás is a szerepjátékot gazdagítja. Adjunk módot rá, hogy a gyermekek kötetlen módon is eljátszhassák az élményeket. Gondoskodjunk eszközökről, kellékekről, jelmezokről. Legyen báb állandóan jelen, legyen alkalmuk minden tevékenység közben szabadon használni. Készítsünk közösen bábót: zacskó, termés, ujjbáb.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmények érzelmileg megragadják a gyermeket, esztétikai élményt jelentenek számukra, melyből dramatizálás, bábozás alakulhat ki. Az egyszerű mesék megjelenítésében legyünk résztvevők, adjunk mintát egy-egy szereplő megformálásához.

Szabályjáték

Játékuk során a gyermekek valamilyen szabályhoz alkalmazkodnak. Minden szinten, minden formában szabálytanulás folyik, nem szándékosan, utánzás útján, aktív tevékenységgel a sokszoros újrakezdés és variáció lehetőségeivel. Már a gyakorlójátékban is megjelennek, de ezek még nem tudatosan vállalt szabályok. Ezt fejlesztjük tovább a szabálybetartás elemeinek megismertetésén át a szabályok pontos betartásáig óvodáskor végére.

A szabályjátékok egyes fajtái a gyermekek mozgását, elsősorban értelmi képességeiket fejlesztik. Megtanulják a magatartás alapvető formáit: szerénységet, mértéktartást, eredményre törekvést, kudarcátűrést.

Ezt a játékfajta akkor szeretik meg igazán a gyerekek, ha érdekes és vonzó, a szabály érthető számukra, betartásuk nem okoz nehézséget. Ez a játékforma különösen megkívánja az óvónő részvételét, figyelmét. Mozgásos szabály játékhhoz tartoznak: a testnevelési játékok, a dalos és mondókás népi játékok, fogócskák, bújócskák, körjátékok, szembekötödsdi, labdajátékok, mozgásos versenyjátékok.

Építő-konstruáló játék

A gyermekek kockákból és más játékszerekből, különböző anyagokból építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre.

Az „én csináltam” tapasztalata bizonyosságot nyújt a gyermeknek saját képességeiről, növeli biztonság érzetét. Kedvelt építési játék a homokozás.

Az építés, konstruálás közben a gyermek átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitása. Tanulja és tapasztalja a rész- egész viszonyát, megtanul tervezni, szerkeszteni. A modellről való építés, szerkesztés közben fejlődik megfigyelő képessége, gondolkodása. Az építés, konstruálás elősegíti a szem- kéz koordináció fejlődését. A kisebb, bonyolultabb összerakást igénylő eszközök segítik a finommotorika fejlődését.

Barkácsolás

Mindig a játék igényéből indul ki, kötetlen. Soha nem öncélú. Az elkészített eszközöknek mindig van funkciója.

- Alapja a gyűjtő munka.
- Beépítik a játékba, de lehet játékjavítás, - készítés is az indíték.
- Széleskörű ismereteket ad az anyagokról, eszközökről.
- Manuális készség fejleszthető általa.

A népi játékok, körjátékok természetes módon jelennek meg az óvoda mindennapjaiban.

Ötletzsákunkba minden olyan játék belefér, amelynek során a gyermekek kapcsolatba kerülnek önmagukkal és a környezetükkel.

Engedjük őket tapasztalni, elmélyülni, kíváncsiskodni és játszani.

A szabadban történő játék a gyermek megismerő, felfedező tevékenysége, amelynek alapja a tapasztalatszerzés, a természetes kíváncsiság. Az udvari környezet, a kedvelt játszó és kirándulóhelyek a sajátos lehetőségeikkel, hangulatukkal, kellékeikkel örömteli tevékenységének sokaságát biztosítják, ahol kedvezően alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok, együttműködésre, elkülönülésre, mozgásigény levezetésére: mászásra, csúszásra, gyaloglásra, futásra, homokozásra, pancsolásra, stb. van lehetőség.

A szabadon történő játék évszak adta lehetőségeit aknázzuk ki még jobban, gazdagítva ezzel a tevékenységek körét.

Az értelmi képességet fejlesztő játékok: különböző társasjátékok, képes kirakók, dominók, kártyajátékok, nyelvi játékok stb. kedvelt szabályjáték formák.

Az óvónő feladata tehát a játék megfelelő segítése, a gyermekek sokirányú megfigyelése, a gyermekismeretre alapozott tervszerű kezdeményezés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- az éppen aktuális játéktémáknak megfelelő játékfeltételek megteremtése (élmény, eszköz, hely, idő, tér);
- élmények biztosítása (pékség, piac, gyógyszertár, közért, zöldséges üzlet, fodrászat, posta, könyvtár, tűzoltóság, cukrászda, áruház, iskola stb.);
- érdekes témák összegyűjtése;
- a gyermekek reakcióinak tanulmányozása;
- a holtpontra jutott tevékenységek továbbblendítése;
- a gyermek meg nem oldott konfliktusainak feloldása;
- közös szabályok megbeszélése;
- szükség szerint szerepvállalás.

A differenciált fejlesztés feladatai:

- A pedagógus viselkedjen elfogadóan az óvodai keretek között nehezen kezelhető gyerekekkel szemben.
- A negatív viselkedést utasítsa el.
- A destruktív viselkedésnél azonnal közbe kell lépnie a pedagógusnak.
- Mindig kísérje figyelemmel a gyerekeket ebben a tevékenységközpontban, ne jelentsenek veszélyt önmagukra és társaikra.
- Bizalom és szituációs játékok tervezésével feszültségoldás.
- Lehetőség szerint testileg is legyen jelen a gyermek terében (a testi kontaktus megnyugtató lehet).
- Tegye lehetővé a pihenő sarokba történő elbújást (függő fotel, hintaló).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek és tudnak játszani.
- A környezetükben megfigyelt, tapasztalt jelenségeket képesek feldolgozni és újraalkotni.
- Séták, kirándulások, gyűjtőmunkák során megismerkednek a természet kincseivel, azokkal manipulálnak, alkotóan tevékenykednek.

- Önállóan kezdeményeznek szerep- és szabályjátékokat. Elosztják a szerepeket, betartják a szabályokat, egymáshoz és a szabályokhoz tudnak alkalmazkodni, elfogadják egymás véleményét, javaslatát, a konfliktusokat megoldják.
- Képesek problémahelyzeteket megoldani – dominó, kártya, puzzle.
- Egyszerűbb kiegészítő eszközöket próbálnak önállóan elkészíteni, játékukban felhasználják azokat.

Verselés - mesélés

Az esztétikai nevelés óvodai nevelésünk fontos területe.

Ennek alkotójaként hangsúlyos helyet kap a tevékenységek között a mese, vers, irodalmi nevelés. Az óvodai életet átfogó anyanyelvi nevelésének a része. Mesét mondani – hallgatni az egyik legérdekesebb dolog, szinte ünnepi óvodai élmény. A mese és a jó gyermekvers épp úgy, mint a játék, örömforrás, hiányzik belőlük a közvetlen oktató szándék.

„A mese: az anyanyelv zenéje és észjárás. Beszédnevelő, énerősítő és a személyiséget összerendező hatása felbecsülhetetlen.”

Forrás: Óvodai nevelés játékkal, mesével.

Elmélet- és módszertan 30. oldal

A népmesék az emberi együttélés szabályaira szép erkölcsi szokásokra tanítanak. A gyermekek számára nagyon fontos a mese, mely mozgásba hozza a gyermeki képzeletet, mely megbékíti félelmeivel, mely erősíti önbizalmát.

Azt akarjuk, hogy a gyermekeink bátran meséljenek, kérdezzenek, hogy képesek legyenek szorongásaikat leküzdeni, hogy megszabaduljanak gátlásaiktól, ebben nyújt segítséget a megfelelően, jó érzékkel kiválasztott mese és vers.

A mesék, a versek az anyanyelv eszközei, a szóhasználat, a sajátos stílus, az írói eszközök gazdag lehetőségeit kínálják. Az irodalmi művek szókészlete, szójelentés megértése, a mesék fordulatai ösztönzik a gyermeket a szóbeli kifejezésre. A mesélésnek, verselésnek helye és ideje van mindig, ahányszor a nap folyamán lehetőség és igény van rá.

Cél:

A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, az érthető, kifejező beszédképességének a kialakítása, memóriafejlesztés.

Feladat:

- A gyermekek irodalomhoz fűződő pozitív viszonyának kialakítása.
- A felhasznált irodalmi anyag igényes összeválogatása.
- Mese és versmondás örömszerző élményének megteremtése.
- Engedjünk teret a gyermekek saját vers és mesealkotásának, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálására, ezzel segítjük önkifejezésüket.
- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az óvónő naponta akár többször is kezdeményezzen verset, mesét.

Vegye figyelembe az adott szituációt, a gyermekek érdeklődését, kérését és életkori sajátosságait.

Az irodalmi anyagot hosszabb időn keresztül legyen alkalmuk a gyermekeknek meghallgatni. A meseélmény kijátszását segítsük elő a dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközök

biztosításával. Az egyszerűbb eszközök elkészítésében maguk a gyermekek is tevékenyen vegyenek részt.

Az óvónő kifejezőmódja feleljen meg a helyes magyar beszéd szabályainak, fogalmazzon pontosan és legyen őszinte a gyermekekkel, igyekezzon önmagát adni, tekintse a gyermekeket partnernek.

A mese megkezdése előtt az óvónő mindig teremtsen megfelelő hangulatot, ahol minden „kinyílik” – az érzelem, a képzelet, az érzékek, a kíváncsiság, a beszédkedv. A népmesék ékes kifejező nyelvezetét az emlékezetből meséléskor is igyekezzünk minél pontosabban, hitelesebben elmondani.

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken a tevékenységeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást, oldódhat beszédgátlása.

A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja. A gyermekek az irodalmi anyagok által sok új fogalmat ismernek meg. A bábjátékban, dramatikus játékokban a gyermekek kibontakoztatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra. Az óvónő igényesen válogasson a rendelkezésére álló irodalmi alkotásokból. Az irodalmi anyag tartalma legyen szituációhoz és a gyermekek életkorához, érdeklődéshez, ünnepi alkalmakhoz megfelelően kapcsolható.

Óvodánkban meghatározza még a választásunkat a környezet és a hagyományokhoz kapcsolódó alkalmak.

Irodalmi nevelésünk akkor éri el célját, ha a gyermek befogadóból előadóvá válik, s az élmény, a gyakorlás hatására játékokban, nyelvi kifejező képességben, egyéb esztétikai területen is fejlődés tapasztalható.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Bábok, ritmuseszközök, mesekönyvek, diafilmek...

Feladatunk életkoronként:

A 3-4 éveseket megismertetjük 8-10 mondókával, verssel; 10-12 mesével.

Ezek elsősorban: - hőcögtetők, lovagoltatók

- ujjkiszámolók, tenyeresdik, arcsimogató
- hangutánzó mondókamesék
- egyszerű állatmesék, láncmesék
- rövid versek, történetek.

A 4-5 éveseket megismertetjük 4-5 mondókával, 6-7 verssel, 12-14 mesével.

Ezek elsősorban:

- népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, mesék
- vidám, humoros versek
- / prózai / állatmesék
- halmozó, vagy láncmesék
- egyszerűbb szerkezetű tündérmesék
- írók, vagy az óvónők alkotta történetek (gyerekkorról, hasonló korú kisgyerekekről, állatokról, állatkölykökről...)
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi
- klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az előző évben megismert mondókákat, verseket, meséket a gyerekek kívánsága szerint ismételtetjük.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyerekek elbábozhassák kedves meséjüket segítségünkkel, ha szükséges.

Az 5-6-7 éveseket megismertetjük 10-12 mondókával, verssel:

Ezek elsősorban: - népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, mesék
- változatos kiszámolók
- találós kérdések, felelgetők, csúfolók, szólások, mondások
- többversszakos versek.

Később a mesegyűjteményt 15-20 új mesével gazdagítjuk.

Ezek elsősorban: - bonyolultabb, tréfás mesék
- hosszabb tündérmesék
- folytatásos mesék, melyeket a délutáni pihenő előtt mesélünk el a gyerekeknek.
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi
- klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az előző években megismert irodalmi anyag gyakorlására lehetőséget biztosítunk a gyerekek igénye szerint.

A gyerekek nyelvi kifejezőképességének gazdagítása

Az óvónő élményszerű előadásmódjával (mimikájával, gesztusaival, a nyelvi fordulatok életre keltésével) segítse elő az irodalmi mű megértését.

A mesékben szereplő ritka, régies vagy tájnyelvi kifejezéseket, szókapcsolatokat, magyarázza meg a gyerekeknek.

Tegye lehetővé, hogy élményeiket kibontakoztathassák a bábjátékban és a dramatikus játékokban is. Így fejlesztheti nyelvi emlékezetüket, fokozhatja beszédkedvüket, segítheti a párbeszéd gyakorlását, a szabad önkifejezést, a szép, tiszta beszéd alakulását.

A differenciálás lehetőségei:

- lehetőség szerint minden korosztály igényeinek és érdeklődéseinek kielégítése;
- a kicsiknek szóló irodalmi tevékenység minden korosztály számára lehet kötelezően választható;
- az alvást kevésbé igénylő gyermekek csendes tevékenységéhez képeskönyvek nézegetésének ajánlása;
- az irodalmi élményt sokféle egyéb tevékenységgel kapcsolhatjuk össze, így biztosíthatjuk számukra az optimális fejlődést;
- az anyagkiválasztás lehetőségeinek kihasználása;
- az egyéni képességek figyelembevétele.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretik és igénylik az irodalmi élményeket.
- Az érthető, kifejező beszédképesség alapjai kialakulnak, környezetükben megfelelően kommunikálnak.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük fejlődik, beszédképességük, beszédkedvük erősödik.

- Beszédfevelmük kialakul.
- Képesek önálló vers-és mesemondásra, memóriájuk fejlődik.
- Megkezdett mesét saját fantáziájuk alapján be tudnak fejezni.
- A meséről beszélgetnek, szófordulataik a mindennapi beszédükben alkalmazzák.
- A bábozás, dramatizálás, mesejelenetek ábrázolása kedvelt tevékenységeik közé tartoznak.
- A könyveket kíméletesen nézegetik, hozzájuk kapcsolódó szöveget, képolvasást, magyarázatot összefüggően mondanak.

Ének, zene, népi játék, tánc

A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az óvodai zenei nevelés a gyermekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket. Formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

Megszeretteti a gyermekkel az éneklést, az énekes játékokat, szoktatja őket a szép, tiszta éneklésre. Fejleszti a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközlítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az ének- zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, évszakokhoz, hagyományokhoz, népszokásokhoz, a mozgáshoz és az egész óvodai élethez. Ezzel a nevelési területtel elsősorban az érzelmekre hatunk, de egyidejűleg az értelemre is. A gyermekek zenei élményeket, játék közben spontán, kötött, kötetlen keretű szervezett foglalkozásokon a nap bármely szakában egyéni érdeklődésük alapján szereznek.

Ének- zenei nevelésünk népi gyermekjátékokra, dalokra, mondókákra épül.

Dalainkat, mozgásanyagunkat a környezet megismerése neveléshez, mese-vershez, ábrázoláshoz, évszakokhoz szorosan kapcsoljuk.

Cél:

Óvodásaink fedezzék fel, éljék át a dallam, ritmus, mozgás, közös éneklés-zenélés adta örömeiket, és a felnőtt minta, spontán utánzásával a zene váljon mindennapjaik részévé.

A zenei élmény serkentse a gyerekek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét, ezáltal fejlődjön zenei emlékezetük, képzeletük, formálódjon mozgásuk.

Elősegíteni a zenei anyanyelv megalapozását, a gyermek biztonságérzetének növekedését, gátlásaik feloldását, önként vállalt fevelmük, közösségi érzésük és magatartásuk kedvező alakulását.

Feladat:

- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, élménynyújtás.
- Képességfejlesztés, hallás, éneklési készség, ritmusérzék, harmonikus, szép mozgás kialakítása.
- A zenei nevelés alapvető feltételeinek a megteremtése.
- A közös éneklés, a közös énekes játékok, tánc megszerettetése.
- Zenei eszközök és hangszerek megismertetése, használata.

A zenei nevelés alapja az énekes játék, melynek szabályai vannak, ezeket a gyermek megismeri, önként, szívesen vállalja a játék öröméért.

A kisgyermek első zenei élményeit a családban éli át. Zenei nevelésünk során megpróbáljuk kellő motiválással a gyermekek figyelmét ráirányítani a környezetük hangjainak szépségére, érdekességére. Nap, mint nap megteremtjük annak lehetőségét, hogy a szűkebb és tágabb környezetünkben, így a természetben is közösen felfedezhessük és utánozhassuk a kis állatok, természeti jelenségek, tárgyak hangjait. Énekeinket és hangszeres előadásainkat szívesen hallgatják, melyek utánzásra inspirálják őket. A dalokkal, mondókákkal, népi játékokkal, népi gyermektáncsal kialakítjuk az együttjátszás, mondókázás, éneklés, mozgás örömét, formálva így a gyermekek közösségi szellemét.

A tánc komplex fejlesztő hatása vitathatatlan: ritmusérzék, memóriát, koncentrálóképeséget, fegyelmezettséget, társas együttműködést, állóképességet, logikát, mozgáskoordinációt, feladattudatot, térérzékelést fejleszt úgy, hogy a kisgyermek mindeközben örömmel, felszabadultan éli át az alkotás és a mozgás örömét.

A zenei nevelés lehetőségeit az egész nap folyamán ki kell használni. A jó zenei légkör átszövi az egész napot. Énekeljünk, dúdolgassunk a gyermekek között hangulatkeltés, a gyermekek érzelmi állapotának megtartása vagy éppen megváltoztatása céljából. Az óvónő hangja, hangszíne, hangereje az egész viselkedésmódja minta a gyermekek számára. Azok a gyermekek dúdolgatnak, énekelgetnek szívesen, ahol az óvónő is dalos kedvű és szeret a szavakkal, dallamokkal játszani.

A csoportszobában elérhető helyen álljon a gyermekek rendelkezésére néhány ízléses, szép kivitelezésű eszköz, hangszer, azokat bármikor kedvük szerint használhassák (ritmushangszerek, botok, fejdíszek, kalapok, szoknyák stb.)

A zenei anyag illetve a fejlesztés tartalma a korosztályoknak megfelelő: mondókák, dalanyag, zenehallgatási anyag, magas-mély hangok megkülönböztetése, halk-hangos felismertetése, dallamritmus visszaéneklés, hangok, zörejek megfigyeltetése, állatok hangjának felidézése hangutánzással, egyszerű mozgások, táncjellegű mozdulatok stb.

Az óvónő feladata, hogy segítse a gyermekek által kezdeményezett mozgásos játékok lebonyolítását. Használja ki ezeket a lehetőségeket az egyéni fejlesztésre. Szerepcserés játékoknál lehetőleg minden gyerek kerüljön sorra.

A képességfejlesztő feladatok egymásra épülnek, és mindaddig felszínen maradnak, ameddig az minden gyermek sajátja nem lesz.

Az együttmozgás, együtt éneklés élménye bővül a környezeti élményekkel

- mely által színesebbé válnak hétköznapijai, kifejezésre kerülhetnek érzelmeik és viselkedésükkel környezetükre is visszahatnak.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Síp, furulya, maracas, csuklócsörgő, csörgődob, kasztanyetta, triangulum, cintányér, ritmusfa.

Feladatunk életkoronként:

3-4 évesek gyerekek:

- Ismerjenek meg 5-7 mondókát, „ölbeli játékot”, 10-14 játékdalt, műdalt. A mondókák, dalok rövidek legyenek. A hangterjedelem ne lépje túl a kívánt távolságot. A dalokban a 2/4-es ütemen belül egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakozzanak.
- Érzékeljék az egyenletes lüktetést. Mondókázás, éneklés közben fejezzék ki azt játékos mozdulatokkal.
- Figyeljék meg a halk – hangos közti különbséget beszéden, zörejen.
- Ismerjenek fel különböző zörejeket, ill. 2-3 dallamjátszó hangszer és ritmusjátszó hangszer hangszínét.

- Ismerjék fel a magas – mély hangok közti különbséget beszéd, ének hangszer segítségével.
- Az óvónő ébressze fel a gyerekek spontán alkotókedvét énekes beszédével, mondókaival, dalos játékaival, keltse fel a zenehallgatás iránti érdeklődésüket.

4-5 éves korosztály:

Mozgásuk fejlettebb a kicsiknél. Érdekli őket a dalok szövege, megértik a tréfás szavak játékos humorát, szívesen vállalják a közös játékot. Ezért arra kell törekedni, hogy a gyerekek mozgása esztétikus legyen, a már nehezebb csigavonalas, hullámvonalas, szerepcserélős körjátékok során is.

- A gyerekek egyedül is énekelhetnek.
- A dalanyagban 4-6 új mondóka, 12-15 játékdal és 3-4 műdal szerepeljen. A hangkészletben a lefelé futó motívumokban a fá és a ti hang is előfordulhat.
- A dalokban szünet és szinkópa is lehet.
- Fejezzék ki az egyenletes lüktetést játékos mozdulatokkal, tapssal, körbejárással.
- Emeljék ki a mondókák, dalok ritmusát.
- Egyszerűbb ritmushangszeren fejezzék ki az egyenletes lüktetést és a ritmust is.
- Változatos mozdulatokkal emeljék a motívumok hangsúlyait (két 2/4-es ütem).
- Érzékeljék a magasabb-mélyebb hangok közti különbséget.
- Értsék meg a halk – hangos fogalompárt és tudják azt alkalmazni egyénileg is.
- Ismerjék fel az ismert dallamokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes motívumról.
- Figyeljék meg a természet és környezet hangjait, hallják meg a finomabb hangszínek közti különbséget, ismerjék fel egymás hangját.
- Gyakorolják a visszhangjátékot (dallam-, ritmusvisszhang, váltakozó éneklés).
- Találjanak ki kis dallamfordulatokat az óvónő szöveges ritmus-, és dallammotívum modelljei alapján (név, köszöntés).

5-6-7 éves korosztály:

Dalanyagukat kiegészíthetjük 4-6 új mondókával, 16-20 népi gyermekjátékdallal, 5-6 műdallal. (lehet benne szünet, szinkópa is)

- Ismerkedjenek meg a gyerekek új térformákkal: két ellentétes irányban mozgó kör, bonyolultabb pár-, cserés-, kapus-, hidas-, sorgyarapító-, fogyójátékok.
- Az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát tudják megkülönböztetni.
- Gyakorolják a dalfelismerést jellegzetes kezdeti vagy sajátos belső, ill. zárómotívumról, ritmusról.
- Gyakorolják a dallambújtatást (hallható jelre).
- Szerezzenek minél több tapasztalatot a halk-hangos, lassú-gyors zenei párok változatos alkalmazásában.
- Érezzék a tempókülönbséget (gyors-lassú), tudják azt énekkel, mozgással is kifejezni.
- Zenei formaérzékük fejlesztése a motívumok hosszának megéreztetésével (ritmus-, dallamvisszhang, ismétlődő motívumnyi mozgásformák).
- Használják önállóan az ütőhangszereket.
- Teremtsen lehetőséget az óvónő a gyerekek zenei alkotókedvének és improvizációs készségének fejlesztésére (dallamok kitalálása versekhez, énekes beszélgetések, kérdés-felelet játék).
- A népi mondókák elősegítik a ritmikus szövegben ismétlődő beszédhangok pontos észlelését, azok tiszta képzését és a jó beszédritmus érzékelését, alkalmazását.
- Segítik a beszédhibák oldását.

- A gyerekek éneklés, mondókázás, az énekes játékok játszása közben értik meg és sajátítják el a zenei neveléshez szükséges kifejezéseket, fogalom párokat (dallambújtatás, halk-hangos...)
- A zenei anyagban előforduló régies vagy tájnyelvű szavak gazdagítják a gyerekek szókincsét, elősegítik nyelvi kifejezőkészségének teljesebbé válását.

A differenciálás lehetőségei:

- ünnepekhez, jeles napokhoz kötve, más csoportbeliekhez társulva tanítsanak a mozgáskultúrájuknak megfelelő játékokat;
- lehetőség szerint minden korosztály igényeinek és érdeklődéseinek kielégítése;
- az anyag kiválasztás lehetőségeinek kihasználása;
- az egyéni képességek figyelembevétele.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek önállóan, örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos körjátékokat.
- Egyszerű dallamokat tisztán énekelnek vissza.
- A térformák kialakítására képesek, egyöntetűen kézfogással, jó testtartással járnak körben, ismernek egyszerű táncos mozdulatokat, esztétikus mozgásra törekszenek.
- Biztonsággal megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.
- Érzik, és mozgással ki tudják fejezni a dalok ritmusát az egyenletes lüktetést.
- Tudjanak élvezettel figyelni az igényesen kiválasztott zenehallgatási anyagra.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Vizuális tevékenységek: (gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás, építés, képalakítás, konstruálás, modellezés, műalkotásokkal való ismerkedés)

Fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésnek. Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A vizuális nevelés önmagában is összetett, sokszínű nevelési terület. A gyermekek egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően a vizuális nevelés képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi képolvasási, képalakítási, térbeli tájékozódó és rendező képességet. Az építő, ábrázoló, alakító tevékenység segíti a gyermekek téri, formai és színeképzeiteinek kialakulását, gazdagodását. A szépség iránti vonzódás alakulását segíti a természet színeire, formáira való rácsodálkozás, a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások nézegetése.

A vizuális nevelés megismerteti a gyermekeket a különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel.

Cél:

Élmények biztosításával sokszínű alkotótevékenység kibontakoztatása.

Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.

Az elsajátított technikák által folyamatosan fejlődjön a gyermekek tér- forma és színérzéke.

Feladat:

- Megismertetjük a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, technikai eljárásokkal.

- Biztosítjuk számukra az alkotó tevékenység feltételeit, így lehetővé téve az örömteli alkotást.
- A gyermekek tér, forma és szín képzetének, élmény és fantázia világának gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- Előtérbe helyezzük a természetes anyagok, termékek felhasználását;
- A kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés során folyamatosan keressük az új megoldásokat;

A gyermekek alkotó tevékenysége a játékra épül, a játék egyik formája. A gyermek saját szintjén, saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkotja újra. A gyermekek rendelkezésére áll minden csoportban a megfelelő hely, elérhető, bármikor elővehető- eszközök, a csoportszoba berendezése. A szabadban a homok, kavics, zászlók, szalagok, farönk, festék, víz, természetes anyagok, fa, textil, szerszámok stb. Különböző minőségű papírok, fonalak, ragasztók, ecsetek, ceruza, kréta, gyurma, olló, toll, tű, fűrés, kalapács, szeg, gipsz, stb.

Az eszközhöz kapcsolódó technikai ismeretek elsajátítása, a velük való ismerkedés csoportosan vagy egyénileg történik, a tanulás feltétlen egyénre szabott. A mindennapok során sokféle tevékenység szervezésére, kezdeményezésére van lehetőség: építés, plasztikai munkák, képalakítás, festés üvegre, papírra, fára, textilre, rajzolás, fonás, szövés, barkácsolás, gyöngyfűzés, tojásfestés, mézeskalács figura készítés. Havonta és hetente számba vesszük a környezet változásából és az azokhoz kapcsolódó jeles napok szokásaiból, ünnepek tartalmából adódó lehetőségeket, az odaillő anyagokat, a velük kapcsolatos eszközöket, technikákat.

A kreatív munka feltétele, hogy ne az egész csoport, hanem maximum 6- 8 gyerek vegyen részt egyszerre a tevékenységben, (a létszám függ a technikától) így megvalósítható az, hogy a résztvevő gyermek választhat, személyre szóló segítséget, fejlesztő feladatot kaphat, hogy az óvónő követni tudja fejlődésüket a tevékenységben.

Festhessen, ragaszhasson, tépkedjen, vagy vágghasson, ha kedvet érez hozzá. Mindig olyan technikával dolgozhat, amivel sikerélményhez jut, amivel ki tudja fejezni önmagát, ami más ábrázoló tevékenységre készíteti.

Ha befejeznek egy-egy tevékenységet, a gyermekek rendet raknak maguk után, ügyelve a csoportszoba esztétikumára. A különböző technikák más-más képesség fejlesztésére szolgálnak.

- Manuális képességet fejleszt: homokozás, gyöngyfűzés, hajtogatás, tépés, szövés.
- Finommotoros mozgás fejlesztését szolgálja: az agyagózási technikák, gyöngyfűzés, terméskép készítés, ragasztás, szövés, sarazáskor csurgatás stb.
- Színészlelés fejlesztését szolgálja: festés száraz és vizes lapra, festékkeverés stb.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Különböző színes papírok, kartonok, filc, tű, fonal, gipszkiöntő formák, gyöngyök, gyurma, olló, ceruza, viaszkréta, festékek, ragasztók, ecsetek

A 3-4 éves gyermekek számára ajánlott vizuális tevékenység fajták a következők:

- Képalakítás:

Az óvodába lépő gyerekeket már a beszoktatás kezdetén játszva megismertetjük az ábrázolás anyagaival, eszközeivel és a technikai fogásokkal.

Lehetővé tesszük, hogy;

- rajzoljanak, fessenek, gyurmázzanak kedvük, érdeklődésük szerint

- rajzoljanak puha ceruzával, viasszal, zsírkrétával
- rajzoljanak nagyobb felületre: homokba pálcával; táblára krétával; földre tett csomagoló papírra; betonra krétával
- próbálgassák az ábrázolást a megszokottól eltérő és változatos anyagú papírokon
- készítsenek képeket rajzolással, festéssel, papírragasztással, nyomattal
- szerezzenek tapasztalatot a színekről, formákról
- tájékozódjanak a kép síkján, jelezzék a térirányokat, térviszonyokat.

A látási-, tapintási-, mozgási tapasztalatokat szerző gyerekekkel együtt éljük át a felfedezés, a „valamit” alkotás örömet.

A firkából kilépő gyermeket segítjük a továbblépésben, bátorítjuk próbálkozásait.

Plasztikai munkáknál lehetővé tesszük, hogy a gyerekek:

- tapasztalatot szerezzenek a természeti tárgyak tulajdonságairól (nagyság, szín, forma); a képlékeny anyagokról (hó, homok, agyag, gyurma)
- megismerkedjenek az anyagok formálhatóságával, (nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, mintázva, gömbölyítve, bemélyítve, sodorva, simítva, tépve, gyűrve, nyomot hagyva, ragasztva...).
- Szerezzenek tapasztalatot az *építés* során a különböző tárgyakról, formákról, térbeli alakzatokról (torony...).
- Tudjanak örülni a közösen épített építménynek, gyönyörködjenek azokban.

A 4-5 éves gyerekeknél jelentkezik a szándékos képalakítás képessége. Megjelenik az ember, a környezet, a tárgyak, és a cselekmény ábrázolása. Ábrázoló tevékenységük kibontakoztatását segítjük az élmények biztosításával, a technikai fogások mélyítésével. Felhívjuk figyelmüket a részletekre, a jellemző jegyek kiemelésének fontosságára.

Lehetővé tesszük, hogy:

- fessenek ecsettel, gombfestékekkel, temperával; sokféle alakú-, méretű-, színű és anyagú papírra
- felfedezzék az új színek létrehozásának (rózsaszín...), és a festés technikai „trükkjeinek” titkait,
- agyaglapokat díszítsenek lenyomattal, karcolással gyakorolják a képalakítás más módját is, (a., spárga és fonaldarabkák textil alapra való applikálása, tépéssel kialakított papírfoltok színes papírlapra történő felragasztása) szerezzenek még több tapasztalatot a színekkel, formákkal, kompozíciókkal kapcsolatban, gyakorolják a térviszonyok ábrázolását. A *plasztikai munkákhoz* gyűjtsenek terméseket, kavicsokat, használjanak könnyen megmunkálható anyagokat: textil-, fonal-, bőrdarabka, készítsenek ajándékot, sík-, vagy fakanálbábót, mintázzanak emberalakokat, állatokat, formákat; próbálják kiemelni a jellegzetes jegyeket, tagolni a formát
- ismerkedjenek meg a nyirkálás, tépés, hajtogatás, szövés, karcolás, konstruálás, applikálás technikájával; gyakorolják azokat. *Építsenek* építményeket, variálják a teret, játék után rakjanak rendet.

Az 5-6-7 évesek bátrabbak, ötletesebbek a képalakításban, a plasztikai munkák létrehozása során és az építések alkalmával is. A megismert technikai fogásokat gazdag tapasztalattal, önállóan gyakorolják.

Biztosítjuk a lehetőséget további tapasztalatszerzésre.

Lehetővé kell tenni a képalakítás során:

- egyéni és közös kompozíciókat (bábok, álarcok) alkossanak,
- egyéni ötleteiket eredeti módon jelenítsék meg,
- megtapasztalják a batikolás, kollázs, dombormű készítés technikáját.

A plasztikai munkák során:

- embereket, állatokat, tárgyakat mintázzanak, s érzékeltesék a legjellemzőbb jegyeket,
- próbálkozzanak „kétalakos szobor” formálásával (anya-gyermek, gyermek – állat, barátok),
- készítsenek játékot, ajándékot, karácsonyfadíszet, modelleket, bábokat,
- gyűjtsenek további tapasztalatot az anyagok formálhatóságáról,
- gyakorolják a papírtépés, nyírás, hajtogatás, varrás, mintázás, applikálás, fonás technikáját

Az építés során:

- szerezzenek sokrétű statikai tapasztalatot az egymásra helyezett formák egyensúlyi viszonyairól, stabilitásáról, labilitásáról; a lefedési lehetőségekről, a vízszintes-függőleges fogalmak tartalmáról, az irányokról
- építsenek maketteket (meseszínhely, falusi udvar...)
- több napon át folytathassák az építkezést.

A műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés:

- a gyermek életkorának megfelelő szintű kiállításokon való részvétel,
- a gyermek életkorának megfelelő szintű műalkotások megismerése (festmények, képek, stb.)
- szokásokhoz, hagyományokhoz kötött népi és nemzeti szimbólumok megismerése.

A differenciált fejlesztés lehetőségei:

- a tevékenységközpont eszközeinek folyamatos biztosítása;
- választási lehetőségek nyújtása az egyes gyermek saját képességeihez mérten;
- az adott csoportban fellelhető fejlődési szintekhez, eltérésekhez való alkalmazkodás;
- a gyerek részéről választási, döntési lehetőség biztosítása;
- kiemelt figyelem a tehetséges gyermekekre (különleges eszközök, anyagok biztosítása, pályázatokon való részvételi lehetőségek felkutatása).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Élményeiket, tapasztalataikat vizuálisan képesek megjeleníteni.
- A képi kifejezés változatos eszközeit készségszinten alkalmazzák.
- A színhasználatuk valóságnak megfelelő, vannak kedvenc színeik.
- A tevékenységükben kitartóak, egymás munkáit értékelik.
- Díszítő jellegű írás-előkészítő feladatokat szívesen oldanak meg. A balról jobbra haladás a díszítő munkában – szín, forma, mennyiségi – ritmus tartásával nem okoz problémát.
- Emberábrázolásaikban megjelenítik a részformákat is.
- Tudnak hajtogatni, ragasztani, formákat kivágni.

Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- szervezett mozgásos tevékenység.

Az egészséges óvodás gyermek szívesen és sokat mozog. Fejlődésükben az óvodáskor egész szakaszában is jelentős szerepet tölt be a mozgás. Ez a tevékenység a gyermek életében állandóan jelen van. Óvodai nevelésünkben nagy jelentőségű ez a fejlesztési terület.

A mozgásfejlesztés az egész személyiség alakítására irányul, egészségesebbé, edzettebbé válik általa a gyermek.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

Az egészséges életmód területén hozzájárul ahhoz, hogy a számtalan tevékenység – főként a szabadban – a gyermekek természetes igényévé váljon. Hozzájárul az értelmi nevelés megvalósításához, a különböző mozgások ismétlésével, felidézésével, fejlődik a gyermek vizuális memóriája. A testrészek, a téri irányok, és a különböző formák megismerésével gyarapodnak ismeretei. A hallott, látott és elvégzett cselekvések elősegítik a fogalomalkítást és a keresztcsatornák fejlődését.

Mozgás közben lehetőség nyílik a környezet tapasztalati megismerésére. A gyermek saját testének, mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik „én” tudata, szociális énje.

Mozgás közben kialakul egészséges versenyszelleme, fejlődik önuralma, együttműködő képessége, akarata. Örömmel végzett közös mozgás segíti a társas kapcsolatok alakulását.

Cél:

Egészséges és biztonságos környezetben fejlődjenek a gyermekek természetes mozgásai, szerezzenek változatos mozgástapasztalatokat, ez járuljon hozzá fizikai, értelmi és szociális képességeik fejlődéséhez.

Feladat:

- A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás igazodjon a gyermekek egyéni fejlettségéhez.
- A mozgáskészség és mozgáskoordináció fejlődéséhez örömteli, biztonságos gyakorlási lehetőség megteremtése.
- A szabad, illetve irányított mozgástevékenységek hassanak együtt pozitívan a gyermek személyiségfejlődésére.
- A rendszeres mozgásos tevékenységek hassanak kedvezően a kondicionális képességekre, növelje a gyermek teherbíró képességét, járuljon hozzá a helyes testtartás kialakulásához.
- Játékos, egészségfejlesztő mozgástevékenységek biztosítása minden gyermek számára egyéni képességeiket figyelembe véve – szabad levegő kihasználása.

Spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység

Ennél a mozgástevékenységnél a természetes mozgáskedv és mozgásigény kielégítése a cél, mivel a gyermekek állandó késztetést éreznek a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolják azt. A játék során igyekszünk megfelelő helyet, időt biztosítani a mozgásra, de gyakorlásukra kevés eszköz áll rendelkezésünkre.

Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb ideig való biztosítása. Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdni. Az udvarunk sajnos kevés edzési lehetőséget kínál.

Irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,

A gyermekek napirendjében fontos szerepet tölt be ez a néhány perces torna mozgás. Úgy állítjuk össze a néhány perc anyagát, hogy frissítően hasson, igazi örömet jelentsen a gyermek számára.

A játékot, a játékoságot alkalmazzuk alapvető eszközként. Időjárástól függően a csoportszobában, illetve az udvaron végezzük.

Ha olyan helyen sétálunk, tartózkodunk, ahol a különböző mozgásformák gyakorlására lehetőségünk van, azt ki is használjuk.

Szervezett mozgásos tevékenység.

Kötelezően szervezett tevékenységek, amelyek természetesen nem jelentenek kényszert a gyermek számára. A szervezett testnevelés foglalkozás heti 2 alkalommal van minden korcsoportban. A foglalkozások levezetésénél maximális lehetőséget kell biztosítani, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat. Különböző nehézségű differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességének legmegfelelőbb mozgásos feladatot. Fontos szempont a foglalkozások szervezésénél, hogy a gyermekek a lehető legkevesebb várakozási idővel folyamatosan mozogjanak.

A testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik: járások, futások, ugrások, függések, egyensúly gyakorlatok, stb. Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok és természetesen ide tartoznak a testnevelési játékok is.

Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre.

Az eszközök előkészítése a gyermek, az óvónő és a dajka néni aktív együttműködésére ad lehetőséget.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A differenciált fejlesztés lehetőségei:

- speciális tényezők szem előtt tartása;
- a gyermekek fizikai képességeinek, korlátainak, egészségi állapotának figyelése, megfigyelése.
- speciális mozgással rendelkező gyermek állandó figyelemmel kísérése (mozgáskoordináció, mozgásrendezés, tehetséggondozás stb.).

- önbizalom erősítése („te erre már képes vagy” „próbáld meg”) Segítséget adhatunk, de mindig csak azt tehessen a gyermek, amihez kedve van, amit képes megcsinálni.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Kedvelik és igénylik a mozgást.
- Magatartásukban megnyilvánulnak bizonyos erkölcsi tulajdonságok, pl. segítőkészség, felelősségérzet stb.
- Ismerik az eszközök nevét, és a gyakorlatokhoz kapcsolódó kifejezéseket.
- Játékos versenyhelyzetek megfelelően hatnak akarataikra.
- A mozgásos tevékenységek kedvezően befolyásolják állóképességüket, teherbíró képességüket, helyes testtartásukat.
- Szívesen vesz részt és maga is kezdeményez mozgásos játékokat.

A külső világ tevékeny megismerése

„A gyermek személyiségének, specifikusan emberi tulajdonságainak fejlődésében a környezet nem egyszerűen a fejlődés feltételül szolgáló milió, hanem a fejlődés forrása.”

/D.B.Elkonyin: Gyermeklélektan/

A környezettel való ismerkedés a kisgyermek születését követő, fejlődését alapvetően befolyásoló, az életkor növekedésével egyre táguló, az ismeretszerzésben alapvetően mélyülő folyamat. A környezet megismerésére nevelés elősegíti azt, hogy a gyermekek az őket közvetlenül körülvevő és tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő, biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához nélkülözhetetlen.

Segíti a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejleszti értelmi képességeit, így készítve fel az iskolai tanulásra. A külső világ tevékeny megismerése lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének a megalapozását.

A gyermek a környezetéből szerzett ismereteit játékban felhasználja, átéli, folyamatosan gyakorolja, egyéb tevékenységeiben is alkalmazza. A nevelési terület tartalma tehát minden, a gyermek környezetéből származó élményre, tapasztalatra, ismeretre kiterjed.

Cél:

A természeti környezet iránt érzékeny, a társadalmi környezethez sokoldalúan alkalmazkodni tudó, a közvetlen környezetét tevékenyen befolyásolni, védeni képes gyermekek nevelése.

- A gyermek olyan tapasztalatok birtokába jusson, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- Ismerje meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Feladat:

- Biztosítsunk olyan jellegű élményszerzést, mely lehetővé teszi a közeli, illetve a távolabbi környezetünkben végbemenő feladatok megláttatását, azokban való tevékeny részvételt.

- Használjuk ki, vegyük észre a tevékenységek közben adódó lehetőségeket a megfigyelésre, cselekvő részvételre.
- Figyeljünk tudatosabban a környezet, illetve a természetvédelemre.
- Építsünk be olyan hagyományokat az óvodai életbe, mely szebbé, gazdagabbá teszi a gyermekek életét.
- Elősegíteni a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

„Földünket nem ősinktől örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön.”

/Indián mondás/

A külső világ, azaz a környezet megismerése iránti vágy a gyermekben születése pillanatától működik. A gyermeki jellemzők, a rácsodálkozás, az erős közlési vágy, a kommunikációra való nyitottság, az érzelmi fogékonyság a természet szépségeire, az élőlények megismerésére, a személyes kipróbálási vágy, az állandó tetterre kész cselekvőkészség mind-mind kedvez a tevékenységeken keresztül történő tapasztalatszerzésnek.

Gyermekeink léte, jövője függ attól, hogy pozitív szemlélettel, értékrenddel, viselkedéskultúrával rendelkezzenek, viszonyuljanak természeti és társadalmi környezetükhöz. Ennek alapozására, alakítására törekszünk. A séták, kirándulások a megfelelő szokások, magatartási formák kialakítását is szolgálják, amelyek belsővé válása a természetben való kulturált viselkedést eredményezi. Személyiségüket gazdagítva a természetszeretet és természetvédelem belső szükségletként jelenik meg.

Miközben a gyermek felfedezi környezetét, megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Óvodai hagyományainkat az évszakok köré rendeztük. Az évről-évre visszatérő hagyományok biztonságot jelentenek a gyermekek életében, erősödik bennük a valahová tartozás érzése.

A természettel összefüggő hagyományok:

- Szüret /őszi betakarítás/
- Állatok világnapja /október 4./
- Víz napja /március 22./
- Föld napja /április 22./
- Madarak és fák napja / május 10. /

Feladatok korosztályonként:

3-4 éves korban:

- Az óvodai élet elfogadtatása, megszerettetése.
- Az óvoda közvetlen környezetének megismertetése.
- A család tagjai.
- Ismerkedés a testükkel: végtagok, érzékszervek, azok funkciói, ápolásuk. Önmaguk felismerése tükör előtt.
- Az évszakok szépségei, színei, jelenségei.

- Időjárás – öltözködés egyszerűbb összefüggéseinek felfedezése.
- Tapasztalatszerzés a közvetlen környezetükben található néhány gyümölcsről, virágról, zöldségről, állatról, színről.
- Rövidebb séták, kirándulások szervezése.

4-5 éves korban:

- A családról szerzett ismeretek bővítése (nevük, címük, családtagok).
- Testünk: testrészek ismerete; testséma és oldaliság fejlesztése. A testápolás fontosságának tudatosítása.
- Évszakok: a természetben bekövetkezett változások megfigyeltetése, összefüggések keresése az időjárás és az emberek tevékenysége között.
- Hajtatás, magvak csíráztatása. A növények fejlődési feltételeinek megfigyeltetése (hőmérséklet, víz, napfény hatása).
- Háziállatok, madarak, rovarok, bogarak megfigyeltetése.
- Színismeretük gazdagítása.
- Gyűjtőmunkák differenciálása, évszakai album készítése.
- Személy -, és teherszállító járművek megfigyeltetése, összehasonlítása. A gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása séta közben.
- A szűkebb környezet nevezetességeinek, hagyományainak, szokásainak megismerése, szervezett séták, kirándulások alkalmával.

5-6-7 éves korban:

- A családnál szerzett ismeretek bővítése (kinek, mi a feladata otthon, nemek és kor szerinti csoportosítás, rokoni kapcsolatok).
- Testünk: a testrészek pontos megnevezése, domináns kéz tudatosítása.
- Tájékozódás az óvoda környékén.
- A napszakok, évszakok megfigyeltetése. Újabb összefüggések megláttatása az évszakok – növények – állatok – munkálatok között.
- Ismerkedés újabb zöldségekkel, gyümölcsökkel, virágokkal, állatokkal.
- Annak tudatosítása, hogy minden növény magból fejlődik ki.
- Ismereteik gazdagítása a szárazföldi -, vízi és légi közlekedési eszközökről.
- Séta során a gyalogos közlekedés szabályainak és az ehhez kapcsolódó viselkedésformának a gyakorlása.
- Színek, színárnyalatok felismertetése a környezetükben.
- A gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve hosszabb kirándulások szervezése a tágabb környezet nevezetességeinek, szokásainak, hagyományainak megismerésére.

Az óvodapedagógus feladatai

- A természeti és társadalmi környezet megismertetése a következő témákban: család, testünk, közlekedés, évszakok, növények, állatok, napszakok, anyagok környezet-, természetvédelem, helyi természetvédelmi értékek.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek maga fedezhesse fel a világot, adjon lehetőséget a gyerekek által igényelt témák feldolgozására.
- A gyermekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva új ismeretek nyújtása, illetve a meglévő mélyítése, rendezése.
- A gyermek spontán érdeklődésére építve, keltse fel kíváncsiságát, megismerési vágyát.
- Ismertesse a kulturált élet szokásait, az elfogadott viselkedési formákat, az érzelmi és erkölcs viszonyokat.

- Közvetítse a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helységekre jellemző néphagyományokat.
- Törekedjen arra, hogy amit csak lehet a helyszínen, a természetben, élőben figyelhessen és tapasztalhasson meg a gyermek.
- Ismerjék meg a szülőföld; az itt élő emberek (magyar, osztrák, szlovák) életét, hazai tájait, a helyi néphagyományait, szokásait és tárgyi kultúra értékeit.
- A természet, a környezet megszerettetése, a pozitív érzelmi viszony kialakítása, környezettudatos magatartás alapjainak lefektetése.
- Olyan életmód alapjainak a letétele, amely értéknek ítéli meg a környezet tisztántartását, a **környezetvédő magatartás megalapozását**, az energiatakarékosság előnyeinek megismertetését, a takarékoság jelentőségét a föld energiáival, a természeti szennyeződések következményeinek beláthatatlan következményeit, a szelektív hulladékgyűjtés jelentőségét, a hulladék kezelés lehetséges módjait, a **fenntarthatóság** jelentőségét.
- Az egészségkép és környezetvédelem fogalmának összekapcsolása.
- Értelmi képességek kialakítása.
- Verbális fejlesztés magyar és angol nyelven.
- Komplexitás egyéb esztétikai tevékenységekkel.
- Az élménypedagógia, projekt módszer, szenzitív játékok, kooperatív tanulás alkalmazása, elsajátítása. Közös környezetvédő programok szervezése a szülőkkel.
- Környezettudatos neveléshez kapcsolódó továbbképzéseken való részvétel.
- A hagyományok, népszokások, nemzeti kultúra értékeinek az ismertetése.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Plakátok, locsoló, kerti szerszámok, nagyítók, földgömb, gyermeklexikonok...

A differenciált fejlesztés feladatai:

- gyermekek egyéni megismerése; képességek, erősségek, gyenge pontok regisztrálása;
- tehetséggondozás;
- gyermekek produktumának elemzése (verbális megnyilvánulások);
- gyermekek érdeklődési körének ismerése;
- természet megszerettetése; pl. a „nem szeretem” állatok elfogadtatása.
- a gyermekek egyéni képességei szerint fejlesztés a különböző szabályjátékokban;
- gondoskodni arról, hogy az itt elhelyezett eszközök lehetőséget biztosítsanak alapvető matematikai gondolkodási készségek fejlődéséhez;
- egy-egy matematikai tapasztalat megerősítése érdekében matematikai tárgyú kérdések megfogalmazása;
- lehetőség teremtése a gyermekek együttes játékára (pl. társasjáték);
- szükség szerint az óvodapedagógus személyes részvétele a szabály játékokban.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Tisztában van saját és szülei, testvérei adataival: lakáscím, név, foglalkozás.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően sorolja fel.
- Különbséget tud tenni az évszakok között, ismeri jellegzetességeiket, sorrendjüket.
- Felismeri a napszakokat: reggel, dél, este.
- Ismeri a növény szót, önállóan gyakorolja a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, élményszerűen gondozza a fákat, bokrokat, virágokat...

- Az általa ismert állatokat csoportosítja külső jellegzetességeik, hasznuk és élőhelyük szerint.
- Van konkrét fogalma a környezetvédelem, energia-takarékosság, környezettudatos magatartás szabályairól. Azokat aktívan gyakorolja, társai, szülei figyelmét felhívja rá.

Környezetünk mennyiségi, formai, téri viszonyai

A környező valósággal való ismerkedés során a gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi, nagyságbeli és téri viszonyairól, jellemzőiről. Minden tevékenységükben megjelenik a matematika.

A környezet változásainak megfigyeléséhez feltétlen szükség van matematikai alapismeretekre. Matematikai alapismeretek alapján lesznek képesek a gyerekek visszahatni a természetre, társadalomra. A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb. Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését. Egyéni feladatmegoldás, egyéni sikert eredményez, a közös siker pedig erősíti a csoporttudatot. A matematikai nevelés elősegíti a gyermek környezetéről szerzett tapasztalatainak feldolgozását.

A folyamatos alkalmi megfigyelésekkel lehetővé tesszük, hogy a gyerekek maguk fedezzék fel környezetüket. Amit csak lehet, a helyszínen, a természetben, élőben figyeltetünk meg /kirándulások, séták alkalmával/. Ezen alkalmakkor a matematikai összefüggésekre is ráirányítjuk a figyelmüket.

Cél:

A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva, a gyermeki öntevékenységbe mélyülve, gazdagodva.

Feladat:

- a matematikai tartalmú felfedezések lehetőségének biztosítása,
- ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása,
- logikus gondolkodásuk, problémamegoldó képességük fejlesztése,
- önálló véleményalkotásuk, döntési képességük fejlődésének elősegítése.

A gyerekek matematikai képességét a következők alapján fejlesztjük:

4-5 éves gyerekeknél:

- Halmazok képzése, összehasonlítása, egyesítése és bontása – variációs lehetőségek (6-os számkörben).
- Elemek rendezése, sorozatok kialakítása, sorszámnevek gyakorlása.
- Különböző mennyiségek összehasonlítása becsléssel és összeméréssel (relációk). Matematikai fogalmak gyakorlása.
- Irányok gyakorlása, azok használata térben és síkban való tájékozódás során.
- Számfogalom megalapozása. Tőszámnevek, sorszámnevek gyakorlása.
- Tevékenykedés tükörrel.
- Tapasztalatszerzés a geometria körében. (Építések, alkotások szabadon és másolással).

5-6-7 éves gyerekeknél:

- Halmazokról, relációkról, tükrözésről, irányokról szerzett eddigi ismereteik gyakorlása, bővítése, mélyítése 10-es számkörön belül. (felül: képességektől függően).

- Tapasztalatszerzés a területek, térfogatok, hosszúságok különféle egységekkel való méréséről.
- Zárt vonalon belül, kívül lévő pontok; nyitott, zárt vonalak felismerése.
- Rész-egész viszonyának gyakorlása (kocka-, puzzle kirakók...).
- Bonyolult ritmikus sorok kirakása, „hibajavítás”.
- Tájékozódás térben, síkban, „labirintusban”.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok – okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, valamint a logikus gondolkodás megalapozása.
- A gyermekek érdekes problémahelyzetekkel való aktivizálása a logikus gondolkodásra.
- A matematikai kifejezések tudatos alkalmazásával a gyermekek passzív és aktív szókincsének bővítése.
- A gyermekek belső késztetésének kihasználása a feladatok megoldásánál.
- Biztosítsa, hogy a gyermek saját logikája szerint gondolkodhasson.
- Nyújtson segítséget több variáció megtalálásában.
- Fejlessze a gyermekek problémafelismerő és megoldó képességét.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Logikai készlet, mérőrúd készlet, számoló figurák, mértani formák, dobókocka, kis tükör, dominó, társasjátékok

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- képesek ok-okozati összefüggések megértésére,
- matematikai ismereteiket tevékenységekben alkalmazzák,
- képesek önálló véleményalkotásra,
- térbeli tájékozódásuk alakulóban van,
- meg tudnak nevezni hazai növény- és állatfajtákat, nevezetességeket,
- képesek mennyiségek megállapítására, összehasonlításra, csoportosításra, becslésre,
- ismerik, és a gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait,
- elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről
- a természeti és társadalmi környezetet megbecsülő, óvó magatartásformákkal, szokásokkal rendelkeznek

Munka jellegű tevékenységek

A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munka tevékenység. A tevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára.

A gyermek a mindennapi munkálkodásuk közben egyre több információhoz, a pontosabb tapasztalat birtokába jutnak az őket körülvevő tárgyi világról. A gyermeki munka hasznosságán túl esztétikai értéket is képvisel, célra irányuló tevékenység, amely külső irányítással történik, figyelmet, kötelességvállalást és a feladat teljesítését igényli.

Eredményéről közvetlen tapasztalatokat szereznek. Mivel a gyermek munkáját a környezet szükségessége indokolja, annak eredményessége mindenki számára érzékelhető. A

tevékenység nevelő ereje nagy hatású, mert erősíti a gyermekben a munka játéktól eltérő jegyeit, izlésformáló hatásával fejleszti esztétikai alkotó képességüket.

Cél:

Sokféle, változatos munka jellegű tevékenységek során olyan készségek, tulajdonságok, szokások alakuljanak ki, melyek pozitívan befolyásolják a gyermek környezethez való viszonyát, közösségi kapcsolatát, kötelelességteljesítését.

Feladat:

- Lehetőség biztosítása a gyermekek számára olyan munkák végzésére, amelyek fejlesztik képességüket, gazdagítják személyiségüket.
- Tapasztalat útján fedezzék fel a gyermekek a munka hasznosságát, szükségességét.
- Éljk át, hogy munkát végezni öröm, tiszteljék a munkát végző embereket.
- Becsüljék meg egymás munkájának eredményét.
- Munkavégzés során a higiéniai és balesetmegelőző szabályokat tartsák be, egészségük, testi épségük megóvására neveljük őket.
- Fontos feladat a munkához való pozitív viszony kialakítása.

Teremtsük meg a gyermekek számára az optimális munkalehetőségeket, legyen életkorukhoz és erejükhöz mért. A munkafeladatok legyenek változatosak, a gyermekek számára vonzóak. Ezekhez a tevékenységekhez olyan eszközöket biztosítson az óvónő, amelyek nem balesetveszélyesek, a gyermek is könnyen tudja őket kezelni.

A munkavégzés fontos feltételei közé tartoznak a hely és a megfelelő idő biztosítása.

A gyermeknek adjunk módot az önálló munkavégzéssel arra, hogy a szükséges készségeket elsajátíthassák, gyakorolhassák. A munkát mindig a csoporttal lévő felnőttek kezdjk, mintát adva ezzel a gyermeknek a pontos, kitartó munkavégzésre.

A fejlettség magas fokáról árulkodik az, ha a gyermekek már maguk felismerik a munka elvégzésének szükségességét.

Óvodánkban meglévő munkafajták, munka jellegű tevékenységek:

- Önkiszolgálás
- Naposi munka
- Alkalomszerű munka és megbízatások
- Növénygondozás
- A környezet rendjének megőrzése
- Évszakokhoz kapcsolódó munkatevékenységek

Az óvodapedagógus feladatai

- Megfelelő hely, idő, nyugodt légkör biztosítása az egyes tevékenységekhez.
- A gyermek méretéhez igazított eszközök biztosítása.
- Az eszközök használatának bemutatása, gyakoroltatása.
- A munkamozzanatok legcélszerűbb fogásainak, azok sorrendjének megtanítása.
- Differenciált fejlesztés, a munkakészségek és szokások alakítása az életkor és egyéni fejlettség figyelembe vételével.
- Az egyéni fejlettségnek megfelelő ellenőrzés, értékelés, segítségnyújtás.
- Az állandóság, aktivitás, folyamatosság biztosítása.
- Az önállóság fejlesztése.
- Az önbizalom, a kitartás, a felelősségérzet fejlesztése.
- A gyermekek önértékelésének, igény szintjének emelése.

- Az együttműködés formáinak megismertetése.
- A gyermek szociális magatartásának, társas kapcsolatainak fejlesztése.
- A szülők figyelmének felhívása a gyermeki munka szükségességére, a türelem, az érdeklődés, a segítség fontosságára.

A nevelőmunkát segítő eszközök:

kerti gyermekszerszámok (ásó, gereblye, kapa), locsolókanna, seprű, lapát.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Természetes módon, önállóan látja el az önmagával összefüggő feladatokat. (testápolás, öltözés, étkezés)
- Az alkalomszerűen adódó, egyéni megbízásokat önállóan teljesíti.
- A feladatok végzése során kitartó.
- Szívesen vesz részt a növény-, és állatgondozásban.
- Figyelemmel kíséri a környezetéhez tartozó növényeket és állatokat, a természeti változásokat.
- Segít a környezet rendben tartásában, észre veszi, ha bármely területen segíteni kell, felajánlja segítségét.
- A közösségért végzett tevékenységeket (naposi munka, felelősi munka) szívesen elvállalja.
- A rá bízott munkát felelősséggel, kitartással, megfelelő önbizalommal, önállóan elvégzi.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Óvodáskorban a tanulás nevelésközpontú, a gyermekek nem elméleti síkon ismerkednek az őket körülvevő környezettel, s nem egymástól elszigetelt ismereteket szereznek. A játék és a tanulás összekapcsolódik óvodáskorban.

Nevelésünkben a tapasztalatok, az ismeretek, a tanulás tartalma a közvetlen környezetből származnak, tehát ennek megfelelően kell kiválasztani az alkalmas helyszínt. A gyermek óvodai környezete, szűkebb és tágabb lakókörnyezete, a séták és kirándulások helyszínei, mind-mind pedagógiai környezetet jelentenek. A tanulás az egész nap folyamán adódó helyzetekben alakul ki. A tanulás alapja a mintakövető utánzás, azaz a modellkövetés.

Óvodáskorban a tanulás nem más, mint érzékelés, észlelés útján szerzett tapasztalat. Tapasztalatokhoz változatos tevékenységeken keresztül jut el a gyermek, és a tevékenységek során különböző képességei fejlődnek.

A tanulás feltétele a gyermek kötetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, **felfedezés, kreativitásának erősítése, a cselekvéses tanulás, a projekt pedagógia módszereinek természetessé tétele.**

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Cél:

Sokoldalú cselekedtetés közben fejleszteni a gyermekek értelmi képességeit, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakításával iskolai életmódra való előkészítés.

A képességek fejlődésével egy időben formálódjon magatartásuk, tanulás iránti vágyuk, beszédük. Gyarapodjanak, rendeződjenek tapasztalataik, ismereteik. A gyermekek gondolkodása fejlődjön cselekvő, szemléletes, képi, esetleg elvont szinten.

Feladat:

- A gyermekek ismereteinek, tapasztalatainak bővítése, feldolgozása a megismerési képességek fejlesztése.
- A valósághű észlelésre, figyelem összpontosításra való képesség, problémamegoldó és kreatív gondolkodásra nevelés.
- A tanulás feltételeinek megteremtése.

A megfelelő feltételeket a nyugodt tanuláshoz az óvónőnek kell biztosítani. Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül, a tanulás alapja az óvónő és a gyermek kölcsönös, egymásra ható közös tevékenysége.

A tanulási tevékenységet játékidőben, megfelelő helyen naponta megközelítőleg azonos időben szervezzük. Tevékenység közben elvárjuk a szükséges munkafegyelmet, az önálló feladatvégzést, halk beszédet, türelmet.

Középső és nagycsoportosoknál fontosnak tartjuk, hogy a feladataikat mindig befejezzék, az önfegyelmet, szándékos figyelmet, kitartást, feladattudat erősítése érdekében. Mindezeket játékosan, nem iskolai módszerek alkalmazásával kívánjuk elérni.

Az éves nevelési-tanulási tervben megfogalmazottakat heti terv szerint valósítjuk meg. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek, fejlesztési feladatonként naponta egyszer valamelyik formában részt vegyen. Különös figyelmet fordítunk arra, hogy az 5-6-7 évesek rendszeresen részt vegyenek tanulási folyamatban.

A kötetlen, alkalmi tevékenységekben szerezzék meg a gyermekek azokat az ismereteket, képességeket, amelyek a kötött foglalkozások feladatainak a megoldására képessé teszik őket.

A kötetlen mikrocsoportos fejlesztések alkalmával a kötetlenség fontos, de benne tudatosan tervezett módon történik a differenciált fejlesztés. A kisebb csoportban való fejlesztésben nagyobb a lehetőség az egyéni bánásmódra.

A folyamatos és alkalmi megfigyelések kapcsán a sok cselekvés sokoldalú érzékelés biztosításával érjük el később a belső motiváltságon alapuló ismeretszerzést. A tanulási tevékenységben érvényesül a tervszerűség, céltudatosság, a pedagógiai önállóság. Munkánk során törekedjünk a komplexitásra.

Hangsúlyozott a felelősséget vállaló óvónői magatartás minden gyermek fejlődéséért.

A tanulás jelenléte a játékban

Abból kiindulva, hogy a tanulás színtere a játék, az is következik, hogy:

- Minél inkább belefeledkezik a gyermek a játékba, annál inkább megindulnak benne a tanulást előidéző folyamatok.
- Minél többféle játékban vesz részt a gyermek, annál többféle tanulási hatások érik.
- A folyamatos és rendszeres játék hatására kialakuló új szükségletek mind bonyolultabb játékokhoz teremtik meg a belső, pszichés feltételeket.

- A valamilyen területen lemaradt, valamilyen részfunkció fejlődési ütemében megkésett gyermekek a megfelelően összeállított játékkészlet segítségével behozhatják lemaradásukat.

Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül. Mindvégig érvényesül a játékoság elve a tanulásban.

A tanulás alapja: az óvónő és a gyermek kölcsönös, egymásra ható közös tevékenysége.

A tanulás feltétele: a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

A gyerekek tanulnak játék, munka és egyéb tevékenységek végzése közben is. Ennek érdekében nagyon fontos, hogy nyugodt óvodai légkörben, érdeklődéssel tevékenykedhessenek, és legyen előttük pozitív példa. Ugyanis a gyerekek magatartás – és viselkedés tanulása (szokások alakítása) utánzáson -, minta -, és modellkövetésen alapszik.

Megfigyeljük a gyerekeket, s egyéni képességeik kibontakoztatására törekszünk.

Egyéb tanulási lehetőségek:

- spontán tapasztalatszerzés (játék...)
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés (könyvnézegetés, beszélgetés...)
- élmény -, és tapasztalatszerző séták
- élethelyzetekben adódó probléma -, és feladatmegoldás (konfliktusok kezelése, fejtörést igénylő feladatmegoldás...)
- megfigyelések végzése: a., folyamatos (évszakok, időjárás, növények, állatok...)
- alkalmi (érdekes jelenség, tevékenység...)
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

A 3-4 éveseknek - tiszteletben tartjuk a gyerekek önkéntességét, de figyelemmel kísérjük, kik azok a gyerekek, akik nem vettek részt a kezdeményezésen, s próbáljuk kideríteni, miért?

Igyekszünk olyan helyzeteket teremteni, amelyben az eddig távol maradó gyerekek is megtapasztalhatják a megismerés örömteli élményét.

A 4-5 és 5-6-7 évesek - kötött és kötetlen formában is tanulnak. A testnevelés foglalkozás kötött.

A matematika foglalkozások többnyire kötöttek, de alkalmanként – témától függően kötetlenek is lehetnek.

A környezet megismerésére nevelés leginkább természetes környezetben zajlik. Egy – egy témakört (állatok, közlekedés...) kötött formában zárunk le, az ismeretek rendszerezése és megszilárdítása érdekében.

A rajzolás, mintázás, kézimunka témától és technikától függően lehet kötött és kötetlen. Ezen felül mindennap kötetlen formában jelen van az óvodai életben: egyéni ötletek, az évszakok témái és az aktualitás jegyében sokat festünk, gyurmázunk.

A mese – vers kötetlen formában teszi színesebbé napjainkat.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodai nevelés elsődleges célja az óvodás gyermek **kompetenciáinak fejlesztése**. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes ismereteire.
- A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Kiindulópontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat.
- Új élményeket, ismereteket nyújt.

- Az egyéni és életkori fejlődési ütemét figyelembe véve juttatja magasabb szintre a gyermekeket.
- Tekintettel van a családban kialakult kulturális, világnézeti, hagyományokra. Figyelemmel kíséri és elősegíti ezek spontán gyermeki megnyilvánulásait, egymásra való hatását.
- A családdal való együttnevelés során figyelembe veszi, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek a gyermekek.
- Az óvodai tanulás során épít a gyermek cselekvő aktivitására.
- Biztosítja a gyermek sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségeit.
- Tudatosan és tervszerűen biztosítja a gyermek fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenység feltételrendszerét.
- Saját ismereteit tudatosan bővíti.
- Tudatosan fejleszti a gyermek értelmi képességeit: érzékelés, észlelés figyelem, megfigyelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás, probléma megoldás.
- Az egyéni lemaradásokat tudatosan korrigálja az egyéni fejlesztések során.
- Figyelemmel kíséri a kiemelkedő képességű gyermekeket és biztosítja számukra tehetségük kibontakozását.
- Tudatosan alkalmazza az egyéni bánásmód elvét.
- Alkalmazza a pozitív megerősítést.
- A kötött foglalkozások során figyelembe veszi a játékosság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés alapelvét.
- Minden korosztályban lehetőséget biztosít a kötetlenségre, játékosságra.
- Megteremteni a gyermekek számára a rugalmas beiskolázás – fejlettség szerinti iskolakezdés lehetőségeit.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Képesek azonosulni az óvónő által meghatározott feladattal – kialakul bennük az igény, hogy a feladatot sikerrel oldják meg.
- Kialakulnak a közösségi élet szempontjából fontos együttélési szabályok: egymásra figyelés, segítségadás, egymás meghallgatása.
- Megszokják, hogy saját tevékenységüket ellenőrizték, segítőkészséggel értékelik egymás megoldását.
- Az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkeznek megfelelő ismeretekkel, készségekkel, önfegyelmekkel.

A fejlődés jellemző az óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is érette válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység a tanköteles kort megelőző nevelési évben

Óvodánkban kiemelt figyelmet fordítunk a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járó gyermekekre. Fejlesztésük célja, hogy a későbbi iskolai előrehaladáshoz szükséges képességek és készségek megalapozottan, természetes módon, játékba ágyazott formában fejlődjenek.

Az iskolai életmódra való felkészítés folyamata nem csupán az utolsó év feladata – annak alapjai már a gyermek óvodába lépésétől, 3 éves kortól kezdődnek, és áthatják a teljes óvodai nevelési ciklust.

A mindennapokban a gyermekek naponta összesen 45 percnyi, célzott iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt, amelyet rugalmasan, az óvodapedagógus módszertani szabadságával élve szervezünk meg. Ez az időkeret megbontható, és szükség szerint egyéni, mikrocsoportos vagy teljes csoportos formában is megvalósítható. A tevékenységek körébe tartozhat többek között:

- utazó gyógypedagógus vagy logopédus által tartott foglalkozás,
- egyéni vagy kiscsoportos fejlesztés,
- mindennapos irányított mozgás, népi játék, körjáték, tánc,
- szervezett, játékos tanulást segítő tevékenység,
- fejlesztő jellegű játékos feladatok a délutáni pihenőidőt követően.

Kiemelten fontos, hogy az óvodai fejlesztés során elhatárolódunk az „iskolásítástól” – az iskolára való felkészítés nálunk nem tananyag-átadást jelent, hanem az életkori sajátosságoknak megfelelő élmények és tapasztalatok biztosítását. A szabad játék továbbra is alapvető szerepet kap ebben a korosztályban, hiszen a játék során szerzett tapasztalatok és az óvodapedagógusok megfigyelései egyaránt beépülnek a tervezett fejlesztő munkába.

Fejlesztési szemléletünk alapja, hogy minden gyermek egyedi személyiség, egyéni fejlődési úttal és szükségletekkel. A pedagógiai munka kiindulópontja mindig az adott gyermek, majd ezt követi a csoport egésze. A családdal való együttműködés elengedhetetlen: tájékoztatjuk a szülőket a célzott foglalkozások jelentőségéről, és bátorítjuk őket, hogy otthon is biztosítsanak lehetőséget a közös játékokra, beszélgetésre, mesélésre, mozgásra.

Ezzel a komplex, a gyermek egész személyiségét támogató megközelítéssel biztosítjuk, hogy az iskolakezdés ne éles váltás, hanem természetes, sikerélményekkel teli folyamat legyen.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek, ezen belül az óvodai fejlesztő program megvalósítása

Szociális támogatások:

- Gyermejjóléti Szolgálat által élelmiszer csomag, ruházat biztosítása.
- A fenntartó által adományozott ruhák, élelmiszerek kiosztása a rászorulóknak.
- Ruhagyűjtés, RUHA BÖRZE megrendezése.
- Bekapcsolódunk a „Cipős doboz” ajándék akcióba.

Szükséges továbbképzéseken való részvétel.

Külső kapcsolatok, támogató szervezetek, személyek felkutatása, bevonása a programba.

Egészségügyi szervezetek munkájának igénylése, előadások szervezése (egészséges táplálkozás, egészséges életmód témában)

Óvodában – óvodán kívüli programok szervezése:

- Családi programok, ünnepek
- Közös kirándulás
- Előadások szervezése
- Részvétel a községi ünnepeken

Az integrált nevelés feltételeinek biztosítása, az óvodai fejlesztő program

- A szakember (logopédus) szakmai kapcsolata a pedagógusokkal (rendszeres konzultáció, összehangolt munka).
- A csoporttársak megfelelő viszonyulása. A különbözőség el- és befogadó képességének kialakítása.
- A család pozitív és támogató hozzáállása.
- A gyermek képességei.
- A személyi és tárgyi feltételek biztosítása.
- A nevelésben hangsúlyos szerepet kapjanak az egyéni differenciáló módszerek;
- A foglalkozások megszervezése és levezetése változatos, színes legyen a különböző munkaformákban (pl. frontális-, csoport-, egyéni munkaforma);
- A követelmények rugalmasabbá tétele;
- Változatos értékelési eljárások alkalmazása;
- Az óvodai élet tevékenységei közben felmerülő problémák vagy konfliktushelyzetek megoldása elsősorban az óvodapedagógusok felelőssége;
- A szülők bevonása a folyamatokba;
- Minden résztvevő tartsa fontosnak a szociális befogadás szerepét.

Az integrált nevelés tartalma:

- A szűkebb és tágabb környezet megismerése.
- A közvetlen környezet elemi szintű megfigyelése.
- Az ismeretek tevékenységbe ágyazott alkalmazása.
- Önkiszolgálás, együttműködés felnőttekkel, gyermekekkel.
- Alapvető higiénés szokások gyakorlása a napi és a heti rendnek megfelelően.
- Helyes viselkedési formák gyakorlása, együtt játszás, együttélés.
- Hagyományok megismerése, ápolása, ünnepeken való részvétel.
- Egyszerű ritmushangszerek használata.
- Zene, játék, mozgás, beszéd összekapcsolása.
- Az ábrázolás eszközeinek és technikáinak megismerése, alkalmazása.
- A testséma megismerése, játékos formában történő izomerősítés.
- A téri irányok gyakorlása, mozgáskoordináció.

Az integrált nevelés célja

A gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Az integrált nevelés feladata

- Megfelelő szervezési mód, módszer, motiválás és eszköz megválasztása, az elérhető maximális képességek kibontakoztatására, fejlesztésére.

- Egyéni fejlesztési terv összeállítása és végrehajtása, a pozitív szociális magatartási minták közvetítése.
- A család szokásait, sajátosságait figyelembe véve az intervenciós gyakorlat érvényesítése, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásainak alkalmazása.
- Testséma kialakítása, fejlesztése.
- A finommotorika fejlesztése.

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Óvodáinkban a gyermekvédelmi munka nagy jelentőséggel bír. A társadalmi, gazdasági viszonyok változásával magasabb lett a mindennapi gondokkal, megélhetéssel küszködő családok száma. A munkanélküliség nőtt és ezzel egyenes arányban a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű családok száma is emelkedett. Mivel óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek óvodába, fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés, családok gondozása, a minden óvodás korú gyermekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése. Az óvodai gyermekvédelem magában foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus, személyiségfejlesztésért kifejtett pedagógiai tevékenységet. A gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladatkörébe beletartozik. A feladatokat, azok elvégzését gyermekvédelmi felelős koordinálja.

Cél:

- Gyermeki jogok érvényesítésének elősegítése, az esélyegyenlőtlenség csökkentésével, a gyermek egészséges fejlődésének biztosítása.
- Megelőzni, enyhíteni, megszüntetni azokat a negatív hatásokat, amelyek megakadályozzák a gyermek zavartalan fejlődését.
- Kiemelt figyelemmel fordulunk a hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett gyermekek felé, szorgalmazva rendszeres óvodába járásukat, ahol szükségleteik kielégülhetnek, gondozásuk biztosítottá válik.
- A hátrányok csökkentésével, a leszakadás megelőzésével az esélyegyenlőség elvének érvényesítését szolgáljuk.

Feladat:

- A hátrányok enyhítése, segítségnyújtás óvodai keretek között. Egyéni bánásmód még hatékonyabb megvalósítása, a családok gyermekeik iránti felelősségérzetének erősítése.
- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítani a gyermeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő- óvó intézkedésre javaslatot tenni.
- Az óvodába lépéskor a szülők nyilatkoztatása /Gyvt., HH; HHH/, tájékoztatásuk a jogosultságának kritériumairól.
- Az új óvodások befogadását elősegíteni, beilleszkedésüket az adott csoportba zökkenőmentessé tenni.
- A gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni.
- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni.
- A felzárkóztatást megszervezni.
- A tehetséggondozást megvalósítani, illetve elősegíteni.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén, soron kívül javasolni.

- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást.
- A családok gyermekeik iránti felelősségérzetének erősítése.

A hátrányos helyzet kialakulhat egyrészt „belső ok” / születési vagy szerzett sérülés /, másrészt „külső” családi, társadalmi ok következtében is.

Belső okok:

- a gyermek krónikus betegsége, sajátos nevelési igénye,
- a gyermek rész-képesség zavara,
- a szülő betegsége vagy fogyatékossága,

Külső okok:

- rossz lakásviszonyok,
- munkanélküliség,
- túlságosan alacsony egy főre jutó jövedelem,
- helytelen nevelési módszerek,
- érzelmi elhanyagolás, zaklatás,
- fizikai elhanyagolás, nem megfelelő testi higiénia, helytelen, illetve hiányos táplálkozás,
- a teljes család hiánya,
- kisebbségi, etnikai helyzet,
- a szülők devianciája / alkoholizmus, dohányzás, agresszivitás, bűnözés /

A gyermekvédelmi feladatot ellátó pedagógus:

- Minden tanév elején kigyűjti a hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett gyermekek adatait.
- Munkatervet készít, amely tartalmazza a kapcsolattartás formáit.
- A feladatokat időben rögzíti.
- Rendszeresen látogatja a veszélyeztetett gyermekeket és segíti a családokat.
- Az óvónők gyermekvédelmi munkáját segíti.
- Gyermekvédelmi továbbképzéseken részt vesz, az ott hallottakról tájékoztatja az óvónőket.
- Gyermekvédelmi naplót vezet, amely tartalmazza:
- Óvodások nevét, adatait, számát
- Ebből veszélyeztetettek száma, neve, adatai
- Hátrányos helyzetűek száma, neve, adatai
- Három vagy több gyermekes családban élők száma, neve, adatai
- A fogyatékos gyermekek száma, neve, adatai
- Csonka családban nevelkedők száma, neve, adatai
- Veszélyeztetettség okai
- Elvégzett családlátogatásokat, tapasztalatokat
- Intézkedéseket

Gyermek érdeke és jogai

- Az óvoda szolgáltatásai ne jelentsenek számára terhet.
- Minden segítséget megkapjon képessége tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez.

- Mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg.
- A gyermekek nevelése a család joga és kötelezettsége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik.

Szülők jogai és kötelezettségei

- Gondoskodni a gyermekek testi, értelmi, erkölcsi fejlesztéséhez szükséges feltételekről.
- Biztosítani kell az óvodáztatás, illetve a tankötelezettség teljesítését.
- Figyelemmel kell kísérnie gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét, megadni ehhez minden segítséget.
- Elősegítse a gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését, az óvoda rendjének a közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását.
- Tiszteletbe tartsa az óvoda vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait.
- Rendszeresen tartson kapcsolatot gyermeke pedagógusával.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

Az óvodai nevelés a családdal való együttműködés során erősítse a család nevelői hatásait, ill. szükség esetén nyújtson segítséget a szülőknek a felmerülő gondok, problémák megoldásához.

Célja

- A család és a óvoda személyiségfejlesztő hatásának összehangolása.
- Egy olyan emberi kapcsolatrendszer létrehozása, amelyből merít a gyerek, a család és az óvoda testülete.
- Segítség és támasznyújtás a szülőnek gyermeke fejlesztéséhez.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése a szülők és pedagógus részéről egyaránt.
- A család és az óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása.
- Előítéletektől mentes közeledés egymáshoz.

Együttműködésünk alapelvei

- az egyenrangú nevelőtársi viszony,
- kölcsönös alkalmazkodás, tájékoztatás,
- bizalmi elv, őszinte légkör,
- partnerkapcsolat,
- másság tiszteletben tartása, elfogadása,
- a program hiteles és meggyőző ismertetése,
- egyenletes kapcsolattartás,
- pedagógiai etika, titoktartási kötelezettség.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az együttműködés feltételeinek megteremtése, valamint a továbbfejlesztés lehetőségeinek keresése.
- A szülők tájékoztatása a gyermeküket érintő kérdésekben, s gyermekük fejlődésével kapcsolatban, személyesen.
- A szülők tájékoztatása az őket érintő időpontokról, eseményekről a faliújságon.
- Szülői jogok tiszteletben tartása.
- Nyílt napok szervezése az érdeklődő szülők számára.

- Szülői értekezletek összehívása, a csoportot érintő kérdések megbeszélésére, közben jegyzőkönyv készítése.
- Szükség szerint egyéni fogadóórák szervezése, ezekről feljegyzés írása.
- Aktív, napi kapcsolat fenntartása a családokkal.
- A szülők tájékoztatása az őket érintő időpontokról, eseményekről 1 héttel hamarabb, a faliújságon.

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az embert körülvevő környezet jelentősen befolyásolja annak egészségi állapotát és életkilátásait. Ugyanakkor az emberi tevékenység is megváltoztatja a környezetet és ez a kölcsönhatás mind az emberi egészségre, mind a környezetre komoly hatással van. A hatékony környezet-egészségügyi nevelés, hosszú távon érvényesülő prevenció eszköz. A nevelés minden szintjén-az óvodától kezdve, igen fontos. Környezetünk megismerésének és óvásának igényét, óvodai hagyományait tudatosan alakítjuk. A gyermekekben a foglalkozásokon és a rendszeres környezetvédelmi tevékenykedtetés során is.

A papír- és szelektív hulladékgyűjtés megismertetése, a külső-belső környezetünk alakításának hagyományai egész éves tevékenykedtetés jelent a gyermekek számára.

Óvodásaink testi- lelki fejlődésének megalapozására a családdal együttműködve szervezzük az egészségnevelő és prevenció munkánkat. Éves tervünkben konkrét feladatokat és időpontokat rendelünk a kitűzött célokhoz.

A környezeti és egészségnevelési alapelveink

- Rendszerszemléletre nevelés elve: Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, lássák meg a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra.
- Természet és társadalom harmóniájának elve: Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet, az épített és társadalmi környezet- benne az ember- harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). Felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.
- Fenntarthatóság elve: Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre és a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.
- Testi- lelki egészség elve: Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére, az ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakítására. Tudatosítsuk gyermekeinkben, hogy az egészség érték- tenni kell érte. Alakítsuk gyermekeinkben az egészséges életmód iránti igényt, hangsúlyozzuk az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát.
- Társas készségek fejlesztésének elve: Ismertessük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit a foglalkozások, és szabadidős-tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával. Alakítsuk

gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmeket.

- Foglalkozásközi integráció elve: Legyünk képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai módszerek alkalmazására, a környezeti és egészségnevelés kapcsán a pedagógusok közti együttműködés új formáinak, módszereinek alkalmazására.

Megvalósítandó feladatok

- A gyerekek egészséges fejlődéséhez szükséges biztonságos környezet kialakítása. A környezet (levegő, víz, eszközök) tisztasága, a balesetvédelem szempontjából a biztonságos eszközök és térberendezés, a zajmentesség, megfelelő fényviszonyok biztosítása
- A gyerekek testi szükségleteinek nyugodt, egyéni igények szerinti kielégítése.
- A gyerekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése érdekében a mindennapos testmozgás biztosítása
- A mozgás és sport személyiség- és közösségfejlesztő hatásának érvényesítése; az eltérő adottságú gyerekek számára is jelentsen sikerélményt a testmozgás.
- A gyerekek érdekében a víz, a levegő és a napfény edző hatásának kihasználása, a fokozatosság betartásával és az egyéni érzékenység figyelembevételével.
- Betegségmegelőzés: az ellenálló képesség erősítésével, edzéssel és a fertőzések megakadályozásával.
- A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismertetésével (kirándulások, séták) elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.
- Környezettudatos magatartásformák alakítása személyes példamutatással.

Egészségvédelmi programok: vitamin napok, túrák, séták, kirándulások szervezése.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű gyermekek részére.

Az intézményen belül az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.

A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.

Az óvodai nevelés hozzájárul a helyi társadalom építéséhez, annak problémáit mérsékli és erősségeit hasznosítja, ebben korszerű tudással rendelkező, nyitott és újító szemléletű óvodapedagógusok vesznek részt.

Pedagógusaink a hozzánk járó gyermekek esélyegyenlőségét a következő képen értelmezik:

- a gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás, az óvodába történő belépéstől az óvoda jogszerű elhagyásáig terjedő időben, továbbá a pedagógiai program részeként szervezendő óvodán kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt kiemelten kezelendő.
- Az óvodában gyermekeink biztonságban és egészséges környezetben nevelkedjék, óvodai életrendjét, testmozgás beépítésével, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsuk ki.

- Gyermkeink képességeiknek, érdeklődésüknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek.
- Az emberi méltósághoz való jog biztosítását, kizárólag óvodai pedagógiai eszköztárunk alkalmazásával teremtjük meg.
- Óvodapedagógusainknak nem lehet több joga a gyermekkel szembe, mint a szülőnek.
- Óvodai életünk megszervezésekor szükségtelen korlátozó intézkedéseket nem hozunk.
- A személyiség szabad kibontakoztatásának joga alapján minden hozzánk járó gyermek az óvoda által nyújtott szolgáltatásokban szabadon részt vehet.
- A családi élethez és magánélethez való jog érvényesülését a gyermek családi kapcsolatainak tiszteletben tartásával biztosítjuk.
- A tájékozódás jogának szülői gyakorlása érdekében hozzáférhető, nyilvános helyen tároljuk az óvoda alapidokumentumait.
- A rendszeres egészségügyi felügyelethez való jogosultságot az óvodai egészség szűrések, orvosi, - védőnői alapvizsgálatok megszervezésével biztosítjuk.
- Óvodai nevelésünk során kitüntetett figyelemmel kísérjük a képesség kibontakoztató foglalkozások megszervezését, az egyenlő bánásmód elvét.
- Az óvodánkba beiratkozó, hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek nevelésekor biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Ezeket felül:

- Logopédus biztosítása
- Egyéni fejlesztési terv készítése
- Fejlesztés értékelése szülőkkel félévente.
- DIFER mérések értékelése, eredmények továbbfejlesztése
- Továbbképzésen tanultak alkalmazása.

Nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek és kérdések

Nevelőtestületünk nem fogalmazott meg további elveket és nem határozott meg egyéb kérdéseket.

baptista
szeretetszolgálat

Hétvezér Baptista Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

ISKOLAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Preambulum

“...a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig tűrést, a tűrés mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet.”

(Péter második levele, 1: 5-7)

A Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy elhívása az oktatásban:

Az ősi bibliai igazság – „*A bölcs tanítás az élet forrása.*” (Pb.13:14.) – ma is érvényes. A baptista iskola célja, hogy tanulói a lehető legjobb alapokat kapják egy boldog, kiteljesedett, sikeres jövőhöz.

A baptista iskola keresztény értékekre és gondolkodásra épül, így a Teremtő és a teremtmény tisztelete, a gyermekszerepet alapozza meg a színvonalas nevelési-oktatási munkát, és a tanulók személyiségének optimális fejlesztését.

Az Európában 450 éves, Magyarországon több mint 160 éves Baptista Egyházra a kezdetektől jellemző, hogy a társadalom felé nyitott, bibliai értékeket közvetítő, családközpontú közösség. Felnőtt-keresztséget gyakorló, több generációs gyülekezetekből álló protestáns felekezet, amely az egyén döntésére, szabad akaratának tiszteletben tartására épít. A Magyarországi Baptista Egyház több mint száz éve működtet egyházi oktatási intézményt és a rendszerváltás óta tart fenn általános iskolát, óvodát és alapfokú művészeti iskolát.

Keresztyén szellemű nevelésünk feladata, hogy a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése által gyermekeink önálló, felelősségteljes cselekvésre, őszinteségre, szabadságra törekvő, saját magukra a mértékletesség, másokra a türelem keresztyéni erényeit alkalmazó, helyes erkölcsi érzékkel rendelkező, problémamegoldó személyiséggé váljanak.

Hisszük, hogy a szeretet a leghatékonyabb pedagógiai módszer, és ezzel támogatjuk, hogy a gyermekek e segítséggel találjanak rá az útra, az evangéliumi hitre, mely az Úr Jézuson keresztül Istenhez vezet.

A baptista iskola: Több, mint iskola. Magyarország egyik legnagyobb segélyszervezete, a Baptista Szeretetszolgálat megalakulása óta arra törekszik, hogy minden erejével és lehetősége szerint segítsen a szükségben lévőknek. A Baptista Szeretetszolgálat – alaptevékenységébe jól illeszkedően – iskoláiban sokat tesz a hátrányos helyzetű, sajátos nevelésű igényű, és a roma tanulók felzárkóztatásáért, és a tehetséges diákok kibontakoztatásáért. Küldetése, hogy az általa fenntartott intézmény több legyen, mint iskola: az a hely, ahol a tanuló teljes körű támogatást kap személyisége és képességei kibontakoztatásához.

Küldetésnyilatkozat

Küldetésünk a ránk bízott gyermek fejlődésének minél teljesebb körű elősegítése.

A keresztyén elmének kell a legjobb elmének lennie, amelyet Krisztus értelme világosít meg, és amely integrálja Isten alapelveit az akadémikus ismerettel.

Küldetésünk személyes életpéldánkkal mintát adni.

Törekvésünk, hogy a baptista iskola olyan irányító testülettel, főigazgatókkal, pedagógusi karral és munkatársi gárdával rendelkezzen, akik a Biblia alapelveinek megfelelő nézőpontot alkalmaznak a tanítás és az intézmény vezetése során.

Küldetésünk a gyermekek képességeinek kibontakoztatása

Minden tanulási tapasztalat célja, hogy hozzásegítse a gyermekeket Istentől kapott képességeik teljes kibontakoztatásához.

A tanítás a következőkre összpontosít:

- A gyermek számára megfelelő tevékenységek és szolgáltatások biztosítása
- A gyermek ráébresztése a társadalommal való kapcsolatára és az iránta való felelősségére

- Minden tantervbe, nevelési programba tartozó és ahhoz kapcsolódó iskolai tevékenység segítse a gyermekek intellektuális, lelki, társadalmi, érzelmi és fizikai fejlődését.
- Felkészítés a szolgálatra

Küldetésünk működés szempontjából hitelesnek lenni.

Törekvésünk, hogy az iskola mindennapos működési gyakorlata az integritás (feddhetetlenség, tisztesség, becsület), hatékonyság és számonkérhetőség következetes mintaképe legyen.

A bibliai értékek következetes alkalmazása, ahogy az oktatási intézmény:

- Példamutató igényességet mutat az intézmény működési szabályzatának fejlesztésében és a számonkérhetőség terén az intézményvezetés működésében.
- Az emberi erőforrásokat etikusan és igazságosan kezeli.
- Az pénzügyeket feddhetetlenül és nyíltan kezeli, ill. ellenőrzi.
- A kormánnyal és a hatóságokkal egyenes és krisztusi kapcsolatot tart fenn.
- Etikus, világos és nyílt fejlesztési stratégiákat dolgoz ki.
- Igazságos és következetes irányítási rendszert alkalmaz.
- A szülői kapcsolatok terén őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képvisel.

Az intézmény bemutatása

Intézményünk többször átszervezésre került. Mindig is körzeti feladatokat ellátó intézmény voltunk, majd 2007-től önkormányzati társulás által, 2012-től a Baptista Szeretetszolgálat EJSZ által fenntartott intézmény lettünk. 2014-ben többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény lettünk. Öt óvodai és négy három iskolai telephellyel, Tiszaszalka székhellyel. 2019-ben két telephely kiszervezésre kerül. Iskoláink és óvodáink a Beregi Tiszaháton, a Tisza vonalától keletre helyezkednek el. Épületeink állaga mindenütt megfelelő. Lónyán, Vámosatyán, Tiszaadonyban felújított óvodáink, iskolánk található. Tizsakerecsenyben a nyolcvanas évek végén épült épületben található az iskola, nagy tornateremmel, ami a gyermekek mozgásfejlődését megfelelően szolgálja. Számítástechnika szaktanterem segíti a gyermekek informatikai fejlesztését. Tiszaszalka székhely intézménye a 2001-es árvíz után épült, korszerű, minden követelménynek megfelelő épület. Informatika, kémia és történelem szaktantermek állnak rendelkezésre. Megfelelő felszereltség mellett tanulói tabletek, interaktív táblák, projektorok és egy hatalmas tornaterem szolgálják az oktató-nevelő munkánkat. Iskolai könyvtárunk több mint 5 ezer kötetes.

Tanulóink 77 %-a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű. Eleve a térségünk is a hátrányos helyzetű települések közé tartozik. Nagy figyelmet fordítunk a hátrányok csökkentésére, versenyekre való felkészítésre. Több országos versenyen érték már el tanulóink dobogós helyet. Iskolánk felszereltségét folyamatosan bővítjük, cseréljük. Biztonságos, kulturált, tiszta környezetet biztosítunk a gyerekeknek.

Az iskola nevelési programja

A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Alapelvek

Az óvodai nevelés szakasza az iskolaérettség eléréséig tart. Minden óvodánkba szeretnénk behozni három éves kortól a gyermekeket. Térségünk a leghátrányosabb területek közé tartozik, ez megjelenik az óvodába lépő gyermekek fejlettségi szintjénél is. A családok szegénysége, fásultsága, a családon belüli problémák mind-mind meghatározzák a gyermeki lélek fejlődését. Gyakori jelenség, hogy az óvoda biztonságosabb, nyugodtabb, felszereltebb élettér a kisgyermek számára, mint saját lakókörnyezete. Ezért azt valljuk, hogy minél hamarabb bekerül a kisgyermek az óvodába, annál hatékonyabban tudunk foglalkozni testi-lelki egészségével, fejlesztésével, érzelmi életének ápolásával.

Az iskolánkat alapvetően befogadó iskolának tekintjük. A fentebb említett hátrányokkal és különbözőségekkal érkező gyermekek, más kulturáltsági színtről, más képességekkel-készségekkel érkeznek, de a nevelőtestület elkötelezettsége segített eddig is abban, hogy a gyerekek elfogadják – befogadják társaikat. Hisszük, hogy a másság elfogadása az érzelmi élet egyik alappillére, ami meghatározza majd egész életét a gyermeknek. Ezért továbbra is törekszünk az inkluzív nevelés meghonosítására, erősítésére.

Célok

Szeretnénk minden gyermeket eljuttatni képességei kibontakoztatásához szükséges jártasságok megszerzésére. Ismereteiket megalapozni egy később minden területen bővíthető, gyarapítható igény elérésére. Az érdeklődés felkeltése, a tudásvágy felébresztése segíti tanulóinkat egy magasabb szint elérésére. Szeretnénk a családon belül hiányzó érzelmi, értelmi hiányokat pótolni, segíteni eligazodni a gyermeknek a valós és a kívánatos állapotok között, támaszuk lenni bizonytalanságuk idején, megismertetni a helyes irányokat. Az általánosan elfogadott emberi normák és értékek megértése, annak önkéntes elfogadása teszi majd tanítványainkat hasznos tagokká társadalmunkban.

Az ismeretek megszerzése és elmélyítése, rögzítése iskolánk nevelőtestületének alapvető feladata, mert tanulóink nagy százaléka érkezik olyan közegből, ahol az otthoni felkészülés nem biztosított. Segítséget tőlünk kapnak, tőlünk várnak. Ez már egy bizalmi kapcsolatot feltételez diák és tanár között, amivel nevelőtestületünk élni szeretne és nem visszaélni.

Feladatok

Iskolánk minden tanuló számára biztosítani kívánja az esélyegyenlőséget. Ennek érdekében:

- szegregációmentes együttnevelési környezet kialakítása
- SNI-s tanulók integrált oktatása
- a szociális hátránnyal, tanulási nehézséggel vagy beilleszkedési-, magatartási zavarral küzdő gyerekek hátránykompenzációjának segítése
- kiemelt figyelem fordítása a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokra
- rendszeres kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal
- nevelőink fontos feladatnak tartják, hogy iskolánk – eddigi hagyományainkhoz híven-továbbra is képviseltesse magát különféle rendezvényeken, ill. a tanulók számára szervezett megmozdulások szervezésében és lebonyolításában maga is részt vegyen
- a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítésében aktívan részt kívánunk venni
- segítünk diákjainknak észrevenni és értékelni a jót
- iskolánk olyan ismereteket közvetít, melyek megalapozzák a tanulók műveltségét, világszemléletét, világképük formálódását és eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben

- szeretnénk elérni, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a munkának becsülete legyen
- törekszünk a humánusra, az egyén és a közösségek iránti tiszteletre

Eszközök

- Minden gyermek számára biztosítsunk képességének, érdeklődésének, ill. távolabbi céljainak megfelelő programokat, tevékenységi formákat.
- A tanulási stratégiák megválasztásában és a taneszközök használatában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembe vétele.
- Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket toleranciára, a máság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására
- Az iskolai tanulás folyamatában a gyakorlatközpontúság, az életvitelhez szükséges alkalmazható tudás gyarapítása, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése érvényesül.
- Megismerjük és alkalmazzuk a szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztésére kidolgozott tanulói és tanári eszközrendszert.
- „a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig türelmet, a türelm mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet” maradéktalan megvalósítása

Eljárások

- Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe
- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, ritmusérzék és a hallás fejlesztésével az egészséges egyén kialakítását kívánjuk elérni
- Az értelmi és érzelmi intelligencia elmélyítését, gazdagítását a drámapedagógiai eszköztárának alkalmazásával valósítjuk meg
- Az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával, a családban, a társas kapcsolatokban történő hasznos alkalmazására hívjuk fel a gyermek figyelmét
- A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembe vétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása
- A napközi otthoni és tanulószobai foglalkozások egységes keretbe foglalják a tanulók egyéni képességéhez igazodó fejlesztés teljes folyamatát, biztosítva a tanulóknak a pihenés, a kikapcsolódás, a szórakozás és a testmozgás lehetőségét
- A kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló fejlesztő értékelésük.

Értékek

A fentiekben felsorolt céljainkat ha elérjük pedagógiai munkánk során és pedagógusaink jó mintát adnak tanulóinknak – azt tekintjük pedagógiai munkánk értékének: hitben, tisztességben, jó empátiával, kölcsönös tiszteletben neveljük-oktatjuk tanítványainkat.

Művészeti iskola pedagógia alapelvek

Alkotó pedagógiai légkör megvalósítására törekszünk, amelyben humanizált viszonyok között tág szellemi autonómiát biztosítva pedagógus, diák közösen munkálkodik céljaik, feladataik megvalósítása érdekében.

Minden tanulónak biztosítjuk az egyéni adottságai, képessége és tehetsége szerint az önmegvalósítás, valamint a személyiségének komplex fejlesztésének lehetőségeit.

A harmonikus személyiségfejlődés érdekében a gondolkodási képességeket, az érzelmi-akaratit jellemzőket egyaránt gondozzuk.

Pozitív környezeti hatások biztosításával motiváljuk tanulóinkat, hogy ne passzív befogadói, hanem aktív alkotói legyenek a művészeteknek.

A kreatív képességek fejlesztésével, a reális önismeret és életszemlélet kialakításával, tehetséggondozással segítjük a megfelelő továbbtanulást, a pályaválasztást.

A kommunikáció és viselkedéskultúra elsajátítása érdekében törekszünk a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására, a személyiség tiszteltére, a közösen kialakított rend és fegyelem betartására.

Alapvető értéknek tekintjük a közösséghez (csoport, iskolaközösség, szűkebb és tágabb haza) való kötődést, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét, valamint más kultúrák és szokások megismerését.

A nevelőtestület alkotó légkörének, demokratikus gyakorlatának megőrzése, továbbfejlesztése, a pedagógusok szakmai ismeretének folyamatos megújítása biztosítja az intézményünkben folyó oktatás-nevelés magas színvonalát.

Célkitűzéseink

Célunk, hogy a különböző érdeklődésű, érzelmi és értelmi fejlettségű, motivációjú és szocializáltságú tanulók személyiségét képességüknek és tehetségüknek megfelelően komplex módon fejlesszük a művészeti tevékenységek művelése által (kreativitás, értelmi és érzelmi, akaratit, esztétikai stb. képességek, készségek). Az intellektuális fejlesztés mellett a közösségi életre való nevelés során fejlesztjük a tanulók önismeretét, együttműködési készségét és kommunikációs képességét. Célunk, hogy olyan fiatalokat neveljünk, akiket esztétikai ízlésük, igényességük, műveltségük, nyitott személyiségük, kommunikációs képességük és szociális érzékenységük képessé tesz arra, hogy művészeteket értő és művelő felnőttekké váljanak. Célunk az alapfokú művészetoktatás-nevelés során, hogy elősegítsük a teljes emberré válást (az értelmi és érzelmi nevelés közötti összhangot), a közösségformálást, a szociokulturális hátrányok csökkentését, a kulcskompetenciák fejlesztését, a világ komplex befogadását, az önkifejezést és örömet jelentő alkotás lehetőségét, a tehetséggondozást.

Feladataink

Nevelő-oktató munkánk középpontjában a személyre szabott fejlesztés, az egyéni képességek kibontakoztatása, a tehetséggondozás áll. Fejlesztjük tanulóink felelősségtudatát és a kitartás képességét. Tudatosítjuk tanulóinkban a közösség demokratikus működésének szabályait. Fogékonnyá tesszük a diákokat saját környezetük, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Erősítjük az Európához való tartozás tudatát és bevezetjük a tanulókat más népek kultúrájába. Megismertetjük és ápoljuk népművészeti hagyományainkat, értékeinket.

Nevelő-oktató munkánk pedagógiai eljárásai

Tanítványainkat fokozatosan vezetjük át a játékközpontú cselekvésből a tanulás tevékenységeibe. Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz. Fejlesztjük a diákok kreativitását, gondoskodunk egészséges terhelésükről. Megismertetjük, gyakoroltatjuk a helyes magatartásformákat.

Az egységes Pedagógiai program megfogalmazott nevelő-oktató munkánk pedagógiai eszközei a művészeti iskolára is érvényesek.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Kognitív, szociális, személyes, speciális kompetencia

Ezt az igen fontos fejlesztési területet, csak komplex módon lehet megközelíteni.

A tanulás-tanítás folyamatában gondolni kell arra is, hogy a személyiség fejlesztése, „kordában” tartása nemcsak a diákok életében fontos, hanem a pedagógusok tevékenységénél is meghatározó terület.

A nevelő személyiségének fontos eleme a hitelesség, az elfogadás, és az empátia, önmaga állandó fejlesztésére, interperszonális készségeinek javítására kell törekednie. Ehhez az iskolavezetésnek meg kell teremtenie minden alkalmat, a nevelőtestületnek pedig élnie kell ezekkel a lehetőségekkel (csoportos fejlesztő módszerek, tréningek).

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos iskolai feladatok rendszerét Nagy József négy területre bontja:

- az értelem kiművelése (kognitív kompetencia)
- segítő életmódra nevelés (szociális kompetencia)
- egészséges és kulturált életmódra nevelés (személyes kompetencia)
- a szakmai képzés alapozása (speciális kompetencia)

A személyiség fejlesztése a szükségletek oldaláról megvilágítva:

A gyermek szükségleteit – mint bármely élőlényét – ki kell elégíteni. A következő táblázat az erre irányuló törekvéseket foglalja össze a személyiségfejlődés mozzanatainak figyelembevételével a gyermeki megnyilvánulásokban, a tanári reakciókban és az iskolai légkör cselekvési lehetőségeinek tekintetében.

Szükségletek (a személyiségfejlődés egymással összefüggő mozzanatai)	Megjelenésük a gyermeki megnyilvánulásokban, viselkedésben és cselekvésben	Megjelenésük a tanár cselekvésében és viselkedésében	Pedagógiai válaszok
Érzelmi védettség, Biztonság, Ráirányuló figyelem, Önbizalom, Bizalom a világban és másokban, Öntudatosság	Kontaktuskeresés (Melléd ülhetek? Csináljuk együtt!)	A gyermek – mint egyéniség – iránt tanúsított figyelmesség, tapintatos bánásmód	Csoport- és iskolai ünnepek, párokban és csoportban végzett munka, áttekinthető méretek az iskolában
Dicséret, Elismerés, Magabiztosság, Önértékelés,	Figyelembevétel és elismerés elvárása (Hogy tetszik a rajzom? Nézd, mit tudok!)	A teljesítmény verbális és non verbális eszközökkel történő méltatása a gyermek munkájának empatikus-kritikus nyomon követése	A gyermekek munkáinak rendszeres bemutatása
Önmegvalósítás, Öntudatosság, Önvédelem,	Kérdező és kutató beállítódás, kísérletezés a dolgokkal és a nyelvvel,	Egyénre szabott oktatás, Önálló munkát elősegítő eszközök, Egymástól való	A kötelező és választható tevékenységek

Kompetencia, Tudásvágy,	szociális kapcsolatok kialakítása és felbontása	tanulás elősegítése, a saját kérdések és a megválaszol(hat)atlanság beismerése	tartalmilag jól tagolt, széles körű választéka, szülők és külső szakemberek bevonása az oktatásba, az iskolán kívüli tapasztalatszerzés színtereinek látogatása, médiatár kialakítása, használata
Szabadság, Önbizalom, Identitás, Érzékek tudatosítása,	Sikeres munka felett érezett öröm, saját alkotások egyedisége felett érezett öröm, kapcsolatok és barátságok létrehozása feletti öröm	A gyermek biztatása az önálló munka, felelős kritika a gyermek felé, tolerancia, az individuális alkotás lehetőségének megteremtése	A legtágabb értelemben vett alkotómunka minden lehetséges formájának ápolása
Felelősség önmagunk és mások iránt, Önállóság, Morális kompetencia	Kötelezettségek vállalása, segítségnyújtás másoknak	Szükséges mennyiségű támogatás nyújtása az önálló tanulás és a döntések során	Tanulói önkormányzat kialakítása, közös felelősségben való részvétel, kapcsolatok ápolása
Esztétika, Életigenlés	Szép környezet kialakítása Hajlam a megkezdett munka befejezésére	Az oktatás értelmes, ritmikus beosztása, esztétikai szempontok a munkák eredményeinek bemutatása során	Az iskola esztétikus kialakítása, ritmikus időbeosztás, művészi alkotótevékenység
Erkölcösség	Kihívó viselkedés és öltözködés kerülése, igazmondás, tisztelet és alázat magunk és egymás iránt		Konszolidált öltözködés, türelmes, szeretetteljes közeledés egymás iránt
Belső állapotok spontán kifejezése (önmagunk észlelése és tudatosítása, hozzáférés az érzelmek mély rétegeihez	Spontán éneklés, táncolás, ugrándozás, nevetés „önfeledt” játék, „céljáról megfelelő” nyugodt munkavégzés az öröm, a szenvedés, fájdalom és a bánat kifejezése	Az elutasítás, fájdalom, szomorúság jelzéseivel szemben mutatott empátikus tolerancia, adott esetben megértő segítség. Jóakarát, védettség, kölcsönös megértés légkörének megteremtése. Lehetőség szerint a mozgás- és kifejezési szabadság biztosítása.	

Mindezt az egyéni tapasztalatokra alapozva éadjuk el. Erre kell támaszkodnia az iskolai tananyagnak és a tananyagon túli ismeretszerzésnek mind a diák-diák, mind a tanár-diák interakcióban. A tananyag olyan, mint egy színpadi háttérfüggöny: széles háttérű, amelyen az aktív tanulás kiemelt megvilágosítást kap.

Művészeti iskola személyiség fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatai

A művészeti nevelésre elengedhetetlenül szükség van, hiszen ez az egyik legalkalmasabb eszköz arra, hogy fejlessze a kreativitást, a problémaérzékenységet, rugalmasságot és eredetiséget.

A művészet motiváló alapot adhat a motorikus és kognitív fejlesztéshez is azzal, hogy lehetőségeket teremtsen a gyermekeknek sajátos megismerési módjaik, tevékenységeik kiélésére. A versek, mesék és más irodalom, az ének-zene, a tánc vagy dráma, a vizuális környezet és műalkotások, a mozgókép és média közös vonása, hogy értékközvetítők és értékörzők lehetnek. Mindezen művészeti ágak (művészeti kultúra összessége) a gyerekeket aktív befogadásra, alkotásra készítik. A gyerekek ezúton élményszerűen megtapasztalják, átélnek, megértik az emberi kommunikáció azon sajátos formáit, melyek a művészetekben őrződnek meg és teremődnek újjá. Tehát a művészeti tevékenység - mint minden más tevékenység - magában hordozza a személyiségformálás specifikus, ugyanakkor általános és komplex lehetőségét. A

művészeti nevelés biztosítja a személyes tapasztalatszerzést, mint tanulási módszert. A tanulók élményszerűen tapasztalják meg a művészeti stílusok és irányzatok tarkaságát, valamint azokat a kifejezési formákat, melyek a különböző művészeti ágazatokban ötvöződnek.

Lehetőséget biztosít arra, hogy minden tanuló élje át, élje meg bármely területen a siker élményét, és ezáltal fejlődjön önismerete, és erősödjön egészséges önbizalma. Az átélt élmények hozzásegítenek azokhoz az emberi tulajdonságokhoz, magatartási szokásokhoz, amelyek az általános műveltség szerves részét képezik.

A művészeti oktatás-nevelés hatását lemérhetjük a közismereti tárgyak mindegyikével, a tanulók magatartásában, értelmi, etikai, esztétikai fejlődésében, tanulótársakra, közösségekre való hatásrendszerében.

A naponkénti gyakorlások, művek, koreográfiák megtanulása során fejlődik a memória, a bevésés, a monotonia- és kudarctűrés, a kitartás, a küzdőszellem, a figyelemlkoncentráció, a tolerancia képessége.

Az emberiség kultúrtörténetének alkotásai révén tanulóink szóbeli, írásbeli kifejezőkészsége, nyelvi kultúrája fejlődik. A kiművelt hallású növendék nyelvkészsége is hatványozottabban fejlődik, hiszen természetes egységben érzi a nyelv zenéjét. Javul a helyesírása, az idegen nyelvek elsajátításának képessége.

Mozgáskultúrájuk, test - jelbeszéd kommunikációjuk, metakommunikatív képességeik szintén többszörös koncentráltsággal fejlődnek.

A különböző művészeti ágazatok egyetemes kultúrtörténeti emlékei, alkotásai - melyek elméleti, történeti, tartalmi vonatkozásaival is megismerkednek tanítványaink - koncentráltan elmélyítik az általános iskola közismereti és multikulturális tananyagát.

A művészeti iskolába járó gyerekek "szép" iránti elkötelezettsége, igényessége fokozottabban megnyilvánul a munkához való hozzáállásukban, morális - etikai tartozásukban, magatartási - viselkedési kulturáltságukban.

A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat

Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

A tanulók optimális fizikai fejlődéséhez szükséges feltételek és tevékenységbiztosítása. A higiénias kultúra megalapozása, az ehhez nélkülözhetetlen ismeretek elsajátítása, és rendszeres gyakoroltatása. A tanulók egészséges életmódjának, napirendjének szervezése.

Fizikai és pszichikai edzettségük fokozása, testi és szellemi teherbíró képességük fejlesztése.

Feladatunk, hogy a teljes körű egészségfejlesztés során növeljük a tanulók felelősségérzetét önmaguk, mások és környezetük iránt, hogy megtanítsuk őket az egészségügyi szolgáltatások helyes és célszerű igénybevételére, a szűrővizsgálatokon való rendszeres és önkéntes részvételre, válják számukra egyértelművé és tudatosodjon a sport egészségmegőrző hatása, tudatosodása.

Ezek alapján:

- Minden rendelkezésre álló módszerrel elősegítjük a tanulók egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
- Biztosítjuk, hogy tanulóink korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük megőrzése és védelme érdekében.
- Tanulóinknak bemutatjuk, és velük gyakoroltatjuk az egészséges életmód elsajátítását szolgáló tevékenységi formákat.

- Együttműködést alakítunk ki az egészségügyi, gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között, annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.

Az öntevékeny egészségvédelem szokásrendszerének kialakítása.

Ezek a feladatok a tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon valósulnak meg. A nevelő hatások a tanulók személyiségében integrálódnak, így gyermekeink a világban használható ismeretekkel tudnak eligazodni.

A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok

A jó közösség jellegzetes tulajdonsága a „magas kohézió”. Ez nem más, mint az odatartozás érzése, a közös célok és a csoporton belüli támogatás. A magas kohéziójú csoport ereje az erős azonosságtudatban rejlik. Az ideális az olyan csoporthoz való tartozás, amely magas kohézióval rendelkezik, de ugyanakkor támogatja az egyén fejlődését is.

A pozitív légkör a következőkből jön létre:

- lojalitás: a közösséghez tartozás érzése, lojalitás az egyének iránt is a közösségen belül, a bizalom kifejeződése a csoport, gondolkozási és tanulási képességei iránt
- bizalom: a tagok részt vesznek a döntésekben, osztoznak a felelősségen a tanulási eredményeket illetően.
- támogatás: segítség és biztatás a tanulásban, az egyének fejlődése és tanulása iránti elkötelezettség
- dinamizmus: energia és lelkesedés a célok megvalósításához, lelki segítség a nehézségek leküzdésében
- követelmények: célok meghatározása, a körülmények és a várható eredmények előzetes tisztázása
- kommunikáció: információ a sikerről és a kudarcról, a közös tudás közösségformáló ereje

Közösségi nevelés folyik a szaktárgyakon belül is, melyek európaiságot, magyarságtudatot, hon- és népismeretet eredményeznek.

Mikro szinten közösséggé kell válni

- az iskola tanulóinak, dolgozóinak
- az osztályoknak, napközis csoportoknak
- DÖK-nek

A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:

- A tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással, ellenőrzéssel, a tanulmányi és a munkaerőköls erősítésével.
- A tanulók kezdeményezéseinek, a közvetlen tapasztalatszerzésnek támogatása.
- A közösségi cselekvések kialakítása, fejlesztése (példamutatással, helyes cselekvések bemutatásával, bírálat, önbírálat segítségével).
- A tanulók önállóságának, öntevékenységeinek fejlesztése.
- Különböző változatos munkaformákkal (csoportmunka, differenciált, egyéni munka, kísérlet, verseny) az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése.

- Olyan pedagógus közösség kialakítása, amely összehangolt követelményrendszerével és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni, és tevékenységüket koordinálni tudja,
- Közösségi nevelés folyik a szaktárgyakon belül is, melyek európaiságot, magyarságtudatot, hon- és népismeretet eredményeznek.

Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

- Nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére.
- Átgondolt játéktervvel és a tevékenység pedagógiai irányításával biztosítsák, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését.
- A sokoldalú és változatos foglalkozások (zenei, tánc, képzőművészeti, kézműves, stb.) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez.
- A séták, a kirándulások, erdei iskolák mélyítsék el a természetszeretetet és a környezet iránti felelősséget.

A diákönkormányzat közösségfejlesztő feladatai:

- Jelöljön ki olyan közös értékeken és érdekeken alapuló közös és konkrét célokat, amellyel nem sérti az egyéni érdekeket.
- Fejlessze a meglévő közösségi munkákat, közösségépítő tevékenységeket.
- Törekedjen a közösség iránti felelősségtudat kialakítására, fejlesztésére.

A pedagógus közösségfejlesztő feladatai az egyéb, szabadidős tevékenység során:

- Építsen ki jó kapcsolatot az adott korosztállyal, szüleikkel, külső szakemberekkel.
- Fejlessze a csoportokban végzett közös munka során az önismeretet, az önfegyelmet, az együttműködést.
- Segítse olyan csoportok kialakítását, amelyek az emberi kapcsolatok hitbeli, pozitív irányú elmélyítésével hatnak az egész személyiség fejlesztésére.

Az iskolánkba lépő és már itt tanuló gyermekek számára olyan légkört igyekszünk biztosítani, melyben ők is, mi is jól érezzük magunkat.

Ahol minden gyerek beleszólhat, és aktív résztvevője lehet a kollektíva alakításának. Jellemzője a demokratizmus, a döntések közös előkészítése.

Ilyenek:

- Szokások, hagyományok kialakítása, ápolása,
- Iskolához, csoporthoz, osztályhoz tartozás érzése,
- Iskolai, csoportszokások kialakítása,
- Megbízatások, felelősi tisztségek tartalmának közös kialakítása,
- Véleményalkotás iskolai, osztály, napközis csoport eseményeiről,
- Önértékelés, mások értékelése,
- Iskolai, csoportrendezvények tervezése, előkészítése,
- Ajándékkészítés (szülők, osztálytársak, kisebbek),
- Udvariasság (köszönés, bemutatkozás, előzékenység)

Igazi sikerélményt csak közösségben élhetnek át, melynek éltető eleme a közös tevékenység (munka, játék). Célunk, hogy a kisebb- csoport-közösségek rendszert alkossanak, s beilleszkedjenek az iskolai közösség rendszerébe.

Osztályfőnökök, napközis nevelők feladata, hogy együttműködve, szociometriai mérésekkel, tanulási attitűdvizsgálatokkal, nevelési szintfelmérő vizsgálatokkal segítsék elő a tudatos közösségalkotást.

Művészeti iskolában a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A művészetoktatás során az egyéni foglalkozások mellett mindegyik művészeti ágban folynak csoportos órák. Számos alkalommal nyílik lehetőség különböző hangversenyek, bemutatók, előadások, kiállítások szervezésére, amikor növendékeink közös produkciókkal is közönség elé állnak. Ilyenkor a csoport együttműködéséből fakadó, közös erőfeszítéseiből adódó sokszínű élményanyag, az átélt örömök, megpróbáltatások összehozzák és összetartják a csapatot. Nyilvánvalóvá válik a növendékek egymásrautaltsága, hiszen sikerük az egyéni produkciókon is múlik. A közösségben és a közösségért való munkálkodás fejleszti a közösségi érzést.

A közös programok /kirándulások, más településeken való szereplések, vendég művészeti csoportok fogadása, stb. / szintén komoly közösségfejlesztő hatással bírnak. Ezért egyre több fellépési lehetőséget biztosítunk tanítványaink számára.

A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, javító, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- szakkörökkel, korrepetálással és felzárkóztatással kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az főigazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,

- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével konzultálva – az főigazgató bízza meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével, szülőkkel.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelőseivel.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A sajátos nevelési igényű tanulók

A sajátos nevelési igényű tanulók különleges gondozási igénye biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság-együttes, amely a tanuló nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének az átlagtól eltérő jellegzetes különbségeit fejezi ki. A tanulók között fennálló - egyéni adottságokból és igényekből adódó - különbségeket iskolánk a helyi pedagógiai program kialakításakor figyelembe vette.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

Nkt. 4. § (25): **sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló:** az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján

- mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos,
- több fogyatékoság
- együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- autizmus spektrum zavarral
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A fejlesztő program a helyi tanterven belül, mellékletként jelenik meg, és az integrációt segítő sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésére, nevelésére irányul. A nevelőtestület minden évben a munkaterv készítésekor felülvizsgálja, s meghatározza benne az anyagi kereteket is, s összefoglalja a célokat és fejlesztéseket.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket meg kell jeleníteni:

- az intézmény pedagógiai programjában,
- a helyi tantervben
- a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanítási-tanulási programban,
- az egyéni fejlesztési tervben.

A **sajátos nevelési igény** meghatározása: különleges bánásmód keretében sajátos nevelési igényű az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

- tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral,
- vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,

A fejlesztő program tartalmi elemei

Általános célok – alapelvek

A habilitációs, rehabilitációs **ellátás közös elvei:**

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában részt vevő nevelési-oktatási intézmények egész nevelési-oktatási rendszerét átfogó, hosszú távú habilitációs, rehabilitációs célok és feladatok határozzák meg, melyeket az intézmény dokumentumai tartalmaznak.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanítási-tanulási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoporthoz igényeiktől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teheti szükségessé.

Általános alapelvek:

Az életkori csoportok megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, önmagukhoz mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás és nevelés megvalósítása.

A **NAT alkalmazása** a SNI tanulók iskolai nevelésében, oktatásában is alapidokumentum, a benne meghatározott kiemelt fejlesztési feladatok a SNI tanulók számára is érvényesek. Az intézmény pedagógiai programjának és a helyi tantervnek elkészítésekor figyelembe vettük:

- a köznevelési törvényt, a NAT és az Irányelv vonatkozó előírásait,
- a szülők elvárásait,
- és a tanulók sajátosságait.

Az „Irányelv” biztosítja, hogy:

- a fejlesztés megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést,
- a követelmények igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez,
- ha szükséges a fejlesztés terjedjen ki az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is,
- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az intézmény pedagógiai programjának tartalmi elemeivé,
- a tanulókat a nevelés-oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

Ennek érdekében az **„Irányelv” meghatározza:**

- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosítását,
- a sérült képességek rehabilitációs, habilitációs célú korrekciójának területeit,
- a nevelés, az oktatás és a fejlesztés a szokásosnál nagyobb mértékű kiterjesztésére vonatkozó javaslatokat.

A SNI tanulók pedagógiai célú habilitációs/rehabilitációs ellátása

A SNI tanulók különleges gondozási igénye egy tulajdonság-együttes, mely az átlagtól eltérő jellegzetes különbségeit fejezi ki. Ezeket a különbségeket a helyi pedagógiai program kialakításakor vesszük figyelembe.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös célja és feladatai:

- a meglévő ép funkciók erősítése és bevonása a hiányok pótlása érdekében,
- a hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása,
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása,
- a szükséges speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása,
- az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni kompetenciák kialakítása.

A habilitációs, rehabilitációs **tevékenységet meghatározó tényezők:**

- a sérülés típusa, súlyossága
- a sérülés kialakulásának ideje
- a SNI tanuló életkora, állapota, műtétei, képességei, készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei
- a társadalmi integráció kívánalmai: egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, lehetőség szerint önálló életvitel.

A SNI tanuló fejlesztésére vonatkozó célok, tartalmak, tevékenységek, követelmények megjelennek:

- a pedagógiai programban,

- helyi tantervben a tantárgyak programjában,
- a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanítási-tanulási programban,
- egyéni fejlesztési tervben.

A szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanári / terapeuta kompetenciája:

- programok összeállítás,
- fejlesztőmunka,
- közreműködés a tevékenységek tervezésében, s ezt követően a konzultációban.
- a többségi pedagógusok munkájának segítése

A pedagógiai feltételeket a köznevelési törvény határozza meg. Többlétszolgáltatásokat biztosít a SNI tanuló számára.

Az együttnevelés

Az együttnevelés objektív tényezői

Napjainkban az integráció azt jelenti, hogy a SNI gyermekek beilleszkednek a többségi nevelési intézményeket látogató gyermekek, fiatalok közé. A törvény kimondja, 47.§. (1) hogy „A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani”.

Az együttnevelés sikeres megvalósítása érdekében a befogadó iskoláknak rendelkezniük kell azokkal a tárgyi és személyi feltételekkel, amelyeket a törvény előír.

Az 1993-ban megszületett közoktatási törvény és annak módosításai, valamint az 1998. évi Esélyegyenlőségi törvény rögzítik azokat a körülményeket melyek által megvalósulhat a sikeres integráció. Majd ezt módosítja a Nemzeti Köznevelési törvény.

Az integrációt vállaló intézmények feladatai:

- **Alapító okiratában** szerepeltetni kell a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének-oktatásának feladatát, s azt hogy milyen fogyatékosági csoporthoz tartozó gyermekekről van szó.
- Átdolgozott **pedagógiai programja** és a helyi tanterve tartalmazza a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot.
- **Szakemberek biztosítása:** szükségleteknek megfelelően gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, konduktor.
- **Fejlesztő eszközök,** tanórai segédletek biztosítása.
- Egészségügyi és pedagógiai célú **habilitációs és rehabilitációs foglalkozások** biztosítása, a tanórai foglalkozásokon túl. Ennek meg kell jelennie az iskola óratervében, mely a fogyatékoság típusától függően az évfolyamra meghatározott heti óraszám.
- Egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az **értékelés és a minősítés** alól mentesítheti az intézmény főigazgatója a szakértői vélemény alapján, melyről határozatot hoz.
- Az első évfolyamon az értékelés és minősítés alól mentesített tanuló számára **egyéni továbbhaladást** engedélyezhet az főigazgató, vagyis a gyermek haladása eltérhet osztálytársaitól egyes tantárgyakban.

Az együttnevelés szubjektív tényezői

A törvényi háttér meglehetősen elengedhetetlen, de önmagában kevés, ennél sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak a **szubjektív tényezők**. Iskolánkban fogadjuk az enyhe értelmi fogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekeket.

Biztosítani kell:

- a SNI tanuló beilleszkedését és együttthaladását a többi tanulóval, ezt segíti a nyitottabb személyiség formálása, a szakértői bizottság által megjelölt pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat be kell építeni az **egyéni fejlesztési tervekbe**,
- a **pedagógusok, a szülők és a többi gyermek felkészítését**,
- **habilitációs, rehabilitációs szemlélet** érvényesítését, **sérülésspecifikus módszerek alkalmazását, folyamatos értékelést, együttműködést a szakemberekkel.**

Sikerkritérium az inkluzív, befogadó iskola kialakítása.

A befogadó iskolákban szeretik a heterogenitást, akár kiemelkedően tehetséges, akár fogyatékossgal élő tanulóval, akár hátrányos szociális helyzetű gyermekről legyen szó. A pedagógus itt nem hárítja a felelősséget másra, hanem igyekszik saját eszköztárát úgy bővíteni, hogy megoldást találjon a tanulási nehézségekre. Fontos, hogy a befogadó pedagógusok rendelkezzenek azokkal az ismeretekkel, melyek az adott fogyatékossgai típust jellemzik. Mivel a többségi iskolák pedagógusai képzésük során alig-alig szerezhettek ilyen jellegű tudást, lényeges, hogy konzultáljanak a gyermeket segítő gyógypedagógussal, valamint továbbképzéseken vegyenek részt.

Elengedhetetlen, hogy a fejlesztésben résztvevő szakemberek **team-munkában** dolgozzanak, együtt kell meghatározni a tennivalókat.

Alapvető tényező továbbá, hogy a befogadó pedagógusok jártasak legyenek **differenciált tanulásszervezésben.**

A differenciálás az a folyamat, melynek során a pedagógus a tanulási folyamatot az egyes gyermekek egyéni szükségleteihez rendeli. Ezáltal tudja a tanulóhoz igazítani a tananyag tartalmát, szintjét, a tanulás ütemét, az alkalmazott módszereket, az ellenőrzés, értékelés, számonkérés típusát stb. Ez a fajta tanulásszervezés nemcsak a SNI gyermekek számára kedvező, hanem a csoport valamennyi tagjának. A pedagógus így kaphat képet arról, hogy ki milyen téren kiemelkedő, tehetséges, illetve ki miben marad el társaitól.

Az erősségekre építve és támaszkodva határozhatja meg azokat az eljárásokat, módszereket, amelyekkel az elmaradott területek fejleszthetők.

A szülők szerepe, befolyása felelőssége az inkluzív iskolában kifejezetten nagy. Elsősorban az egyéni igényekhez szabott **optimális, támogató környezetet** kell biztosítaniuk. Nagy szerepet játszanak abban, hogy a beilleszkedés sikeres legyen, kapcsolatot tartanak az osztálytanítóval és a gyógypedagógussal.

Ha a gyermek fogyatékossgát korán felismerték, akkor a szülőnek már volt ideje feldolgozni, s akkor a szülői elfogadás megbízható támaszt jelent. Találkozhatunk olyan szülői magatartással, amikor az integrált oktatási forma választása a stigmatizációból való megszabadulás lehetőségét jelenti. Ilyenkor nem számíthatunk szülői érdeklődésre, s gyermekének sem tud érzelmi biztonságot nyújtani.

Az iskola és a szülők közti ideális kapcsolatnak a következő alapelvekre kell épülnie: a szülő és a szakember kölcsönösen tiszteljük egymást, az információáramlás kölcsönös legyen, érezzék a szülők, hogy a nevelési-oktatási folyamatban résztvevő pedagógusok elfogadják gyermekük egyediségét, ők is részesei a nevelési - oktatási folyamatnak.

A pedagógusoknak nem szabad figyelmen kívül hagyniuk az ép gyermekek szüleit sem, empátiás készséget kell kialakítani bennük, fontos, hogy a szülők támogassák gyermeküket a sajátos nevelési igényű tanulók elfogadásában. A pedagógusok feladata, hogy ismertesse a **gyermektársakkal** a fogyatékossg mibenlétét, a segítségnyújtás lehetőségeit. Meg kell

találni azt az egyensúlyt, hogy a SNI tanuló pont annyi segítséget kapjon, amennyire szüksége van: se többet, se kevesebbet.

Együttműködés a szakemberekkel: az intézmény a sajátos nevelési igénynek, fogyatékoságnak, létszámnak megfelelő szakembereket biztosít. A **gyógypedagógiai tanár /terapeuta** feladata sokrétű. Azon túl, hogy egyéni fejlesztési terv szerint közvetlenül foglalkozik a gyermekkel, koordinálja a rehabilitációs munkában résztvevő más szakemberek munkáját, kapcsolatot tart a szülőkkel, nyomon követi a gyermek fejlődését.

Kapcsolatot tart a többségi pedagógusokkal:

- segíti a diagnózis értelmezését,
- javaslatot tesz a környezet kialakítására, speciális eszközök kiválasztására, speciális módszerek alkalmazására,
- folyamatosan konzultál velük,
- ráirányítja figyelmüket a beszerezhető szakirodalomra.
- Szükség van logopédus, pszichológus, gyógytestnevelő, fejlesztő pedagógus bevonására is.

A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése

A beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek enyhítését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- szoros kapcsolat a helyi óvodával és a Nevelési Tanácsadóval,
- az előkészítő jellegű első osztály,
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- nívócsoportos oktatás,
- felzárkóztató órák,
- napköziotthon,
- tanulószoba,
- diákétkeztetés,
- felzárkóztató foglalkozások,
- a szülők, a családok nevelési gondjainak segítése,
- családlátogatások,
- a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai.

Meg kell találni az egyéni fejlődés és a közösségi élethez az alkalmazkodás egyensúlyát, érzelmi biztonság megeremtésével, szokásrendszer és bensőséges kapcsolat kialakításával. (pl.: a hagyományok ápolása, közös élmények biztosítása, hasznos szabadidős programok szervezése, az eredményes fejlesztés érdekében aktív együttműködésre való törekvés.)

A tehetség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A tehetség valamely területen kiemelkedő teljesítményt nyújtó személy. Más megközelítésben a belső feltételek (képesség) sikeres összefonódása és halmazódása az emberben.

Megnyilvánulásának feltétele a motiváció, az ügyesség és az okosság is.

Hagyományos értelemben csak a kiemelkedő, kiugró teljesítményű gyerekeket szokták tehetségesnek nevezni.

Viszont, ha önmagához mérten nézzük a tanulót, akkor ki kell jelenteni, hogy mindenki valamiben tehetséges, valamihez jobban ért, mint a másik, valamiben jó képességű.

Pedagógusaink vallják ezt a nézetet, ezért iskolánkban az elsődleges cél, hogy minden egyes „csillag” teljes fényében ragyoghasson.

Sajnos nem tudunk minden gyereket külön foglalkoztatni, de kihasználunk minden olyan eszközt, lehetőséget, melyet az objektív és szubjektív tényezők lehetővé tesznek.

Az órai munkában előtérbe helyezzük a kiscsoportos foglalkozást. Így nincs „bebetonozva” a tanuló, érzi, hogy neki is vannak lehetőségei.

Itt tanulják meg azokat a gondolkodási nehézségeket, amivel fejleszteni tudják képességeiket.

Ebben a keretben a legfontosabb feladat:

- a nyelvi vagy verbális intelligencia
- a vizuális –térbeli intelligencia
- logikai –matematikai intelligencia
- zenei intelligencia
- interszónális intelligencia
- metakognitív intelligencia fejlesztése.

Délutáni napközis foglalkozás keretében eljuthat és el is jut a gyermek az önismeret olyan szintjére, hogy saját maga tudja meghatározni képességeit.

A tehetség kibontakoztatását az alábbi tevékenységek szolgálják:

- az egyéni képességekhez igazodó tanulás megszervezése,
- nívócsoportos oktatás,
- a nem kötelező tanórán kívül tanulható tantárgyak tanulása,
- tehetséggondozó foglalkozások,
- iskolai sportkör,
- szakkörök,
- versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, sport, kulturális stb.)
- a szabadidős foglalkozások egy része (pl. színház-és múzeumlátogatások),
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata

Iskolánkban konkrétan a következő tevékenységek:

a) hagyományőrző tevékenységek:

A nevelés folyamatához szorosan hozzátartozik a hagyományok ápolása, az értékek megőrzése. A ~~tiszaszalkai~~ általános iskoláinkban az alábbi hagyományokat kívánjuk ápolni:

Minden tanév folyamán megemlékezést tartunk az alábbi alkalmakkor:

- tanévnyitó,
- szeptember utolsó péntekjén a diákönkormányzat ügyességi őszi bajnoksága,
- október 23.,
- farsang,
- március 15.,
- gyermeknap,
- ballagás, tanévzáró.

Minden év decemberében karácsonyi koncertet tartunk, ahol iskolánk tanulói irodalmi és zenei műsort adnak.

Néprajz szakkör keretében kutatják fel tanulóink a helyi sajátosságokat, melyet könyv formájában is megjelentetnek.

b) Diákönkormányzat:

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőit, tanulókat tanórák kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját a 4.-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola főigazgatója által megbízott nevelő segíti.

c) Napköziotthon, tanulószoba:

A Köznevelési törvény előírásainak megfelelően, ha a szülők igénylik az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban 1-4. évfolyamon napköziotthon, az 5-8. évfolyamon tanulószoba működik. A tanítási szünetekben munkanapokon összevont napköziotthon csoport üzemel, ha ezt a szülők legalább 10 gyermek számára igénylik.

d) Diákétkeztetés:

A napköziotthonba felvett tanulók napi háromszori étkezésben (tízórai, ebéd, uzsonna) részesülnek. A napközibe nem járó tanulók számára – igény esetén – ebédet (menzát) biztosít az intézmény. A Tiszaszalkai Önkormányzat Képviselő-testülete által megállapított étkezési térítési díjakat az iskolában a házipénztárba kell befizetni.

e) Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások:

Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórák kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik. Ezek indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

f) Iskolai sportkör:

Az iskolai sportkör tagja az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

g) Szakkörök:

A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziak, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

h) Versenyek, vetélkedők, bemutatók:

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában rendszeresen megrendeznek. E mellett természetesen az iskolán kívüli versenyeken való részvételt a tehetséges tanulók számára biztosítjuk. A versenyek, vetélkedők megszervezését, a tanulók felkészítését a nevelők szakmai munkaközösségei, illetve az egyes szaktanárok végzik.

i) Tanulmányi kirándulások:

Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelő munka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szerveznek. A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

j) Szabadidős foglalkozások:

A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szerveznek. (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdélutánok, táncos rendezvények stb.) A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

k) Iskolai könyvtár:

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

l) Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata:

A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség nyílik arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használhassák.

m) Egyházak:

Az iskolában a területileg illetékes, bejegyzett egyházak – az iskola nevelő és oktató tevékenységétől függetlenül – hit- és vallásoktatást szervezhetnek. A hit- és vallásoktatáson való részvétel a tanulók számára önkéntes.

Művészeti iskolában a tehetség kibontakoztatását segítő tevékenység

A művészeti iskolák kiemelt feladata a tehetséggondozás, a veleszületett, vagy szerzett képességek - értelmi, kombinációs és asszociatív képesség, kreativitás, érzelmi reakció, fantázia, temperamentum, akaratere, kitartás, memória, aktivitás, ritmus- és metrumérzék, hallás pontosság- differenciáltság, mozgás-, beszédképesség, muzikalitás, stb./- továbbfejlesztése. A grafika tanszak kiválóra akkreditált tehetséggondozó műhely. Igen fontos a tehetséges gyerekek minél előbbi kiszűrése annak érdekében, hogy a fejlődésükhöz szükséges módszereket megválasszuk.

Ezek a következők lehetnek:

- zenei tanszakokon „B” tagozaton való továbbhaladás,
- a tanulmányi idő megrövidítése: amikor egy tanévben két év anyagát képes elsajátítani a tanuló,
- gazdagítás, dúsítás: ebben az esetben a tantervi tananyag rövidebb idő alatti elsajátításából adódóan egyéni fejlesztésre nyílik lehetőség.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő, vagy tanulási kudarcnak kitett tanulók megítélésével kapcsolatos pedagógiai tevékenységek:

A művészeti tagozatra jelentkező növendékek között elenyésző a beilleszkedési, magatartási vagy tanulási képességzavarral küzdő. Törekszünk az SNI-s és BTM-es gyerekek művészeti oktatásba való bevonására, hogy ezáltal személyiségük fejlődjön.

A gondos, körültekintő odafigyelés és az ennek megfelelő nevelő-oktató munka, akár terapeutikus, gyógyító hatású is lehet. Közismert, ugyanakkor tudományosan is igazolt, hogy a csoportos munka, az alkotó tevékenység sok esetben milyen személyiségfejlesztő hatású. Lényeges a tanulók esetében a nevelő és a gyermek személyes pozitív kapcsolatrendszere, melynek a kölcsönös bizalom kell alapulnia. Elengedhetetlen a szülőkkel, családokkal (családlátogatás) való személyes együttműködés.

A teljes körű odafigyelés feltételezheti az osztályfőnökkel, a Kistérségi Családsegítő Szolgálat, a Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel való kölcsönös együttműködést a gyermek érdekében.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

Részünkről az állandó kérdések:

- Megtettünk-e mindent?
- Tehetünk-e még valamit?
- Megéri-e ezt a munkát folytatni, újra kezdeni?
- Vannak-e eredményeink?
- Ki ismeri ezt el?

Mégis mindennap újrakezdjük hittel, reménnyel, odaadással!

Aki hisz a pedagógiában: optimista.

A pedagógusi hit, mely inkább a természet, mint nézet dolga, kettőt tételez fel: hogy az emberek az eddigieknél különbé nevelhetők, hogy az eddigieknél többre taníthatók.

A nagy nevelők az elsőt tartják fontosabbnak, hiszen oktatni csak megfelelő neveltségi szinttel rendelkező gyermeket lehet.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Oktatásügyünk vezérlőelve, mely a Nemzeti Köznevelési törvényben és a NAT követelményeiben egyaránt tükröződik az esélyegyenlőség. A mi munkánknak is csak ez lehet a vezérlőelve. Iskolánkban több tanuló halmozottan hátrányos körülmények közül érkezik. A falusi környezet, a felnőtt lakosság iskolázottsági szintje, a munkanélküliség mind-mind forrása a szociális hátrányoknak. Ezért e hátrány enyhítésére és az esélyegyenlőség megteremtésére szolgálnak a következő tevékenységek. Az egyéni képességekhez igazítjuk a tanórai tanulás megszervezését, különös tekintettel a felzárkóztatásra, illetve a tehetségek felismerésére és fejlesztésére.

Az osztályfőnökök a szülőkkel kapcsolatba kerülve igyekeznek olyan hatást gyakorolni rájuk, hogy a gyermek napközis vagy tanulószobai szolgáltatást igénybe vegye. Felvilágosító munkát végeznek az esetleges szociális juttatások lehetőségeiről, szülői értekezleteken, családlátogatásokon. A felzárkóztató foglalkozásokon igénybe vesszük az állam által biztosított kiegészítő támogatást. Kiemelt feladat, hogy minden 3,5-et elért cigány gyermek középiskolába jusson.

A különböző szervek, alapítványok által meghirdetett etnikai és egyéb pályázatok elkészítését támogatjuk, segítjük.

A szociális hátrányok enyhítését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- nívócsoportos oktatás,
- felzárkóztató órák,
- napköziotthon,
- tanulószoba,
- diákétkeztetés,
- felzárkóztató foglalkozások,
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a nevelők és a tanulók segítő személyes kapcsolatai,
- a szülők, a családok nevelési gondjainak segítése,
- családlátogatások,
- az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős nevelő tevékenysége,
- szükség esetén a rászoruló gyermekeket önkormányzati segélyezésre javasoljuk.

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink a művészeti iskolában

Mentesül a térítési- és tandíjfizetési kötelezettség alól az intézeti, vagy állami nevelt, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű és az enyhe értelmi fogyatékos tanuló.

Tartós gyógykezelés alatt álló tanulók

Tartós gyógykezelés alatt álló tanuló, az a tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti **általános járóbetegszakellátásban** vagy az Eütv. 91. §-a szerinti **általános fekvőbetegszakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.**

Az iskolának heti 10 órában biztosítani kell ezeknek a tanulóknak az ellátást, ha a szakértői bizottság előírja, akkor a rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat is biztosítani kell. A pedagógusok a tanulót a tanuló saját otthonában látják el.

Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása

A gazdasági és társadalmi változások következtében tömegméretekben jelentkező, és a családok életében felhalmozódó problémák kihatnak a gyermek- és ifjúságvédelemre, gondozásra is. Egyre több a veszélyeztető tényező: az urbanizáció, a családok széthullása, a túlzott anyagiasság, a munkanélküliség, vagy csak a szegénység.

A fiatalok fejlődését veszélyeztető sérülések (biológiai-fiziológiai, szociális, pszichés) gyakran össze is függenek egymással.

Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelem feladata, hogy enyhítse, ha lehet, kiküszöbölje a családi nevelésből, a környezetből fakadó intenzív ártalmakat, illetve a társadalmi viszonyok negatív hatásaitól úgy védjük a fiatalt, hogy felkészülhessenek az ártalmak kivédésére is. Az ellátásban alapszinten minden pedagógus együttműködik, **kiemelt feladata** az osztályfőnöknek, a gyermekvédelmi felelősnek, védőnőnek van.

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata különösen:

- a tanulókkal kapcsolatos megelőző, óvó és védő tevékenység
- a vészhelyzetek feltárása, csökkentése annak érdekében, hogy a fiatal fejlődését ne akadályozzák
- a rászoruló tanulók étkezési, ösztöndíj és egyéb támogatások megszerzésében segítése, javaslatot tesz az iskolai segélyezésre
- kezdeményezi anyagi veszélyeztetettség esetén, hogy az főigazgató indítson eljárást a fiatal állandó lakhelye szerinti települési önkormányzatnál rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítása érdekében, sürgős esetben segít a gyermek elhelyezésében
- együttműködik a tantestület tagjaival, az osztályfőnökkel a fiatal veszélyeztetettségének megelőzésében, megszüntetésében
- kapcsolatot tart a pszichológussal, előadásokat szervez az osztályfőnöki órákra drog, alkohol, dohányzás stb. témakörökben
- az egészségvédelmi program kidolgozását és folyamatos karbantartását elősegíti, végrehajtását ellenőrzi
- segíti az osztályfőnökök felkészülését az egészséges családi életre nevelés témakörben

- gyermekbántalmazás védelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az főigazgató értesítse a Gyermekjóléti Szolgálatot,
- hetente meghatározott időpontban fogadóórát tart a szülőknek és a fiataloknak (nyilvánosságra az ellenőrzőben hozzuk).
- az egészségvédelmi program kidolgozását és folyamatos karbantartását elősegíti,
- végrehajtását ellenőrzi,
- Az iskolai ifjúságvédelem három területre terjed ki: a fiatal fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére, feltárására és megszüntetésére.

Gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek:

- kapcsolatfelvétel a családdal, indokolt esetben
- felvilágosító munka szülői értekezleteken, fogadóórákon
- ismeretterjesztés (veszélytényezők, bűnözés, kábítószer stb.) – osztályfőnöki óra, meghívott külső előadók (védőnő, drog prevenciók szolgálatok, rendőrség szakemberei).
- pszichológiai segítség,
- nevelési tanácsadó, családsegítő igénybevétele,
- délutáni klub, szakkörök működtetése,
- kedvezményes táborozások
- ösztöndíjak (pl. Romano Kher, Útravaló-Macika)

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok a művészetoktatásban

A tanuló önhibáján kívül is kerülhet olyan helyzetbe, amikor a fejlődését biológiai - fiziológiai, szociális, pszichés sérülés fenyegeti. Magatartása jelzi a változást, a gondot.

Lényeges, hogy a tanszakok pedagógusai érzékenyen figyeljenek tanítványaikra, hogy az őket veszélyeztető vagy hátrányokat okozó körülményeket megelőzzük, feltárjuk, megszüntessük. E területen is alapvető fontosságú a bensőséges, bizalmas, jó gyermek - nevelő kapcsolat, a szülőkkel, a családdal való őszinte együttműködés. Igen fontos az osztályfőnökkel, az intézményi ifjúságvédelmi felelőssel való partneri együttműködés. Az ok, problémafeltárás mellett, segítséget kell nyújtani a megoldáshoz, jelzéssel kell élni illetékes szakemberek, szakszolgálatok, szervezetek irányában. / Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő Szolgálat, Polgármesteri Hivatal, gyermekorvos, stb. /

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A tanulók, a tanulóközösségek és a diákkörök érdekeik képviseletére diákönkormányzatot hoznak létre.

Az osztályközösségek a tanév első napján választják meg az osztálytitkárt, akit delegálnak a diákönkormányzat vezetőségébe.

A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.

A nevelőtestületi értekezleten és az iskolavezetés értekezletein a diákönkormányzatot segítő tanár képviseli a diákok érdekeit.

Az iskola tanulóinak tájékoztató és tájékozódó fóruma a diákközségülés, melyet évente egy alkalommal hívnak össze. A diákközségülésre a tanulók diákképviselőt választanak. A községülés összehívását a diákönkormányzat vezetője kezdeményezi.

Résztvevői: a küldött tanulók, az iskola főigazgatója, a diákok felnőtt segítői. A diákok az iskola életét érintő ügyekben kérdéseket tehetnek fel, új megoldási javaslatokat tehetnek.

Az iskola diákönkormányzat vezetője a tanulói jogviszonnyal kapcsolatban szavazati joggal tagja a szülői munkaközösségnek.

A diákönkormányzat, a tanulóifjúság és a nevelőtestület közös feladata az iskola hagyományainak ápolása, új hagyományok teremtése.

Az iskolai DÖK véleményét az Nkt. 48.§ (4) bekezdésében foglaltak alapján ki kell kérni:

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- a Házi rend elfogadása előtt.

Fentiekén kívül:

- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- a könyvtár működési rendjének kialakításához,
- és az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben.

A diákönkormányzat saját munkaterv alapján dolgozik, programjait megszervezésében tevékenyen részt vesz a tantestület valamennyi tagja.

A diákönkormányzat feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem akadályozza az iskola működését. A diákközségülés összehívását az iskolai diákönkormányzat vezetője kezdeményezi, a tanév helyi rendjében meghatározottak szerint.

A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

Az együttműködés alapjának a gyermekek nevelése iránt érzett közös felelősséget tekintjük. Megvalósulási formáit a közös pedagógiai feladatokra építjük. Azonos nevelési elvek alapján, az azonos értékek elsődlegességét tartjuk fontosnak. A közös célok megvalósításához tudatosítjuk az elvárásokat. Fontos a kölcsönös támogatás és a bizalom, a tolerancia, a partneri kapcsolat, a korrekt tájékoztatás. Az iskolai nevelés, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógus közös munkája.

A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

Tanórán kívüli foglalkozások

Az iskolai munka szerves részei a tanórán kívüli foglalkozások. Az NKt. értelmében megkülönböztetünk

- kötött és
- szabadon választható tanórán kívüli foglalkozásokat.

Kötött foglalkozások:

- napközis illetve tanulószobai foglalkozások
- iskolai sportkör

Kötetlen foglalkozások (formáiról a tantestület dönt):

- a tanulói, szülői igények ismeretében
- a rendelkezésre álló szakemberek körét figyelembe véve
- az anyagi lehetőségeket figyelembe véve
- a tanulói leterheltséget mérlegelve

A szülők közösségét érintő együttműködési formák:

Szülői részvétel az iskola munkájában

A gyermek nevelésének két fő színterén, az iskolában és a családban összhangot, egységet kell teremteni a közös cél érdekében. Alapvető értéknek tartjuk a szülőkkel való harmonikus, jó kapcsolat kialakítását, ápolását. A tanár-szülő kapcsolatnak a kölcsönös bizalmon, őszinteségen, megbecsülésen, megértésen kell alapulnia. Pedagógiai programunkat a szülőkkel, mint iskolahasználókkal egyetértésben tudjuk megvalósítani.

Ennek érdekében:

- Tájékoztatni kell a szülőket az iskola nevelési céljairól, feladatairól, az alkalmazott módszerekről.
- Ugyanakkor az iskolának mindezekről ismernie kell a szülők véleményét.
- Alkalmat kell biztosítani a szülőknek, hogy az iskolai közélet tevékeny résztvevői, közreműködői és segítői lehessenek.

Iskolánk nagy gondot fordít arra, hogy a szülők időben, alaposan informálódjanak intézményünk életéről, működéséről.

A szülők tájékoztatásának formái:

Szóbeli

- Iskolai és osztály szülői értekezletek
- Fogadóórák
- Családlátogatás

Írásbeli

- Üzenő-tájékoztató füzet
- Ellenőrző könyv
- Tájékoztató szórólapok
- Kréta felületén keresztül

Szülői képviselői fórumok iskolánkban

A Nemzeti Köznevelési törvény rendelkezik a szülők közösségéről, valamint az iskolaszékről.

Iskolánkban a szülők érdekeinek képviselését a **Szülői Munkaközösség** látja el.

Szülői értekezletek

Célja: a közös feladatok, célok megtervezése, a problémák megoldása. Kapcsolatteremtés iskola-szülő, szülő-szülő között.

Ideje: tanévenként 3-4 alkalommal, a szülők munkaidejéhez igazodva, az esti órákban.

Fogadóórák

Célja: a szaktanárokkal való egyéni találkozásokon véleménycsere a gyermek tanulmányi munkájáról, iskolai viselkedéséről.

Ideje: a szülői értekezletek közötti hónapokban.

Délelőtti fogadóóra

Azok vehetik igénybe, akik különböző okok miatt nem tudnak részt venni az esti fogadóórán vagy szülői értekezleten, illetve sürgős problémát kell megbeszélni a szaktanárral, osztályfőnökkel. A tanár is hívhatja a szülőt erre az időpontra. Időpontja a tanítási napon van, az adott szaktanár egyéni órarendjétől függően, valamint az főigazgató és főfőigazgató-helyettes fogadóórát tart.

Családlátogatás

Főleg az osztályfőnök és az ifjúságvédelmi felelős feladata a környezettanulmányozás, közvetlenebb kapcsolat kialakítása, a tanulóval kapcsolatban felmerülő problémák megoldása céljából. (Probléma esetén többször is előfordulhat.)

Az iskola működésében a következő szülői szerepek jelennek meg:

- A szülő, mint a szolgáltatás megrendelője
- A szülő, mint a tanulási-nevelési folyamat segítője
- A szülő, mint az iskolai közélet szereplője

A szülő, mint a szolgáltatás megrendelője kérheti:

- A programban való részvétel lehetőségét,
- Az idegen nyelv megválasztását,
- Az ifjúságvédelem segítségét,
- Az iskolapszichológus és a logopédus segítségét,
- A napközi-otthoni ellátást,
- Az étkeztetési hozzájárulás csökkentését,
- A nem kötelező, tanórán kívüli foglalkozások szervezését stb.

A szülő, mint a tanulási-nevelési folyamat szereplője

Minden olyan szülői kezdeményezés iránt nyitottak vagyunk, mely az intézményünkben folyó oktatási-nevelési feladatainknak sikerességét támogatja, erősíti, színesíti.

Külső kapcsolatok más intézményekkel, partnerekkel:

- A Vásárosnaményi Beregi Múzeummal rendszeres kapcsolatot tartunk, annak érdekében, hogy tanulóink megismerjék múltunk értékeit, hagyományait, ezzel a tanultakat elmélyítsék, valóságban is megtekinthessék
- A Vásárosnaményi Rendőrkapitánysággal együttműködve a következők segítik munkánkat: bűnmegelőzési programok, közlekedési szabályok elmélyítése, DADA program
- Folyamatosan együttműködünk a Cigány Kisebbségi szószólókkal, akik pályázati lehetőségekkel segítik a tanulókat

- A Gyermekjóléti Szolgálat szakemberei segítenek a problémák feltárásában és kezelésében, ill. a törvényi előírások megtartásában
- A térségben lévő általános- és középiskolákkal rendszeresen szervezünk közös versenyeket, vetélkedőket, előadásokat, így tanulóink nem csak saját közegükön belül ismerik meg képességeiket, készségeiket
- A Pedagógiai Szakszolgálat folyamatosan segíti munkánkat, tanácsokkal látnak el bennünket és a szülőket
- Szoros a kapcsolatunk az egyházakkal, a hit- és erkölcsoktatás, a fakultatív hitoktatás, adományokkal történő segítség, lelkipálya.

A szülő, a tanuló, az iskolai pedagógus együttműködésének formái a művészeti iskolában

Az iskolai diákönkormányzat tevékenységében tanulóink aktívan vesznek részt képviselve az alapfokú művészeti iskola érdekeit is.

Iskolánkban Szülői Szervezet működik, melynek tagjai tanulóink szülei is.

A szülőket tájékoztatjuk a tagozat, a tanszakok életéről, az iskolai munkatervről, az időszaki feladatokról s különösen gyermekeik egyéni haladásával kapcsolatos kérdésekről.

Ennek érdekében:

Félévkor és év végén tanszaki hangversenyt, bemutatót vagy nyilvános foglalkozást szervezünk, kiállítást rendezünk, ahol a szülők betekintheznek a tanszakok nevelő - oktató munkájába. A tanév közben felmerülő aktualitások közlésére a tájékoztató füzetet használjuk.

Tanáraink szoros kapcsolatot tartanak fenn az általános iskolai kollégákkal, különösen tanítványaink osztályfőnökeivel.

Intézményünk kapcsolatot tart a területi-, megyei-, országos-, szakmai-, művészeti szervezetekkel, alap- és középfokú művészeti iskolákkal.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

A vizsgaszabályzat hatálya, célja

A tanulmányok alatti vizsgák eljárási szabályait a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 64-71§ tartalmazza.

A vizsgaszabályzat célja

Vizsgaszabályzatunk célja a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 64-71§-ban foglalt felhatalmazás alapján a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjének szabályozása. A fenti jogszabályban foglalt szabályozás szerint a tanulmányok alatti vizsga (osztályozó vizsga, javítóvizsga, pótló vizsga, különbözeti vizsga) követelményeit, részeit (írásbeli, szóbeli, gyakorlati) és az értékelés rendjét a nevelőtestület a pedagógiai program alapján határozza meg és a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozza. A tanulmányok alatti vizsgák célja azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény pedagógiai programja szerint nem lehet meghatározni. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 64§ (2)
- különbözeti vizsgákra 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 64§ (5)
- javító vizsgákra 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 64§ (7)
- pótló vizsgákra 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 64§ (6)

vonatkozik.

A művészeti iskolában tanuló az utolsó alapfokú évfolyam befejezését követően művészeti alapvizsgát tehet.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít
- akit a nevelőtestület határozatával javító vizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira, akik átvételüket kérik az intézményre, és ennek feltételeként az intézmény főigazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Vizsgaidőszakok

A **javító vizsga** a tanév rendje szerint augusztus 15-31 közötti időszakban kerül lebonyolításra, az iskola főigazgatója által meghatározott időpontban.

Osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

A **különbözeti vizsga** a köznevelési rendszer egyik legnehezebben megoldható szakmai feladatához, az iskolaváltáshoz kapcsolódik. Az iskolánk a tanuló átvételét a helyi tantervében meghatározott évfolyamokon és tantárgyakból különbözeti vizsgához köti, ha a tanuló nem tanulta azokat a tantárgyakat, amelyek iskolánk helyi tantervében szerepelnek. A különbözeti vizsga célja, annak megállapítása, hogy a tanuló rendelkezik-e a tanulmányok folytatásához szükséges ismeretekkel. A különbözeti vizsga tantárgyának, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell határozatot hozni a tanuló ügyében.

A **vizsgázó pótló vizsgát** tehet az főigazgató által meghatározott vizsganapon, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az főigazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó a pótló vizsgát az adott vizsganapon tegye le, ha ennek a feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

Művészeti alapvizsga és záróvizsga időpontja

Az alapfokú művészeti iskolában a művészeti alapvizsgát és a záróvizsgát a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott időpontban kell megszervezni.

A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgafeladatokat az intézmény helyi tanterve alapján kell kidolgozni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát több alapfokú művészeti iskola közösen is megszervezheti.

Független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsga

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a megyeszékhely szerinti járási hivatal szervezi.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (7) bekezdésében meghatározott esetben az engedély megadását követő **öt napon belül** jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola főigazgatója a bejelentést **nyolc napon belül** továbbítja a **kormányhivatalnak**, amelyik az első félév, valamint a tanítási év utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a járási hivatalnak.

A járási hivatal által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázó tanulói jogviszonyban áll.

Ha a tanuló független vizsgabizottság előtt vagy vendégtanulóként ad számot tudásáról, a vizsgáztató intézmény a tanuló osztályzatáról a törzslapon történő bejegyzés céljáról 3 napon belül írásban értesíti azt az iskolát, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. A tanuló magasabb évfolyamba lépéséről – figyelembe véve a független vizsgabizottság által adott vagy a vendégtanulóként szerzett osztályzatot – az az iskola dönt, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

Vizsgára való jelentkezés

A javítóvizsgára írásbeli jelentkezés nem szükséges.

Az osztályozó-, különbözeti-, pótló vizsga letételének engedélyezését a tanuló a főigazgatónak címzett kérvényben kérheti.

A kérvény beadásának határideje: augusztus 15., illetve december 15. Az főigazgató gondoskodik a vizsga megszervezéséről.

Az iskolában tartott tanulmányok alatti vizsga esetén az főigazgató, a független vizsgabizottság előtti vizsga esetén az illetékes megyeszékhely szerinti járási hivatal vezetője a vizsgázó- kiskorú vizsgázó esetén a törvényes képviselő – írásbeli kérelmére engedélyezheti, hogy a vizsgázó előre meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.

A vizsgák előkészítése

- Az iskolában tartott tanulmányok alatti vizsga esetén az főigazgató kiskorú vizsgázó esetén a törvényes képviselő írásbeli kérelmére engedélyezheti, hogy a vizsgázó a jogszabályban meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.
- Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni.

- A tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit, így különösen az írásbeli, a szóbeli, a gyakorlati vizsgarészeket, az értékelés szabályait az iskola pedagógiai programjában kell meghatározni.
- A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnökét és tagjait az főigazgató bízza meg.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében:

- meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére, és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- vezeti a szóbeli vizsgákat és a vizsgabizottság értekezleteit,
- átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,
- a vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el.

A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat az Nkt. 3. melléklete szerint taníthatja.

A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola főigazgatója készíti elő. Az főigazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért.

Az főigazgató e feladata ellátása során

- dönt minden olyan, a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe,
- írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről,
- ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását,
- minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan, pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.

A vizsgák lebonyolítása

Egy adott vizsgaidőszakban a tanuló maximum két évfolyam anyagából tehet osztályozó vizsgát, de minden évfolyam anyagából külön írásbeli- szóbeli vizsgát kell tennie a követelményeknek megfelelően, amelyet külön dokumentálni kell.

A tanuló egy nap maximum három írásbeli és három szóbeli vizsgát tehet. Az írásbeli feladatot a jegyzőkönyvhöz csatolni kell. A vizsgán a tanuló háromtagú vizsgabizottság előtt ad számot tudásáról. A pótló vizsga- szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával- harmadik vizsgaként is megszervezhető.

A vizsgabizottság elnöke felelős a jegyzőkönyvek szabályos vezetéséért, a vizsga szabályszerű lebonyolításáért. A vizsgák eredményét a megfelelő záradék alkalmazásával az osztályfőnök írja be a törzslapba, bizonyítványba, szükség esetén a naplóba. A vizsgák eredményének bejegyzése után a vizsgajegyzőkönyveket az iskolatitkár az irattárba helyezi és gondoskodik az irattári terv szerinti megőrzéséről.

A vizsgázás módja

A javító-, osztályozó- különbözeti vizsgák minden alkalommal írásbeli és szóbeli részből állnak. Testnevelés, technika, rajz, informatika tantárgyak esetében az írásbeli helyett gyakorlati vizsgát tesznek a tanulók.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig – alacsony művészeti iskolában, művészeti szakgimnáziumban húsz óráig – tarthat.

Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára, amennyiben a vizsgafeladat megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését követően a vizsgáztató pedagógus által értékelhetően, – így különösen rajz, műszaki rajz, festmény, számítástechnikai program formájában – kell elkészíteni.

Az írásbeli vizsgán a vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató pedagógus úgy köteles kialakítani, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák, és ne segíthessék.

A vizsga kezdetekor a vizsgabizottság elnöke a vizsgáztató pedagógus jelenlétében megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételeket. A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez segítség nem adható.

Az írásbeli vizsgán kizárólag a vizsgaszervező intézmény bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni.

A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni. A feladatlap előírhatja számológép, számítógép használatát, amelyet a vizsgaszervező intézménynek kell biztosítania.

Az íróeszközökről a vizsgázók, az iskola helyi tanterve alapján a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik, azokat a vizsgázók egymás között nem cserélhetik.

A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik átvett feladatlapra feltünteti a nevét, a vizsganap dátumát, a tantárgy megnevezését. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon lehet készíteni.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottság szakvéleményével megalapozott kérésére, az főigazgató engedélye alapján

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet.

Az írásbeli vizsga időtartama 45 perc.

A vizsgák között 15 perces szünetet kell biztosítani.

A szóbeli vizsga tételhúzás alapján történik. A szaktanár legalább 5-10 tételt készít.

A vizsgáztatás lebonyolításakor a 20/2012. EMMI rendelet 65-71.§ előírásait kell követni.

Ha az írásbeli vizsgát bármilyen rendkívüli esemény megzavarja, az emiatt kiesett idővel a vizsgázó számára rendelkezésre álló időt meg kell növelni.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani.

A pótló vizsga – szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával – harmadik vizsgaként is megszervezhető.

Szabálytalanság kivizsgálása:

Ha a vizsgáztató pedagógus az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát.

A vizsgáztató pedagógus a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti az iskola főigazgatójának, aki az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést.

Az iskola főigazgatója a megállapításait részletes jegyzőkönyvbe foglalja, amelynek tartalmaznia kell a vizsgázó és a vizsgáztató pedagógus nyilatkozatát, az esemény leírását, továbbá minden olyan tény, adatot, információt, amely lehetővé teszi a szabálytalanság elkövetésének kivizsgálását.

A jegyzőkönyvet a vizsgáztató pedagógus, az iskola főigazgatója és a vizsgázó írja alá. A vizsgázó különvéleményét a jegyzőkönyvre rávezetheti.

Az iskola főigazgatója az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat – az üres és a piszkosított feladatlapokkal együtt – a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztató pedagógusoktól.

A jegyzőkönyveket aláírásával – az időpont feltüntetésével – lezárja és a vizsgairatokhoz mellékel.

Ha a vizsgáztató pedagógus a feladatlapok javítása során arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközt használt, segítséget vett igénybe, megállapítását rávezeti a feladatlapra, és értesíti az iskola főigazgatóját.

Ha a vizsgázó a vizsga során szabálytalanságot követett el, az iskola főigazgatójából és két másik – a vizsgabizottság munkájában részt nem vevő – pedagógusból álló háromtagú bizottság a cselekmény súlyosságának mérlegeli, és

- a vizsgakérdésre adott megoldást részben vagy egészben érvénytelennek nyilvánítja, és az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával értékeli a vizsgán nyújtott teljesítményt,
- az adott tantárgyból – ha az nem javítóvizsga – a vizsgázót javítóvizsgára utasítja, vagy
- amennyiben a vizsga javítóvizsgaként került megszervezésre, a vizsgát vagy eredménytelennek nyilvánítja, vagy az a) pontban foglaltak szerint értékeli a vizsgázó teljesítményét.

A szabálytalansággal összefüggésben hozott döntést és annak indokait határozatba kell foglalni.

Ellenőrzés, javítás, értékelés:

Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsgáztató pedagógus kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat.

A szóbeli vizsga lebonyolítása:

Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga. A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.

A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdje a vizsgát, amelybe beosztották.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és – amennyiben szükséges – kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt. Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztató tanár gondoskodik.

Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani a szóbeli feleletet megelőzően. A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania. Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.

A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik. A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.

A vizsgázó segítség nélkül, önállóan felel, de ha önálló feleletét önhibájából nem tudja folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vét, a vizsgabizottság tagjaitól segítséget kaphat.

A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtése során önálló feleletét önhibájából nem tudta folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vétett. A vizsgázó a tétel kifejtése során akkor szakítható félbe, ha súlyos tárgyi, logikai hibát vétett, vagy a rendelkezésre álló idő eltelt.

Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagában teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.

Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felezni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani.

Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

Amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottsági szakvéleménnyel megalapozott kérésére, az főigazgató engedélye alapján

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára harminc perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teheti le,

Ha a vizsgázónak a 68. § (4) bekezdése alapján engedélyezték, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia, és az engedélynek megfelelő tételeket kell kifejtenie.

A felkészüléshez és a tétel kifejtéséhez rendelkezésre álló időt tételenként kell számítani. A vizsgázó kérésére a második tétel kihúzása előtt legfeljebb tíz perc pihenőidőt kell adni, amely alatt a vizsgázó a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

Ha a vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teszi le, a vizsgatétel kihúzása után külön helyiségben, vizsgáztató tanár felügyelete mellett készíti el dolgozatát.

A dolgozat elkészítésére harminc percet kell biztosítani. A dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgázó kérésére a vizsgáztató tanár felolvassa.

Szabálytalanság kezelése:

Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti. A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.

A szóbeli vizsgán és a gyakorlati vizsgán elkövetett szabálytalanság esetében az főigazgató az írásbeli vizsga erre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza.

Gyakorlati vizsga:

A gyakorlati vizsgarész szabályait akkor kell alkalmazni, ha a tantárgy helyi tantervben meghatározott követelményei eltérő rendelkezést nem állapítanak meg.

A gyakorlati vizsgafeladatokat – legkésőbb a vizsgát megelőző két hónappal – az iskola főigazgatója hagyja jóvá.

A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről.

A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgarész helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.

A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához a vizsgázónak az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele.

A gyakorlati vizsgarész végrehajtásához rendelkezésre álló idő feladatok szerinti megosztására vonatkozóan a vizsgafeladatok leírása tartalmazhat rendelkezéseket. Nem számítható be a vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időbe a vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.

A gyakorlati vizsgarészt – a vizsgafeladatok számától függetlenül – egy érdemjeggyel kell értékelni. Az értékelésben fel kell tüntetni a vizsgázó nevét, születési helyét és idejét, a tanszak megnevezését, a vizsgamunka tárgyát, a végzett munka értékelését és a javasolt osztályzatot. Az értékelést a gyakorlati oktatást végző szaktanár írja alá.

A vizsgázó gyakorlati vizsgarészre kapott érdemjegyét a vizsgamunkára, a vizsga helyszínén készített önálló gyakorlati alkotásra vagy a vizsga helyszínén bemutatott gyakorlatra kapott osztályzatok alapján kell meghatározni.

Az értékelés rendje

Az érdemjegyek megállapításánál a szóbeli és írásbeli vizsgarészek arányát (%-át) a munkaközösségek határozzák meg.

A vizsgatárgyak részei és követelményei

A vizsgák követelményrendszerét az adott munkaközösség határozza meg az elfogadott Pedagógiai Program, Helyi Tanterve alapján. Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével. A javító-, osztályozó- és különbözeti vizsgák anyagi lefedti az egész tanév anyagát.

A követelményrendszer egységes, független a letenni kívánt vizsga fajtájától.

A követelmények írásbeli, szóbeli részből állnak.

A javító-, osztályozó- különbözeti vizsgák az alábbi formai, tartalmi követelményeknek kel, hogy megfeleljenek a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 65-71§.

Tantárgy	Írásbeli időtartam	Szóbeli időtartam
Magyar nyelv	45'	---
Magyar irodalom	---	45'
Történelem	---	45'
Angol nyelv	45'	45'
Állampolgári ismeretek	---	45'
Matematika	45'	---
Bibliaismeret/Református hit- és erkölcsstan	45'	---
Fizika	45'	---
Kémia	45'	---
Biológia	45'	---
Földrajz	45'	---
Természettudomány (Környezetismeret)	45'	---

Ének-zene	---	45'
Vizuális kultúra	45' gyakorlati	---
Dráma és színház	---	45'
Hon és népismeret	---	45'
Testnevelés	45' gyakorlati	---
Digitális kultúra	45' gyakorlati	---
Technika és tervezés	45' gyakorlati	---

A szakértői véleménnyel rendelkező vizsgázók a szakértői bizottság szakvéleményével megalapozott kérésére az főigazgató engedélyezi, hogy esetenként hosszabb időtartamban vizsgázhassanak, vagy írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát, illetve szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsgát tegyen.

A felvétel és az átvétel helyi szabályait

Az intézménybe történő felvételi eljárás során előnyt élvez a baptista felekezetű családból érkező vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.

Tankötelessé az a gyermek válik, aki az adott év augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti. További egy nevelési évig tartó óvodai nevelésről a felmentést engedélyező szerv dönt, a kérelem benyújtásának határideje január 18.

Az első osztályba történő beiratkozáson be kell mutatni:

- ✓ a gyermek nevére kiállított, személyazonosságot igazoló hatósági igazolványt

A 2-8. osztályba történő felvételnél be kell mutatni:

- ✓ a gyermek nevére kiállított, személyazonosságot igazoló hatósági igazolványt

A 2-8. évfolyamba jelentkező tanulónak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított - szintfelmérő vizsgát kell tennie idegen nyelvből (4. évfolyam) és azokból a tárgyakból, amelyeket az előző iskolájában- a bizonyítvány bejegyzése alapján nem tanult. Amennyiben a tanuló valamelyik tantárgy(ak)ból a szintfelmérő vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból két hónapon belül meg kell ismételnie. Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, illetve tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.

Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók felvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola főigazgatója dönt.

Ha a körzeten kívül tanuló az első évfolyamra jelentkezik, vagy ha a 2-8. évfolyamon tanév végi osztályzatának átlaga 3,5 alatt van, illetve magatartása, vagy szorgalma rossz, hanyag, változó minőségű, az főigazgató döntése előtt kikéri az főigazgató-helyettesek és az érintett évfolyam osztályfőnökeinek véleményét. Ugyancsak ezt kell tenni akkor, ha a beiskolázási körzeten kívül lakó tanuló előzőleg már iskolánk tanulója volt, de tanulmányi eredménye, magatartása vagy szorgalma a fentebb leírtak szerint alakul. Ilyen esetben az iskola

főigazgatója e vélemények figyelembevételével dönt arról, hogy az érintett tanuló folytathatja e tanulmányait iskolánkban, vagy jelentkeznie kell a lakóhelye szerint illetékes iskolába. A döntésről a szülőt értesíteni kell.

Ha az iskola felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, először a hátrányos helyzetű tanulók kérelmét kell teljesíteni a jogszabályban foglalt arányok figyelembe vételével.

A további felvételi lehetőségről szóló tájékoztatót 15 nappal a felvételi, átvételi kérelmek benyújtására rendelkezésre álló időszak első napja előtt az intézmény honlapján nyilvánosságra kell hozni.

A hátrányos helyzetű tanulók közül előnyben kell részesíteni azokat, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye az iskola székhelyén illetve telephelyein található.

A hátrányos helyzetű tanulók felvétele után a további felvételi kérelmek elbírálásánál előnyben kell részesíteni azokat a jelentkezőket, akiknek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye az iskola székhelyén, illetve telephelyein található. Amennyiben az iskola – a megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján dönt. A sorsolásra a felvételi, átvételi kérelmet benyújtókat meg kell hívni. A sorsolás szabályait a Házirend melléklete tartalmazza. A hátrányos helyzetű tanulók felvételi, átvételi kérelmének teljesítése után sorsolás nélkül is felvehető a sajátos nevelési igényű tanuló, továbbá az, akinek ezt különleges helyzete indokolja.

Különleges helyzetnek minősül, ha a tanuló

- szülője, testvére tartósan beteg vagy fogyatékkal élő, vagy
- testvére az adott intézmény tanulója, vagy
- munkáltatói igazolás alapján szülőjének munkahelye az iskola körzetében található, vagy
- az iskola a lakóhelyétől, ennek hiányában tartózkodási helyétől egy kilométeren belül található.

A településen lévő valamennyi általános iskolai feladatellátási hely tekintetében alkalmazni kell akkor is, ha az iskola székhelye nem a településen található.

Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az iskola Pedagógiai Programja meghatározza az iskola nevelési programját, ennek keretén belül az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai tervet.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók:

- ismerjék meg az elsősegély-nyújtás fogalmát
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat
- ismerjék fel a vészhelyzeteket
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével

- sajátítsák el mikor és hogyan kell mentőt hívni

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az elsősegély-nyújtás alapismereteit
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:

- az iskola kapcsolatot épít ki az országos mentőszolgálattal, a Magyar Vöröskereszttel
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe
- támogatjuk a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésekre való jelentkezését

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a Helyi Tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
Biológia	▪ rovarcsípések ▪ légúti akadály ▪ artériás- és ütőeres vérzés ▪ komplex újraélesztés
Kémia	▪ mérgezések ▪ vegyszer okozta sérülések ▪ savmarás ▪ égési sérülések ▪ forrázás ▪ szénmonoxid mérgezés
Fizika	▪ égési sérülések ▪ forrázás
Testnevelés	▪ magasból esés

- Az 5-8. évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás balesetek esetén, a mentőszolgálat felépítése és működése, a mentők hívásának helyes módja, valamint az iskola egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybevétele egy-egy osztályfőnöki munka megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretek megtartásában

Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- szakkörök (elsősegély-nyújtó)
- minden évben egy alkalommal elsősegélynyújtásai bemutatót szervezünk a tanulóknak a Magyar Vöröskereszt bevonásával
- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegély-nyújtással foglalkozó projektnap szervezése alsó és felső tagozatban a tagozatos tanulók számára

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók:

- ismerjék meg az elsősegély-nyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat
- ismerjék fel a vészhelyzeteket
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat működésével, hívószámával
- sajátítsák el mikor és hogyan kell mentőt hívni

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén
- a tanulóknak bemutatjuk és megfelelő feltételek esetén gyakoroltatjuk velük az elsősegély-nyújtás alapismereteit
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:

- az iskola továbbra is kapcsolatot ápol az Országos Mentőszolgálat Tiszaadonyi Kirendeltségével a Magyar Vöröskeresztrel, az iskolai védőnővel
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

Elsősegély-nyújtási alapismeretek

Biológia:

- rovarcsípések megelőzése
- légúti akadály
- artériás és ütőeres vérzés csillapítása

Kémia:

- mérgezések
- vegyszer okozta sérülések
- savmarás
- égési sérülések
- forrázás
- szénmonoxid mérgezés

Fizika:

- égési sérülések
- forrázás

Testnevelés:

- magasból esés
- egyéb sérülés
- ficamok, törések

Osztályfőnöki óra:

- teendők közlekedési balesetek esetén, segítségnyújtás baleseteknél
- a mentőszolgálat felépítése és működése
- a mentők hívásának helyes módja

Az iskola-egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) közreműködése évente egy alkalommal egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- szakkör
- évente egy alkalommal Egészségnapot tartunk, ahol kiemelt hangsúlyt kap a helyes táplálkozás és az elsősegély-nyújtási alapismeretek.

Az intézmény helyi tanterve

A választott kerettanterv megnevezése

Iskolánk helyi tanterve az emberi erőforrások minisztere által kiadott kerettantervek közül az alábbi kerettantervekre épül:

"110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról" és annak az 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelettel történő módosítása."

Iskolánk helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei teljes egészében megegyeznek az oktatási miniszter által kiadott kerettantervekben meghatározott tananyaggal és követelményekkel. Mivel a kerettantervek által előírt tananyagok a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeretnek csak a 90%-át fedik le, a fennmaradó 10%-ot iskolánk pedagógusai a kerettantervben szereplő tananyag, követelmények elmélyítésére, gyakorlására, a tanulói képességek, a tantervben meghatározott kompetenciák fejlesztésére használják fel.

A miniszter által kiadott kerettantervben meghatározott szabadon tervezhető órák számával az alábbi tantárgyak óraszámát növeltük meg azzal a céllal, hogy a tárgyból a készségfejlesztésre, az ismeretek gyakorlására több idő jusson.

Az iskola által választott új kerettanterv - Tantárgyi struktúra és óraszámok

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Kötelező tantárgyak és óraszámok 5-8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	2 tanéves óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam	2 tanéves óraszám
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4	4	288	4	4	288
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

Az „A” vagy „B” változatú kerettantervek közül az alábbiakat alkalmazzuk:

Tantárgy	Választott kerettanterv
Magyar nyelv és irodalom	A változat
Biológia – egészségtan	A változat
Fizika	A változat
Kémia	B változat
Technika	A változat
Ének – zene 5. – 8. évfolyam	A változat
Ének – zene 1. – 4. évfolyam	B változat

Kötelező és szabadon tervezhető órák meghatározása 2020/2021-es tanévtől

Óraterv a kerettantervekhez az 1-4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	5+2	5+1
Idegen nyelvek (angol)	0	0	0	2
Matematika	4+1	4+1	4	4
Bibliaismeret/Református hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Digitális kultúra			1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

A magyar nyelv és irodalom tantárgyat 1-4. évfolyamon 1-1 órával megemeltük, mert nagy életkori lemaradással kerülnek hozzánk tanulóink, ezért gyakorlásra, elmélyítésre kívánjuk fordítani a többletórát.

1-2. évfolyamon 1-1 órával a matematika tantárgy óraszámait növeltük meg hasonló okokból, hogy az alapismereteket biztonsággal el tudják sajátítani tanulóink.

3-4. évfolyamon új tantárgyként jelenik meg a digitális kultúra, ami heti 1-1 órással került be.

Óraterv a kerettantervekhez az 5-8. évfolyamon:

Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4+1	3+1	3+1
Idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	4	3+1	3+1
Bibliaismeret	1	1	1	1
Történelem; Állampolgári ismeretek	2	2	2	2+1
Természettudomány	2	2		
Fizika			2	1
Kémia			2	1
Biológia – egészségtan			1	2
Földrajz			1	2
Ének-zene	2	1	1	1
Dráma és színház	1			
Hon- és népismeret		1		
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30

A szabadon tervezhető órakeretből az alábbi tantárgyak óraszámait emeltük meg:

Magyar nyelv és irodalom 6-8. évfolyam 1-1 óra;

Matematika 7-8. évfolyamon 1-1 óra;

5. évfolyamon 1 óra Dráma és színház, 6. évfolyamon 1 óra hon- és népismeret.

Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tanulás-tanítás folyamatában fontos szerep jut a tankönyveknek, munkafüzeteknek és más tanulmányi segédleteknek, amelyek az *eredményességet növelik*.

Különösen fontos ezek körütekintő, jó kiválasztása, ha figyelembe vesszük célkitűzésünket: az *öntevékenység igényének és képességének fejlesztését*.

Nagy felelősséget jelent az egyes szaktanári munkaközösségeknek a minden szempontból legmegfelelőbb tankönyvek és tanulási segédletek megtalálása és kiválasztása.

Tanulmányi segédletek és tankönyvek kiválasztásánál a központi programok ajánlásai és kötelező eszköz és felszerelési jegyzék figyelembevételével történik.

A tankönyveket, tanulmányi segédleteket az azonos tantárgyat tanítók közös megegyezéssel választják ki. A kiválasztott tankönyveket az főigazgató hagyja jóvá.

A kiválasztásnál a következő alapelvek érvényesülnek:

- korszerű ismereteket tartalmazzon
- megfeleljen az adott tantárgy vizsgakövetelményeinek
- nyelvezete, tagoltsága igazodjon a korosztály és képzési szint sajátosságaihoz
- segítse a megértést és rögzítést jó szemléltető ábrákkal, táblázatokkal, grafikonokkal, képekkel és a lényeges részek kiemelésével
- adjon lehetőséget az ismeretek témakörönkénti összefoglalására, rendszerezésére és az önellenőrzésre
- biztosítsa az önálló gyakorlás lehetőségét
- a gyengébb tanulók számára a felzárkózást segítse
- a jobb tanulóknak adjon módot arra, hogy próbára tehessék tudásukat
- kivitele, nyomdatechnikája legyen esztétikus
- kötése legyen tartós
- ára ne legyen aránytalanul magas a színvonalához képest.

A tankönyveket, tanulmányi segédleteket az azonos tantárgyat tanítók közös megegyezéssel választják ki.

A szülők tájékoztatása az előírt tankönyvekről minden évben a végleges megrendelés előtt, írásban történik.

Az iskolai tankönyveket (munkafüzeteket nem) 1-8.évfolyamig az iskola ingyenesen biztosítja a tanulók számára. Ezek egy része könyvtári állományban van, így a tanulóknak azt a tanév végén le kell adni a házirendben meghatározottak szerint. Az elveszett, a megrongálódás miatt használhatatlan tankönyveket a házirendben meghatározottak alapján a szülőnek kártérítést kell fizetni.

A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

Az intézményben folyó oktató-nevelő munka középpontjában a személyre szóló fejlesztés áll.

- Ennek során a bevezető szakaszban fokozatosan vezetjük át a gyerekeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe, vagyis zökkenőmentes átmenetet igyekszünk biztosítani számukra. Teret adunk a játék és mozgás iránti vágyuknak, megalapozzuk az iskolai sikeresség további meglétét. Óvjuk és továbbfejlesztjük a megismerést, megértést, a tanulás iránti vágyat, érdeklődést, nyitottságot.
- Kialakítjuk a tanulók mindennapi szokásrendjét: törekszünk a tanuláshoz szükséges külső és belső feltételek meglétére (pl. helyes testtartás, szemtávolság, fényviszonyok, pad rendje- tisztasága; akaraterő, motiváció, képesség stb.)
- Olyan alapvető készségeket és képességeket alakítunk ki, illetve fejlesztünk - gazdag élményanyaggal, amelyek a későbbi önálló ismeretszerzéshez, a tanuláshoz, a problémamegoldó gondolkodáshoz szükségesek: így pl. írás-olvasás, számolás, beszéd, manuális készségek, gondolkodás. Tesszük mindezt játékos formában, a tanulók életkori sajátosságainak figyelembe vételével.
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, problémamegoldáshoz; megalapozzuk egyéni tanulási szokásaikat (beszélgetés, bemutatás, szemléltetés, tevékenykedtetés stb. formájában)
- Támogatjuk az egyéni képességek kibontakoztatását, tehetséges tanulóink számára tehetséggondozó foglalkozásokat tartunk, és törődünk a hátrányok csökkentésével, tanulási nehézségekkel (tanórai differenciálás, felzárkóztatás-korrepetálás alkalmával.)
- Tanulási módszereink közül alkalmazzuk még természetesen az általánosan elfogadottakat, mint gyakorlás-megszilárdítás, folyamatos ellenőrzés-értékelés, a megerősítésre helyezve a hangsúlyt.
- Tanítási órákon törekszünk a megfelelő fegyelem és nyugalom kialakítására. Félelem és szorongásmentes légkört igyekszünk biztosítani. Ehhez fontos a megfelelő motiváció, vagyis az érzelmi ráhangolódás a tananyagra. Tudatosítunk bizonyos viselkedési szabályokat tanítási órákon, pl. jelentkezéssel jelzem, ha szeretnék mondani valamit.
- Fontos a tanulók figyelmének felkeltése és fenntartása a tanítási óra folyamán. Ebben fontos szerepe van a pedagógus személyiségének. A figyelem fegyelmet eredményez, de a fegyelemnek nem mindig következménye a figyelem.
- A kötelességérzet, a feladat és szabálytudat kialakítása révén felkészítjük tanulóinkat a sikeres beilleszkedésre nemcsak az első, hanem a következő évfolyamokra is.
- Már ebben az életkorban elkezdjük tudatosítani a gyerekekben az erkölcsi értékeket, humánus magatartásmintákat, szokásokat, mint: szeretet, tisztelet, önzetlenség, segítség, jószág stb.
- Igyekszünk kialakítani a megfelelő kommunikációt gyerek-felnőtt, gyerek-gyerek között, különös tekintettel a szép magyar beszéd használatára.
- A tanórákon figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, ezért amikor fáradnak beiktatunk még több meseolvasást, játékot, beszélgetést.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

3-4. osztályban meghatározóvá válnak a teljesítmény elvárások által meghatározott tanulási folyamatok. A tanítási órákon hatékony tanulásszervezési módokra van szükség. Új szemléletet kell kialakítanunk, amelybe új módszerek, munkaformák, technikák tartoznak. A régi pedagógiai módszerek, eszközök egyre kevésbé hatásosak, önmagukban már nem alkalmasak az ismeretszerzésre. A technika fejlődésének köszönhetően számos új pedagógiai és tanulási mód valósítható meg az órákon. Már 1-2 számítógép is elegendő ahhoz egy tanteremben, hogy megfelelő munkaszervezéssel csoportos, együttműködésen alapuló megismerési folyamatok végbemenjenek. Az Interaktív táblák is hatékonyan alkalmazhatóak a tanulásszervezésben, a differenciálásban egyaránt. A munkaformákat mindig az oktatás tartalma és a tanulók sajátosságai határozzák meg. A gyermekeknek mindig a legoptimálisabb terhelésben kell részesülniük, nem szabad skatulyázni, szelektálni őket.

Szervezhetünk **csoportmunkákat**, homogén vagy heterogén szempont szerint kialakítva. A hatékony együttműködés alapja az egyenlő munkamegosztás, a kölcsönös felelősségvállalás. Ilyenkor a tanulók együtt gondolkodnak, összefognak. Megtapasztalják az összetartozás élményét. Tisztelniük kell társukat. Érvelhetnek, meggyőzhetik a másik embert igazukról, fejlődik alkalmazkodó képességük. A csoport feladatának megoldásakor az egyénnek hozzá kell járulnia a részfeladat megoldásával a közös munkához. Felelősséggel tartozik a csoportnak. Megállapítható, ki hogyan járult hozzá a sikerhez. Egymásra vannak utalva, a képességeik szerint vesznek részt a feladatok megoldásában.

Differenciálhatunk: Érdeklődés szerinti csoportbontással

Képesség szerinti csoportszervezéssel

Végezhetnek tanulóink **önálló munkákat**.

Frontális osztálymunkát alkalmazunk az új anyagközlő óránál.

Páros munka: két hasonló képességű gyerek együttműködő tevékenysége.

Tanulópár: egy jobb és egy gyengébb képességű diák közös tanulása. Az ideális párokban a tanulók segítik egymást.

A 6-10 éves korosztálynál leghatékonyabb a páros munka, ahol a párok egyenrangú kapcsolatban tevékenykednek.

Kooperatív módszerek:

Csoportalakítási módszer

Új anyag feldolgozását segítő módszer

Ismétlő, rendszerező módszer

Ellenőrző, értékelő módszer

A kooperatív tanulásszervezéssel célunk az, hogy a tanulók leljék örömeiket a társakkal való együttműködésben. Éljk át saját szerepüket a közösségi feladatok megoldásában. Lehetőséget biztosítunk a konfliktusok megoldására, a pozitív egyéni értékrend kiépülésére.

Fontos, hogy a tanulás- tanítás folyamatában a gyorsabban haladó diákok segítsék a gyengébbeket úgy, hogy közben maguk se maradjanak le a munkájukban. Így minden tanuló sikerélményhez juthat.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Az 5-6. évfolyamon – az 1-4. évfolyamhoz hasonlóan – továbbra is az alapkészségek fejlesztése kap fő hangsúlyt. Igazodva a gyermeki gondolkodás fejlődéséhez, az életkori sajátosságokhoz figyelembe veszi, hogy a 10-12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz. Az 5-6. évfolyamokon ezért az integratív-képi

gondolkodásra alapozó fejlesztés folyik. Nevelési-oktatási tevékenységével az iskola fejleszti a nevelési célok elérését támogató érzelmi, szociális és kognitív képességeket. Kiemelt figyelmet fordít az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatására, a tanuláshoz, a feladatokban való részvételhez szükséges kompetenciaterületek és koncentrációs képességek, akarat tulajdonságok fejlesztésére. Feladatának tekinti az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztését, a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelését. Mindehhez előnyben részesíti az életszerű, valóságos problémák és feladathelyzetek teremtését az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra. A gimnázium hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni,
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a köznevelési törvényben meghatározottak szerint szervezzük meg a következő módon: Minden évfolyamon minden nap 1, heti öt testnevelés óra megtartásával.

A választható tantárgyak, foglalkozások továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

Tanulóink a tantervben kötelezően előírt tanórák mellett a lehetőségekhez mérten választhatnak az iskola által felkínált szabadon választható egyéb foglalkozások közül.

- napközi/tanulószoa
- szakkör

- sportkör

A szabadon választható tantárgyak és az egyéb foglalkozások tekintetében az alábbiak szerint szükséges eljárni:

- A nevelőtestület tagjai a tanév végi értekezletet megelőzően a szakmai munkaközösségeken keresztül javaslatot tesznek a következő tanév szeptemberében induló szabadon választható tantárgyakra és egyéb foglalkozásokra – különös tekintettel azok nevelési-oktatási céljaira, s e foglalkozásokat oktató, illetve vezető pedagógusok személyére.
- A jelentkezések alapján az főigazgató felméri a lehetőségeket és elkészíti a végleges listát a felmerült választható foglalkozásokról. Az főigazgató-helyettesek elkészítik a tájékoztató anyagot, melyet a szülők rendelkezésére bocsátanak a szabadon választható pedagógiai tartalmú foglalkozásokról. A tájékoztató anyagban az alábbi adatoknak kell szerepelnie: a választható tanórák, egyéb foglalkozások megnevezése; a jelentkező tanuló szüleinek írásbeli nyilatkozata a tanulni kívánt tantárgyról.
- Miután a tanuló a szülő aláírásával jelentkezett a választott foglalkozásra, az adott tanévben a választott foglalkozás látogatása kötelező, arról kiiratkozni, vagy onnan más szabadon választható foglalkozásra átiratkozni csak erre irányuló szülői írásos kérésre lehet a következő tanévben.

Pedagógusválasztásra intézményünkben nincs lehetőség.

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és a szorgalom minősítésének elvei

Az értékelés, minősítés alapja a tanuló folyamatos megfigyelése. Ez a nevelési területekre, az oktatásra egyaránt vonatkozik. Szükségszerű tájékozódni arról, hogy a tanulók hogyan teljesítették a kitűzött célokat, feladatokat. Reális képet akkor tudunk alkotni, ha minél több információt gyűjtünk, amely elősegíti a jó döntések meghozatalát. Folyamatában kell ismernünk a nevelési tevékenységet.

Az ellenőrzés során látjuk az eredményeket, az esetleges eredménytelenséget, látjuk, kit kell segíteni, ösztönözni, hogyan kell jobban motiválni, javításra készíteni.

Az ellenőrzés során a teljesítmény megítélésében viszonyítási alapként mindig valamilyen normát használunk, ahhoz hasonlítjuk a konkrét tényeket. Az iskolai munkában a tanulók fejlődése, teljesítménye a mérés meghatározója.

- Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.
- Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája, vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.
- A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményeihez; emellett azonban

figyelembe veszik azt is, hogy a tanuló képességei eredményei hogyan változtak az előző értékelés óta.

- A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:
 - az 1. évfolyamon és 2. évfolyam félévkor minden tantárgy esetében szöveges minősítést alkalmazunk, első évfolyamon év közben a tanulók értékelése szövegesen történik.
 - 2. évfolyam év végén és a magasabb évfolyamokon félévkor és év végén osztályzattal minősítünk.
 - 2-8. évfolyamon a tanulók munkáját év közben érdemjegyekkel értékeljük.

Az elsős tanulók bizonyítványába az kerül bejegyzésre, hogy a tanuló a tantervi követelményeknek megfelelt-e, illetve melyik tantárgyból érdemel dicséretet, vagy melyik tantárgyból szorul felzárkóztatásra, tantárgyakhoz a megfelelő szöveges minősítés. Az értékelő lapot a félévi értesítő és az év végi bizonyítvány mellett kell kiadni.

A tanulmányi munka ellenőrzésének, értékelésének elvei, módja

Az értékelésben törekszünk arra, hogy ne a minősítő jelleg kapjon hangsúlyos szerepet, hanem a fejlődési állapotok szintjét, a fejlődés feltételezett irányát mutassa. Nagyobb szerepet kap a folyamatos szöveges értékelés, amelynek lényege, hogy az egyént önmagához méri.

Iskolánkban használt értékelési típusok:

- **Diagnosztikus**
 - A:** Időpontja: csoportba sorolás esetén egy-egy szakasz elején
Funkciója: az előzetes készségek és tudás felmérése a tanulók jellemzői alapján a tanítási mód kiválasztása.
 - B:** Időpontja: tanulási probléma esetén a probléma felmerülésekor
Funkciója: az okok meghatározása
- **Formatív**
 - Időpontja: folyamatos az oktatás során
 - Funkciója: visszacsatolás a tanulóhoz és a tanárhoz, a hibák azonosítása a tananyagon belüli megoldási módok kialakítása céljából
- **Szummatív**
 - Időpontja: a szakasz végén
 - Funkciója: a tanulók minősítése

Az 1. évfolyamon folyamatos szóbeli értékelés történik. A nevelők negyedévenként részletes írásbeli tájékoztatást adnak a tanulók fejlődéséről, a tanulásban felmerült problémákról, az esetleges tanulási zavarokról a tájékoztató füzetten keresztül. Folyamatos szóbeli értékelés történik a havi fogadóórákon is. Ezekon túl a nevelők élhetnek az egyéni értékelő-szimbólumok rendszerével.

Szöveges értékelés 1. évfolyamon és második évfolyam első félévében, értékelés 2-4. évfolyamon

Értékelési alapelveink:

Értékelésünk lényege a viszonyítás a követelményekhez, a tanuló korábbi teljesítményéhez. Értékelésünk az alábbi területekre terjed ki:

- magatartás,
- szorgalom,
- tanulmányi teljesítmény.

Az értékelés során – az életkori sajátosság maximális figyelembevételével – az alábbi szempontokat vesszük figyelembe:

- a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének jellemző vonásait,
- képességeik fejlődését, a változás tendenciáit,
- a tanulmányi követelményekhez viszonyított teljesítményüket.

Alapelveink:

- Értékelésünk előremutató legyen, építsen a pozitívumokra, ne legyen megbélyegző.
- Rendszeresség és folyamatosság jellemezze az értékelés gyakorlatát.

A szöveges értékelés célja, elvei, szempontjai, módszerei, a szöveges minősítés kategóriái:

Az első évfolyamon félévkor szöveges értékelést kapnak a tanulók, amely figyelembe veszi a gyermek adottságait, tulajdonságait, fejlődési ütemét.

Tanulóink az alábbi összesítő minősítést kapják félévkor és tanév végén:

- kiválóan teljesített
- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

„Felzárkóztatásra szorul” minősítés esetén feltárjuk a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket. Tájékoztatjuk a szülőket arról, hogy a felzárkóztatásban milyen segítséget tudunk nyújtani.

Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.

A felszerelést, a házi feladat meglétét, illetve hiányát a szorgalom értékelésénél vesszük figyelembe!

A szöveges értékelés módszerei:

Első évfolyamon félévkor írásos tájékoztatást ad minden gyerekről az 1. osztályos pedagógus (tantárgyakra bontott szöveges értékelés) adott mondatbankból a tanulóra jellemző rész aláhúzásával.

Félévi értékelés:

A tanuló tanulmányi munkájának összesítő minősítése:

- **Kiválóan teljesített:** ha folyamatosan magas színvonalon teljesített.
- **Jól teljesített:** ha folyamatosan jó színvonalon teljesített.
- **Megfelelően teljesített:** ha folyamatosan megfelelő színvonalon teljesített.
- **Felzárkóztatásra szorul:** ha gyengén, vagy nem megfelelő szinten teljesített.

Év végi értékelés:

- **Kiválóan teljesített :** ha az adott tantárgy követelményeit folyamatosan magas színvonalon teljesítette.
- **Jól teljesített :** ha az adott tantárgy követelményeit folyamatosan jó színvonalon teljesítette.

- **Megfelelően teljesített** : ha az adott tantárgy minimum követelményeit gyenge színvonalon teljesítette.
- **Felzárkóztatásra szorul** : ha az adott tantárgy minimum követelményeit sem teljesítette.

Második – harmadik – negyedik évfolyamon tanév közben érdemjeggyel, tanév végén osztályzattal minősítjük a tanulók magatartását, szorgalmát, tanulmányi munkáját.

A magatartás és szorgalom elbírálása a tanulók bevonásával az osztályfőnök feladata. Tanév közben egyeztet az osztályban tanító nevelőkkel, félévkor és tanév végén tantestületi értekezleten történik az elbírálás. A magatartás és szorgalom értékelését külön szempontrendszer szerint végezzük minden évfolyamon.

A kiemelkedő teljesítményt tantárgyi dicsérettel jutalmazzuk. A „felzárkóztatásra szorul” kifejezés tanulási problémákra hívja fel a figyelmet. A minősítést félévkor a tájékoztató füzetben, év végén a bizonyítványon keresztül juttatjuk el a szülőkhöz.

A 2. osztály második félévében és a magasabb évfolyamokon a tanulók 1-5-ig kapnak érdemjegyet, illetve osztályzatot.

Ezek kritériumai:

- 1 (elégtelen): A tanuló a tantárgyi minimumot nem teljesíti.
- 2 (elégséges): A tantárgyi minimumot rávezető kérdésekkel, segítséggel eléri.
- 3 (közepes): A tantárgyi minimumot önállóan és kérdésekkel kiegészítve szóban és írásban tudja.
- 4 (jó): Egy-egy anyagrész tantervi követelményét összefüggően tudja.
- 5 (jeles): Az alapkövetelményeknél több ismerettel bír, az órán elhangzott ismeretekkel kiegészítve önállóan, rendszerezve, összefüggésekkel együtt tudja és alkalmazza az ismeretanyagot.

A havi érdemjegyek számát a heti óraszám 50%-ában állapítottuk meg. A tantárgy jellegétől függően törekszünk a szóbeli feleletek arányát előtérbe helyezni. Félévenként minden tanulónak legalább egy alkalommal szóban kell számot adni tudásáról.

A diagnosztizáló méréseket az előzőekben felsoroltak szerint végezzük, százalékosan értékeljük, érdemjeggyel azonban nem.

Év elején, félévkor és év végén felméréseket végzünk, valamint a témákat egy nagy dolgozattal zárjuk.

Az egységesség érdekében az alábbiak szerint értékeljük:

- Elégtelen 0-30 %
- Elégséges 30-50%
- Közepes 51-75%
- Jó 76-90%
- Jeles 91-100%

Ha a tanuló 30% alatt teljesít, a felmérést megismételheti. Ekkor mindkét érdemjegy beírásra kerül.

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az Krétán keresztül értesíteni kell. A Kréta napló beírásait az osztályfőnök havonta ellenőrzi, a hiányosságokat pótolja. Az elektronikus

naplóba szóbeli felelet esetén még aznap, írásbeli számonkérés esetén a dolgozatot 1 héten belül ki kell javítani és az érdemjegyet be kell írni az elektronikus naplóba.

Félévkor az osztályzatok az ellenőrző könyvbe, év végén a bizonyítványba kerülnek beírásra. A 2-8. évfolyamon a következő tantárgyakból osztályozunk:

2-4. évfolyam végén:

- magyar nyelv
- magyar irodalom
- angol nyelv (4. évfolyamon)
- matematika
- környezetismeret
- ének-zene
- rajz és vizuális kultúra
- technika, életvitel és gyakorlat
- testnevelés
- Bibliaismeret/Református hit- és erkölcstan
- informatika (4. évfolyamon)

5. évfolyam végén:

- magyar nyelv
- magyar irodalom
- angol nyelv
- matematika
- történelem
- természetismeret
- ének-zene
- rajz és vizuális kultúra
- informatika
- technika, életvitel és gyakorlat
- testnevelés
- dráma és tánc
- hon- és népismeret
- Bibliaismeret/Református hit- és erkölcstan

6. évfolyam végén:

- magyar nyelv
- magyar irodalom
- angol nyelv
- matematika
- történelem
- természetismeret
- ének-zene
- rajz és vizuális kultúra
- informatika
- technika, életvitel és gyakorlat
- testnevelés
- Bibliaismeret/Református hit- és erkölcstan

7. évfolyam végén:

- magyar nyelv
- magyar irodalom
- történelem

- angol nyelv
- matematika
- fizika
- kémia
- biológia
- földrajz
- ének-zene
- rajz és vizuális kultúra
- informatika
- technika, életvitel és gyakorlat
- testnevelés
- Bibliaismeret/Református hit- és erkölcsstan

8. évfolyam végén:

- magyar nyelv
- magyar irodalom
- történelem és állampolgári ismeretek
- angol nyelv
- matematika
- fizika
- kémia
- biológia
- földrajz
- ének-zene
- rajz és vizuális kultúra
- informatika
- testnevelés
- Bibliaismeret/Református hit és erkölcsstan

Sajátos nevelési igényű tanuló esetében a szakértő véleményben foglaltak alapján kell eljárni a szülővel egyeztetve.

Az írásbeli és szóbeli ellenőrzés arányának megállapításánál figyelembe kell venni a tanuló sérülését, társaitól való elmaradását.

Mentesítés az értékelés alól

A sajátos nevelési igényű tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi a szakértői bizottság véleménye alapján az főigazgató mentesíti:

- az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő
- egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól.

Bibliaismeret/Református hit- és erkölcsstan tantárgy értékelése 1. és 2. évfolyamon

A kötelezően választható bibliaismeret tantárgy értékelése során az általános iskola 1. évfolyamában, valamint a 2. évfolyam első félévében szöveges értékelést, a 2. év végétől pedig osztályzatokat kapnak a tanulók.

Fontos, hogy tanulóink folyamatos visszajelzést, pozitív megerősítést kapjanak munkájukról. A tanár az értékelésben arra fókuszáljon, mi az, amit a tanuló tud. A bibliaismeret órákon nem a memória, nem a logika vagy a kezűgyesség a lényeg. A tananyag átadásánál a tanárnak arra kell törekednie, hogy a tanulók aktív órai részvétele során a tanítási órán elsajátítsák a szükséges ismereteket. Lehetőség szerint csak szorgalmi feladatokat adjunk, ne legyen kötelező házi feladat. A memoriterek is közösen a tanítási órákon igyekezzünk megtanítani. Az így megszerzett tudásról az egyes fejezeteket követő írásbeli témazárók segítségével tájékozódhatunk, vagy projektfeladatokat adhatunk, s a projektmunkát értékelhetjük a témakör végén. Azonban ügyelnünk kell arra, hogy a bibliaismeret nem válhat a tanulók számára egy a többi tantárgyhoz hasonló számonkérési kötelezettséggel követelő ismeretanyaggá. Meg kell őrizni azt a többletet, amit a Biblia lelkülete és értékrendje képvisel.

Az 1. és 2. évfolyam félévkor a tanuló szóveges értékelése:

Jól megfelelt:

- tudása pozitívan értékelhető
- teljesítménye kiemelkedő
- órai aktivitása példamutató
- szorgalmi feladatokat végez
- példaként állítható a közösség elé

megfelelt:

- tudása ingadozó
- képességei alatt teljesít
- az órákon passzív, nem vesz részt a közösségben
- önállótlán, irányításra szorul

nem felelt meg:

- ismeretei nem érik el a korosztályától követelhető minimális szintet
- ennek megváltoztatására nem is törekszik
- az órákon passzív, nem motiválható

Felsőbb osztályokban az érdemjegyek kialakítása a humán tantárgyak értékelési módszerét követi.

A magatartás és szorgalom értékelésének, minősítésének elvei, módja

A tanulók magatartásának és szorgalmának minősítésénél 1- 8 évfolyamon:

- ✓ példás (5)
- ✓ jó (4)
- ✓ változó (3)
- ✓ rossz (magatartás), hanyag (szorgalom) (2)

érdemjegyeket és osztályzatokat használjuk.

Az 1. évfolyamon a tanuló szorgalmát és magatartását az osztálytanító szóvegesen értékeli, a szülőt a tájékoztató füzetten keresztül értesíti.

A 2.-8. évfolyamon a tanuló magatartását és szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén érdemjeggyel értékeli, az osztálynaplóba beírja, és a szülőt az ellenőrző könyvön keresztül értesíti az érdemjegyről, amit a szülő aláírásával tudomásul vesz.

A magatartás és szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az osztályban tanítók véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

A félévi osztályzatot az ellenőrző könyvbe, az év végét a bizonyítványba szövegesen kell bejegyezni.

A tanulók magatartását és szorgalmát a pedagógiai program alapján kialakított házirend, a gyakorlati életben elvárt és teljesített normák és a preambulumban megfogalmazottak alapján értékeljük.

Magatartás

Példás magatartást tanúsít az a tanuló

- akinek magatartása, cselekedetei elismerést váltanak ki társaiból, tanáraiból
- aki kerüli a durvaságot, szeretettel közelít társai felé
- aki tiszteli és elismeri mások értékeit
- aki életkorának szintjén képes tudatosan értékelni a családot, a szülőföldet, a nemzetisége iránti elkötelezettséget
- aki nyelvi fordulataiban egyáltalán nem használja a durva, trágár kifejezéseket
- aki jó indulattal segíti társait, aki tudásával, a közösségben elért helyzetével nem él vissza
- aki képes kulturáltan fellépni saját maga és szűkebb környezete érdekében
- aki szívesen vállal munkát osztálya, közössége érdekében, aki öregbíti iskolája
- aki ügyel környezete rendjére, tisztaságára
- aki szándékosan nem okoz kárt
- aki betartja az illemszabályokat és az iskola házirendjét

Jó az a tanuló

- akinek cselekedeteit a jóra való hajlam irányítja
- igyekszik elkerülni a durvaságot
- szereti társait, elismeri mások sikereit
- tiszteli a felnőtteket, társait
- trágár, durva kifejezéseket nem használ
- ügyel környezete rendjére, megjelenése, ruházata nem kihívó
- ismeri és betartja az iskola házirendjét, az életkorának megfelelő illemszabályokat

Változó magatartású az a tanuló

- aki cselekedetei következményeit nem képes felmérni, így gyakran vét a házirend ellen, de kellő motiváltsággal képes a viselkedés normáinak a betartására
- játékban, közösségi munkájában gyakran durva
- társaival nem mindig van jó viszonyban, közeli barátaival viszont megértő, segítőkész
- az órai munka során nem kellő figyelemmel dolgozik, időnként mással foglalkozik
- a közösségért nem vállal munkát
- környezete rendjéért semmit sem tesz
- sérelmeit időnként önbíráskodással torolja meg
- a viselkedési szabályokat csak úgy tudja betartani, ha gyakran figyelmeztetik rá

Rossz a magatartása annak a tanulónak

- aki nem tudja és nem is akarja betartani az iskolai házirendet és az illedelmes viselkedés szabályait
- aki szereti, ha társai félnek tőle
- aki visszaél fizikai fölényével, különösen, ha nála gyengébbel kerül szembe

- aki gyakran bosszantja társait, tanárait
- aki a tanítási órát szándékosan zavarja, akadályozza
- aki nem becsüli közössége értékeit
- aki szándékosan rongálja környezetét

Szorgalom

Példás szorgalmú az a diák, aki

- képességeihez mérten szorgalmas
- a tanítási órákra rendszeresen, jól felkészül, s azokon aktívan közreműködik
- szívesen olvas a tantárgyhoz kapcsolódó irodalmat
- aktív önművelődéssel fejleszti tudását, adottságait
- szívesen, aktívan részt vesz a tanulmányaihoz kapcsolódó, tanórán kívüli programokban, akár szervezőként is
- ha alkalom adódik, jól felkészülve, versenyeken öregbíti iskolája hírnevét
- jó eredmények elérésére törekszik
- taneszközei tiszták, rendesek, azokat a tanítási órákra mindig elhozza

Jó a szorgalma annak a diáknak, aki

- képességeihez mérten általában szorgalmas
- a tanórákra rendszeresen felkészül, s azokon aktívan részt vesz
- felszerelése általában hiánytalan
- a házi feladatot rendszeresen elvégzi, esetleges hiányzás esetén pótolja
- szívesen olvas tantárgyaihoz kapcsolódó irodalmat, érdeklődési körén belül aktív önművelődéssel fejleszti tudását
- önként nem, vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízást teljesíti
- taneszközei tiszták, rendezettek

Változó a szorgalma annak, aki

- nem mindig teljesíti kötelességeit képességei szerint
- munkájában, feladatvégzésében felületes
- felszerelése gyakran hiányos
- a házi feladatot gyakran nem készíti el
- nem törődik az önművelődéssel
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik

Hanyag az a tanuló, aki

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében
- az előírt követelményeknek nem, vagy csak minimális szinten felel meg
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen
- feladatait többnyire nem végzi el
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek
- a tanuláshoz nyújtott segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tárgyból elégtelen

A magatartás és szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte/megsértése szükséges.

A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Osztályon belül is szervezhető csoportbontás, ha az egy csoportban tanuló gyermekek száma legalább a 32 főt eléri.

Iskolánkban csoportbontásban akkor tanítjuk a magyar nyelv és irodalmat, matematikát, ha az osztály összetétele és létszáma ezt indokolja.

További tantárgyak is oktathatók csoportbontásban, ha azt szükségesnek és megalapozottnak látjuk, és nem ró aránytalanul nagy anyagi terhet az iskolai költségvetésre, és a fenntartó is hozzájárul.

A csoportbontásban történő oktatás 1-8. évfolyamok bármelyikén megszervezhető.

A napközis és tanulószobai foglalkozások csoportjait lehetőség szerint az egy osztályban tanuló diákok részére szervezzük. Ha a szülő kéri gyermeke felmentését a délutáni foglalkozásokon való részvételről és a csoport létszáma így nem érne el a 18 főt, akkor az évfolyam tanulóinak szervezzük meg a csoportot.

Egyéb szakkörök, sportkör akkor indítható, ha a jelentkezők száma a 12-15 főt eléri.

A 16 óráig tartó egyéb foglalkozás alóli mentesítés szabályai

A tanórai és egyéb foglalkozások 16 óráig történő megszervezésének előírásai az általános iskolák számára kötelezettséggént jelentkeznek valamennyi évfolyam esetében.

Ugyanakkor a törvény lehetőséget ad arra, hogy a szülő kérelmére az iskola főigazgatója saját hatásköre alapján felmentést adhasson, ha a helyi szabályoknak, feltételeknek megfelelő a szülői kérelem indoklása.

A szülő kérheti gyermeke iskolában való délutáni benntartózkodás alóli felmentését, ha:

- Ha a gyermek másik intézménnyel fennálló tanulói vagy vendégtanulói jogviszonyban áll.

A kérelem beadását az iskolatitkári irodában kell intézni, ahol a formanyomtatvány kitöltése, aláírása történik. A kérelem elbírálása kötelezően pozitív lesz.

A felmentés a tanuló 7 és 18 óra közötti felügyeletére vonatkozó intézményi kötelezettséget nem érinti.

A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagok

A tananyag célja:

A tanulók ismerjék meg a településükön lakó kisebbségek kultúráját, fogadják el szokásaikat. Lehetőség nyílik a toleranciára való nevelésre, a másság megismerésére, tiszteletben tartására. Iskolánk nagyon fontosnak tartja, hogy a tanulói megismerjék a nemzetiségek eredetét, milyen szokásaik, milyen ünnepeik vannak. Elveink közé tartozik, hogy minden népnek őriznie kell saját hagyományait, gyökereit, miközben megismeri és megbecsüli a vele együtt élő más népek történelmét és kultúráját is.

Településünkön és a környező településeken nagyjából cigány/roma kisebbség él.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez nem tartozó tanulók részére alapvetően integrált oktatást biztosítunk. A tantárgyi keretek között megjelenő etnikai kisebbség kultúrájának, képzőművészetének, zenei világának, népviseletének és életmódjának megismerése nem elkülönítetten, hanem az évfolyamok tantervi követelményeiben beépítve szerepelnek.

A településen élő nemzeti, etnikai kisebbség kultúrájának megismerését az alábbi tevékenységek szolgálják intézményünkben:

- tanórák
- osztályfőnöki órák
- tanórán kívüli tevékenységek:
 - szakkörök
 - művészeti oktatás: néptánc, képzőművészet
 - hagyományőrző rendezvények
 - kiállítások rendezése, szervezése
 - szabadidős tevékenységek
 - táborozások
 - színház és múzeumlátogatás
 - iskolai fellépések

Az iskola alapvető feladatának tartja a nemzetiségi – és faji türelemre nevelést, egyenjogúságuk elismerését és tiszteletben tartását.

Az iskola úgy véli, a meglévő gondok kezelése – bár súlyosak és folyamatos oldást igényelnek – csak felületi kezelést adnak, a hangsúlyt a megelőzésre és a távlatos megoldásokra kell helyezni.

Erre négy áttörési ponton jelöljük ki a megoldandó feladatokat.

A cigány tanulók elemi gondjainak a megoldása és a tanulásuk alapfeladatainak a megteremtése az iskola elsőszámú érdeke. Szocializálásuk, továbbtanulásuk elősegítése – a hatékony tanórai foglalkoztatás mellett – csak többlétszolgáltatások nyújtásával lehetséges.

Az etnikai kisebbség történelmi, földrajzi, kultúra- és népismereti tananyagát integráltuk a magyar irodalom, történelem, ének-zene, a hon- és népismeret, rajz tantárgyak tananyagába.

A roma kultúra megismertetése:

- A cigányság eredete, származása
- A cigányság nyelve
- Irodalma (líra, próza)
- Neves alkotók (Lengyel Menyhért, Bari Károly művei)
- A cigányság, mint a művészetek témája (festészet, irodalom, zene, film)
- Képzőművészet (naiv festők)
- Zene (cigányzene, neves zenészek)
- Kézművesség (kosárfonás, foltozás)
- A cigányok érzelmvilága
- A hazánkban élő három legnépesebb cigánycsoport: a magyar-cigányok, a beások, valamint az oláh cigányok.

A tananyagtartalmak beépültek a tantárgyi kerettantervekbe.

Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

Az iskola egészségnevelési elvei

Az egészség fogalmának megközelítései:

- Az egészségügyi Világszervezet a WHO meghatározása szerint az egészség a teljes testi, szellemi és szociális jólét állapota és nem csupán a betegség illetve a testi nyomorékság hiánya.
- Az emberiség egyik legfontosabb kincse.
- Biológiai szempontból: az egyén egészségérzetét testi és lelki egyensúlya, munkakészsége, munkakedve, a szűkebb és tágabb környezettel való viszonya alakítja ki. Ezek eredményezik a határozott életvezetést, az életrend kialakulását és a lelki harmóniát.

Az egészséges életre nevelés feladata:

A tanulók optimális fizikai fejlődéséhez szükséges feltételek és tevékenység biztosítása. A higiénias kultúra megalapozása, az ehhez nélkülözhetetlen ismeretek elsajátítása, és rendszeres gyakoroltatása. A tanulók egészséges életmódjának, napirendjének szervezése.

Fizikai és pszichikai edzettségük fokozása, testi és szellemi teherbíró képességük fejlesztése.

Az öntevékeny egészségvédelem szokásrendszerének kialakítása.

Ezek a feladatok a tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon valósulnak meg. A nevelő hatások a tanulók személyiségében integrálódnak, így gyermekeink a világban, használható ismeretekkel tudnak eligazodni.

Az iskolai egészségnevelés célja

A nővő gyermekkorban és a serdülőkorban lévő tanulók higiénés tudását olyan szintre emelni, amely lehetővé teszi, hogy mindazokat a forrásokat igénybe vegye és használni tudja, amelyek az egészségi állapotának javítására szolgálnak, és amelyek számára biztosítottak. Képessé kell tenni őket arra, hogy a tanult humánbiológiai ismeretek alapján egészségi állapotukat illetően maguk tudjanak hatékony döntéseket hozni.

Ennek eléréséhez el kell sajátítani:

- az egészséges emberi szervezet jellemzőit,
- a fenyegető veszélyeket, a betegség, a rossz egészségi állapot tüneteit és ezekre való helyes reaklási módot,
- a mozgásszegény és a rendszeres testedzés élettani hatásait a különböző szervrendszerekre,
- a személyi higiénia, a tisztálkodás, testápolás helyes módját, elmulasztása esetén a megjelenő betegségeket.
- a tisztálkodási eszközök higiénáját, a helytelenül alkalmazott kozmetikai szerek ártalmait
- a káros szenvedélyek következményeit
- a nő és a férfi élettani és pszichés különbségét,
- az egyén és a társadalom felelőssége az egészséges környezet megvalósításáért
- környezetbarát viselkedés; a Föld élőlényeiének ismerete, az élet tisztelete állat- és növényvédelem, a természetjárás fiziológiai, pszichikai előnyeit
- az elsősegélynyújtás alapelveit.

Az egészségnevelés témakörei, szaktárgyi koncentrációja

Tantestületünk minden tagja - beosztástól és szaktárgytól függetlenül - érezze saját feladatának az egészséges életmódra nevelést, együttműködve az iskola orvosával, védőnőjével.

Tantárgyaink azonban tantervi anyaguktól függően különböző mértékben foglalkoznak az egészséges életmódra neveléssel.

Személyi higiéné

Szaktárgyi realizálódása: az osztályfőnöki— biológia órák, napközi otthoni foglalkozások, 1-4. osztályok tantárgyai

- érzékszervek megismerése, rendeltetésük, ápolásuk szükségessége
- testápolási, tisztálkodási módszerek, szokások kialakítása szájhigiénia
- tisztaság elmulasztása - betegségek föllépése
- helyes öltözködési szokások
- tisztasági csomagok megléte

Rendszeres testedzés

- Szaktárgyi realizálódása,
- testnevelés – földrajz órák,
- napközis szabadidős foglalkozások,
- a mozgás szervrendszere, légző- keringési szervrendszer
- teherbíró-képesség növelése
- általános ellenálló képesség növelése
- a pszichés jólét elősegítése, a szorongás és a stressz oldása
- sportolási lehetőségek szabadidőben
- tanulmányi kirándulások, terepgyakorlatok
- egészségvédelem szokásrendjének kialakítása, egymás segítése
- az ideális testsúly fenntartása
- az úszás megszerettetése

Korszerű táplálkozás

Szaktárgyi realizálódása: biológia, kémia órák, egészségtan - modul tantárgy

- a természetben meglévő táplálékforrások, tápanyagok ismerete
- egészséges táplálkozás, étkezési szokások kialakítása
- az emésztés élettana
- ételeink energiatartalmának és a szervezet energiafelhasználásának egyensúlya a tápanyagaink szervezetre gyakorolt élettani hatásai a helytelen táplálkozás és következményei, az alaptápanyagok szükségesnél nagyobb mennyiségű bevitele /cukor, koleszterin, só / egészséges táplálkozással megelőzhető betegségek ismerete /szív- és érbetegségek, gyomorpanaszok, vesebetegségek /

Káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése

Szaktárgyi realizálódása: osztályfőnök, biológia órák, egészségtan - modul tantárgy

- dohányzás, alkohol, kábítószeres károsító hatásai az egyes szervrendszerekre
- Miért kezdenek az emberek ilyen anyagokat fogyasztani?
- Milyen társadalmi, élettani és egyéb hatások befolyásolják

Család, társas kapcsolatok

Szaktárgyi kapcsolata: osztályfőnöki órák, ember-és társadalom ismeret, etika, 1-4 osztályok tantárgyai

az emberi életkorok fiziológia-pszichológiai jellemzői
a családok típusai, családon belüli szerepek
gyermek, majd serdülő a családban

Biztonság - balesetvédelem

Szaktárgyi kapcsolat: fizika, kémia, természetismeret, testnevelés, technika órák, szakkörök

- alapvető biztonsági szabályok az iskolában és a lakásban
- a közlekedés alapszabályai
- elektromos berendezésekkel való bánás
- veszélyes anyagok tárolása, kezelése
- az elsősegélynyújtás elsajátítása, gyakorlása

Az intézményben folyó egészségnevelési szemléletformálás és prevenció

TERÜLET	TARTALOM	MÓDSZER	MEGVALÓSÍTÓ	IDŐ/GYAKORISÁG
SZEMÉLYI HIGIÉNY	étkezési szokások, tisztálkodás, WC-használat	szoktatás, napi gyakorlat	osztálytanító	1-4. évfolyam napi
EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD	napi testmozgás	sport szakkörök, tömegsport, versenyek	testnevelő tanár	1-8. évfolyam tanítási időn kívül, tanórán
SZEXUÁLIS KULTÚRA, CSALÁDI ÉLETRE NEVELÉS	AIDS-megelőzés, a biológiai és pszichés érettség, nemi betegségek megelőzése, amit a védekezésről tudni kell	felvilágosítás, előadás, tananyag, prospektusok, szórólapok,	védőnő, biológiatanár, (osztályfőnök) nőgyógyász	5-8. évfolyam biológia óra, osztályfőnöki óra, tanórán kívül évente min. 4 óra
DROG-PREVENCIÓ	drog fogalma, hatása	DADA, életvezetési készségek és ismeretek	külsős szakember (rendőr) osztályfőnök	Osztályfőnöki óra minimum évi két alkalommal évfolyamonként
BŰN-MEGELŐZÉS	Mi a különbség a diáksíny és a szabálysértés között?	DADA felvilágosítás, előadás, szórólap	rendőr	osztályfőnöki óra min. évi két alk.
ÉLETVEZETÉSI ISMERETEK	önismeret, konfliktuskezelés, személyiségfejlés	tanterv szerint	osztályfőnök	osztályfőnöki óra évi 10 alk
KÖRNYEZET-TUDATOS	Mit tehetünk környezetünk	tisztasági verseny,	osztályfőnök, DÖK	folyamatos, évi két alkalom,

GONDOLKODÁS	védelmében	hulladékgyűjtés, madarak és fák	tanév meghatározott ideje
--------------------	------------	------------------------------------	---------------------------------

Az iskola környezeti nevelési elvei

Helyzetkép

Épület és berendezése

- A tanulókat befogadó épület megfelel a használat jellegének.
- A tantermek méretei megfelelőek
- A gyerekek számára a padok, székek kényelmesek
- Az iskola villamos berendezései megfelelnek a tevékenység jellegének
- Tűz- és robbanásvédelem, érintés elleni védelem (közvetlen és közvetett) – megfelel az intézményben
- A külső kijáráshoz vezető utak szabadok, biztonságos területre vezetnek.
- A kijáratok száma és mérete, elosztása megfelel az igénybevevők számának és az oktatás jellegének
- A kijáratok kifelé nyílnak
- A kijáratok a menekülés irányába nyithatók
- A kijáratok megfelelően vannak jelölve
- Az épületben elhelyezett tűzoltó felszerelések megfelelnek az ott lévő anyagok fizikai és kémiai tulajdonságának, az ott tartózkodók számának és a munkahely méretének.
- A tűzoltó készülékek könnyen hozzáférhetők.

Szellőztetés és a zaj elleni védelem

- Mesterséges szellőztetés nincs. Légh Kondicionáló nem működik az intézményben.
- A levegő megfelelő mennyiségét és minőségét tanúsító mérési eredmények nem állnak rendelkezésre.
- A helyiségek hőmérséklete megfelelő az ott folyó tevékenységeknek.
- A pihenő, stb. helyiségek hőmérséklete megfelelő.
- Az iskolában a zaj szintje a maradandó egészség és az egészségkárosodás megelőzése érdekében a szabványban előírt értéknek megfelel.

Természetes és mesterséges világítás

- A tantermek megfelelő természetes világítása biztosított.
- A mesterséges világító berendezések tisztíthatósága és karbantarthatósága veszélymentesen biztosított.
- A tantermek padozatán nincsenek kiemelkedések, mélyedések, és veszélyes lejtések.
- A helyiségek padozata megfelelően szilárd és rögzített.
- A helyiségek padozata, falai figyelembe véve az ott folyó tevékenységet, megfelelően tisztíthatók.

Nyílászáró szerkezetek

- Ablakok és ajtók nyithatósága, zárhatósága megfelelő.
- Az ablakok veszélymentes tisztíthatósága biztosított.

Közlekedési útvonalak

- A szállítás és a gyalogos forgalom számára elegendő hely biztosított.
- A járműforgalom útvonalai az ajtók, kapuk, a gyalogjárdák a folyosók között elegendő a biztosított szabad hely.

- A közlekedési útvonalak nincsenek jelölve.
- A közlekedési útvonalak és a munkaterületek védettek a leeső tárgyaktól
- A helyiségek alapterülete, belmagassága, légtere elegendő a tanításhoz és az egyéb munkavégzéshez.
- Az oktatás helyén megfelelő szabad hely áll rendelkezésre a tanulók és a pedagógusok részére.

Étkeztetés

- Az étkezés a Váci Mihály utcai ÖNO-hoz tartozó ebédlőben folyik.
- Az ebédlő mérete megfelel a rendeltetésszerű használatának.
- Az ebédtetés önkiszolgáló rendszerben folyik.

Iskola udvara

- Egy nyitott udvarral rendelkezünk, mely parkos jellegű.

Erőforrások

Személyi:

Belső: tanárok, diákok, technikai dolgozók, iskolaorvos, védőnő

Pedagógusok: programok szervezése, lebonyolítása, dekoráció

Technikai dolgozók: szelektív hulladékgyűjtés segítése, programok segítése

Tanulók: hulladékgyűjtés, tisztasági ellenőrzések, szemétygyűjtés

Külső: szülők, a település lakói, egyéb partnerek

Szülők: programok segítése

Anyagi:

Pályázatok, fenntartói támogatás, helyi Önkormányzatok segítő támogatása

ALAPELVEK, CÉLOK

Alapelvek, jövőkép, hosszú távú célok

Általános célok, értékek a környezeti és egészségügyi nevelésben

- az egyetemes természetnek (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése
- a testi-lelki egészség megőrzése

Az iskola hitvallása

A környezet és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természetkörnyezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére. Ennek szellemében kívánjuk nevelni a

ránk bízott gyermekeket, és programjainkkal a szülők és a környék lakóinak környezet- és egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk.

Hosszú távú pedagógiai célok

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- az ökológiai gondolkodás kialakítása és fejlesztése
- rendszerszemléletre nevelés
- fenntarthatóságra nevelés
- a környezetetika hatékony fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia kialakítása
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- az állampolgári- egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség
- globális összefüggések megértése létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása
- az orvostudomány eredményeiből levonható helyes magatartásra, tevékenységre történő aktivizálás
- a családi életre nevelés fejlesztése
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

Konkrét célok és feladatok

- természeti – épített – szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése helyi értékek és problémák feltérképezése helyi célok megfogalmazása (pl. öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, hulladék, energiatakarékosság, helyi védettség) lakóhely megismerése (értékek, gondok) hagyományok védelme: család – iskola – település – nemzet szinteken
- a szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megismerése
- az egészségre káros biológiai – élettani – pszichés összetevőinek megismerése, mindennapi testedzés

Az iskola elhelyezkedéséből adódó jellemzők	Célok:	Tevékenység, feladat: (a még megvalósítandók, ill. a folyamatos tevékenységek kiemelése)
Nagy forgalom	Közlekedési biztonság növelése. A kerékpáros és gyalogos közlekedés segítése	- közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása – biztonsági felszerelések használata – kerékpárral közlekedők számára biciklitároló
Zaj	Csökkentés	- fák, cserjék ültetése
Légszennyezés	Csökkentés	- zöldesítés az iskola környékén – gyomtalanítás, parlagfű irtás – tantermekben légtisztítók

Szemét	Tiszta, egészséges környezet	- szeméttárolók sűrítése- szelektív hulladékgyűjtés, felvilágosító előadások az egészségkárosító anyagokról és a fertőzési veszélyekről – utak sózása helyett ásványi őrlemény használata
Játszótér	A gyermekek mozgásigényének kielégítése	- az iskolai játszótér felszerelésének kialakítása
Az iskola belső	Tiszta, meghitt környezet	- festések, felújítások, a dekorációhoz falitáblák, élősarkok, akvárium, a mellékhelyiségekben szappan, wc papír – dohányzásra külön helyiség kialakítása- portalanítás (atkák-allergia) – gyakori szellőztetés-lábtörlők alkalmazása
Energiafelhasználás	Takarékos fűtés	Gázkazán szabályozása
Világítás	Egészséges, takarékos	Feleslegesen ne égjenek a neoncsövek
Vízfelhasználás	Egészséges ivóvíz, vízfogyasztás csökkentése	- víztakarékos öblítés, csapok karbantartása, klórozott szénhidrogéneket kiszűrő víztisztítók alkalmazása
Csatorna	A csatorna karbantartása	- biológiai lebontók alkalmazása – ecetsav, mosósószóda, bórax, szódabikarbóna és egyéb környezetbarát takarítószer alkalmazása
Udvar	Biztonságos aljzat	- fűvesítés
Az iskola eszközellátottsága	A tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése, az esztétikai érzék fejlesztése egészséges személyiség	- a tantermekben írásvetítő, TV, videó és számítógép – esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltetőanyagok – digitális fényképezőgép, gáztűzhelyek, konyhai eszközök, ismeretterjesztő folyóiratok, könyvek

A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

2. § (1) Az Alaptörvényben foglalt ingyenes és kötelező alapfokú, ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelés-oktatáshoz való jog biztosítása az érettségi megszerzéséig, valamint az első szakképesítésre történő felkészítés a magyar állam közzszolgálati feladata.

Ide tartozik:

- egyenlő bánásmód teljes körű érvényesítése,
- szegregációmentesség,
- hátrányos helyzetű tanulók hátrányainak kompenzálása - kiterjedően az intézmény minden tevékenységére (tananyag kiválasztás, pályaorientáció, továbbtanulás, szülőkkel való

kapcsolattartás szülőkkel, segítő-és egyéb szakmai szervezetekkel; pedagógus továbbképzések-e területen stb.)

Hátrányos helyzetet előidéző okok

A hátrányok típusai

- környezeti/családi hátrányok
- anyagi hátrányok
- egészségügyi hátrányok
- a gyermek személyiségében rejlő (okok erkölcsi helyzete és életvitele)
- tanulási hátrányok

Környezeti/családi okok:

1. Csonka család:
 - válás v. haláleset
 - állami gondozottság, gyámság
 - tartósan távol levő szülő (munkavállalás vagy más ok miatt)
2. Sokgyermekes család:
 - 3 vagy több gyermek
3. Szűkös lakásviszonyok:
 - a család magas létszáma
 - több generáció együttélése
4. Szülők iskolázatlansága
5. Nevelési hiányosságok:
 - kettős nevelés
 - felügyelet és gondozás hiánya
 - helytelen bánásmód (brutalitás)
 - érzelmi sivárság, közömbösség
 - könnyelmű, felelőtlen életvitel
 - bűnöző családi háttér
6. Negatív hatású baráti kör

Anyagi hátrányok:

- Munkanélküliség
- Létfminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- Deviancia
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi hátrányok:

- születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
- mozgáskorlátozottság
- érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- szervi rendellenesség
- tartós betegség

- idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok:

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt
- Viselkedése: szökő, csavargó, italozó, drogozó, dohányzó
- Bandázó

Tanulási hátrányok:

A gyermek nem rendelkezik olyan felkészültséggel, amelyre a továbbhaladásához szükség lenne,

- mert gyenge képességű,
- beteges /cukor- szívbeteg stb/, fogyatékos,
- beilleszkedési zavarai, esetleg pszichés problémái miatt nem képes rendszeres tanulásra,
- nincs kellőképpen motiválva

Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek:

- Gyermekétkeztetés:

Az iskola tanulóinak étkeztetése a törvényi szabályozás keretein belül.

- Mentálhigiénés ellátás:

Gyermekvédelmi feladatokra képzett szakember vagy szakemberek tartják a kapcsolatot a gyermek-és ifjúságvédelemmel foglalkozó külső szervezetekkel, hívják fel a figyelmet a veszélyeztetett helyzetben levő fiatalokra, és kezdik el gondozásukat. Pszichológiai tanácsadás.

- Egészségügyi ellátás:

Az iskolának van szerződése iskolaorvossal, aki rendszeres szűrővizsgálatot végez, szakrendelésre szükség esetén beutal. Munkáját főállású védőnő segíti. Az iskolaorvos és a védőnő egészségügyi tanácsadást végez, és segítséget adnak a felmerülő problémák szakorvosi megoldásához. Nagyon fontos hogy a diákok, ha gondjuk van, bátran forduljanak hozzájuk. A védőnő és az iskolaorvos munkája az iskolában folyó mentálhigiénés Gondozás része, a gyermekvédelmi felelős feladataihoz kapcsolódva.

- Napközis ellátás - tanulószoba – minden tanulónak lehetőséget biztosítunk a részvételre.

- Kapcsolattartás a szülőkkel

A szülők tájékoztatása a különféle igénybe vehető kedvezményekről- szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon. Szükség szerint a gyermekvédelmi felelős, osztályfőnökök segítséget nyújtanak az igénylések kivitelezésében.

- Diáksport támogatása (a törvényi szabályozás keretein belül).

- Kapcsolattartás a pedagógiai szakszolgálatokkal, kistérségi szakemberekkel, országos szakértőkkel, szakemberekkel

A tanulási esélyegyenlőség segítésének elvei:

- **Tanórai differenciálás heterogén csoportban** Ez a terület - a sikeres integráció egyik feltételeként az egyéni fejlődési különbségeknek, szükségleteknek megfelelő fejlesztés módszereit tartalmazza.
- **Kooperatív tanulás** A kooperatív tanulás alapelvei az együttnevelés szempontjából lehetőséget adnak a legfontosabb kompetenciák fejlesztésére.
- **Tevékenységek központú pedagógiák** A cél olyan módszertani és tanulásszervezési eljárások megismertetése, amelyek a hatékony együttnevelést szolgálják
- **Multikulturális tartalmak, interkulturális nevelés** Ez a fejlesztés a pedagógusok saját önismeretének, önreflexiós készségeinek megerősítésére, a társadalmi előítéletek, azok csökkentésének lehetséges stratégiáira vonatkozó ismeretek bővítésére, az iskolai kultúra és környezet átalakítására irányul – a tanulók egyenlő lehetőségeinek és aktív részvételének biztosítása érdekében.
- **Hatékony tanuló megismerési technikák és patronáló rendszerek** A cél a pedagógiai kompetencia erősítése a tanuló megismerési módszerek kreatív alkalmazásában - a pedagógiai megfigyelés, dokumentumelemzés, interjútechnikák és kérdőíves eljárások területén. Ezáltal lehetővé válik, hogy a pedagógusok mélyebben, és egyúttal előítélet mentesen ismerjék meg a fiatalok viselkedését meghatározó tényezőket, valamint a tanulókra ható közvetlen környezeti jellemzőket.
- **Projektpedagógia** A cél a projektpedagógia elméletének és gyakorlatának felhasználása, a kulcskompetenciák és személyiségjellemzők fejlesztése, valamint a projektmunkáknak heterogén csoportban történő megszervezése és lebonyolítása érdekében.

A sikeresség kritériumai /Mikor tekintjük elértnek a célt?

1. Az iskola felméri az osztályokban a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetű tanulókat az osztályfőnökök és ifjúságvédelmi felelősök segítségével.
2. Az iskola együttműködik más szervezetekkel, amelyek megelőzési munkát is vállalnak. Az együttműködés osztályfőnöki órákon történik /pl. rendőrség, családsegítő/
3. Családlátogatások alkalmával az osztályfőnök megismeri a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű tanulók családi körülményeit. Eredménye: a tanulók jelentős része beilleszkedik a közösségbe, káros szokások megszűnnek.

Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó akadályozottságot, tanulási nehézségeket, tanulási képességzavart mutatnak. Az enyhe fokú értelmi fogyatékoság (mentális sérülés) diagnosztizálása elsősorban orvosi, gyógypedagógiai és pszichológiai feladat.

A nevelésükhöz szükséges feltételek:

1. a fogyatékoság típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógiai tanár/terapeuta, gyógypedagógus foglalkoztatása,
2. speciális tanterv, tankönyv és más segédletek, illetve
3. a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakszolgáltatások biztosítása.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

a) alsó tagozat: 1–4. évfolyam

Ezen a tagozaton a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hang-súlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek.

Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. A gyógypedagógiai nevelésnek az egész személyiség fejlesztésére kell törekednie.

Nagyobb hangsúlyt kap a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése.

b) felső tagozat: 5–8. évfolyam

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tanítás-tanulás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is.

Az integrált keretek között nevelt enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlesztése

Segítő eljárások, amelyek az eredményes integráció feltételei:

- az egyéni képességekhez igazodó, differenciált tanórai munka szervezése;
- a tanulókat önmagukhoz képest mértén értékeliük;
- diagnózisnak megfelelő rehabilitációs, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztató foglalkozás szervezése;
- tanulópárok kialakítása,
- tanulási technikák elsajátíttatása szakórákon és egyéni foglalkozásokon, (tanulás tanítása, önálló hatékony tanulás kompetenciája)
- rendszeres ismétlés, gyakoroltatás, változatos tanulásszervezés, egyéni tanulási motiváció erősítése, biztató dicsérettel, javító szándékú elmarasztalással
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a továbbtanulás irányítása, segítése.

Fejlesztési területek – nevelési célok

- nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés
- állampolgárságra, demokráciára nevelés
- az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- a testi és lelki egészségre nevelése
- családi életre nevelés
- önálló életvezetésre való felkészítés, kiemelten fontos szerepet kap a gyakorlás, a saját élmény, a tapasztalat
- felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- együtt érző, segítő magatartás, szociális érzékenység kialakítása
- a személyiségfejlesztés

- fenntarthatóság, környezettudatosság
- pályaaorientáció
- gazdasági és pénzügyi nevelés
- médiatudatosságra nevelés
- a tanulás tanítás

Kulcskompetenciák

Az Európai Unió országaiban megfogalmazott, a Nat-ban alapvető célként meghatározott kulcs-kompetenciák fejlesztése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók integrált (inkluzív) és a gyógypedagógiai intézményekben megvalósuló nevelési formáiban egyaránt fontos nevelési-oktatási elvárásként jelenik meg. Ennek biztosítása elengedhetetlen a társadalmi integráció szempontjából, s különös hangsúlyt kap az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés érdekében.

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszéd centráltságát kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció, mint kulcskompetencia az enyhe értelmi fogyatékosok nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, figyelem, emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg.

A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a hosszabb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, játékos keretek között történő megvalósításra, helyzetgyakorlatokra.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia birtokában az enyhe értelmi fogyatékos tanuló rendelkezik azzal a képességgel, hogy a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyait felfedezze, képessé válik arra, hogy a tapasztalások útján megszerzett matematikai tudást praktikus feladatokra használja a társadalmi lét különböző területein.

Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világnézet kialakítása.

Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek, bővítése.

Digitális kompetencia

Az egyéni sajátosságokat és az informális társadalmi elvárásokat figyelembe véve középpontban a munkához, az életvitelhez és a szabadidő hasznos eltöltéséhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzés és készségfejlesztés áll.

Szociális és állampolgári kompetencia

A szociális kompetencia segíti az enyhe értelmi fogyatékos tanulót abban, hogy megtalálja helyét, feladatát a családi és a társadalmi munkamegosztásban. Felkészül a közügyekben való aktív részvételre. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A tanítási - tanulási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. Tudja fogadni mások segítségét. Tudjon segítséget kérni és adni.

Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Lényege, kreativitás fejlesztése.

Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

Hatékony önálló tanulás

A hatékony önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni. Az írás, olvasás, számolás, az IKT eszközök használata, amelyek lehetővé teszik, hogy képes legyen az enyhe értelmi fogyatékos tanuló önálló ismeretek szerzésére. Legyen képes közös munkában, csoportban dolgozni.

Műveltségi területek

Magyar nyelv és irodalom

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

a) Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése:

- vizuális észlelés – jelfelismerés,
- akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
- a beszédmotoros észlelés fejlesztése.

b) A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése.

c) Grafomotoros készségek fejlesztése.

d) Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.

e) Szavak olvasásának begyakorlása – szóemlékezet, vizuális, akusztikus memória fejlesztés.

f) Szövegösszefüggések megláttatása, szövegértés fejlesztése.

g) A helyesírási szokások megerősítése.

Fejlesztési feladatok:

- Kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetekben.
- A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.
- A kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés fejlesztése, gyakorlása.
- Önismeret erősítése.
- Véleménynyilvánítás, mások véleményének meghallgatása.
- A szövegtartalmat, a beszélő szándékát tükröző kommunikáció eszközeinek alkalmazása fokozódó önállósággal.
- Figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízis, szintetizáló képesség fejlesztése.
- A tanulók passzív és aktív és szókincsének gazdagítása. Összerendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok mellett. Az írás eszközszintű műveleteinek gyakorlatai: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai.
- Mozgás, finommotorika, ritmusfejlesztés, szem-kéz koordináció, optikus differenciáló képesség, vizuális észlelés fejlesztése.
- Az önkorrektív képesség fejlesztése, hibakeresés, – javítás, helyesírási problémahelyzetek felismertetése.
- Helyesírás fejlesztése másolással, tollbamondással, illetve emlékezetből történő írásbeli feladatokkal. Vizuális, akusztikus, fonematikus észlelés, érzékelés fejlesztése.

Idegen nyelvek

Fejlesztési feladatok:

- Beszédszándék (idegen nyelven megszólalás gátolásainak oldása)
- Beszédertés
- Az idegen nyelvi témákban feldolgozott, begyakorolt szavak megértése, értelmezése.
- Beszédkészség
- Képesség – a tanult témákban – egyszerű kérdések megfogalmazására és azok megválaszolására.

Matematika

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.
- Ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése, és a tapasztalatok összefoglalása.
- A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- Az alkotás örömeinek átélése. Az érzelmi, akarati életük fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek megismertetése, elfogadtatása.
- Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összevetése.

Fejlesztési feladatok:

- A térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban való tájékozódás saját élményből kiindulva.
- A megszerzett tudás, az elvont fogalmak, szabályok, összefüggések stb. felhasználása, kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban.
- A problémamegoldó képesség megszerzése a próbálkozás útján, majd racionális szinten.
- Kérdések megfogalmazásának, állítások bizonyításának, a véleményalkotás képességének kialakítása.
- A kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével a matematikai fogalmak, a mennyiségi viszonyok, valamint a mennyiségállandóság fogalmának kialakítása.
- A számolási készség fejlesztése változatos gyakorlati feladatok segítségével.
- Műveletek írásban való végzése, a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra) való emlékezés.
- Cselekvési sorrend tervezése; megoldáskeresés: lehetséges megoldások kiválasztása, megoldása készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén.
- A feltételezés és a valóság összehasonlításának a képessége az eredmény helyességének megítélésében.
- A segítségkérés és – elfogadás képességének, valamint az együttműködési képesség fejlesztése, kialakítása.
- A gyakorlatban megfigyelt tulajdonságok megnevezése, a lényeges jegyek kiemelése.
- A látottak elemzése, összehasonlítása, a különbségek felfedezése.
- A tájékozódási képesség fejlesztése térben, időben és a mennyiségek között a gyermek ismereteihez igazodva.
- A finommotorika, a térlátás, a szem-kéz koordináció fejlesztése.

- Mennyiségek elképzelése, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással.
- A tulajdonságok kiemelése, a tulajdonságok összehasonlítása, a különbségek felismerése.
- Megadott szempont szerint összefüggések keresése a látszólag különböző dolgok között.
- A tapasztalatok gyűjtése alapján kérdések megfogalmazása.
- Az ítélőképesség fejlesztése.

Ember és társadalom

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd pedig, az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, nemzeti társadalom, a világ nemzetei.
- Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése, bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazása.

Fejlesztési feladatok:

- Régen és ma érzékelése, események beazonosítása saját élményből.
- A saját szerep, a saját feladat, a saját felelősség felismerése.
- A különböző közösségekben való létezés formáinak, lehetőségeinek ismerete.
- Ismeretszerzés a szabadság, felelősség, emberi helytállás jelentőségéről.
- Erkölcs és vallás helye, szerepe az egyén és társadalom szempontjából.
- Történelmi események okainak és következményeinek elemzése fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett.
- Költségvetési, gazdálkodási ismeretek a családi költségvetéstől az államháztartásig.
- A munkavállalás gyakorlata.

Ember és természet

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Figyelem-, emlékezet fejlesztése, a kíváncsiság, az érdeklődés felkeltése.
- Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése.
- A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, viszonzyszavak pontos használata, az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idői és téri változás észlelése, értelmezése.
- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése.
- Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése.
- Ok-okozati összefüggések, probléma felismerés, megoldások keresése.

- Szokások, szokásrendszerek kialakítása.
- A tanulási szokások (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés kialakítása, megerősítése.
- Kísérletek, saját tapasztalat, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Fejlesztési feladatok:

- Anyagok és halmazállapotok megkülönböztetése a hétköznapi élet példáival.
- Az élőlényekkel kapcsolatos fogalmak gazdagítása, csoportokba sorolás, életműködés felfedeztetése konkrét példákon.
- Az élőlények érzékelhető jegyeinek megállapítása – összehasonlítások, elvonatkoztatások.
- Tapasztalatok, ismeretek gyűjtése a természet könnyen megfigyelhető és felfogható ciklusaival kapcsolatban; a mindennapok időviszonyai.
- Állandóság és változás felfedezése irányítással, egyszerű példákkal.
- Tájékozódás a közvetlen környezetben, a szűkebb lakótérben, lakóhelyen
- Ismeretek a földrajzi környezetről konkrét tapasztalatokból merítve.
- Az élő és élettelen közötti különbség, az életjelenségekhez kötött élet-értelmezés elemi ismeretei.
- Törekvés az ember számára fontos egészségmegőrző szokások elsajátítására: egészséges táplálkozás, tisztálkodás, mozgás.
- A használati tárgyak anyagainak felismerése, az anyagfogalom biztos használata.
- A hétköznapi folyamatokban előforduló energiatípusok és energiahordozók bemutatása példák segítségével.
- Egyszerű megfigyeléseken, tapasztalatokon alapuló időjárás-megfigyelés, a változások értelmezése.
- Az élővilágban működő egyensúly szerepének bemutatása az életből vett példákon keresztül.
- Ismeretszerzés saját szervezete működéséről, felépítéséről – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével.
- A gyakoribb betegségek megelőzése, a gyógyítás mindenki számára elérhető módozatainak ismerete, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismerése, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásainak megismerése.
- Önismeret, önellátás, egészségmegőrzés készségének fejlesztése.
- A háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeinek működtetése, a fizikai ismeretek alkalmazása a működtetés során.
- Felismertetni a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat.
- A háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályok megismerése.
- Felelősségérzet kialakítása és fejlesztése magunk és környezetünk iránt, ok-okozati összefüggések, következmények felismerése, következtetések levonása.

Földünk és környezetünk

A műveltségi terület kiemelt rehabilitációs /rehabilitációs feladatai:

- A gondolkodási funkciók fejlesztése: megfigyelés, elemzés, összehasonlítás, elvonatkoztatás, probléma-felismerés, ok-okozat összefüggés meglátásának képessége. A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- A rész–egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és térképösszefüggéseinek felismerése.

- Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- Az idő észlelés fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- Kommunikációs képességek – kérdezni tudás, szakkifejezések használata.
- Tanulási szokások megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, munkalap használata.

Fejlesztési feladatok:

- Ismeretszerzés, tanulás – a földrajzi környezetben történő eligazodás képességének fejlesztése, információk szerzése, kezelése.
- Tájékozódás a földrajzi térben és időben.
- Tájékozódás földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban.
- Tájékozottság a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban.
- A hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeinek elsajátítása, folyamatos gyarapítása.
- Tájékozottság a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben – a természetföldrajzi övezetesség társadalmi-gazdasági életben való megnyilvánulásainak felismertetése példákon keresztül.
- A világgazdaság működésének a napi életünkre gyakorolt hatásai – példák segítségével.

Művészetek

A műveltség terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás, fejlesztése.
- Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése
- A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól
- A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása.
- Felelősségérzet kialakítása és fejlesztése magunk és környezetünk iránt, ok-okozati összefüggések, következmények felismerése, következtetések levonása.

Fejlesztési feladatok:

- Térei helyzetek leírása szóban, megjelenítése szabadkézi rajzban.
- Egyszerű közlő ábrák értelmezése.
- A kezdeményező, az alkotó magatartás kialakítása, fejlesztése.
- Változatos technikák alkalmazása az önkifejezésben, az alkotásban.
- Az egyéni ízlés, stílus érvényesítése a saját tárgy készítésében.
- A művészi alkotásokban megismert konfliktusok értelmezésével a toleráns, másokkal szemben empátikus személyiség kialakításának segítése.

- Zenei képesség fejlesztése (írás-olvasás, énekhang, zenei memória, fantázia)
- Az életvezetés során adódó krízishelyzetek humánus kezelését szolgáló képességek fejlesztése.

Informatika

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Érzékszervi megismerések.
- Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- Csoportosítások, következtetések.
- Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- Analízis, szintézis.

Fejlesztési feladatok:

- A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is.
- A hálózat eszközként való használata ismeretek gyűjtéséhez, kapcsolatok építéséhez, problémák megoldásához.
- Gyakorlati problémák megoldása a dokumentumok készítésével.
- Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuknak megtanulása, szokások kialakítása.

Életvitel és gyakorlat

A műveltségi terület kiemelt habilitációs /rehabilitációs feladatai:

- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák, felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- A probléma felismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- A cselekvőképesség fejlesztése, önellátás, környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akaratú mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása
- A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása
- Szociális képességek fejlesztése.

Fejlesztési feladatok:

- A saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegővő problémakörének felismerése, személyes lehetőség és szerep az életvezetésben, az egészség megővésében, életvezetési problémák felismerése a családi környezetben, a testi-lelki-szociális egészség megőrzésében.

- Tapasztalatszerzés a mesterséges környezetről, szabálykövető magatartás a mesterséges környezetben, anyagok, formák, egyszerű szerkezetek megfigyelése, az anyagalakító tevékenység műveletei.
- Gazdálkodás az anyaggal, energiával, a munkával és az idővel.
- Az egyéni tulajdonságok és eredményesség összefüggései a tervezés, szervezés, kivitelezés során
- Önértékelő-, ítélőképesség, az individuális különbségek megfogalmazása.
- A napi ismétlődő háztartási feladatok felismerése, tevékenységek ön- és környezetellátásban, gyakorlottság az egyszerűbb háztartási munkában, szerszámok, gépek használatában, a szolgáltatások igénybevételében.
- Tapasztalatszerzés a jövedelem beosztásában, tudatosság a takarékoskásban.
- Érzékenység a közvetlen környezet, a lakás formai, esztétikai világában, az otthon nyugalmanak, mint értéknek, örömforrásnak elfogadása, szükségletek és lehetőségek felismertetése egyéni sajátosságok szerint.
- A minőség, a tudatos fogyasztás ismeretei, reklámok értelmezése, szelektálás, viszonyulás.
- Az egyéni adottságok megismerésén alapuló önismeret fejlődése, tapasztalatok a legfontosabb pályákról, a hozzájuk vezető utakról, lehetőségekről, valóság és a vágyak valamint a realitások összehangolása.

Testnevelés

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkészséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.
- Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömeire.
- Fejlessze a mozgásos alaptechnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.

Fejlesztési feladatok:

- Az erő, az állóképesség, a gyorsaság, az ügyesség növelése.
- Koordinációs képesség, mozgástanulási képesség, mozgásszabályozó képesség, mozgásalkalmazkodó képesség, egyensúlyozó képesség, ritmusképesség, reakciók, téri tájékozódó képesség fejlesztése.
- Jellemtulajdonságok – akarat, bátorság – fejlesztése.
- A megosztott figyelem képességének automatizálása.
- Helyzetfelismerő képesség fejlesztése.
- Tartásjavító és korrigáló gyakorlatok, prevenció és rehabilitációs feladatok, sporteszközök alkalmazásával is.
- Önállóan végezhető mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok.

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció

A gyógypedagógiai nevelés egészét átható habilitációs, rehabilitációs nevelés célja az enyhe értelmi fogyatékos fiatalok szocializációja, eredményes társadalmi integrációja. A fogyatékosból eredő hátrányok csökkentését segítő programok az iskola sajátos nevelési igényű tanulóira irányuló helyi tantervének részeként működnek.

A gyógypedagógus, a terapeuta – esetenként más szakember véleményének figyelembevételével készíti el a fejlesztő programot, amely a tanuló sajátos nevelési igényeire, és egyedi tulajdonságainak fokozatos kibontakozását szolgálja.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul, és a programokon, tréningeken keresztül valósul meg.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység lényeges eleme a folyamatos vagy szakaszos pedagógiai diagnosztizálás.

A PSZICHÉS FEJLŐDÉS ZAVARAI MIATT NEVELÉSI, TANULÁSI FOLYAMATBAN TARTÓSAN ÉS SÚLYOSAN AKADÁLYOZOTT TANULÓK (RÉSZKÉPESSÉGZAVAR) FEJLESZTÉSÉT SEGÍTŐ PROGRAM

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási és viselkedési problémájuk specifikus tanulási zavarok, azaz

- diszlexia,
- diszkalkúlia,
- diszgráfia, mint a motoros képességek fejlődési zavara, valamint ezek maradványtüneteinek fennállása,
- a fentiek együttjárása miatt a kevert specifikus tanulási zavarok;
- hiperaktivitás és figyelemzavar; továbbá
- a szocio-adaptív folyamatok zavarai, az érzelmi kontroll, ön, vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségét mutató magatartásjellemzők, az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg.

A normalitás övezetébe tartozó értelmi összteljesítményük mellett megjelenő teljesítmény és viselkedészavaraik a pszichikus képességek egyenetlen fejlődésének következtében alakulnak ki, és gyakran mutatnak az idegrendszeri folyamatok diszharmonikus szerveződéséből eredő együttjárást. Minthogy gyakran élnek át kudarchelyzetet, az iskolai teljesítményelvárások iránti közömbösség, elutasítás, illetve önértékelési zavarok, különböző jellegű beilleszkedési problémák alakulhatnak ki.

Ezek a sajátosságok az életkor előrehaladásával a társadalmi beilleszkedés szempontjából fokozott veszélyeztetettséget idézhetnek elő.

A tanítás-tanulás folyamatában a **részképeség zavarok** körébe elsősorban az alapvető eszköztudás (olvasás, írás, számolás) elsajátításának és képességének deficitjeit, valamint az általuk kiváltott következményes magatartási és/ vagy tanulási zavarok komplex tünetegyüttesét soroljuk. E fogyatékoság deficiál - diagnosztikai jellemzője, hogy a részképeségben az intelligencia szintjének ellentmondó súlyos teljesítménybeli elmaradás, teljesítményszóródás mutatható ki a mozgáskoordináció és a beszéd szintje között.

Kiemelt célok, feladatok

- Kudarctűrő képesség növelése.
- A tanulási zavarok kialakulásáért felelős funkciók fejlesztése.
- A sajátos nevelési igényű tanulók túlterhelésének elkerülése a fejlesztő folyamatban.
- Tankötelezettségük teljesítését szakember segítségével végezzék.
- Önbizalom, önismeret, önértékelés fejlesztése, reális énkép kialakítása.

- Pontos diagnózis és fejlesztési szempontok, módszerek igénylése, vizsgálatok elvégzése.
- A tanuló fejlettségének megfelelően egyéni továbbhaladás biztosítása.
- Testnevelés és sport műveltségi területen az első tanévben szenzoros integrációs program és/vagy gyógyújszás alkalmazása.
- Önállóságra nevelés.

*Kiemelt feladatok **diszlexia, diszgráfia** esetén:*

- testséma biztonságának kialakítása,
- téri és időrelációk kialakítása praktikus és verbális szinten,
- vizuomotoros koordináció gyakorlása,
- látás, hallás, mozgás koordinált működtetése,
- beszédfejlesztés, aktív szókincs bővítése, helyes ejtése,
- verbális figyelem és emlékezet, intenzív fejlesztése,
- hang - betű kapcsolat kialakítása; fonémahallás fejlesztése,
- makacs betűtípusok kiküszöbölése (egymástól távol tanítjuk, sok mozgással, hangoztatással stb. pl.: b-d-p, o-ó, u-ú, ü-ű, ö-ő),
- figyelem megosztása az olvasástechnika és a szöveg tartalma között,
- toldalékok körültekintő olvasása,
- olvasástechnika, tempó fejlesztése,
- olvasás-írás tanítása (esetleg újratanítása) hangoztató - elemző vagy diszlexia prevenciók módszerrel,
- olvasás, írás készségének folyamatos gondozása az egész iskolai pályafutás alatt,
- idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- segítő környezet folyamatosan álljon rendelkezésre,
- kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- olvasásképtelenség esetén a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával.

A megvalósítás színterei

- minden tanórán,
- fejlesztő, felzárkóztató foglalkozáson,
- napközi, tanulószoba.

*Kiemelt feladatok **diszkalkúlia** esetén:*

- testséma kialakítása,
- téri relációk biztosítása,
- a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása,
- számfogalmak kialakítása és bővítése, a manipuláció előtérbe helyezése, képi vizuális megerősítés,
- az érzékelés - észlelés, a figyelem az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése,
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése (számológép, naptár stb.),
- az alpműveletek fogalmi kialakítása, képi, vizuális megörökítése, sokoldalú gyakorlásuk a már „birtokolt” számfogalmakkal építkező számkörökben,
- a matematikai nyelvi relációk tudatosítása, szöveges feladatok megoldása,
- gyógypedagógiai segítség speciális módszerekkel, egyéni sajátosságokhoz igazított megjegyzést segítő technikák megtalálása, alkalmazása,
- szerialitás erősítése.

A megvalósítási színterei

- o matematika óra,
- o napközi, tanulószoba,
- o rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozás,
- o felzárkóztató foglalkozások,
- o szabadidő (képességfejlesztő játékok).

*Kiemelt feladatok a **részképességzavar** és/vagy **fogyatékosságok együttes, halmozott tüneteit** mutató tanulók esetén (hiperkinetikus zavarok):*

A halmozott fejlődési zavar a beszéd / nyelv, a mozgás, a kognitív képességek eltérő és egyenetlen fejlődését foglalja magába. Komoly akadály a olvasás, írás, számolás elsajátításának. Speciális fejlesztés, logopédiai- és pedagógiai ellátás szükséges.

A percepció minden területét fejleszteni kell:

- o a vizuális, az akusztikus, a mozgásos észlelés folyamatait,
- o a motoros képességeket,
- o a beszéd és nyelvi készség állandóságát.

A különleges gondozás igényeit gyógypedagógus végzi.

- o Tanácsadás osztályfőnöknek, tanítónak, szaktanárnak, szülőnek.
- o Együttműködés a pszichológussal.

A megvalósítás színterei

- o tanóra,
- o napközi, tanulószoba,
- o gyógypedagógiai foglalkozás egyéni terápia terv alapján.

A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

Azt a tanulót, aki tanulmányi, sport, vagy egyéb iskolai munkáját **képességeihez mérten kiemelkedően** végzi, aki kitartó szorgalmat, vagy példamutató közösségi magatartást tanúsít, illetve hozzájárul az iskola jó hírvének megőrzéséhez, növeléséhez, azt a gyereket iskolánk dicséretben részesíti, vagy megjutalmazza.

A tanulók jutalmazásának elvei és formái:

	Mely tevékenységért?	Az adományozás ideje	Az adományozó
SZAKTANÁRI DICSÉRET	- kiemelkedő tantárgyi teljesítményért	- a tanév folyamán, amikor a tanuló érdemes rá	- a szaktanár
Osztályfőnöki dicséret (szóbeli, írásbeli) Napközis nevelői dicséret	- kiemelt közösségi munkájáért - a napközis csoportban végzett munkájáért	- a tanév folyamán, amikor a tanuló érdemes rá	- az osztályfőnök (a szaktanárok, napközis nevelők, diákönkormányzat javaslata alapján)
FŐIGAZGATÓI	- kiemelkedő	- a tanév folyamán,	- az osztályfőnök, a

DICSÉRET	tanulmányi, közösségi, kulturális és sporteredményéért	amikor a tanuló érdemes lesz rá	diákönkormányzat vezető, a szaktanár javaslata alapján az főigazgató
Nevelőtestületi dicséret	- példamutató magatartásáért és/vagy kiváló tanulmányi eredményéért	- a tanév végén	- az osztályfőnök javaslata alapján a nevelőtestület
OKLEVÉL	- kitűnő tanulmányi eredményéért	- a tanév végén	- az osztályfőnök

Az iskolai elmarasztalás, fegyelmezés formái:

Azt a tanulót, aki tanulmányi kötelezettségét folyamatosan nem teljesíti, vagy a Házirend előírásait megszegi, vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, elmarasztalásban, fegyelmezésben lehet részesíteni.

Ennek formái:

Szaktanári figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)	A tantárgyi követelmények nem teljesítése, a felszerelés, a házi feladat többszöri hiánya, az órákon előforduló fegyelmezetlenség miatt.
Osztályfőnöki figyelmeztetés Napközis tanári figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)	A tanuló tanulmányi és magatartásbeli kötelezettség-szegése, a Házirend enyhébb megsértése, igazolatlan mulasztás miatt.
Osztályfőnöki intés Osztályfőnöki megrovás Napközis tanári intés, megrovás	U.a. mint a figyelmeztetés. A fokozat megállapítása az osztályfőnök feladata az osztályban tanító szaktanárok véleményének figyelembe vételével történik.
Főigazgatói figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)	Az iskolai Házirend gyakori megsértése, szándékos károkozás, fegyelmezetlenség miatt.
FŐIGAZGATÓI INTÉS	Az iskolai Házirend súlyos megsértése, szándékos károkozás, igazolatlan mulasztás, súlyos fegyelmezetlenség miatt.

A fegyelmező intézkedést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni!

Fegyelmi büntetések:

- nevelőtestületi megrovás
- nevelőtestületi szigorú megrovás
- meghatározott kedvezmények csökkentése, vagy megvonása
- áthelyezés másik osztályba

Tíz év alatti tanulóval szemben fegyelmi eljárás nem indítható. Tanköteles tanulóval szemben kizárás az iskolából fegyelmi büntetés pedig csak rendkívüli vagy ismétlődő fegyelmi vétség esetén alkalmazható. .

A magatartás értékelésének elvei

A magatartás értékelésének szempontjai

MAGATARTÁS	PÉLDÁS	JÓ	VALTOZÓ	ROSSZ
fegyelmezettsége	Állandó, másokra	Megfelelő, még	Másokat zavaró,	Erősen

	pozitívan kiható	nem teljesen a sajátja	kifogásolható, ingadozó, de igyekszik javulni	kifogásolható, másokat erősen zavaró, negatív
Viselkedéskultúrája, hangneme	Példaértékű, tisztelettudó, udvarias	Kevés kivetnivalót hagy maga után	Időnként udvariatlan, nyegle	Durva, romboló, közönséges, heves, hangoskodó
Hatása közösségre, társas emberi kapcsolatai	Pozitív, aktív, segítőkész, jóindulatú, élen jár, kezdeményező	Részt vesz, de befolyást nem gyakorol, jóindulatú	Nem árt, ingadozó, közömbös, vonakodó	Sokat vét ellene
Házirend betartása	Betartja, arra ösztönöz	Néha hibázik	Részben tartja be	Sokat vét ellene
felelősségérzete	Nagyfokú felelősségtudat	Időnként feledékeny	ingadozó	Felelőtlen, megbízhatatlan

A szorgalomjegyek megállapításának elvei

SZORGALOM	PÉLDÁS	JÓ	VÁLTOZÓ	HANYAG
Tanulmányi munkája	Céltudatosan törekvő, igényes a tudás megszerzésére	Figyelmes, törekvő	ingadozó	Hanyag
munkavégzése	Kitartó, pontos, megbízható, önálló, lankadatlan	Rendszeres, többnyire önálló	Rendszertelen, hullámzó, önállótlan	Megbízhatatlan, gondatlan
kötelességtudata	van	Megfelelő, néha ösztökélni kell	Felszerelése gyakran hiányos	Nagyon sokszor hiányos
Tanórán kívüli információk felhasználása, többletmunkája	Rendszeres, érdeklődő	Előfordul, ösztönzésre dolgozik	ritkán	Egyáltalán nem

A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

A nevelőtestület nem tűr el semmilyen agressziót a gyermekek körében, nem tűri el a trágár beszédet, a kirekesztést és a megalázást. Az ilyen esetekben a szülők bevonásával fegyelmi eljárást indítunk a tanuló ellen.

A tanulók fogyasztói kultúra fejlesztése program

Az iskolánkban folyó fogyasztóvédelmi oktatás célja:

A fogyasztói kultúra fejlesztése és a tudatos, kritikus fogyasztói magatartás kialakítása a tanulóknál.

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei:

A tanulók hatékony társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában. Szükséges a társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakítása, a jogait érvényesíteni tudó, a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzése. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a

gazdálkodási és a munkaképesség szoros összefüggése az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztése.

Fontos a fogyasztás során a tájékozódás képessége, a döntési helyzet felismerése és a döntésre való felkészülés. Meg kell ismertetni a tanulókkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket az eligazodásra. Hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdaságosságot és takarékoságot. A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében szükséges, hogy a diákok értsék és a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat.

Környezettudatos fogyasztás: Egyfajta középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és fogyasztásmentesség között.

Kritikus fogyasztói magatartás: A fogyasztói jogok érvényesítése.

A fogyasztónak joga van:

1. az alapvető szükségleteinek kielégítéséhez
2. a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozáshoz
3. a választáshoz különböző termékek és szolgáltatások között
4. a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretéhez
5. a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez
6. az egészséges és elviselhető környezetben való élethez
7. a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszóláshoz

A preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem: Amikor a vevő már a kezdet kezdetén érvényesíteni tudja jogait és nincs szükség panaszbejelentésre, bírósági perekre.

A fogyasztóvédelmi oktatás színterei iskolánkban: Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásai, tanórán kívüli elemek (vetélkedők, versenyek, rendezvények), hazai és nemzetközi együttműködések (más iskolákkal, állami és civil szervezetekkel, cégekkel), az iskola fogyasztóvédelmi működése és az ezzel kapcsolatos foglalkozások.

Módszertani elemek: A módszereknek tartalmaznia kell az egyén és a társadalom viszonyáról szóló információgyűjtés, információfeldolgozás, a feldolgozott információk alapján való döntés és a döntés alapján eltervezett cselekvés végrehajtásának módszereit. Fontos, hogy a tanulók e módszereket minél többször valós helyi és globális problémákon és értékeken keresztül maguk alkalmazzák:

- interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól
- helyi-, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása
- adatgyűjtés, feldolgozás, információörögzítés együttműködéssel
- problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel
- viták, szituációs játékok (eladói és vásárlói érdekek összehangolása, fogyasztói kosár készítése)
- érveléstechnikai gyakorlatok (hatékony érdekérvényesítés)

Drogprevenációs program

Helyzetelemzés:

A megváltozott társadalmi viszonyok következtében a szociális szféra szerepe megnőtt és feladatai kibővültek. A mai családok működése során csökken az óvó-értékközvetítő hatás, mert egyrészt a szülőknek kevesebb idejük jut a gyermekükre a szükségesnél, másrészt maguknak a szülőknek is akkomodációs problémát okoz jelenlegi feladatuknak történő megfelelés. Olyan generáció nő most fel, aki családi modellként nem tudja átvenni az elutasítási technikákat. A szülők pedig kevésbé tudják milyen hatásokkal és milyen

személyiség paramétereit kell erősíteni gyermekükben a megelőzés érdekében. Ezért a nevelési-oktatási intézményeknek felelőssége megnőtt. A személyiségfejlesztő munka részeként kell a tanulók életvezetési stílusát úgy alakítanunk, hogy képessé váljanak az antihumánus szenvedélyek tudatos elutasítására. Minden nevelési helyzetben biztosítanunk kell, hogy a segítségre szoruló és a támogatást igénylők megkapják a szükséges odafordulást és törődést.

Az iskolai drogstratégia alapelve:

Az iskola tanárai által elfogadott korszerű szemlélet a drogprevenciót az egészségfejlesztés (health promotion) komplex kérdéskörében helyezi el. A cél az, hogy a fiatalok mit csináljanak (egészségesen éljenek), miközben annak tudatosítása is fontos, hogy mit ne csináljanak (ne fogyasszanak drogot), továbbá olyan egészségfejlesztő programot dolgozzon ki az iskola, amelynek eredményeként csökkennek az ártó tényezők és erősödnek a személyiségfejlesztő hatások:

- információközlés: az életkorral bővülő és mélyülő ismeretek átadása
- önismeret fejlesztése: pozitív énkép, önbecsülés kialakítása, belső lelki egyensúly megteremtése
- társismeret fejlesztése: kapcsolatok, társ-kapcsolatok, csoportszerveződés, csoportban folyó munka; tájékozódás a társas környezetben, a társas kapcsolatban
- döntéshozó képesség fejlesztése: a lehetséges döntések közül megtanulják a körülmények ismeretén alapuló „legjobb” választást; megtanulják a pozitív minták követésének értékét; jártasságot szereznek a veszélyhelyzetek kezelésében, felismerésében
- stressz kezelés fejlesztése: megismerik a valós élethelyzetekben keletkező szorongások feloldásának technikáit, az egészséges és biztonságos élet értékét
- egészség-szemléletű magatartás kialakítása

Az illegitim drogok fogyasztásának megelőzése egyrészt nem különíthető el a legális drogok (alkohol, nikotin, orvosi javallat nélküli gyógyszeresedés) fogyasztásának prevenciójától másrészt nem különíthető el az egészség általános- és mentális, pszichés hangsúlyú fejlesztésétől. A legfőbb alapelvünk az, hogy a tanuló megértse a saját egészségvédelmének jelentőségét és rendelkezze azokkal a szükséges ismeretekkel, jártasságokkal, amelyekkel környezetét egészségi feltételeinek javítását az egyes emberek, valamint a közösség egészségének védelmét képes cselekvően megteremteni.

A szerfogyasztás mentálhigiénés vonatkozása:

Különböző hátrányos élethelyzetek, családi traumák, szocializációs hiányok nehezítik a gyermekek életét. Közülük kerülnek ki a lelkiileg sérült, deviáns emberek. A dohányzás és az alkoholfogyasztás ebben a gyermekcsoportban kezdődik meg, itt jelentkezik egészséggel kapcsolatos igénytelenség és hanyagság. A környezetükben lévő dohányzó vagy alkoholizáló felnőttek erősítik ezt a hatást.

Segítő kapcsolataink színterei és a kapcsolódási pontok

1.	Szülők (család)	Legfontosabb társ a tanulók érdekében végzett megelőző munkában
2.	Szülői munkaközösség	A szülők lehetőségükhöz képest minden területen segítség az elsődleges megelőzést
3.	Házi orvos	Szakmai továbbképzések tartása, egészségnevelési

		programok szervezése, tartása, rizikócsoporthoz szűrése
4.	Iskolaorvos	A program egészségügyi korrektségére figyel, szomatikus kezelés
5.	Szakpszichológus	Lelki eredetű problémák feldolgozására magatartásbeli gondok, tréningek és önismereti foglalkozások tartása
6.	Helyi, illetve regionális iskolák drog-koordinátorai	Információk cseréje, programok egyeztetése
7.	Gyermekjóléti szolgálat, Nevelési Tanácsadó	Gyermekvédelmi munka, államigazgatási esetekben való segítség, egyéni terápiák, korrekciós foglalkozások
8.	Védőnői hálózat	Prevenációs program elkészítése, drogokkal kapcsolatos előadások
9.	Addiktológiai osztály, Megelőzési intézmények	Szakellátást igénylő esetek
10.	Rendészeti szervek	Bűnmegelőzési program közös kimunkálása
11.	Egyházak, alapítványok karitatív szervezetek	Konkrét esetekben számítani lehet a primer prevenációs törekvések támogatására

Az iskola a drogprevenáció egyik legfontosabb színtere. Ezért a megelőzésben látjuk az intézmény legfontosabb szerepét. Drogstratégiánk kiinduló pontja az, hogy az intézményünkbe a prevenációs munka tervszerű és kulturált legyen. Az elsődleges prevenáció módszerei az iskolában kábítószer használók kezelésére nem vagy csak korlátozottan alkalmas. Ilyenkor külső beavatkozásra van szükség, általában külső szakemberek bevonásával.

Céljaink

- testi, szellemi, pszichikai szempontból egészséges fiatalok nevelése a társadalomba való beilleszkedés segítése
- a pedagógus jó kapcsolatot alakítson ki a családokkal
- minél jobban megismerni a családok típusait, szerkezetét, életmódját és értékvilágát
- segítséget nyújtani a reklámok helyes értelmezésében
- a szabadidő hasznos és egészséges eltöltésével kapcsolatos információk bővítése
- minél több stressz oldó technika megismertetése a tanulókkal
- segíteni a káros függőséghez vezető szokások (dohányzás, alkoholfogyasztás, drogfogyasztás) kialakulásának megelőzésében

Feladataink

- pozitív, egészséges életfelfogás megalapozása
- a veszélyhelyzetek felismertetése, a helyes döntések elősegítése
- a veszélyérzet nagyon alacsony foka miatt közvetett (veszélytudat kialakítás, felelősség kérdése, döntési mechanizmusok) módszerekkel, illetve közvetlen a szerekhez kapcsolódó információkkal és prevenációs metódusokkal kell erősíteni a tanulók képességeit
- nagy hangsúlyt kell fektetni az iskolai foglalkozások során az interaktív gyakorlatokra épülő szituációs vezetésre, amely személyiségfejlesztő hatása mellett prevenációs értékű
- felvilágosító, megelőző tevékenység szülők, pedagógusok körében szakemberek segítségével
- a visszautasítási technikák (pl.: „nem mondás” algoritmus) gyakoroltatása, az ezt erősítő készségek fejlesztése
- a kortárs-hatás ellensúlyozása a 7-8. évfolyamon, a kortársképzés beindítása (lehetőség szerint)

- az egészségmegőrzésére törekvő értékszemplélet kialakítása (önismeret, önkontroll, pozitív életszemlélet elsajátítása, tolerancia, empátia)
- stressz oldó technikák megismertetése, gyakoroltatása

A megvalósulás színterei:

A drogprevenciós munka nem korlátozódhat egyetlen tantárgyra és nem kötődhet egyetlen személyhez. Komplex nevelési helyzetben kell biztosítani, hogy a segítségre szoruló, a támogatást igénylők megkapják a szükséges odafordulást, törődést.

Színterek:

1. Tanórai: Az aktuális téma az adott tanóraba beépítve

- Tantárgyi:

- biológia
- környezetismeret
- technika
- testnevelés, sport (Az egészséges életmód kialakításának egyik alappillére, kreatív cselekvési forma, mely az emberi önkiteljesedést előmozdítja. Ilyen sajátosságainál fogva a tágabban értelmezett primer prevenció egyik fontos eszköze.)
- dráma és tánc
- osztályfőnöki óra
- informatika/internet (szövetség weboldala, fórum, kérdezz felelek)

2. Tanórán kívüli:

- szakkörök, tehetségfejlesztő csoportok
- napköziotthon, tanulószoba
- iskolai sportkörök, tömegsport, házi bajnokságok, sportversenyek
- egészségnap, sportnapok
- Erdei iskola, Erzsébet-tábor
- drogprevenciós napok, előadások, filmvetítés
- DÖK programok
- tanulmányi versenyek, vetélkedők, pályázatok
- pozitív példák bemutatása, találkozás híressé vált diákokkal

Erősíteni kell a pedagógiai hatásokat. Az iskolai foglalkozásokon túl fontos szerepet játszik az alapellátásban résztvevő egészségügyi hálózat. A segítő szervezetek a szemléletformálásban jelentős segítséget nyújthatnak.

Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek, projektoktatás

Projekt módszer:

A valódi aktivitást át kell adni a tanulóknak, a tanár feladata az óra tervezésében, szervezésében, az eszközök biztosításában van.

A tanítási órákon a fegyelem a tanulásszervezési módoktól függően eltérhet. A csoportmunka munkájával, mozgással jár. A fegyelem megteremtésének módszere lehet a differenciált feladatok adása. Ilyenkor minden diák a képességeinek, ismereteinek megfelelő feladatot kap. A gyorsabban haladó diákoknak sok feladatot adjunk.

Nagyon fontos a pontos és rendezett órakezdés.

Nyugodt, szorongásmentes légkört kell biztosítani az iskolában. A motiválás jelentősége megnő. A külső vagy belső motiváció a tanulók figyelmét a tananyagra hangolja. Lelkesebben vesznek részt az órai munkában. 3-4. osztályban egyre több feladatot tudnak megoldani, növekszik a teljesítményük.

A figyelem fegyelmet eredményez. A figyelem megteremtéséhez a pedagógusnak elszántnak, kitartónak, tájékozottnak, lelkesnek kell lenni. Hinnie kell a tanulók képességeiben. Változatos módszereket kell alkalmazni, a célokat meg kell fogalmazni, a jutalmazás módszerét körültekintően kell megválasztani.

Kitartó és következetes munkával érhetjük el, hogy a tanulók kötelességérzete kialakuljon, fejlődjön és erősödjön.

Az iskola írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatásának az ismeretek számonkérésének rendje

A szóbeli számonkérés egész évben folyamatos. Ezzel biztosítjuk a rendszeres felkészülést, visszajelzést kapunk a megértés szintjéről, az új fogalmak, ismeretek megértésének mélységéről, alkalmazási szintjéről. Gyakoroltatjuk azok mindennapi használatát.

A tanulók önálló írásbeli munkáját és házi feladatait rendszeresen javítjuk, javíttatjuk az egységesen kialakított javítási kulcsok alkalmazásával. Figyelmet fordítunk arra, hogy a tanulóknak biztosítsuk az állandó javítási lehetőséget.

- A következő elméleti jellegű tárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv (4-8. évfolyamon), matematika, környezetismeret, természetismeret, történelem, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél:
 - az 1-4 évfolyamon a tanulók a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban is tanúbizonyságot tesznek
 - a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrzik
 - az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.
- A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében minden tanuló legalább egyszer felel szóban: az ének-zene, a rajz, a számítástechnika, a technika tantárgyból félévente, valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva; a többi tantárgy esetében egy-egy témakörön belül. (A testnevelés követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük.)

Beszámoltatás

Típusai:

- *Összefoglaló nagydolgozat, témazáró, több anyagrész összesítése* – előre kell jelezni,

- *Javító dolgozat* – nem lehet kötelezni rá,
- *Írásbeli felelet* – nem kell előre jelezni.

Mikor lehet íratni?

Az órarend figyelembevételével lehetőleg ne 6. órában.

Mennyit lehet íratni naponta?

Napi 2 témazáró, az írásbeli felelet ezektől független, a röpdolgozat diagnosztikus legyen.

Szóbeli beszámoltatás

A szóbeli beszámoltatás történhet minden tanórán előzetes bejelentés nélkül az előző órán vett tananyagból, illetve ismétlő kérdések lehetnek a korábban vett tananyagrészekből is.

Ha a diák önszorgalomból kiselőadást tart vagy arra felkészül, azt is szóbeli beszámoltatásnak vehetjük és annak rendje szerint értékelhetjük.

Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának alapelvei és korlátai

Iskolánk nevelőtestülete a házi feladatok meghatározásával kapcsolatban az alábbi szabályokat tartja szem előtt:

- A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás, készség- és képességfejlesztés, a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása, tapasztalatok gyűjtése.
- Az elsős-nyolcadikos tanulók hétvégére, valamint a tanítási szünetek idejére a szokásos, egyik óráról a másikra esedékes feladatokon túl nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli feladatot.
- Az egyik óráról a másikra feladott házi feladatokat úgy kell meghatározni, hogy a délelőtti tanítás után a következő napra való felkészülés ideje átlagosan ne haladja meg:
1-2. osztályban a 45 percet,
3-4. osztályban a 60 percet,
5-6. osztályban a 90 percet,
7-8. osztályban a 120 percet.

A házi feladat a tanulók tankönyve, füzete, munkafüzete és az általánosságban használt eszközökkel, felszerelésekkel elkészíthető legyen.

Mi lehet házi feladat?

- Csak olyan, amit az órán már vettek, gyakoroltak, hiszen az elmélyítés a fontos
- Differenciált legyen
- Mindenkinek kötelező
- Tehetségeseknek szorgalmi lehetősége
- Lemaradóknak kevesebb, minimumszintű

Mi nem lehet?

- Óráról megmaradt, ismeretlen részt tartalmazó feladatok

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

- A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.
- Az otthoni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 20-30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.
- A napi felkészülés otthoni (napközis, iskolaotthonos, tanulószoba) ideje nem lehet több 1-1,5 óránál.

A gyakorlati beszámoltatás intézményeinkben csak testnevelés tantárgyból történik.

A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
- Az iskola főigazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.
- Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestületől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.
- Az évfolyam megismétlése nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.
- A tanuló kérésére az iskola főigazgatója köteles segítséget nyújtani ahhoz, hogy a tanuló a megkezdett tanulmányait másik iskolában folytathassa.
- A tanuló az iskola főigazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszáz-ötven tanítási órát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.
- A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a szülő felé az értesítési kötelezettségének.
- Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.
- Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyam ismétléssel folytathatja.
- Osztályozó vizsga letétele után folytathatja tanulmányait a magántanuló és az a tanuló, akinek engedélyezték, az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti. A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.
- A sajátos nevelési igényű tanuló részére, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola főigazgatója a tanuló egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó egyéni előrehaladású nevelést és oktatást engedélyez.

- Az engedélyben meg kell határozni, melyik tárgyból, melyik évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak a tanulmányi követelményeket teljesítenie.
- Az egyéni továbbhaladás – valamennyi vagy egyes tantárgyakból – különböző évfolyamokig, de legkésőbb – az e bekezdésben foglalt kivétellel – a negyedik évfolyam végéig tarthat.

BAPTISTA OKTATÁS

**Hétvezér Baptista Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú
Művészeti Iskola**

AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS ALAPPROGRAMJA

AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS ALAPPROGRAMJA

Az alapprogram szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában

A nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján az alapfokú művészeti iskola feladata a tanuló képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelés és oktatás biztosítása, mely lehetővé teszi, hogy a tanuló képességeinek kibontakoztatása, személyiségének fejlesztése, tehetségének felismerése és kibontakoztatása érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt.

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja (*továbbiakban Alapprogram*) a művészeti-kulturális műveltség azon részeit, tovább építhető elemeit tartalmazza, amelyeket az alapfokú művészeti iskolákban elsajátíthatnak a tanulók.

Az Alapprogram a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, népművészet, a színművészet és bábművészet iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását.

Az Alapprogram részét képező tantervi programok és követelmények (*a továbbiakban: tantervi program és követelmény*) tartalmazzák azokat a képességfejlesztő célokat és feladatokat, követelményszinteket és feltételeket, amelyet minden alapfokú művészeti iskolának teljesítenie, biztosítania kell, és amelyek az adott művészeti ágon belül az alapfokú művészeti iskolák közötti átjárhatóságot biztosítják. Az Alapprogram lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek, digitális tananyagtartalmak és taneszközök alkalmazását.

A művészetoktatás tantervi programja az oktatás szerkezetéhez igazodva előképző, alapfokú évfolyamokból áll iskolánkban.

A követelmény és tantervi program különböző életkorban teljesíthető, a tananyagtartalom mélységét a pedagógus a csoport életkor szerinti összetételének megfelelően határozza meg. A tananyagtartalmat a tantervben meghatározott kereteket és a pedagógiai program előírásait figyelembe véve az iskola, a tanszaki munkaközösségek és a pedagógusok határozzák meg, amelyeket a tematikus tervekben, vagy tanmenetekben rögzítenek.

A tantervi program lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez, a tehetséggondozás feladatainak megvalósításához megfelelő tanulmányi idővel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez – átlagos feltételek mellett – a képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő tartalmak és követelmények meghatározására is.

Az alapfokú művészetoktatás megalapozza a művészi kifejezőkészséget, elősegíti a szakmai orientációt, a szakirányú továbbtanulást. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában, a kortárs művészet értő befogadásában.

Az alapfokú művészeti iskolák a követelményeket és tantárgyi programokat alapul véve készítik el az iskola pedagógiai programját, azon belül a helyi tantervét, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével hoznak létre, és amelyben rögzítik az iskolák sajátos arculatának jellemzőit, és keretet biztosítanak a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenységéhez. A helyi szabályozás lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére.

Az alapfokú művészeti iskola jelentős esélyteremtő szerepet vállal a végzettség nélküli korai iskolaelhagyás csökkentésében, az integráció támogatásában, a tanulási, beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek, a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű tanulók

fejlesztésében. Színteret, és a művészeti ágak megfelelő szakmai környezetet biztosít a tanulók továbbtanulási esélyeinek növeléséhez, életminőségük javulásához.

A művészetoktatás a köznevelés feladatkörén belül lehetőséget teremt a művészeti ágak és a partnerintézmények közötti együttműködésre (konstruktív pedagógia a projektmódszer, kooperatív és a kollaboratív munkaforma, tematikus közösségi alkalom révén), valamint kulturális és pedagógiai együttműködést biztosít más intézményekkel, településekkel, önkormányzatokkal, annak érdekében, hogy a művészeti nevelés minél több gyermek, tanuló számára elérhető legyen, valamint a művészetoktatás eredményei minél szélesebb körben hasznosuljanak. A művészeti iskola kultúraközvetítő szerepvállalása, társadalmi felelősségvállalása és jó gyakorlatainak átadása révén hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók minél eredményesebben vegyenek részt ismereteik megszerzésében, gyarapításában, tudásuk és tehetségük komplex kibontásában.

Alapelvek

A magyar művészetoktatás olyan értékközvetítő pedagógiát képvisel, amely a személyiség sokoldalú fejlesztésére, az egyéni képességek feltárására és differenciált fejlesztésére irányul. Az értékközvetítéshez kreatív alkotói folyamat társul, amely új értékek létrehozását eredményezi.

A művészetoktatás tantervi programja a művészeti nevelés és oktatás tapasztalataira, az új szaktudományos és módszertani ismeretekre, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára, valamint a korszerű pedagógiai elvárások rendszerére épül. A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztéséhez, a személyiség sokoldalú fejlesztéséhez.

A tantervi programok megvalósítására a holisztikus szemlélet és az élménypedagógiai irányultság, valamint a gyakorlatorientáltság a jellemző.

A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretek és tapasztalatok gazdagítását a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a tanuló életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.

A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene-, a tánc-, a képző- és iparművészeti, a színművészeti és bábművészeti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez. A tananyag feldolgozását a kompetenciafejlesztő szemlélet jellemzi, amely négy kulcsterületre fókuszál: ismeretre (kognitív kompetencia), képességre (személyes kompetencia) és attitűdre (társas-szociális kompetencia) és mindezek fejlesztését megvalósító módszerkompetenciára.

A tantervi szabályozás rugalmassága lehetővé teszi az integrált oktatás-nevelés megvalósítását, továbbá hozzájárul a Nat-ban meghatározott kulcskompetenciák fejlesztéséhez, de különösen a *kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság kulcskompetenciájának* fejlesztése kerül a képzés középpontjába. A magyar alapfokú művészetoktatás a Nat által meghatározott nevelési célok megvalósítását támogató, iskolarendszerű képzési forma.

A tanulási folyamatok megújításának érdekében az információs és kommunikációs technika használata lehetőséget ad arra, hogy a pedagógiai innovációk transzfer hatása érvényesüljön. Ezzel lehetőséget biztosít az egyéni nevelésre, a differenciált fejlesztésre, mely a komplex személyiségfejlesztés alapja.

A digitális pedagógia alkalmazásának lehetősége új utat teremt az egymással való együttműködésre, a tudásmegosztásra, szem előtt tartva a digitalizáció mentális és egészségi hatásait is.

A magyar művészetoktatás tevékenységrendszere kortárs közösségek létrehozását generálja, amelyek kulturális szerepvállalásuk révén jelentős értéket képviselnek, és elősegítik a társadalmi együttműködést.

Az alapfokú művészetoktatás célja a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, a színművészet és bábművészet területein

Az alapfokú művészetoktatás célja:

- képességfejlesztés (a személyiséget alkotó- és szakspecifikus képességek kompetencia alapú fejlesztése) a művészeti ág eszközzelrendszerével és formanyelvével, az élménypedagógia módszereivel
- a tanuló megismerése, a személyiség integrációjának támogatása, a kulcskompetenciák fejlesztése
- értékközvetítés, értékmegőrzés, új értékek létrehozása, művészeti tudatosság kialakítása
- a tanulói tevékenység középpontba állítása, a felfedező tanulás támogatása
- az önkifejezés, a kreatív alkotóképesség és a kommunikáció fejlesztése
- a mérlegelő gondolkodás képességének alakítása
- a magyar és egyetemes kulturális hagyományok átöröklése, a nemzeti identitás erősítése
- kortárs közösségek létrehozása, a társas együttműködés, az érzelmi intelligencia és az empátia fejlesztése, a különböző nemzeti vagy etnikai kisebbség kulturális értékeinek elismerése
- a tehetségek azonosítása, fejlesztése és gondozása, a pályaorientáció segítése
- a tehetségek bemutatása szakmai fórumokon, rendezvényeken, versenyeken
- esélyteremtés, a szociokulturális hátrányok csökkentése
- egészséges életmód igényének kialakítása, fenntarthatóságra nevelés
- művészeti irányzatok és stílusok és a kortárs művészet megismertetése
- alkotói és előadóművészeti tevékenységek színvonalas megvalósítása, közzététele
- a digitális térben rejlő lehetőségek kihasználása, a tanulók felelősségteljes közreműködésével.

Az alapfokú művészeti oktatás - nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét, a személyiség integrációjának segítségét, támogatja a képességek aktiválását, fejleszti a tehetség kibontakoztatásának képességét is.

A rendszeresen átélt pozitív, cselekvő élmények alakítják ki azon emberi személyiségtulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészeti tevékenységek során, vagy a munkában az eredményesség összetevői.

A művészeti tevékenységek hozzájárulnak az érzékelés és észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját, melynek során a tanulók közvetlenül átélhetik a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben, a színművészetben és bábművészetben ötvöződnek.

Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megőrkítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség. Megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét.

Az egyéni és a csoportos foglalkozások segítik a szociális érzékenység, az együttműködési készség kialakulását, a felmerülő problémákra való rugalmas reagálás képességét és előmozdítják az infokommunikációs eszközök célszerű használatát.

A nemzetiséghez tartozókat segíti abban, hogy megtalálják és vállalják identitásukat, őrizték hagyományaikat, jelenítsék meg értékeiket, erősítve ezzel is a közösséghez való kötődésüket.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A tanuló az alapfokú és továbbképző tanulmányi szakaszok végén művészeti alap- és záróvizsgát tehet. A továbbképző évfolyamain az a tanuló tanulhat tovább, aki sikeres művészeti alapvizsgát tett. A vizsga eljárásrendjét, módját, a vizsga tételsorait az iskola határozza meg önálló szabályzatban, vagy a helyi tanterv részeként.

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett. Az alapfokú művészeti vizsga, záróvizsga az adott tanév végi vizsgával összevontan is megszervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, az erre épülő konkrét vizsgafeladatokat az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. Amennyiben elméleti tantárgyból is kötelező vizsgát tenni, az iskola a helyi szabályozása szerint határozza meg, hogy az írásban, vagy szóban történik. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja. A vizsga tantárgyait a művészeti ágak és ezen belül tanszakok - főtárgyai és kötelezően választható, vagy választható tárgyai alkotják.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET MŰFAJ

A képző- és iparművészet műfajának célrendszere és funkciói

Az alapfokú képző- és iparművészet oktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a látás és a képzelet finomításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás *tantervi programja és követelménye* lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység, nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság alakítására, a látás kiművelésére. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek finomítják a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős motivációs bázist teremtenek, melyek fejlesztik az érzelmek, gondolatok, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, alakítja készségeiket. A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott tanszak sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megismertesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytiszteltet megteremtésében.

A program integrált órászervezési lehetőséget biztosít arra, hogy a főtárgy órakeretéhez közvetlenül kapcsolódhasson valamely kötelező tantárgy tananyagának elsajátítása, feldolgozása. A tanuló mindkét tantárgyból osztályzatot kap, és a helyi tantervben rögzített feladatok szerint tehet művészeti alapvizsgát, illetve művészeti záróvizsgát.

A képző- és iparművészet műfaj oktatás fejlesztési követelményei

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Kiemelt kompetenciák az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetenciaterületek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik. Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a problémafelismerést, a problémamegoldást.

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása

A környezet által közvetített üzenetek értelmezése

Tervezési-alkotási készség
Kreativitás
Vizuális gondolkodás és kifejezőkészség
Manuális és digitális eszközhasználati készség
Anyaghasználati készség
Komplex szemlélet
Az esztétikum iránti igény
Problémaérzékenység
Biztonságos munkavégzés képessége

Személyes kompetenciák

Nyitottság
Fejlődőképesség
Önállóság
Önkifejezés
Rugalmasság
Érzékenység
Kísérletező kedv
Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció)

Társas kompetenciák

Motiválhatóság
Empatikus készség
Kezdeményezőkézség
Együttműködési készség

Módszerkompetenciák

Figyelem összpontosítás
Gyakorlatias feladatértelmezés
Ismeretek helyén való alkalmazása
Ötletgazdagság
Módszeres munkavégzés
A munkakörnyezet tisztántartása

A képző- és iparművészet műfaj oktatásának sajátosságai

- *Tevékenységek központúság* - a tanulók a vizuális tananyag tartalmakat, feladatokat különböző gyakorlati tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját.
- *Feladattudatosság* - egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését.
- *Alkotói magatartás* - amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége.
- *Komplexitás* - amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között.
- *Folyamatszerűség* az egyes feladatok végigvitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben.
- *Kreatív cselekvőképesség* - melynek fontos részterülete a kísérletezőkedv, lényeglátás, szituativitás, döntésképeség, nézőpontváltás.
- *Interaktivitás és együttműködési készség* - mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt.

A képző- és iparművészet műfaj tantárgyainak tartalma

A *alkotó játékok tantárgy* az előképző két évfolyamának komplex művészeti tantárgya, mely sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a tanulók kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

Az alapfok és a továbbképző kötelező tárgya: a *vizuális alkotó gyakorlat tantárgy*, a főtárgy: az alapfok 1-3. évfolyamáig a *rajz - festés alapjai tantárgy*, majd az alapfok 4. évfolyamától a tanszakonként különböző tanszaki *műhelygyakorlat tantárgy*.

Szabadon választható tantárgyak: népi játékok; *művészettörténet*.

A *vizuális alkotó gyakorlat tantárgy* a képző- és iparművészet, a kézműves tárgyformálás és a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A *rajz - festés alapjai tantárgy* a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A *tanszakonként különböző műhelygyakorlat tantárgy* lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek megismerését, elsajátítását. A tanuló a helyi intézményi lehetőségektől függően, a tanszaki műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

A képző- és iparművészet műfaj képzési szerkezete

TANSZAKOK

A *Képző- és iparművészet műfaj közös tanszaka az előképző évfolyamokon és az alapfok 1-3. évfolyamain:*

- KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK

A *Képző- és iparművészet műfaj egyedi szakmai tanszaka az alapfok 4. évfolyamától a továbbképző 10. évfolyamáig, iskolánkban alapfok 6. évfolyamáig:*

- GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

Az előképző és az alapfok évfolyamok tantárgyi felépítése

Főtárgyak

Előképző 1-2. évfolyam - alkotójátékok

Alapfok 1-3. évfolyam – rajz – *festés alapjai*

Kötelező tárgy

Alapfok 1-6. évfolyam - *Vizuális alkotó gyakorlat*

Főtárgyak az egyedi tanszakokon az alapfok 4-6. évfolyamáig

- Grafika és festészet tanszak - *Grafika és festészet műhelygyakorlat*

Választható tantárgyak:

Alapfok 1-6. évfolyam - *Népijátékok*

Alapfok 3-6. évfolyam - *Művészettörténet*

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET MŰFAJ

Tanszakok		Képzőművészeti tanszak							
Évfolyamok		Előképző (E)		Alapfok évfolyamok (A)					
		(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főfárgyak	Alkotójátékok	2	2						
	Rajz - festés alapjai			2	2	2			
	Tanszaki műhelygyakorlat						2	2	2
Kötelező tárgy	Vizuális alkotó gyakorlat			2	2	2	2	2	2
Választható tantárgyak	Népijátékok			(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
	Művészettörténet					(1)	(1)	(1)	(1)
Összes óra:		2	2	4-(5)	4-(5)	4-(5)	4-(5)	4-(5)	4-(5)

Az összes óra rovatában az első szám a heti minimális óraszámot jelöli, a második szám a szakmai program megvalósítása során az egyéni, páros, kis-és nagycsoportos tehetséggondozás számára is időkeretet biztosít.

Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált órászervezés lehetőségét figyelembe véve a tanéven belül a tantárgyi óraszámok átcsoportosíthatók.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET MŰFAJ

Művészeti alapvizsga és záróvizsga tantárgyai

A művészeti alap- és záróvizsga követelményeit az egyes tantárgyi programok záró szakasza tartalmazza.

Az alapfokú művészeti vizsga és záróvizsga tantárgyak a Képző- és iparművészet oktatásban:

Vizuális alkotó gyakorlat

Tanszaki műhelygyakorlat:

- **Grafika és festészet tanszak:** Rajz - *festésalapjai*

A fentieken felül szabadon választható vizsgatantárgyak:

- Művészettörténet
- Népijátékok

A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET MŰFAJ TANTÁRGYAI

Képzőművészeti tanszak

Az előképző 1-2. és alapfok 1-3. évfolyamok közös tanszaka

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK TANTÁRGY

A vizuális alapozó gyakorlatok tantárgy célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A képi kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az *tantárgy feladata* az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előkészítő (E/1-2. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozása
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése
- A hagyományok élményszerű megismertetése
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedezése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismerése
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátítása.
- Személyes megnyilvánulásokkal teli alkotótevékenység megélése

Tananyag

Feladatszoportok

E/1-2. évfolyam

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méreték és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)
- Játékos arányváltó feladatok

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- Színkeverési játékok

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történetek síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák)

RAJZ - FESTÉS ALAPJAI TANTÁRGY

A *rajz - festés alapjai tantárgy célja* a képi világ, a képi kifejezés különféle módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

A *tantárgy feladata* előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok (A/1-3. évfolyam)

A/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal megjelenési formái
A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében
A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei
A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
Részlet és nagyítás
A díszítés sajátosságai
A nyomhagyás egyszerű technikái
Kompozíciós alapismeretek
Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/1. évfolyam

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben - játékos felfedezések
- A vonal, mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más-más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény tulajdonságainak, jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy megszemélyesítése, a lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma

- Különböző felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma- és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosítása
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése

Minta a környezetben

- Környezetünk tárgyainál található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékekkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit
- a díszítés sajátosságait
- a nyomhagyás egyszerű technikáit
- a kompozíciók alapismereteket
- az illusztratív ábrázolás alapjait

Legyen képes:

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása

- forma, folt, felület és textúra létrehozására
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására
- képalkotásra
- gyűjtemény létrehozására
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek
 A vonal a térábrázolásban
 A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben
 A színek és lelki minőségek
 Felület és textúra kontrasztok és létrehozása
 A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
 A díszítés sajátosságai
 A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat
 Egyszerű nyomatok
 A kiemelés
 Az illusztratív ábrázolás
 Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/2. évfolyam

A vonal

- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítása
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található mintázatok
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a művészetben
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonalak térképző szerepét
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait
- a díszítés sajátosságait
- a kiemelés módjait
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait

Legyen képes:

- vonalas térábrázolás létrehozására
- a lelki minőségek kifejezésére
- felület és textúra kontrasztok létrehozására
- egyszerű nyomatok készítésére
- képalkotásra
- gyűjtemény létrehozására

- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek
 A vonal és a mozgás-változás
 A színek egymáshoz való viszonya
 A színek érzelmi minősége
 Színharmoniaiak, színtkontrasztok
 A forma, felt, felület és textúra kifejező használata
 A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei
 A funkció és díszítés
 Egyedi motívumok, motívumrendszer
 Dombornyomat
 Kompozíciós variációk
 Illusztratív sorozatok
 Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/3. évfolyam

A vonal

- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
- Árnyalt vizuális minőségek, színharmoniaiak
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmoniaiak által
- Színtkontrasztok, tartalmi ellentétek

A felület

- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítése
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés

- Különböző anyagok felhasználásával változatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikro terek külső-belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikro terek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípiák, kollázs - vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal)

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás-változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit
- a színek egymáshoz való viszonyát - a színek érzelmi minőségét
- a színharmoniókat, szíkontrasztokat
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit
- a funkció és díszítés kapcsolatát
- a dombornyomat készítésének technikáját

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására
- dombornyomat készítésére
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére

- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY

A vizuális alkotó gyakorlat tantárgy célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális kifejezőkészség fejlesztésével.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek feldolgozása az alkotótevékenységekben. A baleset-, munkakörnyezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfok (A/1-3. évfolyamok)

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzés
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismerése
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Mesék jellegzetes történetvezetése
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/1. évfolyam

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformák, hangsúlyos kontúrok (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése - mesehősök, állatfigurák (agyag, gipsz, papírmasé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újratemtése-a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása
- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különféle kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában

Időkerék - évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- A kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó ábrázolási formákat, az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- rajzok, színes képek és plasztikus tárgyak készítésére
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismerése
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedezése
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése

- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása
- A tanuló érdeklődésének felkeltése és fenntartása, a kitartó munkavégzés képességének fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- Ábrázolás és tárgyalakítás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata
- A formák, színek tudatos használata
- Kézműves és képzőművészeti technikák
- A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Hagyományok, művészettörténeti érdekességek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/2. évfolyam

Elbeszélés vonalakkal

- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színesceruza, pasztell, tempera)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Kedvenc állatok - állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Plasztikák, figurák készítése, díszítésük

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár - képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk - színes kompozíciók, csoportmunkában

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse - motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése

- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)

Tárgykészítés

- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés talált anyagok tovább alakításával

Évszakváltás

- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- A kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág - Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai - az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások - fénymásolatok segítségével)
- Maszkok, készítése (papír, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- vázlatok, rajzok, színes képek és plasztikus tárgyak készítésére
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységeken keresztül a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása
- A népművészeti, művészettörténeti példák alkotótevékenységhez kapcsolódó beépítése
- A vizuális kifejezés, az alkotókészség fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Ábrázolási és tárgyalakotási ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Kézműves és népművészeti technikák
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/3. évfolyam

Elbeszélés vonalakkal

- Történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Színkontrasztok, színharmóniak alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok - képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása)
- Növények, termékek formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Tér és idő feldolgozása

- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja - anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő - szimbólumok a különböző kultúrákban
- Színszimbólumok (papírragasztás, kivágott színes motívumok kompozíciói)

Tárgykészítés

- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú vagy antropomorf edény készítése
- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfígura készítése
- Természetes anyagok, ágak, termékek alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés különféle alapanyagok felhasználásával

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mozgatható bábfigurák készítése
- Pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, festés)

- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- a látvány és jelenségek értelmezésére
- vázlatok készítésére, átírásra
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára

A TANSZAKOK KÖZÖS, KÖTELEZŐ TANTÁRGYA

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY

Alapfok / 4-6. és továbbképző

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése
- A tárgyalakotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése
- A vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátítása
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése
- A képi műveltség bővítése
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése
 Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
 Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
 A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései
 A tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
 Hagyományos és új médiumok
 Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek
 Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
 Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Történetsszöveg - történetábrázolás

- Képzelt utazás a múltban – jelenben - jövőben
- A megidézett kor hétköznapijainak megjelenítése

Környezetábrázolás - hangulatteremtés

- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
- Kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal
- Makett készítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával

Színharmonikák

- A monokróm színhasználatról a komplementer színpárokig
- Egy főszínről hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

- Papírmozsaik készítése
- Rózsablak - színes kép készítése

Képeskönyv

- A mai életünk kódexe
- A könyvkötés, irkafűzés alapfogásai
- A papír tulajdonságai
- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás

Mintakincs

- Az adott témához illő minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika

- Oszlopszobrok
- Fantasztikus figurák, állatalakok (kisplasztikák, vízköpők)
- Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözképzés

- A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár

- Arckép/önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
- Arckép/önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához választható vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét
- a tervezéstől a tárgyalásig tartó kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- változatos - forma - faktúra és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására
- egyéni eszközhasználatra
- a műalkotások értő befogadására
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése
- A kézműves tárgyalás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása

Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

A formai, szintani alapismeretek

A tárgyalás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Hagyományos és új médiumok használata

Az előképek megismerése, feldolgozása

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

Történetábrázolás

- Életképek egy elképzelt színhelyen
- Ünnepek megjelenítése a megismert ábrázolási formák (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal
- Struktúra - textúra, formaszerkezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makett készítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

- Tájképek különböző fényviszonyok között - csak színfoltokkal festve - hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellal, rajzolás krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás - kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt-krétával, festéssel)
- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér - középtér - háttér (tusrajzok, szénrajzok)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín- és forma-variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Fény- árnyék jelenségek

- Titokzatos terek létrehozása, a fény-árnyék hatások felhasználásával
- Vázlatok készítése jellegzetes fény-árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához választható vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra
- a műalkotások értő befogadására
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- a baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány, a tanult ábrázolási módok és a személyes mondanivaló összhangba hozása
- A természet- és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése
- A stílus- és arányérzék továbbfejlesztése
- Az önálló kézműves tárgyalkotás technikájának megválasztására, az alkotótevékenységek eszköztárának használatára való képesség fejlesztése
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása
- A képi műveltség bővítése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok

A képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek
- Groteszk, vígjátéki történetek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületek belseje
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák

- Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)

Öltözék

- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele

- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fitorai (Escher rajzai, térformái - gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból - alulnézet, felülnézet, közelről - és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs

- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

A tárgyak egyedi vonásai

- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja

- Klasszikus és saját kompozíciós megoldások
- Csendélet – drapériák hétköznapi és különös tárgyak beállításával (zsúfolt és összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások)

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához választható vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására
- egyéni eszközhasználatra
- a műalkotások értő befogadására
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát

- a tárgytervezés és tárgykészítés alapvető fázisait
- a rajzolás, festés, termőművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit
- a különböző ábrázolási és tárgyalakotó technikákat
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- az alkotói munka végigvitelére
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására
- szintani ismereteinek felhasználására
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- a kifejezés érdekében sokféle eszköz- és anyaghasználatra
- konzekvens munkák elkészítésére
- a művészettörténeti példák értő befogadására
- a baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

1. A Vizuális alkotó gyakorlat tantárgy alapfokú művészeti vizsgakövetelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: *Vizuális alkotó gyakorlat*

- A) vizsgamunka bemutatása 15 perc
- B) helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulóknak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

A Vizuális alkotó gyakorlat tantárgy művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: *Vizuális alkotó gyakorlat*

- a vizsgamunka bemutatása 10 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte
- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség
- sík és térbeli ábrázolási képesség
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

Grafika és festészet tanszak

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy célja* olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A *műhelygyakorlat feladata* a tanulói képzelet és a valóság, a vizuális kommunikáció területének és látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

Alapfokú évfolyamok (A/4-6. évfolyam)

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése
- Az önállóság kialakítása
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai
- Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük
- A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje
- A fekete-fehér kontraszt hatása
- A tónus szerepe
- A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása
- A sötét-világos, a hideg-meleg szíkontraszt
- A faktúra és textúra alakítás lehetőségei
- Képezési és kompozíciós lehetőségek (elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
- Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- A ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz technikája
- Az anyag nyomatok, a monotípiák, a magas nyomás műveletei
- Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei
- Az akvarell- és temperafestés eltérő technikai sajátosságai
- A pasztellkép készítés technikája
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
- Vonal a festészetben és a grafikában
- Vonal a térben és képtárgyakon
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák - színes terek, szíkontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fénnel (lámpákkal, vetítőkkel)
- Külső-belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése
- A fekete szín használata, a fekete-fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig - grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalakítás (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalkotás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotípiák készítése

Tér - környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hő térképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel) - betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniaturák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációi
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz, anyag nyomatok, monotípiák, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A megvilágítás szerepe

A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei

A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok

A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe

A felületgazdagítás lehetőségei

A szín perspektíva szerepe

A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje

Variációk, sorozatok készítése

Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása

Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása

A sablonnyomat, dombornyomat technikája

A linómetszés technikája

Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia - plakát tervezése

Egyszerű akció, performance létrehozása

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene-hang, mozgás-tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés - karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér - környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek

- Tárgyátalakítások, átfestéssel
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A fantázia és látvány képi elemeinek összekapcsolása az ábrázolás során

Írás - kép

- A tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (manuálisan vagy számítógép segítségével)
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín-tér”, külső-belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a szíkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése

Képalkotás

- A linómetszés technikája, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai
- Egydúcós linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúc tovább vésésével
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációi
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét
- a különböző színviszonyok hatását
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni
- a fény-árnyék-szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése
- A kísérletező kedv, a döntésképeség és az alkotói magatartás fejlesztése

- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A szín-önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai
- A túlzás, fokozás szerepe
- Az egyensúly feltételei
- Az átírás módjai
- A dekoratív festészet sajátosságai
- A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai
- Többdúcú linómetszet létrehozása
- Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek
- Látványterv létrehozása
- Akrilfestés gyakorlata
- Eszközhazsnálati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

Képalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
- Többdúcú linómetszet készítése
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával

Stílus-variációk, átiratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
- Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által - önálló kísérletezések
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúlyvesztések megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása

- Anyagok, eszközök, megoldások és stílusjegyek a különböző korokban
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
- Művészeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra
- az egyedi- és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre
- esztétikus képi megjelenítésre
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban
- a munkavédelmi szabályok betartására

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat művészeti alapvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből állhat.

A vizsga-tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség
- színhasználat, kompozíciós készség
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség
- az elkészült munka összhangja

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága
- kommunikációs készség

SZÍN- MŰVÉSZETI - BÁBMŰVÉSZETI ÁG

Az alapfokú színművészeti-bábművészeti oktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés - figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait - lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára

A képzés lehetővé teszi mindkét területen

- A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését
- Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi (bábszínházi) munka során történő alkalmazására
- Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását
- Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban (bábjátékban) való alkalmazását
- Drámával és színházzal (bábszínházzal) kapcsolatos tanulói aktív szókincs bővítését

- A verbális megnyilvánulások tisztaságát
- Színházi (bábszínházi) előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését
- Az infokommunikációs eszközök adta lehetősége tükrében valamint a kibővült módszertani eszköztár felhasználásának segítségével egyes tananyagtartalmak újszerű megismerését, megvalósítását
- A hasznos gyakorlati tudás megszerzését, az elméleti ismeretek integrálásával gyakorlatorientált feldolgozás során

A színművészet területén kiemelten

- Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt
- Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban
- A színházi-drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A színjáték kulturális hagyományainak megismerését
- A színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását

A bábművészet területén kiemelten

- Változatos bábos tevékenységformákban való részvételt;
- Az alapvető bábszínházi technikák megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban;
- A bábjátékos technikákkal való kísérletezést, továbbá a bábszínházi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A bábos és maszkos játékok kulturális tradícióinak megismerését;
- Bábjátéknak, mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását.

A képzés struktúrája

Tanszakok és tantárgyak

Színjáték tanszak

Főtárgy: Dráma és színjáték

Kötelezően választható tantárgyak:

Beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)

Mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)

Zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)

Színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)

Választható tantárgyak: a színjáték és bábjáték tanszak bármelyik tantárgya

Óraterv

Színjáték tanszak

Tantárgy	Előképző		Alapfok					
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra	2-3	2-3	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5

Az összes óra rovatában az első szám a heti minimális óraszámot jelöli, a második szám a szakmai program megvalósítása során az egyéni, páros, kis-és nagycsoportos tehetséggondozás számára is időkeretet biztosít.

Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált órászervezés lehetőségét figyelembe véve a tanéven belül a tantárgyi óraszámok átcsoportosíthatók. Előképző évfolyam Választható tantárgyi órája a Főtárgy tantárgyból választható.

A tanszak kötelezően előírt tantárgyainak és azok óraszámainak a figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A dráma és színjáték tantárgy heti órászáma a helyi tantervekben heti 2 óra is lehet, ha a beszéd és vers, valamint a mozgás és tánc tantárgyakat minimálisan heti 1-1 órában önálló tantárgyként is oktatja az iskola.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú évfolyamainak számát jelenti.

Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A színművészeti-bábművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetenciák a színművészet területén

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása

Drámai/színházi konvenciók alkalmazása

Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése

A színházi műfajok felismerése

A szöveg- és előadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinek megismerése, alkalmazása

Drámai szövegek értő - színészi szempontokat figyelembe vevő - olvasása

Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása

Színházi improvizáció

Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel

Előadásban (játékban) szerepek megformálása (nonverbális: testbeszéd, szereplés, mimika, vokális jelek; jól értelmezhető verbális kommunikáció használata)

A verbális megnyilvánulások tisztasága

A rendezői instrukciók mentén végzett munka

Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során

Színházi előadások elemzése, értékelése

Digitális alkotáselemzés

Személyes kompetenciák

Helyzetmeghatározás és döntéshozatal

Empátia (érzelmeinek megértése, elfogadása)
Mozgáskoordináció (térérzékelés)
Műveltség és információszerzés
Önállóság
Önismeret (önkifejezés, önértékelés, érzelmi kontroll, attitűd formálás)
Rendszerezés (lényegkiemelés)

Társas kompetenciák

Kapcsolatteremtés
Kommunikáció és együttműködés (vitakultúra, kooperáció, több nézőpont érvényesítése, konstruktív alkalmazkodás)
Kompromisszum és tolerancia
Konfliktuskezelés
Nyitottság (másokra történő odafigyelés)
Szociális interakció
Tanulói együttműködésen alapuló tanulás

Módszerkompetenciák

Figyelem összpontosítás
Felhasználható digitális tartalmak
Helyzetfelismerés
Kreativitás, ötletgazdagság
Memória (rövid távú, hosszú távú)
Mérlegelő gondolkodás
Problémamegoldás

A művészeti alapvizsga és záróvizsga

Vizsga tantárgyak

Színjáték tanszak

A művészeti alapvizsga tantárgyai:

1. Dráma és színjáték (főtárgy) valamint
2. Egy a kötelezően választott tantárgyak közül
 - Beszéd és vers
 - Mozdulás és tánc
 - Zene és ének
 - Színházismeret

A művészeti záróvizsga tantárgyai:

1. Dráma és színjáték (főtárgy), valamint
2. egy a kötelezően választott tantárgy közül
 - Beszéd és vers
 - Mozdulás és tánc
 - Zene és ének
 - Színházismeret

Színjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti ág valamelyik tanszakán beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A színjáték sajátágosan extrovertált, közönség felé forduló műfaj. A művészeti alapvizsgán és záróvizsgán, ezért a tanulótól a tananyag tartalomra épülő színpadi ismeretek (artikuláció, beszédtempó, beszédértés, kapcsolattartás, jelenlét, térhasználat, jelenlét, takarás stb.) kérhetőek számon.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményét az egyes tantárgyi programok záró szakasza tartalmazza.

A színjáték tanszak tantárgyai és tantervi programja

Dráma és színjáték

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet - ezen belül is elsősorban a színjáték - iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.

A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömein keresztül érjük el. A dráma és színjáték főtárgy tevékenységközpontú élménypedagógia.

A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanulórsaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos játék örömeit
- a csoportos játék szabályait
- az érzékszervek működésének jelentőségét
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a szerepjátékokban való részvétel élményét
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes-táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket
- a jól érthető beszédet

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését

- ritmusérzékét
- megfigyelő- és utánzókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- koncentrációkéességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát
- beszédképességét

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- egymás elfogadására, megértésére
- mondókák, versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- a beszéd tisztaságra
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Bemelegítő mozgásos játékok

- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Népi kiszámoló- és fogócskajátékok
- Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Egyszerű mimes játékok tanári narrációra
- Mondókák, rövidebb, versek, mesék kísérése mozgással

Érzékelőjátékok

- Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban
- Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése

Beszédgyakorlatok

- Hangok utánzása
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak-, nyelvgyakorlatok)
- Beszédre készítő játékok

Utánzó játékok

- Testtartás és mozgás utánzása
- Hétköznapi tevékenységek utánzása
- Állatok mozgásának utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
- Mozsásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Énekes-táncos játékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egyszerű szerkezetű drámajátékok

Csoportos improvizációs játékok

- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
- Gyerekversek feldolgozása

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel
(térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét
- a jelenet kezdetének és befejezésének jelentőségét
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes-táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet)

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- minimum egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos improvizációs játékörmét
- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
- az alapvető ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
- a jól érthető beszédet
- egyes drámajátékok szabályait

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- beszédképességét

- ritmusérzékét
- megfigyelő- és utánzókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- koncentrálóképességét
- kifejezőkészségét
- helyzetfelismerési képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- beszéd tisztaságra
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Fogójátékok
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Mímes játékok tanári narrációra

Érzékelőjátékok

- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Színek kompozíciók összehasonlítása
- Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás különböző térformákban
- Futások irányváltoztatással
- Ritmushangszerek és mozgás

Beszédgyakorlatok

- Beszédre készítő játékok
- Beszédgimnasztikai gyakorlatok
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában

Utánzó játékok

- Egyszerű mozgástükrözések
- Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása
- Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Verseik, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással

- Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
- Vetélkedőjátékok

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel

(termeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
- a megismert ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan - tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
- egyes drámajátékok szabályait

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- mondókák ritmusos hangoztatására
- legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a beszéd jól érthetőségét
- rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)

- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók

- együttműködő képességét
- beszédkésztséget
- képzelőerejét
- mozgásos improvizációs képességét
- térbeli tájékozódását
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- problémamegoldó képességét
- ritmusérzékét
- légzőkapacitását
- hangképzését
- artikulációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
- társaikkal való együttműködésre
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
- beszéd tisztaságra
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
- kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés elöl elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl. váll-, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók)
- Lazító és feszítő gyakorlatok
- Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléssel gyakorlatokban térérzék-fejlesztés körjátékok, lánc-típusú népi játékok
- Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tüzfűjás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
- Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
- Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „lufi-fúvása” és leeresztése)
- Hanggyakorlatok
- A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban)
- A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas-mély, halk hangos)
- Egymás hangjának felismerése, utánzása
- Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)

- Szavak, rövid mondat párok játékos variálása
- Játékos hangerő-gyakorlatok
- Artikulációs gyakorlatok
- A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
- A beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólamok ismételt ejtésével
- Szájról olvasás - kezdetben hangok, majd szavak
- Szóláncok pontos hangzó- és szóvégejtéssel
- Hangsúlygyakorlatok
- A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
- Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya

Fantáziajátékok

- Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
- A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok

- Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl. versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban)
- Térkitöltő gyakorlatok
- Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolás gyakorlatok
- Gyermekversek, mondókák ritmus- és mozgásváltással

Dramatikus játékok

- Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
- Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával

Komplex drámafoglalkozások

- Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a beszéd érthetőség alapjait
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Legyenek képesek

- egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
- egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
- a tanult mozgáselemek összekapcsolására
- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
- a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére

- a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
- tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a beszédtevékenység részeinek egymásrautaltságát
- a feszítés-lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Fejlessze a tanulók

- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- együttműködő képességét
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
- fogalmazási és kifejező képességét
- dramatizáló képességét
- rögtönzési képességét
- elméleti, drámaelméleti tudását

Ösztönözze a tanulókat

- figyelmük tudatos összpontosítására
- a külvilág és önmaguk aprólékos megfigyelésére
- önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
- a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
- önálló verbális megnyilvánulásra
- pontos és kifejező szerepjátékra
- önálló dramatizálásra

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben
- Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály - típusú játékok)

Lazító gyakorlatok

- Feszítés-lazítás fekvő, állva, ülve
- Az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- A különböző légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
- A célszerű beszédleégzés folyamatának ismertetése

- Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
- Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett
- Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40-50 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Játékos hangerőpróbálgatás
- Hangok próbálgatása az erős érzelmi-indulati állapotok kifejezésére
- Artikulációs gyakorlatok
- Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
- Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
- Ritmus és tempógyakorlat
- Verseket ütemezése kötött mozgással
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A kijelentés hanglejtése

Koncentrációs gyakorlatok

- Játékok számokkal
- Kérdés-felelet típusú játékok
- Mozgáskoncentrációs játékok
- Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok
- Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
- Vakvezető játékok alapváltozatai

Improvizációs játékok

- Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
- Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
- Szituációs játékok (pl. befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
- Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal

Komplex drámafoglalkozások

- Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
- Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcseré, kiscsoportos improvizáció, mimes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)

Drámaelméleti alapok

- Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a feszítés-lazítás alapgyakorlatait

- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Legyenek képesek

- figyelmük tudatos összpontosítására
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ megfigyelésére
- a bizalom megélésére
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
- egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására
- aktív szerepjátékra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- a feszültség élményét és fogalmát
- az analógiás gondolkodás alapjait
- a karakter fogalmát
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat

Fejlessze a tanulók

- légzéskapacitását
- térhez igazodó beszédét
- artikulációs képességét
- empátiás képességét
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét
- fantáziáját és kreativitását
- differenciált kifejezőképességét
- fogalmi gondolkodását
- kooperációs készségét

Ösztönözze a tanulókat

- elfogadó együttműködésre
- érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére, tisztaságára
- a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
- a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözéses játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
- Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok
- Testrész-vezetéses futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
- Lazító gyakorlatok
- Feszítés-lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlat

- A be- és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50-60 szótag)
- Hanggyakorlatok
- A térhez igazodó hangerő gyakorlása
- Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl. rikkancs,

- piaci árus, idegenvezető)
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák
- A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
- Ritmus és tempógyakorlat
- Ütemezés változó tempóban kitalált mozgással, táncsal, tapsjátékkal
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- A kérdés hangsúlya kérdőszóval és anélkül
- A kérdés hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok

- Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
- Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
- Üzenetek (pl. utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok

- Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
- Képzelt lények megszemélyesítése, beszéltetése
- Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel

Improvizációs játékok

- Szituációs játékok vázlat megadásával
- Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
- Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
- Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok

- Tükörjátékok
- Távolságtartó játékok
- Szoborjátékok

Ön- és társismereti játékok

- Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)
- Egyszerű visszajelzésekre építőjátékok

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl. a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum-színház, Hogyan történt? konvenciókkal)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését

- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- az analógiás gondolkodás alapjait
- egyes karakterjellemzőket
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
- a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történetekben

Legyenek képesek

- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
- a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
- aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
- feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
- beszédüket a térhez igazítani és abban a beszéd tisztaságra figyelni
- pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az elemző gondolkodás lényegét, használatát
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
- verbális megnyilvánulás tisztaságát
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Fejlessze a tanulók

- légzéskapacitását
- kifejező beszédét
- testkontrollját
- elemző gondolkodási képességét
- szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
- verbális megnyilvánulási tisztaságát
- fogalmazási képességét
- helyzetfelismerési képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- megfigyelési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
- mérlegelő és önfejlesztő gondolkodásra

- különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
- beszédük és mozdulataik koordinált, kifejező és tiszta használatára
- a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
- egy-egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
- a munkaforma önálló megválasztásra egy-egy probléma feldolgozása során
- életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Futásos és kikerüléssel gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrészes vezetéses futások
- Egyensúly-játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
- Lazítógyakorlat
- Feszítés-lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Légzőkapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60-70 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Hangkitalálás
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
- Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
- Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
- Ritmus- és tempógyakorlat
- Időmértékes versek ritmizálása
- Hangsúlygyakorlat
- A tagadás hangsúlyai

Bizalomgyakorlatok

- Vakvezetéses gyakorlatok

Improvizációs játékok

- Rögtönzések életkori témákra
- Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
- Rögtönzések közmondásokra
- Rögtönzések megadott konfliktusra
- Rögtönzések megadott témára
- Rövid monológok különböző élethelyzetekben

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl. riportkészítés, montázs, újrarájátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)

Színjátékos gyakorlatok

- A színpadi létezés alapszabályai
- Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása
- Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt
- A figyelem felkeltése és megtartása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Legyenek képesek

- mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- különböző élethelyzetek realisztikus elemzésére
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására
- jól érthető verbális megnyilvánulásokra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bizalom fontosságát
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a dramatikus tevékenységek alapvető munkaformáit

Fejlessze a tanulók

- megismerő, önmegismerő képességét
- önfegyelmét, színpadi fegyelmét
- asszociációs képességét
- konstruktivitását
- elemző gondolkodási képességét
- reflektáló, önreflektáló képességét
- előadói képességeit
- beszédképességét
- improvizációs képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- analógias gondolkodását
- előadói képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló döntéshozatalra

- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
- verbális megnyilvánulások tisztaságára
- mérlegelő gondolkodásra
- a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
- más csoportok munkájának beható megismerésére
- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
- színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok
- Vezetékes gyakorlatok
- Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
- Hanggyakorlat
- Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
- Artikulációs gyakorlat
- Szinkronizálás
- Ritmus- és tempógyakorlat
- Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskíséréssel
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
- Az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi

Fantáziajátékok

- Irodalmi művek „új címe”
- Képzőművészeti alkotások „előzménye”
- Kevéssé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
- Tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása

Bizalomgyakorlatok

- Dőléses, billenéses gyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok

- Versek indulati tartalmaira épülő improvizációk
- Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
- Mozgáselemekből építkező improvizációk
- Rögtönzés zenei effektek beépítésével
- Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
- Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)

Ön- és társismereti játékok

- Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. Mi lenne, ha?, telefon, ilyennek látlak)

Színjátékos gyakorlatok

- Rövid monológ önálló előadása
- Rögzített páros improvizációk nézők előtt
- Kapcsolattartás a partnerrel

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Legyenek képesek

- ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
- egy-egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére
- a beszéd folyamat részeinek tudatos irányítására, tisztaságára
- bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
- a munka eredményének bemutatására
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait

Fejlessze a tanulók

- színházi fogékonyságát
- véleményalkotó, önreflektáló, önelemző képességét
- más művészetek iránti fogékonyságát
- önállóságát, magabiztosságát

Ösztönözze a tanulókat

- az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra

- konstruktív együttműködésre
- drámai művek olvasására
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra
- jól érthető beszédre
- más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
- őszinte, fejlesztő hatású megnyilvánulásokra
- nyilvánosság előtti fellépésre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Lassított mozgás (különböző helyzetekben)
- A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerő-gyakorlatok
- Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
- Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben
- Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok tempóváltással
- Hangsúly-, hanglejtésgyakorlatok
- Az alárendelő mondatok hangsúly- és hanglejtés variációi

Színházi alapismeretek

- Színházi térformák (pl. dobozszínház, körszínház)
- Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
- A „félre” technikája
- Monológ

Színjátékos gyakorlatok

- Különböző drámai konvenciók (pl. állókép, gondolkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
- Különböző drámai konvenciók (pl. belső hangok, „forró szék”) alkalmazása a szerepépítés folyamatában
- Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
- Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Felkészülés a vizsgára

- Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
- Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy rövid előadás létrehozása tanári irányítással

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat

Legyenek képesek

- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
- munkaformát választani az adott gondolat, érzélem kifejezése érdekében
- a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
- a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt
- az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték

improvizáció 2-3 perc színpadi produkció

- jelenet 3-5 perc

vagy

- előadás 15 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

1. Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, szereplői/karakterei tárgyai/eszközei, helyszíne, ideje) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2-3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat.

Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).

A felkészülési idő 5 perc.

2. Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2-3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös feladatban, együttes játékban, páros gyakorlatokban illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

A vizsga értékelése

- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
- Színpadi jelenlét
- Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
- Sűrítés képessége
- A jelenet szerkezete, íve (a jelenet indítása, zárása, jelenetépítés)
- Színpadi produkció
- A színpadi helyzetek megértése
- Együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Figyelem, koncentráció
- Színpadi jelenlét
- Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

Tantárgyak

Beszéd és vers

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt - az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten - könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers- és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoriterekben keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszéd folyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a vers zenei-ritmikai jellemzőit

Fejlessze a tanulók

- hallási figyelmét
- megfigyelőképességét
- ritmusérzékét

- a csoportos munkára való készségét

Ösztönözze a tanulókat

- képességeik megismerésére
- megfigyeléseik megfogalmazására
- versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
- csoportos versjátékokra

Tananyag

Lazítógyakorlat

- Lazítás-feszítés

Légzőgyakorlat

- A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
- Légzőgyakorlatok hangokkal
- Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal
- Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen

Hanggyakorlatok

- Játékos hangutánczás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat

- Egymás hangjának felismerése
- A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás-ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
- Szájról olvasás - hangok

Ritmus- és tempógyakorlatok

- Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
- Kis vers-zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat

- A szóhangsúly
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédes versek)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
- artikulációs és ritmusgyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat

Legyenek képesek

- figyelmüket a saját beszédükre irányítani
- a szöveg zenei-ritmikai elemeinek kiemelésére
- csoportos ritmusjátékokra
- csoportban történő vers-előadásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a célszerű beszédleégzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
- az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
- a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- hangszínnel való bánásának képességét
- szabad asszociációs készségét
- hanggal történő karakterábrázoló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a saját és mások beszédének megfigyelésére
- különböző hangulatú szövegekkel való munkára
- kifejezőeszközök bővítésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Légzéztípusok ismertetése, megfigyelése
- A célszerű beszédleégzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai

Hanggyakorlatok

- Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
- Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín-játék)
- A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólamokkal, verssorokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Ajak és áll gyakorlatok
- A magánhangzók gyakorlatai
- A szóvégejtés játékos gyakorlatai

Ritmus és tempógyakorlatok

- Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
- Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal

Hangsúlygyakorlatok

- Az állítás (kijelentés) hangsúlya
- Ereszkedő beszéddallam
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A név hangsúlyai
- A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
- Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
- Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
- A hangulatváltó-pontok tudatosítása
- Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
- Mozgás-improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
- Szöveg és mozgás összekapcsolása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól,- az egyéni választások szabadságával

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetes és a szerep-beszédhang jellemzőit
- a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét

Legyenek képesek

- légzésük egyszerű szabályozására
- különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
- egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
- a szövegek tartalmának kifejtésére
- a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a természetes beszédhang tulajdonságait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a saját középhang megtalálásának módjait
- a meseszöveg alapvetéseit
- a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit

Fejlessze a tanulók

- koncentrációs képességét
- artikulációs ügyességét és pontosságát
- a belső képek előhívását
- a történetmeséléshez szükséges készségeket

Ösztönözze a tanulókat

- az otthoni gyakorlásra
- saját élményeik szabatos megfogalmazására
- mese és novella olvasására
- eredményeik bemutatására
- mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (vállemelés) nélkül
- Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Mondókák mellhangon és fejhangon
- A közép hangsáv felismertetése
- Hangelőrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
- A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok

- Ütemezés kitalált mozgással
- Időmérték- ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni...)
- Ritmus a prózában
- A tagolás módozatai

Hangsúly-gyakorlatok

- A kérdés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
- Közbevetések
- A mesélő és a beszélő elkülönítése
- Értelmi és érzelmi hangsúlyok
- Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák

- Közös mese-költés (pl. egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
- Így mesélte anyukám - kedves mesék után-mondása
- Saját élményű történetek és viccek mesélése
- Mesélési technikák felismerése
- Közös mesemondás, dramatizálással
- A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
- Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd

Mesehallgatás, meseolvasás

- Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangoskönyv segítségével
- Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kérdés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
- a szereplők elkülönítésének néhány variációját
- az alapvető testbeszéd-formákat

Legyenek képesek

- széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
- rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a koncentráció szerepét a beszédben
- a vers-kommunikáció fogalmát
- a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
- a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
- a balladamondás sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- ritmusérzékét
- kommunikációját
- a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
- képi fantáziáját
- előadói technikai tudását

Ösztönözze a tanulók

- eleven hanghasználatát
- produktív fantáziáinak előhívását
- önálló szövegválasztását
- „házi” vers- és prózamondó alkalmainak szervezését
- önálló véleménynyilvánítását

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Szöveges gyakorlatok mozgás közben
- A lopott (pót) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- A j-l-r hangok gyakorlatai
- Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- „Szinkron-játék” (szájról olvasás) versekkel

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek ritmizálása
- Játék a magyaros versformákkal

Hangsúlygyakorlatok

- A tagadás hangsúlya

Szöveggel való munka:

- Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
- Vershelyzetek, szituációk- helyzetdalokban, zsánerképekben
- Lírai dalok - hangszín, hangulat, érzelem, tempó
- Ismerkedés a balladákkal - sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Választott nép- vagy vígballada
- Kisprózák (műmesék, novellák)
- Vidám, rövid időmértékes versek

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a légzés szövegtagoló szerepét
- beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit

- a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
- a pódiumi kiállítás, megszólalás alapvető ismérveit

Legyenek képesek

- légzésük tudatos irányítására
- oldott, természetes középhangjuk használatára
- saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
- különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
- felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hallás és beszédállapot kapcsolatát
- a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
- az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
- a verselemzés előadói központú megközelítését

Fejlessze a tanulók

- hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
- képzelőerejét
- érzelmi intelligenciáját
- empátikus és műértelmező képességeit

Ösztönözze a tanulókat

- a gesztusok és a mimika természetes használatára
- a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
- önálló választású szövegek megformálására
- csoportos versműsorokban való részvételre

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Fizikai terheléssel
- Koncentrációs légzőgyakorlatok
- Nyelvtörők légzésszabályozással

Hanggyakorlatok

- A térhez igazodó középhang gyakorlatai
- Indulati fokozás-csillapítás egyszerű szólamokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
- A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskíséréssel

Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok

- Mondatok hangsúly-variációi
- Az indulat és érzelem hangsúlyai

Szöveggel való munka:

- Tartalom és forma; gondolati ívek
- Személyes közelítés a szöveghez
- A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
- A megszemélyesítések játéka (párbeszédes versek)
- Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival - az érvelés tagolási technikái
- Erő, dinamika, gondolat a szövegben
- Elbeszélő költemények - (narrátor, több szereplő ...)
- Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
- Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
- a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
- a hangsúly és érzelmi többletek jelentés-módosító szerepét

Legyenek képesek

- alkalmazkodni a térhez
- megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét
- a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit

Fejlessze a tanulók

- figyelemmegosztó képességét
- esztétikai érzékenységét
- képközvetítési készségeit

Ösztönözzé a tanulókat

- hang adottságaik eleven használatára
- önismeretük pontosítására
- saját közlésvágyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
- csoportos és egyéni előadói munkára
- ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
- az irodalmi előadó-művészet fórumainak megismerésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok

- Szöveges hangerőgyakorlatok: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok

- Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok

- Összetett mondatok hanglejtése
- A „lebegő” szólamvég

Szöveggel való munka

- Gondolati és leíró versek színei
- Hangszín-váltások, hangerő, tempó, ritmus
- Érzelmek- átélés, és/vagy közvetítés
- Instrukció-adás (pl. egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás formája)
- Saját élmény keresés a versekben
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az iskolai kötelező verseken túli önálló választások
- Műballadák

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
- a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat

Legyenek képesek

- figyelmük megosztására
- érzelmeik kondicionálására
- fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
- ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
- önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
- a szövegválasztás alapvető kritériumait
- a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
- a testbeszédjeleit
- a pódiumi szereplés alapvető követelményeit

- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát

Legyenek képesek

- a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszéd példát
- a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
- a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
- a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
- mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
- önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
- a kommunikációs csatornák eleven használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

- beszédgyakorlat-sor bemutatása 5 perc
- vers- és prózamondás 5 perc

A vizsga tartalma

A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:

- Beszédgyakorlat-sor bemutatása

Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár

által összeállított - és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó - gyakorlatsor)

- Vers- és prózamondás

A tanuló a vizsgára, a kötelező memoriterek közül választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek).

A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek közül) a tanuló által választott egy-két

különböző hangulatú vers vagy próza előadása illetve

A kötelező memoriterek közül a vizsgabizottság által választott egy-két mű, memoriter előadása történik.

A vizsga értékelése

Beszédtechnikai ismeretek:

- a gyakorlatok ismeretének szintje,
- a megvalósítás pontossága,
- oldott artikuláció és középhang,
- tudatos nyelvhasználat

A választott szövegek előadása:

- kifejező megszólaltatás,
- előadásmód,
- kiállás,

- jelenlét,
- közvetítő erő,
- előadói készségek

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

- beszédgyakorlat-sor bemutatása 5 perc
- vers- és prózamondás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc

A vizsga tartalma

- Beszédgyakorlat-sor bemutatása

A tételekből húzott gyakorlatsor bemutatása (pl. bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása)

- Vers- és prózamondás

Repertoárból való vizsga:

A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek).

A tanuló a repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása.

A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott további két művet kell előadnia.

Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása:

A tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból - a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után - értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése

- Beszédtechnikai ismeretek
- A tudás technikai szintje
- A megvalósítás pontossága
- Természetes, oldott artikuláció és középhang
- Választott szövegek előadása
- Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)
- Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése)
- Előadásmód (kiállítás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek)
- Elméleti felkészültség
- Helyes nyelvhasználat
- Ismeretlen szöveg előadása:
- A felolvasás gördülékenysége
- A szöveg értő megszólaltatása
- A szöveg alaphangulatának közvetítése
- Helyes nyelvhasználat

Mozgás és tánc

A tantárgy célja a tanulók testtudatának kialakítása és fejlesztése, a mozgással történő önkifejezés fejlesztése, a testbeszéd, mint nyelv tanulmányozása, az alapvető mozgástechnikai

elemek megismertetése és elsajátíttatása. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanulók legyenek képesek színházi helyzetekben megvalósuló, mozgásra, táncra épülő feladatok ellátására.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanulók megtapasztalhassák egyéni vagy csoportos mozgásokra, illetve táncra épülő gyakorlatok elvégzésével fizikai jelenlétük lehetőségeit, a mozgásban fellelhető szabadságérzetet, a test alkalmassá tételét különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozdulat indításának, megállításának lehetőségeit
- a futásos és térérzékelő gyakorlatok és játékok típusait
- a verseny-, illetve körjátékok különböző fajtáit

Fejlessze a tanulók

- mozgásintenzitását
- mozgáskoordinációját
- koncentrációját

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk testének megismerésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgás örömeinek megtapasztalására
- a kis- és nagyobb csoportban végzett játékokban való részvételre
- a játékokban rejlő kreativitás kibontására

Tananyag

Indítás-megállítás gyakorlatok

- Az indítás és megállítás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok, illetve szituációs játékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály típusú játékok, a kettős körben történő páros fogók)

Versenyjátékok, különböző típusú fogó játékok

- Nehezített fogó és üldözésszerű játékok, gyermekjátékok nehezített változatai (térbeli, szabálybeli átalakítással) a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére

Speciális futásos és kikerülésszerű gyakorlatok

- Hosszabb távú, ritmus és irányváltásos futások, erdő (álló társak között) és testrészes vezetéses (pl. egyik, majd másik kar, mellkas, fej) futások

Egyensúly játékok

- Toló és húzó mozdulatok játékos formában (pl. „bogozó”, sószsákokat cipelő, Gólya viszi...),
ilyen játékhelyzeteket tartalmazó gyakorlatok

Népi játék, tánc

- Körjátékok, ügyességi játékok: különböző fogócskák (terpesz-, fészek-, láncfogók),

ritmusjátékok (egyenletes lüktetés erősítése, tempótartási gyakorlatok), egyszerű ugrásgyakorlatok ugrós zenére, különböző támaszhelyzetekben

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a versenyjátékok szabályrendszerét
- a gyakorlatok megértéséhez szükséges szakszavakat

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- csoportos feladatokban való részvételre
- az egyensúlyra és irányváltásra épülő feladatok pontos elvégzésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bemelegítéshez szükséges játékformákat
- a dinamikus elmozdulásban rejlő lehetőségeket
- a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségeit
- népi játékok, illetve lánc- és körjátékok egyes fajtáit, az ugrós táncok alaptechnikáit

Fejlessze a tanulók

- mozgáskoordinációs készségét
- koncentrációs készségét
- fizikai képességeit-kondícióját, rugalmasságát

Ösztönözze a tanulókat

- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- partnerekkel való együttműködésre
- kis csoportokban történő tevékenységre
- a kreatív képességek kibontakoztatására
- a közös játék örömeinek megtapasztalására, felismerésére, tudatosítására

Tananyag

Bemelegítő játékok

- Összekapaszkodó, egymás elérésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok

- A bemelegítés szempontjából meghatározó gyakorlatok szituációs formában, különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával

Egyensúly- és vezetékes gyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben, vezetékes gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással

Népi játék, tánc

- Utánzó (pl. állatutánzó) játékok, párválasztó-játékok, népi gyermekjátékok, lánc és körformák a táncban; ugrós táncok alaptechnikái; csoportosan a közösségi táncélmény

megszerzése (pl. ugrós táncok alapmotívumaival, cifrák, lengetők)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos futás-, egyensúly- és bizalomgyakorlatok szabályait
- a népi gyermekjátékok menetét

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- a dinamikus, irányváltásos feladatokban való részvételre
- az egyensúly gyakorlatok koordinált elvégzésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a talajfogás különböző módzatait
- a bizalomgyakorlatokban való részvétel szabályait és lehetőségeit
- a testközéppont használatának, a mozgás azon keresztül való vezetésének lehetőségeit
- a gyakorlatok egymásra épülésének különböző lehetőségeit
- ugrós táncok motívumfűzéseinek lehetőségeit Fejlessze
- a tanulók biztonságát a talajfogás, eséstechnika, illetve a négy végtag egyenlő értékű használatát kívánó gyakorlatok végzése során

Ösztönözze a tanulókat

- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Bemelegítő játékok

- A gimnasztika életkornak megfelelő gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok

- Szituációs formában különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával;
- testrészvezetési futások, páros fogó, vezetőt követő, ún. kígyózó futás

Állatmozgások, középmagasságú mozgások

- Különböző mozgáskarakterek elsajátítása, illetve ezeken keresztül a négy végtag egyenrangú, a testközéppont által vezérelt, koordinált használata; majom- és macskakarakterű mozgáselemek elsajátítása

Bizalomgyakorlatok

- Egymás és önmaguk elfogadását célzó, dőléses, billenéses, haladásos helyzetekben történő gyakorlatok, partner-felismerési játékok csukott szemmel

Mozgássorok, motívumsorok felépítése

- Állatmozgások, középmagasságú mozgáselemek motívumainak sorba fűzése, elemsorral fejlesztése

Tánc

- Térbeli elmozdulás lehetőségei ugrós motívumokkal
- Ugrós táncok motívumfűzései: szólóban, párban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai elemeit és egymásra épülésük lehetőségeit
- a tanult néptánc alaptechnikák elemeit és fűzésük lehetőségeit

Legyenek képesek

- a mozgástechnikai elemek harmonikus elvégzésére
- a magasságzintek rugalmas váltására
- az állatmozgások koordinált végrehajtására
- a táncelemek stílusos reprodukálására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a térbeli elmozdulás horizontális és vertikális irányú lehetőségeit
- a mozdulat lassításának technikai összetevőit
- a kórusmozgásban való részvétel lehetőségeit
- a párválasztó játékokat, illetve a páros és ugrós-legényes táncok alapelemeit, technikáját

Fejlessze a tanulók

- térérzékelését
- egyensúlyérzetét és koordinációs képességét
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Tér- és helyzetérzékelő gyakorlatok

- A térirányok, a színpadi tér felosztásának ismerete, „üres” tér kitöltésének, a tér mindhárom

dimenziójában való elmozdulás képességének megteremtése, csukott szemes és az ún.

Vezetékes gyakorlatokon keresztül a tér érzetének, érzékelésének fejlesztése

Egyensúly- és lassított mozgás-gyakorlatok

- Az egyensúlyérzék fejlesztése, a lassú, súlyáthelyezéssel mozgások billenés nélküli vezetése,

páros, csoportos gyakorlatokban a súlyáthelyezés, súlyfelvétel, s a különböző támaszhelyzetek gördülékeny megoldása, a súly és erőegyensúly megteremtése

Kórusmozgások

- Csoportos gyakorlatban különböző mozdulatok, mozgáselemek, tánc és/vagy mozgáskombinációk szinkronban történő elvégzése, a közös elmozdulások közben a helyes irányok, a mozgáskarakter és ritmus megtartása, az egységes mozgáskép kialakítása

Tánc

- Táncba hívó játékok (pl. hajlikázó)
- Párválasztó játékok
- Páros táncok
- Ugrós-legényes táncok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult feladatok technikai összetevőit
- az érintett feladatok szakkifejezéseit
- az ugrós-legényes táncok alapjait

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgástechnikai elemek figyelemvezetési pontok mentén történő elvégzésére
- az egyéni és csoportos térbeli elmozdulásban rejlő lehetőségek alkalmazására
- különböző típusú tánc- és mozgástechnikai feladatok stílusos bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a test egyes részeinek függetlenített mozgatásából adódó lehetőségeket
- a bizalomgyakorlatokban rejlő technikai lehetőségeket
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
- ritmusképletek mozgásban történő alkalmazásának lehetőségeit
- az eszközös táncok technikai felépítését
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- mozgástechnikai és ritmikai képességét
- mozgásának intenzitását és dinamikáját
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó dinamikai és ritmikai lehetőségek megtapasztalására

Tananyag

Analitika, izoláció

- A test részeinek elkülöníteses mozgatása, egymástól való függetlenítése, a feszítés és lazítás lebontása kisebb „egységekre”

Bizalomgyakorlatok

- Partner talajra kísérése dőléses, billentéses helyzetből
- Talajra kíséréses elemek gyakorlatsorba fűzése

Lépés- és járásgyakorlatok

- Karakterformák keresése járásgyakorlatokon keresztül
- A gerinc mozgatása törzshullám-gyakorlatokon keresztül
- Láb- és kar-gyakorlatok plasztikus lehetőségeinek kibontása

Ritmika

- Alapfokú ritmusgyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok lépésanyagban és tapssal
- Többszólamúság a ritmusban
- Adott mozgásanyag ritmizálása, motívumépítés megadott ritmusképletre

Tánc

- Eszközzel járt táncok (pl. bot, üveg, seprő, párna, kendő, kalap)
- Páros táncviszony, szoros összekapaszkodás (pl. a csárdás alaptechnikáival)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- az eszközös és páros táncok technikai alapjait

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgástechnikai elemek ritmikailag és dinamikailag pontosított elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek, technikai gyakorlatok pontosítására, s motívumsorba rendezésére

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a gyakorlatfűzések megtervezésének szabályait, és szerepét a színházi munkában
- a színpadi mozgások gyakrabban használt elemeit, technikai jellemzőiket
- a nehezített körülmények között végzett bizalomgyakorlatok biztonságos végzésének feltételeit
- a párban végzett tánchelyzetek esetén az egymásra hatás, valamint a megfelelő tónus megteremtésének technikai összetevőit

Fejlessze a tanulók

- bátorságát és akaraterejét
- mozgásának precizitását, részletgazdagságát
- koncentrációját az egyénileg, illetve páros, csoportos helyzetekben végzett gyakorlatokban

Ösztönözze a tanulókat

- részletgazdag mozgástechnikai munka végzésére
- különböző típusú technikai feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és partnerrel történő munkában való részvételre
- mozgásgyakorlatokban rejlő lehetőségek kreatív kibontására

Tananyag

Gyakorlattervezés

- Különböző típusú gimnasztikus és egyéb bemelegítő gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színházi feladatnak megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Bizalomgyakorlatok

- A korábbi gyakorlatkör továbbfejlesztése nehezebb, nagyobb koncentrációt és fizikai aktivitást követelő feladatokkal (zuhanásos helyzetek, illetve tempóból történő változatok)

Technikai előkészítés (a tánc- és mozgásszínházi táncokhoz)

- Talaj - és egyensúlygyakorlatok, támasz- és gördülés elemek páros helyzetekben
- Lépés és forgásgyakorlatok, táncanalitika

Tánc

- Kollektív táncformák (pl. moldvai táncokon keresztül), ahol a dallamorientált zenei illeszkedés és a csoporttáncolás adta lehetőségek érvényesülnek)
- A testen megjelenő többszólamúság (pl. kéz, láb mozgásának különválasztása)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult fizikai gyakorlatok végrehajtásának technikai, elméleti szempontjait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- kollektív táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- különböző karakterű gyakorlatsorok memorizálására és koncentrált végrehajtására
- attraktív mozgástechnikai feladatok biztonságos és kellően pontosított bemutatására
- partnerrel végzett tánctechnikai feladatok kellő figyelemmel és érzékenységgel történő elvégzésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a feldolgozott mozgásgyakorlatok és táncok jellemzőit, típusait
- az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket (pl. ritmus, dinamika).

Legyenek képesek

- a mozgásgyakorlatok és/vagy táncok egyéni és csoportos koncentrált és pontos elvégzésére,
- a gyakorolt és rögzített mozgássorok, koreográfiák bemutatására, előadására
- az adott színházi helyzetnek megfelelő mozgásszínházi eszközök megválasztására,
- karakterábrázolásra a mozgás és tánc eszközeivel,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgás és tánc

- egyéni produkció 2-3 perc
- csoportos produkció 10-20 perc

A vizsga tartalma

Lépés-, járás-, futás-, ugrás-, esés-, talaj-, emelés- és támaszgyakorlatok, dinamikai gyakorlatok, tánclépések, illetve a koreográfiák köréből a szaktanár segítségével kiválasztott és összeállított produkció

A vizsga értékelése

- Mozdás- és táncgyakorlatok ismerete, gyakorlati alkalmazása különböző szituációkban
- A feladatok végrehajtásának pontossága, minősége (mozgáskoordináció, ritmika, dinamika, térhasználat, koncentráció, együttműködés)

Zene és ének

A tantárgy célja az ösztönös zenei készségek fejlesztésével a biztos hangképzésen alapuló éneklés, valamint az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszerek használatának elsajátítása.

Cél, hogy a tanuló a zeneirodalom kiemelkedő szemelvényein keresztül megismerje a zenei stíluskorszakokat és azok jellemző műfajait, különös tekintettel a zenés színházi műfajokra és a zene színházi felhasználásának lehetőségeire.

A fejlesztési feladatok az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanuló számára természetessé váljanak a zenei megnyilvánulási formák, és hogy képessé váljon a dramatikus tevékenységek során azok kreatív alkalmazására, érzelmek kifejezésére, önkifejezésre.

A zene és ének meghatározó készségfejlesztési területe a zeneérző-és értő képesség fejlesztése a kiemelt kulcskompetenciák tükrében.

A tantárgy sajátossága, hogy speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat fejleszt, amelyek hatással vannak más, nem zenei képességekre is. (transzferhatás).

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány régi hiedelmet őrző dalát és szokásdallamát
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- a negyed (tá) a nyolcadpár (ti-ti) és a negyed szünet (szün) fogalmát
- a felelgetős és a kánon éneklést
- az egyszerűbb ritmushangszereket (tikfa, csörgő)
- egyes, a dramatikus játékokhoz alkalmas zeneművek részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta éneklését
- ritmusérzékét
- tempóra vonatkozó megfigyelési képességét
- ritmus- és dallamimprovizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önfeledt éneklésre
- minél több mondóka és dal elsajátítására
- egyéni és csoportos éneklésre

- különböző ritmushangszerek kipróbálására
- egyszerű dallam és ritmus rögtönzésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Szillabikus, kis hangterjedelmű szöveges gyakorlatok

Egyszólamú éneklés

- Gyermekjátékdalok és szokásdallamok (pl. naphívogatók, esőhívogatók, lucázás, regölés)
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Többszólamú éneklés

- Népdalkánonok
- Egyszerű dallamokhoz vokális dudakíséret
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Énekes improvizáció

- Dallamvissszhang-játék
- Verseks megszólaltatása kis hangterjedelmű, a tanulók által rögtönzött dallamokkal, énekbeszéddel

Ritmussyakorlatok

- Saját légzés, szívdobogás ritmusának megszólaltatása
- Mozgás közben egymás tempójának átvétele
- Különböző mozgással tempóérzék fejlesztése
- Egyenletes lüktetés, illetve mondóka, dal- vagy versritmus hangoztatása
- Ritmusvissszhang-játék (mozgással és/vagy hangszerrel)

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Csendjáték, mozgáskoncentrációs gyakorlatok
- A környezet hangjainak megfigyelése, utánzása a környezet tárgyaival, ritmushangszerekkel
- Dallamhoz mozgásformák keresése, dallamok előadásmódjának mozdulatokkal való megisméltése

Zenehallgatás

- Állatok ábrázolása a zenében
- Különböző karakterű táncok (a klasszikus zenében)
- Népzenei felvételek (különböző tájegységek táncdallamaiból)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult hiedelmet idéző és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a negyed, nyolcad ritmusképletet

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- az egyenletes lüktetés illetve mondóka, dal- vagy szövegritmus hangoztatására
- a hallott zenemű karakterének megfelelő mozgásos lekövetésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, a felnőtt élet szokásait utánzó gyermekjátékdalát és szokásdallamát (pl. párválasztók, lakodalmasok, altatók)
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- az egyszerű felelgetős és kánonban énekelhető dalok további szemelvényeit
- a szinkópa ritmusképletet
- egyes, a gyermekvilághoz, ismert mesékhez köthető klasszikus művek részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta és bátor éneklését
- többszólamú éneklését
- ritmus- és dallamimprovizáló képességét
- zene és mozdulat összekötésére irányuló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- az önfeledt éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- improvizálásra
- zenéhez kötődő szabad mozgásra
- a zenei megnyilvánulásokban való minél aktívabb részvételre

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Közepes hangterjedelmű szöveges gyakorlatok, hajlítással is

Egyszólamú éneklés

- Gyermekjátékdalok (felnőtt élet szokásait utánzó játékok, pl. párválasztók)
- Szokásdallamok (pl. lakodalmas)
- Énekelt versek (pl. évszakokhoz, természeti jelenségekhez kapcsolódó költemények megzenésített változatai)
- Más népek dalai, játécai

Többszólamú éneklés

- Egyszerűbb kánonok
- Énekelt versek

Énekes improvizáció

- Hangszín- és hangmagasság változtatására irányuló játékok, gyakorlatok
- Dallamhangok, rövid dallamok éneklése dinamikai váltásokkal
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok

- Egész test mint hangszer használata (taps, dobbantás, térd, csettintés)
- Egyszerű ritmosztinátók különböző testhangzásokkal, ritmushangszerekkel, használati tárgyakkal
- Rezonáló deszkalap mint hangszer (szekrény, pad, szék)

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Különböző zeneművek hangulatának visszaadása mozgással
- Mimes játékok (hangszerek megszólaltatása, zenekar)

Zenehallgatás

- Karakterek ábrázolása a zenében
- Népzenei felvételek (szokásdallamok, pl. lakodalmas)
- Néhány népi hangszerek hangjának megismerése, felismerése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyermekjátékdalokat és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a szinkópa ritmusképletet
- a megismert hangszerek hangját

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- két, illetve három hangból álló motívum improvizálására
- a zene hangulatának, karakterének megformálására mozgással

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány az élet eseményeit idéző dalát (táncnóták), valamint a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát
- néhány, életkoruknak megfelelő vers megzenésített változatát
- a triola ritmusképletet
- néhány ismert barokk zenei szemelvényt
- a barokk táncjátékok karakterét
- a barokk zene néhány jellemző stílusjegyét

Fejlessze a tanulók

- tiszta éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- hangterjedelmét
- zenei memóriáját
- képességét a zenei történetek értelmezésére, ismert történeten keresztül

Ösztönözzé a tanulókat

- önfeledt éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- kánonéneklésre
- ritmushangszerek kreatív használatára
- elmélyült zenehallgatásra
- néhány zenei stílusjegy megfigyelésére
- a hallott zeneművel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Szöveg nélküli gyakorlatok, oktáv hangterjedelemig

Egyszólamú éneklés

- Szokásdallamok (karácsonyi magyar népekek, Gergely-járás)
- A magyar népdalkincs élet eseményeit idéző dalai (táncnóták)
- Énekelt versek (a tanulók életkorának megfelelő költemények megzenésített változatai a capella vagy hangszeres kísérettel)

Többszólamú éneklés

- Kánonok
- Quodlibet

Énekes improvizáció

- Dallamhang, egyszerű dallam zenei összetevőinek változtatása (időtartam, hangmagasság, hangerő, hangszín, szünetek) valamely kifejezni kívánt tartalom szolgálatában
- Adott prózai vagy verses szövegre egyszerű dallamimprovizáció a zenei összetevők változtatásával
- Felelgetős játék

Ritmusgyakorlatok

- Ritmusfelelgetős a tanult ritmusképletek alkalmazásával
- Ismert dallamra ritmusosztinató rögtönzése a tanult ritmusképletek alkalmazásával

Dramatikus játékok

- Ismert eseménysor visszaadása némajátékkal, zenére, kisebb csoportokban
- Zenehallgatás
- Különböző hangulatú barokk zenei szemelvények

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány (táncnóták), a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát
- a tanult megzenésített verseket
- a triola ritmusképletet
- a barokk zene néhány jellemző stílusjegyét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- ismert történet mozzanatait a zenei fordulatokon keresztül követni
- a triola ritmusképlet hangoztatására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány betyárvilágot idéző dalát
- további énekelt verseket
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket
- az éles és nyújtott ritmust
- klasszicista zeneszerzők néhány dalát
- a klasszicista stílus néhány jellemző jegyét
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- ismertebb klasszicista zeneművek egyes részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta, kifejező éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- karakterfelismerő képességét a zenében

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult, kifejező éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a ritmus- és dallamhangszerek használatára
- a zenei elemeket bátran alkalmazó rögtönzésre
- az életkori sajátosságok tükrében néhány klasszicista zenemű megismerésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Melizmatikus gyakorlatok

Egyszólamú éneklés

- A betyárélethez kötődő népdalok
- Énekelt versek
- Ismert klasszicista dalok

Többszólamú éneklés

- Könnyű klasszikus kánonok
- Egyszerű kétszólamú énekek

Énekes improvizáció

- Dallam felépítése hangonként, csoportban
- Szöveg hangoztatása kánonban a zenei összetevők változtatásával, majd dallammal megismételve
- Hangszínjáték, Hanglánc játék
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok

- Ismert dalhoz, zenerészlethez ritmusosztinató az ismert ritmuselemekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Karakterek megjelenítése ritmus- illetve egyszerűbb dallamhangszerekkel
- Különböző szituációknak megfelelő rövid párbeszéd improvizálása énekelve, ritmus- vagy dallamhangszerekkel

Zenehallgatás

- Jellemábrázolás a zenében
- Népzenei felvételek (betyárvilágot idéző dalok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, betyárvilágot idéző dalát
- a tanult énekelt verseket
- a tanult klasszicista dalokat
- a klasszicista stílus néhány jellemző jegyét

- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően kifejezően énekelni
- felismerni és hangoztatni az éles és nyújtott ritmust
- ritmus- és dallamhangszerekkel karaktereket ábrázolni
- a klasszicizmus néhány stílusjegyének felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalok balladáját
- romantikus zeneszerzők néhány dalát
- a romantika három-négy stílusjegyét, különböző zenei formáit (kérdés-felelet, szóló-tutti, rondó)
- néhány ismertebb romantikus zenemű egyes részletét az életkori és a csoport sajátosságok tükrében

Fejlessze a tanulók

- tiszta, bátor, a romantika dalainak megfelelő éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- improvizáló készségét a zenei formák terén
- kifejezési képességét a különböző hangulatok zenei eszközökkel történő visszaadása, illetve különböző zenék hangfelvételeinek - szituációhoz rendelése terén

Ösztönözze a tanulókat

- a romantikus dalok minél több stílusjegyének megfelelő éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a romantikus zene néhány szemelvényének megismerésére
- a hallott zene hangulatának megfogalmazására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Mellrezonancia bekapcsolása
- Könnyű kétszólamú gyakorlatok

Egyszólamú éneklés

- Az élet eseményeihez kötődő népdalok (pl. katonadalok, guzsalyasok)
- Balladák
- Romantika ismertebb könnyű dalai

Többszólamú éneklés

- Könnyű kétszólamú kórusművek

Énekes improvizáció

- Rövid lélegzetű zenei kompozíciók kitalálása, illetve improvizálása az összes zenei összetevő alkalmazásával
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok

- Különböző formák megkomponálása ritmushangszerekkel (kérdés-felelet, szóló-tutti, rondó)

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Mások által játszott jelenet „szinkronizálása” ritmus és/vagy dallamhangszerekkel
- Különböző érzelmek, hangulatok megjelenítése rövid, improvizált dallamokkal

Zenehallgatás

- Történet a zenében
- Népzenei felvételek (az élet eseményeit idéző dalok, balladák)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját
- romantikus zeneszerzők egyes dalait
- a romantika néhány stílusjegyét, különböző zenei formáit (kérdés-felelet, szóló-tutti, rondó)

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- a romantikus dalok minél stílusosabb éneklésére
- egy hallott zeneműre történetet kitalálni
- a romantika néhány stílusjegyét felismerni

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, a történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány, különböző stílusban írt dalát
- XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változatát
- a tizenhatod ritmusértéket
- a XX. század egyes jellemző stílusirányzatait

Fejlessze a tanulók

- biztos légzéstechnikán alapuló éneklését
- értelmezési képességét a hallott zenemű üzenetének minél pontosabb megfogalmazásában
- jellemző stílusirányzatok közötti eligazodását

Ösztönözze a tanulókat

- minél több dal elsajátítására
- a mondanivalót közvetítő éneklésre
- a hallott zeneművekkel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására
- a zenei elemek dramatikus helyzetekben történő kipróbálására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Intenzív rekeszlégzés gyakorlása

Egyszólamú éneklés

- Történelmi eseményekhez kötődő népdalok (pl. verbunkosok, bujdosók, kuruc kori nóták)
- Balladák
- Énekelt versek (XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változata)
- XX. századi zeneszerzők egyes dalai

Többszólamú éneklés

- Kánonok minél több belépéssel
- Könnyebb kétszólamú kórusmű

Énekes improvizáció

- Visszhangjáték tanulók által rögtönzött dallammal, ritmussal
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) dallamimprovizáció a szöveg hangulatának figyelembe vételével

Ritmusgyakorlatok

- Tizenhatod ritmusértéket tartalmazó versek megszólaltatása ritmushangszerekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Különböző karakterek megjelenítése szituációba helyezve dallam- vagy ritmushangszerekkel
- Hallott zenemű hangulatának megfelelő cselekmény kitalálása, eljátszása némajátékkal

Zenehallgatás

- A XX. századi stílusirányzatok szemelvényei
- Történelmi eseményekhez kötődő népzenei felvételek

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány dalát
- XX. századi költők tanult megzenésített verseit
- a tizenhatod ritmusképletet
- a XX. század jellemző stílusirányzatait

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően, az adott ének üzenetét közvetítve énekelni
- az ismert zeneművekben az adott mű stílusjegyeit felismerni
- hallott zeneműre cselekményt kitalálni és megjeleníteni
- különböző karakterek szituációban történő megjelenítésére dallam- vagy ritmushangszerekkel

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- az egyszerűbb ritmusképleteket
- az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszereket és azok használatát
- a főbb zenei stílusokat és műfajokat

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően tiszta, kifejező, élményszerű éneklésre
- egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére

- gondolataik, érzéseik megfogalmazására egy hallott zenemű kapcsán
- egyszerűbb zenei elemek kreatív alkalmazására a különböző dramatikus tevékenységek során
- a megismert zenei stílusok és műfajok jellemző jegyeinek felismerésére

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zene és ének

- csoportos gyakorlatsor vagy zenés színpadi etűd 5-10 perc
- szólóéneklés vagy csoportos éneklés 2-3 perc

A vizsga tartalma

A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

A csoportos gyakorlatsort a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembe vételével:

- a ritmus-, metrum-gyakorlatok során a láb, a kéz és a metrikus ének/beszéd egymástól való

függetlenítése

- az akusztikus drámagyakorlatokban ritmus- és/vagy dallamhangszerek segítségével egy akciósor lekövetése szólóéneklés, páros vagy kiscsoportos éneklés (3-4 fő) során.

A tanuló 8 különböző stílusú, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulóknak

az általa választott két dalt kell bemutatnia: egy népdalt a capella és egy másik, egyéb műfajú

dalt hangszeres kísérettel. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a

tanulóknak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Gyakorlatsor: az elemek ismerete, pontos végrehajtása

Akusztikus drámagyakorlatok: pontosság, kreativitás, kooperáció

Ének: tiszta intonáció, stílushű előadásmód, szövegérthetőség, prozódiai pontosság

Színházismeret

A színházismeret tantárgy fő célja, hogy a tanulók tudatos színjátékosokká, felkészült nézőkké illetve „színházcsinálókká” váljanak. Egyrészt reflektálni tudjanak önmaguk és a csoportjuk színházi tevékenységére, másrészt a látott előadásokban felismerjék azokat a színházi összetevőket, amelyek a színházi élmény forrásai. Ehhez a célhoz az alapfokon elsősorban a gyakorlat felől közelíthetünk. Ezeken az évfolyamokon a színházi kifejezés sajátosságait, formanyelvének összetevőit elsősorban drámajátékos eszközökkel közelíthetjük meg. Azok a színházi műfajok állnak a középpontban, amelyek a tanulók korosztálya által

létrehozott színházi előadásokban leggyakrabban előfordulnak. Így a tanulók önmaguk, illetve kortársaik színházi tevékenységéből kiindulva vonhatnak le következtetéseket a színház természetéről, illetve a színpadi kifejezés legfőbb alkotórészeiről. Azokról a formákról, műfajokról, módszerekről pedig, amelyeket ők maguk nem gyakorolnak, játékos formák segítségével szerezhetnek személyes tapasztalatokat.

A továbbképző szakaszban az élőben (vagy felvételről) megtekintett előadások teremthetnek alkalmat arra, hogy egyfajta színházi szemlélet, illetve fogalomkészlet felépítéséhez segítse hozzá a tanulókat a színházismeret tárgya. Az órák középpontjában a továbbképző szakaszban egy-egy előadás megtekintése áll: míg az alsóbb évfolyamokon főként gyermek- és diákszínjátszó előadások közös megnézése, addig a felsőbb évfolyamokon sor kerülhet ifjúsági színházi előadások, illetve gondosan kiválasztott felnőtt színházi előadások megbeszélésére is. A megtekintett előadásokat mindig egészében, összhatásában próbáljuk megragadni, mert elsődleges célunk a színházi élmény elmélyítése. Ugyanakkor egy-egy részlet, alkotórész, összetevő részletesebb vizsgálata megteremtheti annak a lehetőségét is, hogy fokozatosan felépüljön a tanulóknál egyfajta színházi szemléletmód, illetve fogalomkészlet.

A tantárgy keretében a színházismeret, egyetemes és hazai színház- és drámatörténet, a dramaturgia, a bábművészet elméleti ismeretei, jelentős alkotásai, értékei élményszerű és tevékenységközpontú megismertetése valósul meg.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a színpadi építkezés lehetőségeit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat
- a szövegmondás egyéni és együttes módjait
- szerkezeti egység fogalmát
- a legfontosabb szerkesztési elveket
- a mozgás és a gesztus színpadi szerepét
- a színpadi képalkotás lehetőségeit
- a kellék és a jelmez fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét a szöveg színpadi lehetőségeinek felismerésére
- érzékenységét a színházi előadás alkotórészeként a szöveg hatásai iránt
- érzékenységét a különféle szövegekben megjelenő hangulati hasonlóságokra
- képességeit a szerkesztett játékokban érvényesülő szerkesztési elvek felismerésére, alkalmazására
- térérzékelői és térhasználati képességeit
- képességeit a szerkesztett játék zenei hatásainak érzékelésére

Ösztönözze a tanulókat

- önálló véleményalkotásra
- a szerkesztett játékok alapjául szolgáló alkotások megismerésére

- szerkesztett játékok megismerésére, létrehozására
- minél több élő szerkesztett játék megtekintésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára

Tananyag

Szerkesztett játékok

A szerkesztett játék tanulmányozásán keresztül a tanulók egyidejűleg kapják meg az alkotás,

a kipróbálás, a kísérletezés és a rendszerezés lehetőségét: alapvető színházismereti fogalmak

tisztázhatók ezen a műfajon keresztül. A továbbá a szerkesztett játékokkal való foglalkozás lehetővé teszi, hogy a tanulók alkotó módon, a megtapasztalás, megélés élményén keresztül,

a színház elemeivel kísérletezve közelítsenek a színházi ismeretek felé.

A szerkesztett játék vizsgálata lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek

felismertetésére: a szöveg és a játék, a szövegmondás és a színpadi megjelenítés különbségeinek felismerésére, a színházi előadás összetevőinek és felépítésének érzékelésére.

Az előadás irodalmi alapanyagának gyűjtése, válogatása

- Egyeztetett téma (tematikus rend) alapján
- Figurák köré építve
- Helyzetek köré építve
- Hangulati hasonlóság alapján
- Motívumok köré építve
- Asszociációk alapján

Az irodalmi alapanyag kibontása

- A téma feltárása (dramatikus gyakorlatokkal, szituációkkal, monológokkal)
- A szövegekben rejlő zeneiség kibontása (kórus)
- Hanghatások és szöveg - aláhúzás és ellenpontosítás
- Zene és szöveg együttes hatása
- Szövegritmus jelentősége és jelentéshordozó szerepe (szöveges ritmusjátékokkal)
- Szövegek megszólaltatása különböző stílusokban (stílusjátékok)

A szövegmondás variációi és színpadi hatásuk

- Az egyéni szövegmondás
- Együttes szövegmondás (pl. kórus, visszhang, szavankénti láncmondás)

Szöveg és tér

- A tér irányai, hangsúlyos pontjai
- Egyén és csoport elhelyezése a térben
- Egyéni és csoportos mozgások a térben

Szöveg és tárgyak

- Jelmezek, kellékek, hangkeltő eszközök (pl. ritmushangszerek) használata

Az előadás felépítése

- Szerkesztési elvek
- A szöveg és a megjelenítés összefűzése
- A tér, az idő és a szöveg együttese
- Szöveg és kép egymást erősítő, árnyaló illetve gyengítő hatása
- Szöveg-gesztus-mozgás (tánc) együttese (jelentésmódosító hatások)
- A szituáció változása a szöveg redukálásával
- A szöveg ritmusa és a jelenetritmus
- Az előadás ritmusa (kiemelt pillanatok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a szövegek legfontosabb szerkesztési elveit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat
- a mozgás és a gesztus fogalmát
- a kellék és a jelmez fogalmát

Legyenek képesek

- megadott szempontok alapján színpadi megjelenítésre alkalmas szöveg válogatására
- a szövegmondás egyéni és együttes módjainak alkalmazására
- felismerni, hogy egy szerkesztett játék hatása milyen alkotórészekből adódik
- egy szerkesztett játék szerkesztési elvének felismerésére
- a tér nyújtotta lehetőségek felismerésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formái, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a terek váltását, illetve a szimultán ábrázolás a lehetőségeit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy felismerjék a mesei történet legfőbb összetevőit
- képességét, hogy felismerjék a mese szituációit
- képességét, hogy felismerjék egy színpadi alak legalapvetőbb tulajdonságait, a történetben betöltött szerepét
- képességét, hogy felismerjék a jelmezek, maszkok, kellékek figurateremtő hatását
- képességét, hogy felismerjék a tárgyak szerepét, szimbólumteremtő, -hordozó lehetőségeit

Ösztönözze a tanulókat

- önálló véleményalkotásra
- színpadi megjelenítésre alkalmas mesék megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- minél több élő mesejáték-előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás meséből

A gyermekszínháztípusok által a leggyakrabban feldolgozott, színpadra adaptált irodalmi (epikus) alkotások a mesék. Az adaptálás folyamatának vizsgálata és gyakorlati kipróbálása lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek további - az előző évfolyamhoz képest ki bővített, mélyített - tanulmányozására, többek között az epikus és a drámai kifejezés különbségeinek érzékeltetésére.

Játék a mese összetevőivel

- A mese képei (ezek ábrázolása állóképekkel, állóképek sorával)
- A mesei szituációi (szituációs játékok)
- Meseindító helyzetek (szituációs játékok)
- Jellegzetes mesei elemek (ismétlődések, fordulatok, váratlan események, akadályok, gátak - szituációs játékokban)
- A mese tanulságai (szituációs játék, egyéb drámaformák)

A mese szereplői

- Alaptulajdonságok megjelenítése (pl. szoborjátékok, szerep a falon, tulajdonsághordozó játékok)
- A mese hőse a hős bemutatására (pl. improvizációk, szituációs játékok, a hős egy napja, pillanatképek a meshősök életéből)
- A hős segítői és ellenfelei (szituációs játékok)
- Meseszereplők találkozásai (szituációs játékok a szokványos és a szokatlan találkozásokra)

Elbeszélés és megjelenítés

- Elbeszélő a színpadon (egy vagy két narrátor, a narrátor mint szereplő, csoportos narrálás)
- A narrált tartalom képi és hangulati elemeinek megjelenítése (stilizált mozgások, hangaláfestés, állóképek, tablók)
- A narráció kiváltása játékkal (a narráció átfordítása szituációba)
- A mesei szituáció kibontása jelenetté (pl. improvizációk, szituációs játékok)
- A jelenet felépítése (kezdő helyzet, fordulatok, záró helyzet)

Díszlet

- Az üres tér lehetőségei
- Díszlet emberi testekből (szoborjátékok, állóképek)
- Helyszínteremtés fényekkel
- A helyszínek jelzése, helyszínváltozások, jelzett, stilizált díszletelemek és azok elhelyezése, mozgatása
- Szimultán helyszínek
- A tér kiemelt pontjai különféle díszletekben

Jelmez és maszk

- Egy-egy mesei szereplő felöltöztetése (jelmezbörze, divatbemutató)
- Ruhadarabbal figurateremtés (színek és formák szimbolikája)
- A maszk lehetőségei

Kellékek

- A kellék karakterépítést segítő szerepe
- A tárgyak különféle szituációkban
- A kellék szimbólumteremtő és -hordozó lehetőségei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formáit, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát

Legyenek képesek

- egy történet alaphelyzetének, fordulatainak felismerésére
- a mesefigurák jellegzetességeinek felismerésére
- jelmezekkel, maszkokkal, kellékekkel figura teremtésére
- a tér- és díszlethasználattal megteremtett színpadi világ felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a probléma fogalmát
- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a díszletek összefüggését

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy adott előadásban megjelenő legfőbb problémá(ka)t felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituáció legfőbb jellegzetességeit felismerjék
- képességét, hogy egy figura adott szituációban érvényesülő legfontosabb szándékát felismerjék
- képességét, hogy egy adott figura hosszabb távon érvényesülő szándékát, érintettségét (motivációját) felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituációban, illetve egy előadás egészében megjelenő emberi viszonyokat felismerjék

Ösztönözze a tanulókat

- színpadi megjelenítésre alkalmas epikus alkotások megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- minél több irodalmi adaptációból készült élő előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás novellából, regényből

Az adott korcsoportéhoz tartozó gyermek-, illetve diákszínjátszók gyakran és örömmel vállalkoznak nagy kihívást jelentő feladatokra: elbeszélések, illetve ifjúsági regények színpadra állítására. A nekik szóló gyerek- és ifjúsági színházi előadások is gyakran nyúlnak

ezekhez az alapanyagokhoz. Az adaptáció folyamatának és a létrejött előadásoknak a vizsgálata elmélyítheti az epikus és a drámai műfajok közti különbségek ismeretét, ugyanakkor tovább építheti a tanulók színházi gondolkodását és fogalomkészletét is.

A színpadra állítás fázisai

- Problémakeresés, alapanyag keresése
- A választott mű szituációkra bontása
- Az egyes szituációk feltárása
- A történetet alapvetően befolyásoló szituációk feltárása
- Jelenetek építése a szituációkból
- Előadásépítés jelenetekből (szerkesztési lehetőségek)

Figurateremtés drámatechnikákkal

- Jellemzők összegyűjtése
- Tulajdonságok kibontása (a figura viselkedése)
- A figura helyzetben -a jellemek megteremtése

A szereplők viszonyai

- A szereplők kapcsolatainak alaptípusai
- Megjelenítési lehetőségek a szereplők közötti kapcsolatok ábrázolására (drámatechnikákkal)
- A szereplők közötti kapcsolatok változása
- A szereplők és azok kapcsolatainak alakulása az előadás egészében

A színpadi környezet megteremtése

A figurák és kapcsolataik megjelenítését lehetővé tevő egységes színpadi környezet megteremtése (jelmez, kellék, maszk, díszlet, zene, fények)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a színpadi környezet összefüggését

Legyenek képesek

- egy irodalmi alkotás és színpadi megvalósítása közti különbség megfogalmazására

- szituációk, jelenetek elkülönítésére
- a jellemek jellegzetességeinek, motivációinak felismerésére
- a szereplők közti viszonyok felismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs felhasználására véleményük kifejtésében

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hétköznapi élethelyzet és a színpadi szituáció összekapcsolásának lehetőségeit
- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit
- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajait

Fejlessze a tanulók:

- ön- és társismeretét
- szituációelemző képességét
- színházi látásmódját

Ösztönözze a tanulókat

- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- környezetük problémáinak érzékelésére
- a játékban rejlő általános érvényű tartalmak felismerésére
- a térhasználattal való kísérletezésre
- akusztikai kísérletezésre
- a világítással való kísérletezésre
- minél több gyermek- és diákszínjátszó előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás személyes élményanyagból (életjátékok)

Az életjátékok létrehozásával, a személyes élményanyagból történő kiindulással az érintettség előnyei és hátrányai is megjelennek a gyermek- és diákszínjátszók munkájában.

Az életjátékok tanulmányozása ezzel egyidejűleg a színházismereti tanulmányok új fázisát

is

jelenti: az alapfok végén ennek a műfajnak az alapos vizsgálata az eddig tanultak szintetizálása mellett egyben már a drámai kifejezés lehetőségeinek közelebbi megismeréséhez is elvezeti a tanulókat.

A tanulókat foglalkoztató problémák gyűjtése, kiválasztása, kibontása

- Problémagyűjtő és a problémákat rendszerező tevékenység (ön- és társismereti, improvizációs játékok)
- A megtalált problémahelyzetek feldolgozása (szabályjátékokkal, szituációs játékokkal)
- Komplex dráma a kiválasztott problémák vizsgálatához

Eszközök a személyesség áttételére színházi helyzetbe

- A probléma áthelyezése analóg helyzetbe
- A személyek tipizálása (szituációkegy-egy típus kibontására; a típusok megjelenítése változó körülmények között)
- A személyes tartalmak reális és nem reális terekbe helyezése
- A személyes tartalmak expresszív képpé fogalmazása
- A személyes tartalmak mozgásszínházi megjelenítése

Szituációteremtés, jelenetépítés

- A problémák körüljárása rögtönzésekkel
- A rögtönzéstől a szituáció felépítéséig dialógusok és akciók kidolgozása
- Jelenetszerkesztés szituációkból

A világítás

- Természetes és mesterséges fények hatása
- A fény atmoszféra teremtő ereje
- A fény jelentésteremtő és -módosító szerepe
- A színek és szimbolikájuk alkalmazása a világításban

A zene

- Élőzene, audiovizuális eszközökkel támogatott zene
- A zene érzelmi, hangulati, atmoszférateremtő hatása az előadásban
- A zene dramaturgiai szerepe
- A zene mint az előadás önálló alkotóeleme (pl. dalok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit
- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajai

Legyenek képesek

- a főbb színházi alkotóelemek (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek) felismerésére saját előadásban
- a hétköznapi élet problémáját színházi szituációvá alakítani
- a személyesség színházi szituációkba való áttételére
- rögtönzésekkel szituációk felépítésére
- a megismert színházi fogalomkészlet használatára a saját rögtönzések elemzésekor

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- azt az alkotói folyamatot, ahogyan egy-egy előadás létrejön
- a színházi alkotóelemeket (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek, kellékek, világítás), azok hatását
- azokat a dramaturgiai konvenciókat, amelyek az alapanyag színpadra állítását segítik
- a színházművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet elemeit (pl. játéktér, főszereplő, mellékszereplő, jelenet, fordulat, felvonás)

Legyenek képesek

- színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerésére
- előadások alapanyagául szolgáló alkotások válogatására
- saját csoportja által létrehozott előadások sajátosságainak leírására a megismert fogalmi készlet segítségével
- annak megfogalmazására, hogy a színház milyen eszközökkel gyakorol hatást a nézőre
- a színházi összetevőkről és működésükről tanultak alkalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Színházismeret

előadás(részlet) elemzése 10 perc

A vizsga tartalma

A tanuló/csoportja által a vizsgán bemutatott saját produkció egészének vagy részletének felidézése a megismert fogalmi készlet alkalmazásával, a színházi alkotóelemek és azok nézőre gyakorolt hatásnak elemző bemutatása.

vagy

A tanuló a tanár által a vizsgát megelőző félévben előre kiadott legalább öt különböző alapanyaggal (problémák, szituációk, szövegek) ismerkedhet meg. A vizsgán a tanuló szabadon választott alapanyaggal kapcsolatban feltárja, hogy mi az a helyzet, probléma, amely színházi megjelenítésre alkalmas, valamint felvázolja, hogy milyen színházi eszközöket alkalmazna megjelenítésükre, és azok várhatóan milyen hatást gyakorolnak a nézőre.

A vizsga értékelése

Színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerése A színházi alkotóelemek

és azok hatásának ismerete, alkalmazása A feladathoz kapcsolódó fogalmi készlet ismerete, használata

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

A táncművészeti ág célrendszere

A táncművészeti ág a választott táncos formanyelv elsajátításán keresztül a tanulók mozgáskultúrájának fejlesztését szolgálja. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára, hogy az életkoruknak megfelelő táncos mozgásműveltségre tegyenek szert. A képzés a mozgásélményen, az egészséges életmód iránti igény kialakításán túl lehetővé teszi, hogy a tanulók a táncos közösségi élet részesei legyenek, hogy műértővé, műélvezővé váljanak, vagy az adott táncos formanyelv művészeként, tanáráként tevékenykedjenek a jövőben. A táncművészeti ág képzése erősíti a kulturális tudatosságot és értékválasztást, arra törekszik, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi táncos alkotótevékenységek iránt, segítse a szocializációs folyamatokat, és élményt jelentsen minden

résztvevő (tanuló, szülő, pedagógus) alkotó-és befogadó számára. A táncolni tudás képességfejlesztése, a táncos improvizatív technikák alkalmazása, táncetűdők, koreográfiák létrehozása és színpadi bemutatása, a táncanyag korszerű szemléletű újraalkotása, új értékek létrehozása, minden tanszak elvárásrendszerében jelen van. A komplex táncos képességfejlesztés a testre és a lélekre, az egész személyiségre irányul. A komplexitás tantárgyi szinten is megvalósul, építünk a tantárgyi és tantárgyközi kapcsolódási lehetőségekre, valamint a művészeti ágon belüli és a művészeti ágak közötti szakmai és módszertani fejlesztések eredményeire is.

A program integrált órászervezési lehetőséget biztosít arra, hogy a hasznos, gyakorlati tudás megszerzése az elméleti ismeretek integrálásával és gyakorlatorientált feldolgozásával valósulhasson meg. Az integrált órászervezés olyan órászervezési mód a balett, társastánc és a néptánc tanszakokon, amely a főtárgy órakeretében valósul meg, komplex módon a gyakorlati tevékenységhez, a főtárgyhoz kapcsolja valamely elméleti tantárgy tananyagának elsajátítását, gyakorlati feldolgozását. A tanuló mindkét tantárgyból osztályzatot kap, továbbá a Helyi tantervben rögzített elméleti témakörök, tételek és feladatok szerint a tanuló művészeti alapvizsgát és művészeti záróvizsgát tehet.

A táncművészeti ág általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetenciák a táncművészeti ágon

Szakmai kompetenciák

A helyes testtartás, a tudatos légzés megismerése, a test felkészítése a táncos tevékenységre

A testi-kinesztetikus érzékelés, a mozgáskogníció, mozgástudatosság kialakítása

A táncstílusok és technikák általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása

A zenéhez igazodó és alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása

Ritmika, plasztika, dinamika, és energia tényezőinek, törvényszerűségeinek, szabályainak alkalmazása

A tánc általános jellemző vonásainak, stílusának, struktúrájának, funkciójának, jellemzőinek ismerete és gyakorlati alkalmazása

Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak ismerete, alkalmazása, a tudatos térszervezés megvalósítása

A hagyományos népi és egyéb játékok, természetességének megőrzése, a játékörm kialakítása

A táncokhoz kapcsolódó énekek, különböző koreográfia zenék, zenei kísérek, hangszerek, jellemző viseletek, jelmezek szokások és a társasági, közösségi táncélet alkalmainak megismerése

A színpad általános törvényszerűségeinek megismerése, improvizáció, táncetűd, koreográfia bemutatása

A táncos viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak elsajátítása, alkalmazása

Előadói táncos magatartás kialakítása, a tartalom és a forma egységének érvényesülése, érzelmek kifejezése

A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak, történeti háttérének, valamint a kortárs táncművészet hazai és nemzetközi alkotóinak megismerése, táncelőadások látogatása

A szaknyelv megismerése és alkalmazása, idegen szavak, kifejezések alkalmazása

Személyes kompetenciák

Művészi, előadói kifejezőkészség, érzelmek kifejezése
Alkotói képzelet, a kreativitás, hatáskeltés, önkifejezés, esztétikai érzék fejlesztése
Az érzelmi intelligencia fejlesztése
Nyitottság, a múlt és a jelen értékeinek befogadásának támogatása
Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmód kialakítása
A nonverbális és verbális kommunikáció, a döntésképeség fejlesztése, véleményalkotás
Érvelés és értékelés kultúrájának kialakítása
Helyzetfelismerő problémamegoldó, mérlegelő és absztrakt gondolkodás, a figyelemmegosztás fejlesztése, a flexibilitás elősegítése.
Egészséges és környezettudatos életmód értékeinek, jelentőségének tudatosítása, a külső megjelenés - testtartás, ápoltság, öltözködés – igényességének kialakítása
Lelkiismeret, önfegyelem, önkontroll, kitartó munka és elkötelezettség kialakítása, a saját erőforrások felismertetése és aktivizálása
A társművészetek megismerése iránti igény kialakítása

Társas kompetenciák

Kezdeményezőkészség, egyéni és közösségi feladat- és szerepvállalás támogatása, az egyéni és a közösségi érdekek összehangolása
A csoportos, közösségi alkotás és együttműködés örömeinek megélése, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása
A kapcsolatteremtő és alkalmazkodóképesség, fejlesztése, szociális tanulás támogatása
Szociális érzékenység fejlesztése, a segítő attitűd kialakítása
A befogadó, elfogadó szemlélet, a társak felé irányuló figyelem és a közösségi szemlélet erősítése, a szabálytudat, a csoportnormák kialakítása és betartása, a normáknak megfelelő viselkedéskultúra megvalósítása, a konfliktusmegoldó képesség fejlesztése
A csoportfeladatok, projektek során a kölcsönös elfogadáson, egymás tiszteletén alapuló együttműködés kultúrájának kialakítása

Módszerkompetenciák

Az ismeretbefogadás, hatékony önálló tanulás és ismeretfeldolgozás, a tanulói tevékenységek tudatos tervezése
Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló elemző szemlélet kialakítása
Önálló ismertszerzés során, valamint az archív felvételek tanulmányozása és elemzése során digitális anyagok, eszközök alkalmazása
A kreatív alkotói folyamatok megismerése és megvalósítása
Az ismeretek gyakorlati alkalmazásának, újra fogalmazásának támogatása más környezetben
Nyitottság az alternatív tanulásszervezési formák, projektek, tematikus közösségi alkalmak megvalósítására, a társművészeti ágakkal közös együttműködésre
Részvétel a tanórán kívüli szakmai tevékenységeken, rendezvényeken, tehetséggondozó műhelyfoglalkozásokon
Felkészülés a szakirányú továbbtanulásra

NÉPI JÁTÉK

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfeledt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játéköröm megélése.

Előképző évfolyamok (E)

E/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az óvodából hozott játékműveltség felmérése és a játékbátorság fejlesztése
- A szabálytudat a közösségi érzés tudatos kialakítása, a szocializációs folyamatok elősegítése
- A mozgáskészség, a kommunikációs képesség, fejlesztése, a szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Alapvető mozdulattípusok gyakoroltatása (járás, futás, ugrás)

Az ugrás technikai előkészítése

Játéktípusok (sport-küzdő karakterű népi játékok, énekes-táncos gyermekjátékok)

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)

Írányok, alakzatok (előre-hátra, jobbra-balra, lent-fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)

Játékfűzések a helyi, vagy régió szerinti, néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékok

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket.

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, az alakzatokba rendeződésre, a játéktevékenységre.

E/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A szabálytudat kialakítása, a játékműveltség, játékbátorság, a kommunikációs készségek fejlesztése
- Variációs tevékenységekkel az improvizációs készség kialakítása, élmény és játékközpontúságon keresztül a közösségi érzés elmélyítése, a szocializációs folyamatok elősegítése

Tananyag

Alapvető mozdulattípusok gyakoroltatása (járás, futás, ugrás)

Az ugrás technikai előkészítése, ugrás típusok

Játéktípusok (sport-küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)

Írányok, alakzatok (előre-hátra, jobbra-balra, lent-fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)

Játékfűzések a helyi, vagy régió szerinti, néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékok

Követelmények

A tanuló ismerje a népijátékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket, az alakzatokat, a játékszabályokat.

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, az alakzatokba rendeződésre, a játéktevékenységekre.

NÉPTÁNC

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közösségi tevékenységhez szükséges alkalmazkodó képesség, a közösségi érzés kialakítása
- A ritmus-, térérzék, a mozgáskoordináció, a kommunikációs képességek fejlesztése, aktív szerepvállalás ösztönzése, elősegítése
- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása

Tananyag

Énekes-táncos népi gyermekjátékok (szerepjátékok, párválasztó játékok)

A Dunai Táncdialektus ugrós táncai közül választott a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros formái)

Koreográfia, vagy táncetűd összeállítása

Improvizáció

A választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok

Követelmények

A tanuló ismerje a játéktípusok különböző változatait, szövegét, cselekményét és szabályait, a választott táncanyag alapelemeit, jellegzetes mozdulatait, a tánchoz kapcsolódó népdalokat, az összeállított táncfolyamatokat.

A tanuló legyen képes a tanult táncok csoportos improvizatív bemutatására, a közösségen belüli aktív tevékenységekre és szerepvállalásra.

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az elsajátított játékműveltség elmélyítése, a közösségi tevékenységhez szükséges alkalmazkodó képesség fejlesztése, az alapvető mozdulattípusok tudatos használata, a választott táncanyag néprajzi környezetének megismertetése
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A táncalkalmak, viselkedésmódok, illemszabályok megismertetése a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a befogadó elfogadó attitűd, valamint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

A Dunai Táncdialektus ugrós táncai közül választott a helyi tantervben meghatározott táncanyag bővítése (szóló, eszközös-ugrós)

Koreográfia, vagy táncetűd összeállítása

Improvizáció

Zenei ismeretek: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, a tánczene jellemzői, jellegzetes zenekarok, hangszerek

Táncfolklorisztika: a választott táncanyag földrajzi elhelyezkedése, a tánc típusok jellemzői, a tánc funkciói, táncalkalmak

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Követelmények

A tanuló ismerje a választott táncanyag alapelemeit, alapvető mozdulatait, a szóló forma táncos lehetőségeit, a tánc néprajzi földrajzi környezetét, a tánchoz kapcsolódó népdalokat, az összeállított táncfolyamatokat, koreográfiát.

A tanuló legyen képes a tanult táncok csoportos páros és szóló bemutatására, a magabiztos eszközhasználatra, a táncos improvizációra.

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tánc típusok fogalmának kialakítása, a tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai jellemzőinek felismertetése és alkalmazása
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A körtáncok technikai előkészítése
- Az egyes tánc tétel funkciójának, a csárdás ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
- A tánc szerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a befogadó elfogadó attitűd, valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

A Dunai táncdialektus vagy a Tiszai táncdialektus karikázói közül választott, a helyi tantervben meghatározott karikázó

A Tiszai táncdialektus verbunk és csárdás táncai közül választott a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)

Koreográfia, vagy táncetűd összeállítása

Zenei ismeretek: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, a tánczene jellemzői, jellegzetes zenekarok, hangszerek

Táncfolklorisztika: a választott táncanyag földrajzi elhelyezkedése, a tánc típusok jellemzői, a tánc funkciói, táncalkalmak, régi és új stílusú táncok

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Követelmények

A tanuló ismerje a verbunk és csárdás alapvető elemeit, a jellegzetes összekapaszkodási módokat, a tartás-ellentartás szerepét, a tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai összetevőit.

A tanuló legyen képes a tánc közbeni éneklésre, a körtartásra, a páros viszony kialakítására, a táncos improvizációra, a táncfolyamatok bemutatására.

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyes táncművelek funkciójának, a csárdás ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése

- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása

- A forgás és forgatás technikájának fejlesztése

- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása

- A zenei löktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása

- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése

- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a befogadó elfogadó attitűd, valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése

- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

A Tiszai táncdialektus verbunk és csárdás táncai közül választott a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)

Az Erdélyi Táncdialektus területéről az alábbi táncok közül választott, a helyi tantervben meghatározott tánc: széki négyes és csárdás, vagy a szilágysági táncok, vagy moldvai táncok

Koreográfia, vagy táncetűd összeállítása

Zenei ismeretek: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, a tánczene jellemzői, jellegzetes zenekarok, hangszerek

Táncfolklorisztika: a választott táncanyag földrajzi elhelyezkedése, a tánc típusok jellemzői, a tánc funkciói, táncalkalmak, régi és új stílusú táncok

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Követelmények

A tanuló ismerje a verbunk és csárdás alapvető elemeit, a jellegzetes összekapaszkodási módokat, a tartás-ellentartás szerepét, a tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai összetevőit, a körtáncokat.

A tanuló legyen képes a tánc közbeni éneklésre, a körtartásra, a páros viszony kialakítására, a táncos improvizációra, a táncfolyamatok bemutatására, a forgások, forgatások egyensúlyának, dinamikájának megvalósítására.

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül
- A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése
- A legényes és a forgós-forgatós táncok előkészítése
- A táncrend fogalmának kialakítása
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- A zenei kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, az elfogadó attitűd, valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly-fenhangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat

- A legényes és a forgós-forgatós táncok előkészítése
- A Dunai-dialektus csárdásai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
- A Tiszai dialektus verbunkjai közül választott tánc ismeretének bővítése
- A Dunai dialektus verbunkjai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
- A Déli körtánc dialektus ismereteinek bővítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus

Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok

Táncfolklorisztika: a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tánc típus, táncrend fogalmát, a Dunai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat.

A tanuló legyen képes a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra.

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás, valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly-fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat

- A legényes és a forgós-forgatós táncok előkészítése
- Az ugrós és eszközös ugrós táncok ismételése, táncismeret bővítése
- A csárdások ismételése, táncismeret bővítése
- A verbunkok ismételése, táncismeret bővítése
- A körtáncok ismételése, táncismeret bővítése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttesei, a dúvó és az esztam kíséret jellemzői, tánc típusok és kíséret módok

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismételése, bővítése

Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemző vonásai, a tánc típusok, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzőket.

A tanuló legyen képes a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére.

Óraterv

Tantárgy	Előképző (E)		Alapfok (A)					
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy	2	2	4	4	3	3	3	3
Kötelező tantárgy					1	1	1	1
Kötelezően választható tantárgy					i	i	i	i
Választható tantárgy	0	0	0	0	0	0	0	0
Összes óra:	2	2	4	4	4	4	4	4

i = integráltan a néptánc tantárgyban folklórismeret

ZENEMŰVÉSZETI ÁG

KLASSZIKUS ZENE

Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására, az önálló ismeretszerzés képességére, a hagyományos és az új típusú kultúrák közvetítő eszközök alkalmazásával.

A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. Kiemelten fejleszti a közösséggel való együttműködés képességét, az érzelmi és társas intelligenciát.

A képzés struktúrája

Tanszakok és tantárgyak

Billentyűs tanszaktantárgyai: zongora

Vonós tanszak tantárgyai: hegedű

„A” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres tantárgyak

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs
Választható tantárgyak: szolfézs

** Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit és szolfézs kötelező tárgyból előrehozott alapvizsgát tett, akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül köteles egyet felvenni.*

Óratervek „A” tagozat

Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, és az alapfokú évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Előképző		Alapfok					
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2		
Kötelezően választható tantárgy							2	2
Választható tantárgy	(1)	(1)	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	(4-5)	(4-5)	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5

A képzés évfolyamainak számai
(2)+6+4 évfolyam: zongora, hegedű

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más zenei műfajok (népzene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene) valamint más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy: 5-10. évfolyamig

Csoportos foglalkozás: 2x45 perc

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 tantárgy.

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia

- A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).

- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.

- A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése. Személyes kompetencia

- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia

- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.

- Esélyegyenlőség. Módszertani kompetencia

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.

- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.

- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, néptünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.

- A kortárs zene befogadására nevelés.

- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.

- A társművészetek iránti nyitottság kialakítása

- Tehetségfelfedezés

- esélyteremtés, szociokulturális hátrányok csökkentése

- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Az alapfokú művészeti vizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Az alapfokú művészeti vizsga és a művészeti záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

Az alapfokú művészeti vizsga és a művészeti záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

Az alapfokú művészeti vizsga és a művészeti záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálnak legyen a tanuló felkészültsége és tudása. Az alapfokú művészeti vizsgát és a művészeti záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

Az alapfokú művészeti vizsga és a művészeti záróvizsga vizsga tantárgyai

Az alapfokú művészeti vizsga tantárgyai

Az alapfokú művészeti vizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapfokú művészeti vizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. Gyakorlati vizsgát minden tanulónak kell tennie.

1. írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező

Zenetörténet-zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező

Zenetörténet-zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok főtárgy „A” tagozat: főtárgy, Szolfézs „A” tagozat, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): tanult hangszer

A művészeti záróvizsga tantárgyai

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. Gyakorlati vizsgát minden tanulónak kell tennie. A művészeti záróvizsga elméleti feladatai a főtárgyhoz, vagy a kötelezően választható tárgyhoz kapcsolódó elméleti témakörökből is összeállíthatók.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet, vagy a főtárgyhoz kapcsolódó elméleti témakörökből összeállított feladatsor

Zenetörténet-zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet, vagy a főtárgyhoz kapcsolódó elméleti témakörökből összeállított feladatsor

Zenetörténet - zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet - zeneirodalom

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: főtárgy Szolfézs, zeneelmélet és zeneirodalom-zenetörténet főtárgy („A” tagozat): a tanult hangszer

A vizsgák ideje:

Hangszeres főtárgyak

Gyakorlati vizsga „A” tagozat minimum 10 perc

Elméleti tantárgyak

„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

Elméleti vizsga:

„A” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

Ha a tanuló az elméleti vizsgán a főtárgyhoz kapcsolódó témakörök feladataiból összeállított kérdések alapján ad számot tudásáról, a vizsga időtartama („A” tagozat) Elméleti vizsga, írásbeli: minimum 45 perc, vagy szóbeli minimum 10 perc

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészeti iskola tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott alapfokú művészeti vizsga, illetve művészeti záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból az alapfokú művészeti vizsga, illetve a művészeti záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapfokú művészeti vizsgával, illetve a művészeti záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

Az alapfokú művészeti vizsga és a művészeti záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét alapfokú művészeti vizsgán, illetve a művészeti záróvizsgán a vizsga tantárgyait külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott alapfokú művészeti vizsgát, vagy művészeti záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét az alapfokú művészeti vizsgán, illetve a művészeti záróvizsgán figyelembe kell venni.

Az alapfokú művészeti vizsga, illetve művészeti záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes alapfokú művészeti vizsgát, illetve művészeti záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

BILLENTYŰS TANSZAK

ZONGORA

A zongoratanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki

- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevését),
- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy

- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,
- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínen, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,

Fejlessze a tanuló

- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- a hangszer vázlatos megismerése,
- tájékozódás a billentyűzeten (fehér-fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.

Hangszerkezelés és technika:

- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezésmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L: Zongora ABC

Követelmény:

Helyes ülés mód.

Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkézes változatban.

Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- tájékozódás a billentyűzeten (fehér-fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- elemi szintű kottaolvasás.

Hangszerkezelés és technika:

- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato, staccato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezés módok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L: Zongora ABC
Lakos A.: Zongoraiskola

Követelmény:

Helyes ülés mód.

Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkézes változatban.

Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Kottaolvasás kezdő szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
- dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés-felelet),
- kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
- ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
- pentachord, pentaton,
- dúr és moll hangsor, vezetőhang,
- hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
- hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
- nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
- kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
- a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
- tájékozottság a magyar gyermek- és népdalokban (sorszerkezet),
- a klasszikus zenei stílus alapjai,
- a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
- formálás: indítás-lezárás.

Hangszerkezelés, technika:

- helyes ülés mód,
- a kar és az ujjak együttműködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
- a staccato és a legato játékmód különböző formái,
- a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,
- az ujjalátevés előkészítése,
- pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettősfogások, a kisakkord,
- unisono, tükrőjáték, dudabasszus.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I-II. (Choral Kft. 1991.)

Bartók: Mikrokozmosz I.

Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)

Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)

Kabalevskij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)

Könnnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)

Kurtág Gy.: Játékok I-II., VI. (EMB)

Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)

Papp L.: Zongora ABC

Papp L.: 27 kis zongoradarab

Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Teőke M.: Válogatott etűdök I.

Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)

Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)

Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)

Majkapar: Első lépések
Teőke M.: Egy-mással (Akkord)
Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény

Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek.
A megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása.
Kottaolvasás violin- és basszuskulcsban.

A tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása, az otthoni gyakorlás kialakítása.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Három mű kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előzőekben tanultak ismételése,
- a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei, hármashangzat,
- tonika, domináns, szext, szeptim hangközök
- nyújtópont nyolcad után, szinkópa, triola, új ütemmutatók,
- a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két- és háromtagú forma),
- barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,
- lapról játék egy szólamban,
- jelek, idegen kifejezések ismerete.

Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),
- dúr és moll skála, külön kézzel,
- kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord), kettősfogás, hármashangzat-felbontás,
- etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I-II. (Choral Kft. 1991.)

Bartók: Mikrokozmosz I.

Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)

Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)

Kabalevskij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)

Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)

Kurtág Gy.: Játékok I-II., VI. (EMB)

Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)

Papp L: Zongora ABC

Papp L: 27 kis zongoradarab

Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Teőke M.: Válogatott etűdök I.

Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármay, EMB)
 Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
 Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
 Majkapar: Első lépések
 Sári J.: Lépésről lépésre
 Sugár R.: Magyar gyermekdalok (EMB)
 Teőke M.: Egy-mással (Akkord)
 Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
 Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény:

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. századi művek.

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú mű kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismételése, továbbfejlesztése,
- a szubdomináns funkció, kvintkör/kvintoszlop,
- hangnemi változások megfigyelése,
- új metrumok (3/8, 6/8),
- a szonatinaforma vázlatos ismerete,
- az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
- a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
- a zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika:

- kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
- éneklő (cantabile) billentés, a pergő (leggiere) játék megalapozása a repetíció előkészítése
- skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
- az Alberti- és a keringőbasszus előkészítése,
- pedálhasználat (utánnyomásos, előrenyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
- négykezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék,
- a hangerő megfelelő alkalmazása,
- kortárs zene előadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb)

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)

J. S. Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)

J. S. Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)

Bartók: Gyermekeknek I., III.
 Bartók: Mikrokozmosz II.
 Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
 Greccsanyinov: Gyermekalbum
 Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
 Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
 Könnyű szonatinák zongorára
 Majkapar: Kis zongoradarabok
 W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest)
 W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó)
 Schumann: Jugend Album
 Teőke M.: Válogatott etűdök III.
 Weiner: 20 könnyű zongoradarab
 Haydn: Deutsche Tänze
 Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
 Muzsikáljunk együtt I. (Szávai-Veszprémi)
 Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
 Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Követelmény

Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempótartás.

Felszabadult játszóapparátus.

Az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű,

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előzőek ismételése, bővítése,
- a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,
- a polifon hallás finomítása,
- új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,
- vázlatos formai, harmóniai elemzések.

Hangszerkezelés és technika:

- skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
- a pergő technika fejlesztése, ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (együttnyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I-II. (Csurka M, EMB)

J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)

Bartók: Gyermekeknek I-III.

Bartók: Mikrokozmosz II-III.

Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)

Csajkovszkij: Jugend Album

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok

Greccsanyinov: Gyermekalbum.

Haydn-Varró: 4 igen könnyű menüett

Kabalevskij: Válogatott zongoradarabok

Kadosa P.: 55 kis zongoradarab

Kodály: Gyermektáncok

Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)

Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)

Majkapar: Kis zongoradarabok

W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó)

Schubert: Táncok

Schumann: Jugend Album

Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)

Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G, EMB)

Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I-II. (EMB)

Muzsikáljunk együtt I-II. (Szávai - Veszprémi)

Ránki Gy.: Két bors ökröcske - Mese zenével

Követelmény

Tudatos memorizálás.

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi, és kortárs művek.

Önállóan megtanult művek.

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.

Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, benne egy barokk mű és klasszikus szonatina tétel előadása.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismételése, rendszerezése, bővítése,
- a tanult művek alapvető formái, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
- kromatikus hangsor, dominánsseptim, szűkített és bővített akkord,
- rondóforma.

Hangszerkezelés, és technika:

- az előző években tanult billentésmódok, játékmódok tudatos alkalmazása,
- skálajáték 2-4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,

- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott irodalom

A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)
 Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
 J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
 Bartók: Gyermekeknek III.
 Bartók: Mikrokozmosz III-IV.
 Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
 Csajkovszkij: Jugend Album
 Kabalevskij: Válogatott zongoradarabok
 Könnyű szonatina album
 Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi)
 Scarlatti: Klavierbüchlein
 Schubert: Táncok (EMB)
 Repertoire 3.
 Muzsikáljunk együtt II. (Szávai-Veszprémi)
 Bizet: Gyermekjátékok
 Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
 Weiner: Lakodalmas

Követelmény:

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.

Önállóan megtanult művek, a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szonatina tétel,
- Egy előadási darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- variáció, invenció,
- új stílus előkészítése: impresszionizmus,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
- kottában előforduló jelek, zenei műszavak ismerete.

Hangszerkezelés, és technika:

- az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
- skálajáték, hármashangzat- és négyeshangzat-futam, kettősfogás oktávmenet (kézalkattól függően)
- különböző billentésfajták ismerete,
- zongorapedálok használata.

Ajánlott tananyag
 J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
 J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók
 Bartók: Gyermeknek IV-IV.
 Bartók: Mikrokozmosz IV-V.
 Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)
 Czerny-Bertini: Etűdök zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)
 Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
 Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
 Majkapar: Variációk
 W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina
 Mendelssohn: Lieder ohne Worte
 Mendelssohn: Gyermekdarabok
 Scarlatti: Klavierbüchlein
 Scarlatti: Szonáták
 Schumann: Jugend Album
 Brahms: Magyar táncok zongorára I-II. (EMB)
 Könnyű négykezesek Couperin-től Mozart-ig (Peters)
 Meister für die Jugend (Peters)
 Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I-II. (Peters)

Követelmény:

Természetes hangszerkezelés.
 Zenei stílusismeret, a játszandó művek értelmes előadása.
 Zenei karakterek megoldása.
 Pedálok helyes használata.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach mű ajánlott),
- Egy klasszikus szonatina tétel,
- Egy előadási darab.

VONÓS TANSZAK

HEGEDŰ

A hangszerjátéknál a zenei elképzelés és az azt megvalósító technika elválaszthatatlanok. Különösen áll ez a tanulás kezdeti éveire, amikor a zenei appercepció és a hangszeres mozgásérzetek még fejletlenek, s a tanuló valóban csak azt tudja helyesen megszólaltatni hangszerén, amiről intenzív hallási élménye van.

A hegedűtanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a hegedű akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,

- a hangképzés főbb fizikai törvényszerűségeit,
- a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára, a pergő-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására,
- a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A foglalkozások anyaga: gyermekdalok, versek, mondókák; a hangszeres játékot előkészítő mozgásgyakorlatok.

Készségfejlesztés

- A hangszerjátékra való felkészítés fázisai, valamint a hangszerre irányuló mozgások gyakorlása
 - a helyes testtartás kialakítása, tájékozódás a test és végtagok térbeli helyzetéről;
 - a helyes légzés felismerése, illetve alkalmazása
 - a kar és kéz alapmozgásainak kialakítása, függetlenítése;
 - a hangszertartással kapcsolatos érzetek megfigyelése, gyakorlása.

Hangszer nélkül

- emelés - ejtés (fej, kar, kéz, ujjak);
- közelítés - távolítás;
- súlyérzet;

- rotálás, tengelyfogás érzete;
 - a hegedű „fészek” megismerése.
- A hegedűtartás, vonótartás kialakítása:
- a hangszer pengetéssel való megszólaltatása;
 - a vonóval való megszólaltatás elemi formái;
 - a billentés, húr váltás, fekvésváltás játékos megalapozása.

Ajánlott tananyag:

Gyermekdalokeljátszása, egyszerűbb népdalok és a Hegedűiskola I. kötetében található egyszerűbb etűdök tanulása.

Kodály: 333 olvasógyakorlat

Forrai: Óvódás énekeskönyv

Dénes - Kállai - Lányi - Mező: Hegedűiskola I.

Sándor - Járdányi - Szervánszky: Hegedűiskola I.

Dénes - Szászné Réger J.: Hegedű ABC

Szilvay: Színes húrok I.

Követelmény

A hangszerre irányuló mozgások természetes és jó irányú mozgása

A tanulók figyelme irányuljon a hangszer szép hangon való megszólaltatására, és a tiszta intonációra való törekvésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egyéni fejlődéstől függően értékelhető keresztmetszet a hangszerkezelés alapelemeiről.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Kottaolvasási ismeretek fejlesztése
- Egész, fél, negyed, nyolcad, és szünetei ismerete
- Módosítójelek
- Dallamsorok felismerése

Hangszerkezelés fejlesztése, készségfejlesztés

- Helyes testhelyzet, hegedűtartás kialakítása
- Billentő mozgás fejlesztése
- A két kéz helyezkedő műveleteinek fejlesztése
- Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakítására
- Vonókezelési feladatok, vonóbeosztások tudatosítása

Ajánlott tananyag:

30-40 gyakorlat

Sándor - Járdányi - Szervánszky: Hegedűiskola I.

Dénes - Szászné Réger J.: Hegedű ABC

Dénes-Lányi: Hegedűiskola I. füzet

Követelmény

Tudja a tanuló önállóan elhelyezni a hangszerét és vonóját

Törekedjen a tiszta intonációra

Tudjon kottát olvasni az egyszerűbb gyakorlatoknál

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Keresztmetszet az év során tanult hangszerkezelési és zenei anyagról, egyéni fejlődéstől függően

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A helyes testhelyzet és a hegedűtartás kialakítása.

- A bal kar és bal kéz helyezkedő műveletei (súlyérzet, húrváltó és fekvésváltó mozgások, alkar-rotáció).

- A billentő mozgások kialakítása. Tenyérérzet.

- Intonáció a tanult hangkészletben

A helyes vonótartás (húron és húr fölött), a vonóvezetés érzetének kialakítása. Húrsík-érzet, - vonóvezetés üres húrokon és húrpárokon. Húrváltás külön vonóval és kötve.

- Vonókezelési feladatok: játék egész vonóval. A legato és détaché játékmód kialakítása. Vonóbeosztási formák a különböző ritmusképletek megszólaltatásakor.

- A szép hang iránti igény felkeltése - már a pengetés és az első vonóhúzási feladatok során.

- Hangsorok egyszerű vonásnemekkel.

Zenei ismeretek

- Kottaolvasás a tananyag hangkészletén belül.

- Metrum, mérőütés, tempó.

- Ütem: 2/4, 4/4, 3/4.

- Hangjegyértékek: az egész, fél, negyed, nyolcad és szüneteik.

- Nyújtópont a fél és a negyed érték mellett.

- Módosítójelek, előjegyzés.

- Hangközök: szekundok, tercek, tiszta kvart, kvint, oktáv ismerete.

- A hármashangzat fogalma.

- Dallamsorok formai tagolódása. Zenei összefüggések.

- Memóriafejlesztés.

Ajánlott tananyag

Dénes - Lányi - Kállay - Mező: Hegedűiskola I. Sándor - Járdányi - Szervánszky: Hegedűiskola I. Dénes - Szászné Réger J.: Hegedű ABC

Követelmény

Sajátítsa el a természetes mozgásműveleteket, ha kell, a tanár segítségével korrigáljon.

Alakuljon ki a tanulójáték készsége az évfolyamban megjelölt hangkészleten belülegyszerű ritmusok alkalmazásával, mérsékelt tempóban.

Olvasson folyamatosan abszolút hangnevekkel, törekedjen a tiszta intonációra. A zeneművek nehézségi szintje pl. Haydn: Dalocska, Lully: Dal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző jellegű tanulmány,

- Két zongorakíséretes darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

A hegedűtartás és vonótartás fejlesztése.

Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére:

- ejtő-emelő billentés;
- a húrváltó-készség fejlesztése;
- az ujjak nyújtása, csúsztatása;
- a kettősfogások egyszerű formái (terc, szext);
- a fekvésjáték és a vibrato előkészítése;
- vonókezelési feladatok:
- a détaché játékmód fejlesztése különböző vonórészekben,
- legato (2, 4, 8 hang kötésével is), portato, a martelé játékmód előkészítése nyugodt tempóban, éneklő jelleggel; barokk „non legato”.

A magyar népdalok játékaival kapcsolatos nehezebb vonóbeosztási formák, nagy és kis „nyújtott” és „éles” ritmus, legato.

Zenei ismeretek

- A kottaolvasás továbbfejlesztése.
- A tempó- és dinamikai jelzések ismerete.
- Egyszerű és változó ütemek.
- Hangjegyértékek: nyolcad, triola, tizenhatod
- Hangközök: szekund, terc, kvint.

Ajánlott tananyag

Dénes - Lányi - Kállay - Mező: Hegedűiskola II. Sándor - Járdányi - Szervánszky: Hegedűiskola II. Dénes - Szász Róbert: Hegedű ABC Kodály: Biciniumok

Követelmény

Alakuljon ki a tanuló játékkészsége a 4#, 4b előjegyzésű skálák hangkészletén belül.

Ismerje az új ritmusokat.

Legyen képes a détaché, legatót (2, 4, 8 hang kötését) a tanult hangkészleten belül alkalmazni.

Ismerje a dinamikára és a tempóra vonatkozó zenei kifejezéseket.

A zeneművek nehézségi szintje pl. Bartók: Betyárnóta, Rameau: Rigaudon, Schubert: Német tánc.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd,
- Két zongorakíséretes darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére és a helyezkedő-készség fejlesztésére az I. fekvésben

- Játékkészség a II. és III. fekvésben (a közvetítőhang szerepe).
- Kettősfogás-játék: tercek, szextek.
- Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon.
- Nagy és kis détaché.
- Martelé a vonó különböző részein.

- A legato fejlesztése, vonáskombinációk.
- Akkordjáték és emelt vonás, a staccato vonások előkészítése.
- A vibrato fejlesztése.
- A hangszer önálló felhangolása.

Zenei ismeretek

- A harmincketted és a szinkópák nehezebb formái.
- Szűkített és bővített hangközök.
- A hármashangzat és fordításai.
- A dominánsseptim hangzat.
- Tonika, szubdomináns, domináns - hangzathűzésben.
- Kvintkör, klasszikus periódus.
- Két- és háromtagú kis formák elemzése.
- Ékesítések: előke, utóka, trilla, paránytrilla és mordent.
- Memóriafejlesztés.

Ajánlott tananyag

Dénes - Lányi - Mező - Skultéty: Hegedűiskola III-IV.

Sándor - Járdányi - Szervánszky: Hegedűiskola III.

Wohlfahrt: 40 etűd op. 54 (válogatva)

Konyusz: Kettősfogások az első fekvésben

Az ajánlott irodalomjegyzékében található előadási művek.

Kodály: Biciniumok

Pejtsik: Régi kamarazene sorozat: Duók, Triók

Szervánszky: Duók Z. 3083

Mozart: 12 duó K. 487 (válogatva)

Bartók: Duók

Követelmény

A tanuló legyen képes az eddig tanult mozgásformák, vonástípusok folyamatos alkalmazására.

Ismerje a zenei ékesítések egyszerűbb módoszatait: előke, utóka, mordent, trilla.

Törekedjen a tiszta intonációra az első fekvésben (szűkített és bővített hangközök).

A tanuló ismerje az egyszerű fekvésváltásokat (azonos ujjak, üres húr alatti fekvésváltások).

A zeneművek nehézségi szintje pl. Járdányi: Magyar tánc, Stanley: Allegro grazioso, Händel: Gavotte.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd (különböző technikai feladatokkal)
- Két zongorakíséretes mű (lehet koncerttétel, vagy barokk, illetve klasszikus táncjáték), lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Az előző években jobb és bal kézzel elsajátított elemek összekapcsolása és fejlesztése.
- 1/2 fekvés, II-III. fekvés, fekvésérzet.
- A vibrato fejlesztése
- Dúr és moll skálák két oktávon, fekvésekben, fekvésváltással is.
- A kromatikus játéktechnika fejlesztése.

- Az eddig tanult vonásnemek gyorsítása, alkalmazása összetettebb feladatokban.
- A staccato játékmód, az emelt vonás fejlesztése.
- A dobott vonás (spiccato) előkészítése.
- Az akkordjáték és a kettősfogás-játék fejlesztése első fekvésben.
- A hangindítás, a vonós artikuláció fejlesztése, a fontosabb zenei karakterek megszólaltatásának megalapozása (dolce, risoluto, espressivo).

Zenei ismeretek

- A tempó- és a dinamikai jelzések bővebb ismerete.
- Ütem: 5/4, 5/8, változó ütemek.
- A teljes kvintkör.
- A játszott anyag zenei - formai és harmóniai - elemzése a tanár segítségével.

Ajánlott tananyag

Dénes - Lányi - Mező - Skultéty: Hegedűsiskola III-IV.
 Sándor - Járdányi - Szervánszky: Hegedűsiskola IV/A, B.
 Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I.
 Wohlfahrt: 60 etűd op. 45, vagy
 Wohlfahrt: 40 etűd op. 54 (válogatva)
 Konyusz: Kettősfogások az első fekvésben
 Pleyel: Duók
 Szervánszky: Duók Z. 3083
 Mozart: Duók K. 487
 Bartók: Duók
 Hegedűduók kezdőknek (Vígh)
 Kamarazene kezdők számára (Máriássy)
 Régi kamarazene (sorozat): Duók, Triók

Követelmény

Ismerje a tanuló a 1/2 fekvést, a II. és III. fekvést, az egyszerűbb kettősfogásokat és akkordokat.

Legyen képes a fekvésekben közlekedni (közvetítőhang).

Tudja az eddig tanult vonásnemeket alkalmazni gyorsabb tempóban is.

Legyen képes az emelt vonós és staccato játékmód alkalmazására.

Ismerje a játszott zenei anyagban előforduló szakkifejezéseket.

A zeneművek nehézségi szintje pl. Zathureczky: Gyermekeknek, Farkas: Régi magyar táncok, Steibelt: Uno ballo, Mozart: Andantino.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd,
- Két zongorakíséretes mű (az egyik lehet kamarazene), lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Az eddig tanult fekvésekben való jártasság elmélyítése.
- A IV. és V. fekvés elsajátítása, a páros és páratlan számú fekvések egyenrangú fejlesztése.
- Kettősfogás-játék a fekvések alkalmazásával.
- A vibrato fejlesztése (egyenletesség, gyorsaság, folyamatosság).
- Az akkordjáték fejlesztése -játéka könnyebb fekvésváltásokkal is.

- Folyamatos játék dobott vonóval, könnyebb etűdanyagon.
- Az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazása, zeneileg árnyaltabbá tétele, a vonós artikuláció fejlesztése.

- Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon az V. fekvésig.

Zenei ismeretek

- A hangnemkapcsolatok fokozott ismerete.
- Szűkített és bővített hármashangzat, szűkített szeptimakkord.
- A legalapvetőbb zenei karakterek: dolce, espressivo, risoluto.
- A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése, a barokk szvit felépítése.
- Klasszikus táncok.
- Romantikus karakterdarabok.
- Variációs forma.

Ajánlott tananyag

Dénes - Lányi - Mező - Skultéty: Hegedűiskola V-VI.

Sándor - Járdányi - Szervánszky: Hegedűiskola V

Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I-II.

Dont: Gradus ad Parnassum op. 38, I.

Dancs: Etűdök op. 68

Bloch: Hangsoriskola II-III.

Bartók: Duók

Mozart: Duók K. 487

XX. századi kamarazene-művek

A vonós kamarazene iskolája (Pejtsik): I. II.

Négy évszázad könnyű triói Z. 13548

A barokk triószonáta Z. 13549

Követelmény

Ismerje és játssza a dúr és moll hangsorokat (5#, 5b előjegyzésig) két oktávon keresztül az V fekvésig.

Ismerje a IV és V fekvést.

Legyen képes az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazására (emelt vonó, dobott vonó, staccato), zeneileg árnyaltabbá tételére, a vonós artikuláció használatára.

Gyorsabb mozgású darabokat is szép hangon, értelmes frazeálással játsszon (bal kéz pergőtechnika).

Alkalmazzon folyamatos vibratot az éneklő jellegű műveknél.

Legyen képes az évfolyam anyagánál könnyebb műveket lapról eljátszani.

A játszandó művek nehézségi szintje pl. Bartók: Gyermekeknek, Pergolesi: Siciliano, Beethoven: Menüett

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egyzongorakíséretes mű lehetőleg kotta nélkül
- Egy kamaramű (tanárral vagy tanulótársaival).

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Tájékozódás és játékkészség a VI., VII. fekvésben és félfekvésben.

- Háromoktávós hangsorok akkordfelbontásokkal. A bal kéz mozgékonyságának sokoldalú fejlesztése:

- trilla, pergőtechnika, fekvésváltás (kettősfogásokkal is);
- természetes üveghangok.

A vibrato fejlesztése minden fekvésben.

Zenei ismeretek

- Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
- Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.
- Kifejező és stílusos artikuláció.
- A portamento fogalma.
- A XX. századi zene hangzásvilágának ismerete: melodikai, harmóniai sajátosságok, szerkesztési elvek ismerete a játszott művek alapján.

Ajánlott tananyag

Mazas: Études spéciales op. 36 I. füzetből válogatva,

Dénes - Lányi - Mező - Skultéty: Hegedűiskola V-VI.

Sándor - Járdányi - Szervánszky: Hegedűiskola V

Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I-II.

Dont: Gradus ad Parnassum op. 38, I.

Dancla: Etűdök op. 68

Bloch: Hangsoriskola II-III.

Bartók: Duók

Mozart: Duók K. 487

XX. századi kamarazene-művek

A vonós kamarazene iskolája (Pejtsik): I. II.

Négy évszázad könnyű triói Z. 13548

A barokk triószonáta Z. 13549

Követelmény

Rendelkezzék stílustapasztalattal a barokk művek játékában és szerezzon jártasságot a bécsi klasszikus és romantikus művek terén.

Legyen kedve az önálló társas muzsikáláshoz, ambíciója új művek felkutatásához, terjessze ki érdeklődését korunk zenéje iránt.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két zongorakíséretes előadási darab, lehetőleg kotta nélkül - az egyik kamarazene is lehet.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a fontosabb tempó- és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést,

- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
- ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott, könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
- szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,
- technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,
- tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a fogólapon, törekedve az igényes intonációra,
- az alapvonások, valamint a dallamnak, a ritmusnak, a dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,
- szép hangon való, karakteres előadásra,
- a megismert mozgások, izomérzetek felidézésére, tudatos alkalmazására. Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

Az alapkú művészeti vizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Hegedű főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd;

Ajánlott anyag: Dénes: V-VI. Hegedűiskola (EMB 7111), vagy Dancla op. 68 (EMB 7918) 2., 9., 14., vagy Dont op. 38 (EMB 2214, EMB 2215, EMB 2216), vagy Mazas: Études speciales op. 36.1 (EMB 2244) 2., 8., 9. nehézségi szintjén.

- Két különböző karakterű előadási darab, koncert-tétel, vagy szonáta-tétel;

Ajánlott anyag: Beethoven: Menuett (PWM) és Trió (Peters), Rameau: Gavotte (EMB 4535 kötetben), Dancla: Variációk-sorozat, Vivaldi: G-dúr koncert (EMB, Ricordi, Peters, PWM) I. tétel, Seitz: D-dúr koncert (Peters) I. tétel, Corelli: e-moll, A-dúr szonáta (EMB 12050 kötetben, EMB 12051 kötetben, EMB 12265 kötetben) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001 „A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben” című projektben vesz részt intézményünk.

Művészeti nevelés helye az iskolában

Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001 „A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben” című projekt keretében, a Liszt Ferenc Zeneművészeti

Egyetem partnerintézményeként az átvett szakmai programok tananyagát, módszertanát alkalmazzuk a tanórai tevékenységekben, valamint a tanórán kívüli egyéb nevelő-oktató munkában, a helyi tantervi és tantárgyi programoknak megfelelően a szakkörökben, a szabadidős tevékenységek során, nyári táborokban.

A Pedagógiai Program nyilvánossága

Pedagógiai Programunk hozzáférhető:

- hetvezer.baptistaoktatas.hu
- <https://hetvezer.baptistaoktatas.hu/dokumentumok-vedett>

Hatálybalépés dátuma: 2026. szeptember 1.

Nyilatkozat

A Hétvezér Baptista Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola szakmai munkaközösségei képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a munkaközösségek a Pedagógiai program - adott szakterületét érintő kérdéseiben – véleményezési jogukat gyakorolták.

Kelt: Tiszaszalka, 2026.08.18.

Jhosz'ne' Kóva Edina
a szakmai munkaközösség vezetője

Nyilatkozat

A Hétvezér Baptista Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola Nevelőtestülete képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai program elkészítéséhez és elfogadásához előírt egyetértési jogát gyakorolta. A Nevelőtestület a 2026.08.24. napján megtartott értekezletén a Pedagógiai programot megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetértett, azt elfogadta.

Kelt: Tiszaszalka, 2026.08.24.

nevelőtestület nevében
nevelőtestület nevében

Nyilatkozat

A pedagógiai programot az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján jóváhagyom.

Tiszaszalka, 2026.08.24.

Csató Kornélia
főigazgató

BAPTISTA OKTATÁS

Nyilatkozat

A fenntartó képviseletében a Hétvezér Baptista Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai programjához az Nkt. 26. § (1) bekezdése és a 35/2026. (07.29.) fenntartói határozat alapján egyetértésemet adom.

Kelt: Budapest, 2026.08.31.

fenntartó